

- diesel goriva
- plinsko olje za ogrevanje
- motorna olja
- les in premog za kurjavo
- peči in štedilniki na drva

Pooblaščen prodajalec
za tržaško pokrajino

Trmasto vztrajanje kljub obsodbi

IVAN FISCHER

Francija je v petek ponoci izvedla že tretjega od sedmih načrtovanih jedrskih poskusov v Pacifiku in si tako nakopala ponovno obsodbo svetovne javnosti, saj je edina država, skupaj s Kitajsko, ki se vztraja pri tej, po mnenju večine znanstvenikov, nepotrebnih obliki eksperimentiranja.

Najbolj zolčni protesti prihajajo seveda iz Francoske Polinezije, kjer se najbolj občutijo kvarne posledice eksplozij, zatem pa se iz Japonske, Avstralije, Nove Zelandije in drugih tiho-oceanskih držav. Bizarno je, da se nikjer niso odločili za bojkot francoskih ali kitajskih proizvodov. Se več, Nova Zelandija, ki je ena najbolj glasnih obtoževalcev Francije, dobavlja Parizu največ urana. Sicer pa so se protesti, oziroma njihova moč, nekoliko ublazili, na kar je Chirac najbrž tudi računal. Delno prav so mu dali tudi člani Evropske unije, saj je predstavnik evropske komisije uradno izjavil, da francoski poskusi v Polineziji ne ogrozijo okolja in da je zabeležena radioaktivnost po poskusih daleč pod nevarno mejo. Sicer pa so mnenja v Evropi deljena: Velika Britanija meni, da gre za francosko notranje vprašanje (kako je lahko notranje vprašanje poskus, ki utegne ogroziti ekološko ravnovesje na velikem delu sveta, je se kar nerazumljivo), Belgija, Norveška in Švedska pa so francoske poskuse obsodile. Obzaloževanje so izrazile tudi Združene države Amerike.

Najbolj odmevni protest pa prihaja najbrž iz Norveške, kjer so letosnji Nobelovo nagrado za mir podelili Mednarodni konferenci Pugwash in njenemu britanskemu predsedniku profesorju Josephu Rotblatu. Komisija, ki podeljuje prestižno priznanje, je s tem nedvoumno obsodila jedrske poskuse, profesor Joseph Rotblat, svetovno priznan fizik, ki se je v začetku 40. let umaknil iz projekta Manhattan, pri katerem je sodeloval, pa je potrdil tisto, kar je pred leti dejal nekemu britanskemu profesorju Josephu Rotblatu. Komisija, ki podeljuje prestižno priznanje, je s tem nedvoumno obsodila jedrske poskuse, profesor Joseph Rotblat, svetovno priznan fizik, ki se je v začetku 40. let umaknil iz projekta Manhattan, pri katerem je sodeloval, pa je potrdil tisto, kar je pred leti dejal nekemu britanskemu profesorju Josephu Rotblatu. Komisija, ki podeljuje prestižno priznanje, je s tem nedvoumno obsodila jedrske poskuse, profesor Joseph Rotblat, svetovno priznan fizik, ki se je v začetku 40. let umaknil iz projekta Manhattan, pri katerem je sodeloval, pa je potrdil tisto, kar je pred leti dejal nekemu britanskemu profesorju Josephu Rotblatu.

Prstan Ivanki Mežan, velika nagrada Grmačam

MARIBOR - Na včerajšnji slovesni razglasitvi najboljših na jubilejnim 30. Borštnikovem srečanju je najvišje slovensko gledališko priznanje Borštnikov prstan prejela igralka ljubljanske Drame Ivanka Mežan. Veliko nagrado Borštnikovega srečanja je prejela predstava SNG Drame iz Ljubljane Grmace Daneta Zajca v režiji Mileta Koruna.

Borštnikovo nagrado je prejela Lepa Vida. Borštnikove nagrade za vloge so dobili Bojan Ban za Polonija v Hamletu, Bine Matoh za Hackerja v Ljubezni dobrega moža in Jernej Sugman za Hamleta. Borštnikova nagrada za mladega igralca je pripadla Natasi Ralijan za Polono v Grmačah, za režijo predstave Ljubezen dobrega moža pa Bojanu Jablanovcu.

RIM / PO DINIJEVEM PREDLOGU

Kresanje mnenj predvsem okoli vlade premirja

D'Alema skeptičen, Fini in Berlusconi pa jo odklanjata

RIM - Prodijsva Oljka in Berlusconijev kartel z vsemi grmicki vred, a tudi Bossijeva liga in Bertinottijevi prenovitelji vneta ocenjujejo cetrkov predlog premiera Dinija o sestavi vlade premirja - najširšega možnega zaveznitva za speljavo najnujnejših reform.

Za takšno resitev se je zavzel včeraj predsednik senata Carlo Scognamiglio, ki je izdelal "minimalni program ustavne reforme". »Ustava je skupna vrednota, zato bi morale politične sile kljub razlikam, ki jih ločujejo, najti skupen jezik«, je poudaril. Za Massima D'Alema je vlada premirja prav zaradi velike vrzeli med levosredinsko in desničarsko koalicijo praktično nemogoča, Silvio Berlusconi pa jo že a priori odklanja, ker zahteva takojšnje volitve. Oba tudi zavračata možnost izoblikovanja sredinskega pola, ki bi po-

menil v novem večinskem volilnem sistemu anomalijo. Vodja DSL potrjuje, da ostala lider Oljke Romano Prodi in da »Dini ni nikogarsnji, saj se bo že sam odločil, kam in s kom«. »Brez liderja pa je ostal Kartel svoboscin,« je pripomnil v intervjuju za RAI1 vodja DSL.

Vlado široke koalicije je rezko zavrnil tudi Gianfranco Fini, čes da bi slo samo za nekajmesečno zivotarjenje, hkrati pa kritiziral Casinijev in Buttiglionejev grmicek, čes da sta posredništvo razvila že v pravo strategijo v smeri tretjega, sredinskega pola. Nacelnik skupine KDC v zbornici Carlo Giovanardi mu ni ostal dolzan: »S tem, da hočete volitve cimprej, porivate vse, od SKP do Severne lige, v sveto alianso.«

Umberto Bossi pa opozarja, da bo po volitvah zahteval, naj se krnilo vlade poveri njegovemu cloveku.

JEDRSKI POSKUSI / EKSPLODIRALA JE PETEK ZVEČER

Val protestov proti tretji Chiracovi bombi

Senca tudi na francosko-britanskih odnosih

PARIZ (Reuter) - Francija je v petek v južnem Tihem oceanu izvedla svoj tretji jedrski poskus. Podobno kot oba prejsnja je tudi petkov poskus izzval ogorčene proteste zlasti tihomorskih držav.

Poskus je vrgel temno luč tudi na britansko-francoske odnose. Velika Britanija je namreč upala, da bo Francija nadaljnje poskuse odložila vsaj do konca vrhunškega srečanja držav članic Com-

monwealtha novembra letos, kjer se bo zaradi svoje tihe podpore francoskih poskusov soočila z ostrim nasprotovanjem ostalih držav članic.

Na 12. strani

Slovenska sodobna umetnost v Trstu

V dvorani palače spomeniškega varstva so včeraj odprli likovno razstavo sodobne slovenske umetnosti 80ih in 90ih let (foto Balbi/KROMA). Na 4. strani.

Danes parlamentarne volitve na Hrvaškem

ZAGREB - Danes bo 3, 6 milijona hrvaških volilnih upravičencev na parlamentarnih volitvah, ki so se prelevile v referendum za podporo vladanju predsednika Franja Tudmana, izbiralo med več kot petdesetimi političnimi strankami. Opazovalci pričakujejo gladko zmago predsednikove stranke HDZ, ki bi utegnla dobiti celo dve tretjini glasov, tako da bo lahko sama spreminjala ustavo.

Napovedana pogajanja med hrvaško in srbsko stranjo za rešitev vzhodnoslavonskega vprašanja so včeraj odpadla, ker se pogajalci niso pojavili ob dogovorjenem času.

Na 11. strani

DANES V PRIMORSKEM DNEVNIKU

Mediobanca širi tipalke

Poslovna banka je kupila 11 odstotkov glavnice družbe Ferfin, da bi preprečila njen padec v pustolovske roke, in potrdila operacijo »super Gemina«.

Stran 2

Industrijci proti politikom

Z generalne skupščine Confindustrie v Riminiju je prišel hud napad na politični razred in zahteva po hitri odobritvi finančnega zakona in izpopolnitvi večinskega volilnega sistema.

Stran 2

Manjšinsko založništvo v Pordenonu

Na pordenskem sejmu Edit Expo, ki so ga odprli včeraj, so na ogled knjige številnih evropskih manjšin.

Stran 3

Odbojka: za začetek zmaga Imse

Odbojkarji Imse so na otvoritvenem srečanju letošnjega prvenstva v B2 ligi doma s 3:0 premagali Carpi. Manj uspešno so prvenstvo v C1 ligi začele borovke, ki so doma z 0:3 izgubile proti izkušenemu Coneglianu.

Stran 36

Jadran TKB brez sreče

Kosarkarji Jadrana TKB so v 6. kolu B lige na gostovanju pri Rivi del Garda dozivelji se en tesen poraz.

Stran 37

RIMINI / NA GENERALNI SKUPŠČINI ITALIJANSKIH INDUSTRIJCEV

Confindustria pošteno navila ušesa italijanskim politikom

Nujna odobritev finančnega zakona in večinske volilne reforme

RIMINI - Confindustria hoče odobritev finančnega zakona, pa čeprav ji ni ravno všeč, kajti tudi slab zakon je boljši od provizoričnega proračuna. Predsednik italijanskih industrijcev Luigi Abete, ki je v Riminiju zaključil plenarno zasedanje generalne skupščine Confindustrie z več kot pet tisoč delegati iz vse države, je postavil dejavno vlogo svoje stanovske organizacije v državi in podčrtal, da podjetniki želijo biti protagonisti razvoja. Ne smejo pozabiti, da so vodilni razred in da morajo zato sodelovati v političnem in institucionalnem življenju države, ki je potrebna modernizacije, prenove institucij in večje kulture. Abetejev poseg je preveval močan poziv k občutku za odgovornost, ki ga morajo pokazati vsi, v prvi vrsti pa politiki, katerim predsednik industrijcev namenja jasno znamenje: »Izbran je bil večinski volilni sistem in poti nazaj ni, zato ne sme priti do kakih packarij ali celo do spreminjanja stvari med njihovim potekom.« Danasnji povprečni politični razred kaže vso svojo skromnost in poraja krizo za krizo, je priznal Abete, ki je moral zaključiti dvodnevno in do politikov vse prej kot blagohotno razpravo. Nic cudnega, če nestrpnost podjetij do politike, ki ne odloča in zavlačuje prehodno fazo prek vseh razumnih meja, narasča, je priznal, čeprav je pozval k odgovornosti tudi svoje, ki morajo prav tako poka-

zati več državniskega smisla.

Pred Abetejem je z ostro kritičnim posegom nastopil pooblaščen upravitelj Pirellija Marco Tronchetti Provera, za katerega je politika danes v Italiji razumljena kot golo prisvajanje države. Podobno mnenje je izrazil tudi pooblaščen upravitelj Fiata Cesare Romiti, za katerega Italija bivaka v zmešnjavi, ki ji preperejuje dosego politične stabilnosti. Toda proti strankam in njihovi nesposobnosti, da bi z reformami kapitalizirale gospodarski razvoj zadnjih let, se niso zaganjali samo veliki podjetniki, ampak vsa baza. Nezadovoljstvo je prevevalo nastope nekdanjega predsednika mladih industrijcev Alda Fumagallija (»italijanski davčni sistem je baročen, uprava in storitve pa groteskne«), lastnika tovarne gospodinjstkih strojev Ocean Gianfranca Nocivellija (»Italija je zunaj Evrope, podjetja pa so v njej«), podprednika Confindustrie Giorgia Fossaja (»ne razumemo, ali smo na koncu prve republike ali na začetku druge, kajti država se izraža v sizofreničnih tonih«) in drugih. Skratka, živeti in delati v Italiji je danes pravi podvig, je menila večina razpravljalcev, medtem ko so bili »branilci« zelo redki. Najvidnejša sta bila pooblaščen upravitelj naftnega koncerna Eni Franco Bernabè, ki je dejal, da je politični razred vendarle uspel organizirati največjo privatizacijo vseh časov, ki za-

deva prav njegovo grupo, in minister Giancarlo Lombardi, vladi posojeni podjetnik, ki je svoje kolege opomnil, da si morajo tudi sami izprasati vest.

Na koncu pa podjetniki politikom vendarle puscajo nekaj možnosti za rehabilitacijo in za dosego toliko potrebne stabilnosti, brez katere Italija ne bo ujela evropskega vlaka. Kot reče, je med nalogami, ki jih imajo pred seboj, na prvem mestu odobritev popravljenega oziroma izboljšane finančnega zakona, na drugem pa izpopolnitev volilnega sistema, ki mora postati pravi večinski sistem, pri čemer je vprašanje enega ali dvojnega kroga povsem obrobno.

Zasedanje Confindustrie je odprl predsednik Abete (AP)

RIM / SKRIVNOSTNE 4 STRANI

Mancuso se je bal, da mu branja ne bodo dovolili

Za Mancusa so inšpekcije v Milanu in Palermu utemeljene

RIM - Bivši pravosodni minister Mancuso je včeraj v intervjuju za TG1 pojasnil, zakaj ni precital starih strani svojega posega v poslanski zbornici: imel naj bi bil jasen občutek, da branje mu ne bi bilo dovoljeno. K temu naj bi ga navedla tudi nepričakovan poseg ministra Motza ter »bena reakcija leve sredine ob prvi trditvi glede inspekcij v Milanu.« Mancuso je se pristavil, da je nameraval omenjene strani prebrati ob koncu svojega govora, vendar mu kasneje ni dovoljeval. Skrivnostna bela stran pa naj bi bila namenjena razmišljanju ali novim pripombam, »ki pa mu jih skromnost razprave

oporečnikov ni sugerirala.«

Na vprašanje, zakaj taka vztrajnost pri milanskih inspekcijah, je Mancuso odvrnil, da ne gre za nobeno vztrajanje, temveč za opravljanje dolžnosti v razmerah, ki so jih označevale ne samo disciplinske nepravilnosti, temveč se kaj hujšega, kot naj bi potrdila bodoca dogajanja.

Bivši minister je bil mnenja, da so že sedaj na razpolago elementi, ki narekujejo inspekcijo tudi v Palermu. Dinami pa bi moral pojasniti, zakaj se je odločil, da ostane tajna prijava, ki jo je Mancuso že avgusta predstavil ministrskemu svetu.

MILAN / S TRANSAKCIJO SEZNANILI DELNIČARJE NA VČERAJSNJI SKUPŠČINI

Mediobanci 10% Ferfina

Maranghi: Operacija Super Gemina je še vedno uresničljiva

MILAN - Pravijo, da ni bila se nobena skupščina Mediobance tako kratka (stiri ure) in umirjena kot včerajšnja, med katero sta bila predsednik uprave sveta Francesco Cingano in pooblaščen upravitelj Vincenzo Maranghi celo nasmejana. Zakaj? Ker se je trnov pot družbe Ferfin (Ferruzzi Finanziaria) končal. V resnici je Maranghi sporočil, da je Mediobanca v zadnjih starih dneh za 250 milijard lir kupila 158,14 milijona delnic Ferfin, to je 10,7% družbine glavnice (vodstvo Ferfina je v ponedeljek najavilo povišanje glavnice).

Na vprašanje nekega delničarja, ali gre morda za naskok na Ferfin, je Maranghi to odločno zavrnil in transakcijo utemeljil rekoč, da gre samo za dokaz zaupanja. »V grupo smo veliko naložili, zanjo smo se žrtvovali, zato ni prav, da pride v roke kakšnemu pusto-

lovcu,« je dejal in pripomnil, da je Mediobanca po 30. juniju za 69,7 milijarde lir kupila se 1,8 milijona delnic Generali.

Družba Ferfin je, kot znano, vpletena v zadevo Gemina oziroma v operacijo Super Gemina, ki pa je po Maranghijevem zatrdilu še zmeraj aktualna, torej uresničljiva.

Na skupščini so odobrili bilanco Mediobance z dne 30. junija, določili dividendo v znesku 200 lir, ki jo bodo začeli izplačevati 16. januarja, in deloma obnovili upravni svet. Pet njegovih članov so potrdili (Egidio Giuseppe Bruno, Cesare Geronzi, Pietro Marzotto, Antonio Nottola in Giampiero Pesenti), Eugenia Coppola di Canzano pa zamenjali s pooblaščenim upraviteljem zavarovalnice Generali Gianfrancom Guttyjem.

Častni predsednik Mediobance Cuccia (Telefoto AP)

NOVICE

Med Venetom in FJK aretirali 10 ljudi zaradi orožja in mamil

PORDENON - Pordenonski karabinjerji so po petmesečni preiskavi včeraj uklenili v lisice deset oseb zaradi preprodaje orožja, mamil in ukradenih avtomobilov. To so: vodja tolpe Guglielmo Marini iz San Vita al Tagliamento (Pordenon), Rosa Camilato in Angela Chiasutto iz San Micheleja al Tagliamento (Benetke), Fabio Gazzola in Carla Basso iz Asola (Treviso), Caterina Britt iz Zoppole (Videm), Alberto Macor iz Rivignana (Videm), Giovanni Casonato iz Susegane (Treviso) in Lorenzo Marai iz Padove.

Oče in sin umrli med potapljanjem

TRENTO - Včeraj so povlekli iz jezera Garda trupli 55-letnega Luigija Molinarija in njegovega 29-letnega (oženjenega) sina Luca iz Ferrare, ki sta bila navdušena potapljalca. Fantu je menda postalo slabo, oče pa mu je skušal pomagati, vendar je tudi njega obsla usodna slabost. Kaze, da nista bila najbolje opremljena.

Craxi: To je izrazilo politična razsodba

RIM - Bivši vodja PSI Bettino Craxi je iz Hammameta znova napadel sodnike, ki so mu zaradi podkupniške afere Enimont naložili 4 leta zaporne kazni. Označuje jih kot oboroženo roko lažne revolucije in ponavlja, da ni dobil niti pare za svoje volilne kampanje, medtem ko da je njegov tozilek Antonio Di Pietro prejemal milijonska brezobrestna posojila. Nekdanji premier sodnikom očita politično pogojenost, saj da bi drugače morala na zatozno klop tudi Occhetto in D'Alma.

Proti francoskim jedrskim poskusom

RIM - Pred sedežem Francoske akademije v Vili Medici je včeraj bila manifestacija Zelenih proti ponovnim francoskim jedrskim poskusom v tihomorskih atolih. Ravno ko so odpirali razstavo slikarja Raoula Douffyja, je nekaj de-

monstrantov splezalo na procelje palace in razobesilo napisa »Ne poiskusom, Chirac ustavi se« in »Da Voltairu, ne Chiracu«. Na sliki (telefoto AP) demonstrant z masko francoskega predsednika republike Jacquesa Chiraca.

TRG FONTANA / PO 26 LETIH

Tajne službe plačale sto milijonov lir fašistu za informacije o milanskem atentatu

RIM - Storilcev tragicnega atentata 12. decembra 1969 v banki na milanskem Trgu Fontana niso nikoli odkrili, tudi ker so preiskave najprej bile usmerjene proti anarhistom, potem pa proti skrajni desnici, vendar ob dvoumnem zadržanju tajnih služb, ki so nudile kritje osumljenim fašističnim skrajnežem. Te dni se je razvnela nova polemika, ko je beneški sodnik Casson odkril, da je tajna vojska služba Sismi izplačala sto milijonov lir nekdanjemu tajniku skrajno desne organizacije Ordine Nuovo Carlu Mariji Maggiju, ki je ze bil obsojen zaradi obujanja fašistične stranke. Sam Maggi je povedal, da naj bi Sismi že plačal podobno vsoto Martinu Sicilianu, ki je bil vpleten v preiskave o milanskem atentatu.

Sodnik Casson je včeraj v Rimu zaslislal ministra za obrambo v Belusconijevi vladi sen. Cesareja Previtija, ki je priznal, da so ga svojcas informirali o tem izplačilu. Torej naj ne bi slo za nedovoljeno izrabljanje finančnih srdestev tajnih služb. S posegom beneškega sodnika je polemiziral sam sodnik Salvini, ki vi Milanu vodi preiskavo o atentatu izpred skoraj 26 let, čes da je razkril informatorske vezi preiskovalcev. Tudi voditelj Sismi za zavrnili vsak sum: izplačila so merila samo k pridobivanju novih informacij o atentatu. Napovedali so tudi, da bodo tozili beneški dnevnik Nuova Venezia zaradi objave vesti, ki bi morala ostati tajna.

Pordenonski Edit Expo zanimiva razstava manjšinega založništva

Najbrž nismo se nikoli na enem samem mestu videli zbrane knjige vseh slovenskih založb v našem kraju, tistih, ki imajo svoj sedež v Trstu ali Cedadu, v Gorici ali v Ukvah v Kanalski dolini. Običajno je vsaka založba razstavljala svoja dela in si ni želela prisotnosti konkurenčne hiše. Običaj je bil, da so nekatere razstave bile prirejane na ozemeljsko omejenem območju in so zaradi tega tam bile razstavljene bodisi lokalne izdaje kot knjige, ki so o tistem področju govorile. Sem pa so, hočeš nočeš, sodile tudi knjige tiskane v Sloveniji.

Na sejmišču v Pordenonu pa v teh dneh (sejmišče je odprto le do vključno srede, 1. novembra) lahko vidimo vse, kar naši založniki izdajajo na območju republike Italije. Slovenske knjige so namreč razstavljene v veliki hali skupno s knjigami več desetih narodnostnih in jezikovnih manjšin iz vse Evrope.

Za priredbo te specializirane razstave na pordenonskem sejmu knjig, ki ima naslov Edit Expo, in ki ga letos prirejajo že šestič, sta si prizadevala Furlana Alessandro d'Ossualdo (furlansko Di Suald) in Romano Toffoletti. Odločila sta se, da bosta na sejmu ponekaj bogato izbiro knjig, ki se tiskajo v Furlaniji, kjer, poleg tistih v italijanskem jeziku, tiskajo tudi veliko v furlanskem jeziku. Dobro pa sta se zavedala, da bi to pritegnilo pozornost manjšega števila obiskovalcev sejma.

Zaradi tega sta stopila v stik z evropskim uradom za manjširane jezike. To je eden izmed uradov Evropske skupnosti v Bruslju. V njem si prizadevajo ovrednotiti jezike narodnostnih manjšin. Teh je v Evropi zelo veliko: kar 41. Zivijo domala v vseh 15 državah Evropske skupnosti, od Finske do Španije, od Grčije do Velike Britanije. Seveda je tudi Italija posejana s temi manjšinami, od naše, slovenske, do sosedne, furlanske, do Nemcev, Ladincev, frankofonov na zahodni italijanski meji. Pa tudi Hrvaški, Grki in Albanci na italijanskem jugu sodijo sem. Tudi Nemci so si med seboj različni. Če tisti na Južnem Tirolskem govorijo čisto nemščino, so Walserji v Dolini Aosta, tisti v Pladini (Sappada) in še kaksna manjšina in odrezana skupnost nekaj posebnega.

D'Ossualdo in Toffoletti sta v Pordenon privabila predvsem Furlane. Zelela pa sta, da bi tudi Slovenci bili blizu, saj dobro poznata slovensko založniško dejavnost. V slovenskih krogih je tokrat prevladala odločitev, da gredo vse slovenske založbe enotno na ta sejma. Doslej smo namreč na njem videli le knjige Založništva trzaskeske tiska.

Andrej Furlan od trzaskeske založbe Devin ter Marina Cernetig in Riccar-

do Ruttar, ki sta poskrbela, da so v Pordenon prisle knjige beneskih založb, so mi včeraj jutraj na sejmišču, povedali, kaj vse so tja prinesli.

Že sam pogled na razstavni prostor je lep. Polovica velikega paviljona je namenjena manjšinskemu knjižnemu tisku. Slovenske knjige so razstavljene na policah ob celi steni tega sejemskega paviljona: dolžina te police je 25 linearnih metrov. Dejansko je razstavnega prostora trikrat toliko, 75 metrov, saj so knjige razstavljene v treh etazah.

Res je sicer, da niso tam na ogled (in nekatere tudi na prodaj) le knjige, ki so različne ena od druge. Za nekatere primerke velja pravilo, da jih je razstavljanih več. Tak je primer knjige Pavla Strajna o naši manjšini. Tam sta italijanski in grški prevod te knjige. Predstavili ju bodo v torek, 31. oktobra na sejmišču. Ob 16. uri bo tam govoril Milko Bufon iz Trsta. To bo edina predstavitev knjige slovenskega avtorja na tem sejmu. Podobnih predstavitev je in bo v teh dneh, tja do vključno srede, 1. novembra, kar nekaj desetih.

Seveda so naši založniki v Pordenon prinesli v glavnem svoje izdaje zadnjih let. Poseben poudarek so dali tistim knjigam slovenskih avtorjev, ki so bile prevedene v italijanscino. Vendar pa so poskrbeli, tako je povedal Andrej Furlan, da je poleg te knjige tudi slovenski original. Največkrat je platnica podobna. Med »slovenskimi« knjigami v italijanscino so tako literarna dela, prednjacijo pa znanstvene in zgodovinske publikacije, takšne, ki italijanskega sosedu obveščajo o naši stvarnosti.

Največ takšnih knjig v dveh jezikih je iz Benecije.

Tu so knjige založb kot so Lipa, Studenci, Zveza slovenskih izseljencev, Dom, itd. itd. Ne utegnemo imenovati vseh (najbrž ni bilo niti casa, da bi slovenski organizatorji natisnili zgibanko, na kateri bi bile navedene vse slovenske založbe). Nekatere teh knjig, se zlasti pravljice, bogato ilustrirane pravljice, so tudi v beneskem narečju.

Podobna ugotovitev velja tudi za nekatere druge slovenske založbe. Založništvo trzaskeske tiska je že pred leti izdalo veliko knjig v italijanskem jeziku. Enako sta naredila Slori in Krozek Virgil Sceck. In se kdo drug.

Razstavljena je tudi v italijanscino prevedena knjiga spominov Henrika Tume, pri njej pa je monumentalna knjiga Tumovih

pisem. Tudi »Monumenta Frisingensia« v priredbi prof. Janka Ježa, ki je izšla v solalozbi Mladike in Valardija so tu razstavljene. Na ogled je goriski dvojezični list »Isonzo - Soca«. Tu so glasbene kasete Sejma beneske pesmi in videokasete Zveze slovenskih izseljencev. Na polici kjer so knjige Goriske Mohorjeve družbe so na častnem mestu zvezki Slovenskega primorskega biografskega leksikona. In se dva debela zvezka Krajevnege leksikona za Trzasko in Gorisko sta tu razstavljena. Mimo in poleg teh »uradnih« ali poučnih založb kar precej knjig pride na dan v samozaložbi, ali ob priliki raznih praznikov in obletnic. Teh knjig na sejmu v Pordenonu ni. Najbrž zaradi tega,

ker je premalo casa bilo na razpolago, da bi bila prirejena bolj zajetna in tudi bolj popolna razstava.

Sicer, da ne bo nespornost. V Pordenonu niso razstavljene le slovenske knjige prevedene v italijanski jezik. Tam so tudi slovensko napisane knjige.

Vse to je na ogled, recimo tako, v slovenskem oddelku. Slovenske knjige pa so razstavljene tudi druge. Največ jih je v oddelku izrecno namenjenemu mladinski literaturi. V njem so slikanice v raznih jezikih. Veliko jih je v slovenskem jeziku. To velja predvsem za knjižice, ki jih izdajajo v Beneciji. Marsikatero teh slikanic najdemo v slovenskem in italijanskem jeziku. Nekatere so tudi prevedene v furlanscino. Ena ali dve slovenski knjigi sta

nasli pot tudi med Ladince, nekatere druge med Nemce.

Slovenske knjige pa so se druge. V Krminu je nemški profesor Kitzmüller ustanovil založbo Braitan. Doslej je izdal več knjig italijanskih, furlanskih, nemških in tudi slovenskih avtorjev. Med slednjimi velja omeniti gorisko pesnico Ljubko Sorli, ki so ji posvetili italijanski prevod njenih pesmi. Naslov knjigi je »Canti spezzati«. V videmskem dnevniku Messaggero Veneto je lani v snopcih izhajal slovar za pet jezikov: italijanscino, furlanscino, slovenscino, nemščino in angleščino. Priredila sta ga Marija Brecelj in Gianni Nazzi. Slovar je izšel v knjižni obliki. V Pordenonu ga lahko dobimo.

Tudi letos predstavitev številnih knjižnih novosti

PORDENON - Na sejmišču v Pordenonu vsako leto priredijo 11 sejmov, od tega jih je le nekaj splošnega značaja, drugi so specializirani. Med sejmišči v Furlaniji - Juljski krajini (Videm, Trst, Pordenon in Gorica) so v Pordenonu neizbežno prvi, saj iztržijo kar polovico sejemske ponudbe in prodaje v deželi.

Pred šestimi leti si je skupina furlanskih založnikov zamislila sejma vsega tega, kar se tiska v deželi. Že od vsega začetka pa sejma ni bil le prikaz furlanskega oz. deželne založništva, ker je privabil tudi založnike iz sosedne dežele Veneto ter tiste iz Tridentinskega in Južne Tirolske. Se zlasti je izstopal tudi založniško bogati Veneto, kjer izdajajo veliko zgodovinskih knjig in se več bogato ilustriranih knjig o lepotah svojih zgovinskih mest. Te knjige pa gredo dobro v denar, tiskajo se v več jezikih.

Sejem letos prirejajo že petič. To

je dokaz o njegovi uspešnosti. Na prireditve prihajajo tudi založniki iz drugih krajev Italije (letos je tam bogato zastopana založba Adelphi) in trgovci, ki ponujajo knjige več založb. Lani so imeli nad 10.000 obiskovalcev, kar je za tako prireditev veliko. Letos je prisotnih več kot 70 razstavljalcev.

Letos so razstavljene tudi stare knjige in časopisi. Čeprav so središtem iz Lombardije in Piemonta, bo marsikdo tudi iz naših krajev tam našel veliko zanimivega.

Tudi letos je na sejmišču filatelistična razstava. Tokrat desetina zbiralec prikazuje maxim karte z znamkami, na katerih so motivi umetniških slik in kipov.

V programu sejma je okoli 50 predstavitev novih knjig. Med temi bo tudi knjiga »Il confine mobile«, za katero so poskrbeli v trzaskem institutu za zgodovino odporniškega gibanja, založila pa jo je založba Laguna.

Sejem dopolnjuje nekaj zanimivih razstav. Ena teh prikazuje dokumente iz Pordenona iz casa nemške zasedbe in prvih povojnih let. Na drugi so fotografije in knjige o prvi svetovni vojni v teh krajih. Na ogled pa je tudi razstava o vlakih in železnicah od Dunaja do Trsta, Gorice, Gradeza, torej pretežno po slovenskih tleh. Na njej so originalni eksponati, največ zanimanja pa je za nekaj sto razglednic postajnih poslopj. Veliko jih je na slovenskem ozemlju, napisi na postajah so seveda slovenski. Največ prihajajo v postev kraji ob Južni železnici, vidimo pa tudi kraje v Soski dolini in na našem Krasu. Razstava je poleti že bila v Gradezu, na voljo je tudi bogato ilustriran katalog. Trzaskemu prijatelju, ki mi je pred dnevi potožil, da ni utegnil v Gradez, da bi si tam razstavo ogledal, svetujem: »Pojdi v Pordenon, saj konec koncev ni daleč.«

m.w.

Plakat razstave knjig v manjšinskih jezikih, ki so jo priredili v okviru letošnjega knjičnega sejma v Pordenonu

Videmska univerza ima bogato založniško dejavnost. Skrbijo tudi za razne manjšinske jezike. Alessandro D'Ossualdo in Emanuele Castellari sta napisala otroško zgodbo »Rele in sreča«. Prevedena je v več kot deset jezikov, med temi je tudi slovenski. Kričeca platnica otroka kar vabi. Prav tako je v Vidmu bogata založniška dejavnost Furlanskega filološkega društva. Med knjigami, ki so jih dali tatisniti je tudi tista Enza Pascola z naslovom »Case della Slavia friulana«.

Pordenon ni daleč. Iz Gorice po avtocesti prides tja v picli uri. Nekaj več casa bo potreboval iz Trsta, prav tako nekaj več iz Benecije. Kljub temu, da imamo v teh dneh veliko drugih vsakodnevnih opravkov bo marsikdo med našimi bralci našel čas in pohitel v to meto na zahodu Furlanije. Sejmišče je prav ob izvozu z avtoceste. Tam bo lahko videl bogato slovensko založniško dejavnost.

Slovenska knjiga na tem sejmu v Pordenonu ni letos prisotna prvič. Sejem EDIT EXPO v tem kraju prirejajo že šestič. Pred nekaj leti so poseben prostor namenili slovenski knjigi. Bilo je tik po proglasitvi slovenske samostojnosti, zaradi tega je razstava bila tudi manifestativnega značaja. Na otvoritev je prišel pesnik in akademik Ciril Zlobec, ki ga sicer v Venetu dobro poznajo in cenijo. Na sejmišču so bile prisotne najbolj znane slovenske založbe, ki so pokazale svojo bogato in kvalitetno produkcijo. Marsikdo med obiskovalci je ostrmel, saj slovenskih knjig sploh ni poznal.

Lani naj bi se nekaj podobnega zgodilo s hrvaško knjigo, poskus pa ni bil med najbolj posrečenimi. Organizacijo je prevzela neka založba iz Milana, hrvaške založbe pa niso pravilno upoštevale okusa italijanskih ljubiteljev knjige. V Pordenon so prinesli le kup »bojnih« knjig, ki so govorile o vojni. Niso vedeli, da Italijane dogajanje na Balkanu ne zanima veliko.

Ce za trenutek ostanejo v tem manjšinskem paviljonu, moramo povedati, da je največ tam razstavljanih knjig doma v Furlaniji, neglede ali so napisane v italijanskem ali furlanskem jeziku. Furlanska knjižna bera je zelo bogata, tako na literarnem kot na raziskovalno domoznanskem področju.

Vidimo pa tudi knjige v baskovskem in katalanskem jeziku, knjige v ladinškem jeziku. Zanimivo je, da so bile nekatere knjige v sardiniscini tiskane v Trstu, po naročilu deželne družstva Sardinicev. Kaj bi nastevali dalje, saj bi brez dvoma na koga pozabili. Obisk na pordenonskem sejmu bo povedal kaj vse izdajajo manjšinci v tej naši Evropi.

Marko Waltritsch

LIKOVNA RAZSTAVA NA POBUDO »DIALOGOV S SREDNJEVZHODNO EVROPSKO USTVARJALNOSTJO« /

Sodobna slovenska umetnost v palači spomeniškega varstva

»Trst spet postaja kozmopolitsko mesto« - Slike na ogled do 18. novembra

V veliki pritlični dvorani spomeniškega varstva na Trgu Libertà je od večeraj na ogled likovna razstava »Sodobna slovenska umetnost: osemdeseta-vedeseta leta«. Gre za eno od pobud v nizu tržaskih »Dialogov s srednjevhodno evropsko kulturno ustvarjalnostjo«, ki jih je priredilo združenje »Trieste Contemporanea«.

Na včerajšnjem slovesnem odprtju razstave so poudarili širši pomen te kulturne manifestacije: gre za prvo veliko slovensko likovno razstavo v Trstu, ki potrjuje povezanost mesta s širšim zaledjem. »Trst spet postaja kozmopolitsko mesto,« je dejala predsednica prirediteljskega odbora Giuliana Carli, ki se je spomnila tudi umetniškega doprinosa dveh pomembnih tržaskih slovenskih slikarjev, Avgusta Cernigoja in Lojzeta Spacala. Za podzupana Roberta Damianija ni tovrstno sodelovanje namenjeno samo kulturnemu svetu, ampak odpira širše dimenzije medsebojnega spoznavanja, brez katerega se ne more razviti niti sodelovanje na gospodarskem in na drugih področjih. Podobne misli je izrazil tudi minister za kulturo Republike Slovenije Sergij Pelhan (njegovo izjavo objavljamo v okviru), ki je razstavo tudi uradno odprl. Na kraji slovesnosti so bili še prefekt Moscatelli, podpredsednik deželnega sveta Budin, deželni odbornik Tomat, konzul Slovenije v Trstu Pelikanova, deželni nadzornik za spomeniško varstvo Boccieri, predsednik Trgovinske zbornice

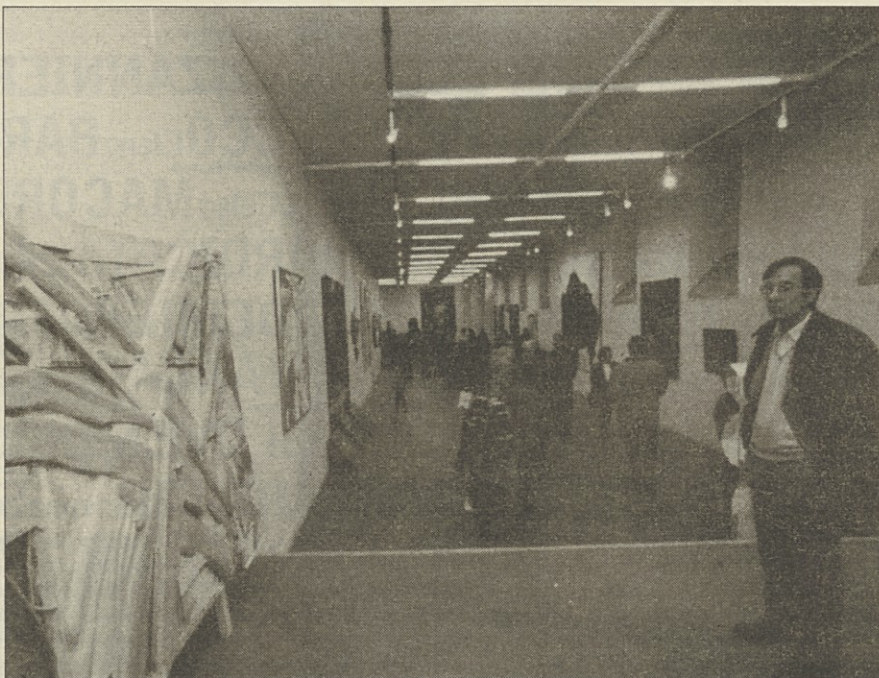
Donaggio (ravno Trgovinska zbornica je organizacijsko in finančno omogočila ves splet tržaskih »Dialogov«).

Razstavo je oskrbel ravnatelj Obalne galerije Piran Toni Biloslav: »Mislil, da lahko s ponosom pokažemo izbor esponsatov iz osemdesetih let, tudi zaradi izredno kratkega časa, ki smo ga imeli na razpolago, kajti izvedeli smo se le pred mesecem, da se ta razstava pripravlja in smo zato morali večino del potegniti kar iz naše stalne zbirke v Obalni galeriji, ki je začela nastajati nekako sredi sedemdesetih let in ki zelo dobro dokumentira obdobje zadnjih dvajsetih let. Smo pa seveda vključili v sodelovanje tudi Društvo likovnih umetnikov Slovenije, tako da smo oboji organizatorji te razstave.«

K sodelovanju so povabili 26 avtorjev, zaradi stiske s prostorom pa so razstavili samo 24 del, v glavnem zelo velikega formata, v naslednjih dneh pa bodo skušali urediti dodatni prostor za preostali dve deli.

Razstava bo odprta do prihodnjega 18. novembra vsak dan razen ponedeljka od 11. do 13. ure, od torka do sobote pa tudi od 17. do 20. ure.

V okviru tržaskih Dialogov bo jutri ob 20.30 v muzeju Revoltella koncert Bartokovih, Lauermannovih in Finklevih skladb v izvedbi Austrian Art Ensambla. V četrtek ob 21. uri pa bo v dvorani gledališča Miela nastop ženskega zbora bolgarske televizije, ki bo nastopil s koncertom »Le Mystère des Voix Bulgares«.

Z včerajšnje slovesnosti v palači spomeniškega varstva na Trgu Libertà (foto Balbi/KROMA)

V ŠEMPOLAJU

Prvo srečanje Prodijevega odbora za okoliške občine

V pričakovanju parlamentarnih volitev se tudi pri nas snujejo odbori Prodi. V Sempolaju se je v petek zvečer sestal na prvem koordinacijskem srečanju odbor za okoliške občine tržaske pokrajine, ki nosi ime »Morje - Kras«. Udeleženci so vzeli v pretres današnjo državno politično situacijo ter obravnavali najrazličnejšo problematiko, s katero se spoprijema naša družba. Sestanka, kateremu bodo sledila nadaljnja srečanja, so se udeležili predvsem lokalni upravitelji, ki se prepoznavajo v levosredinskem taboru. Koordinator Marino Vocci je najprej predstavil dosedanj pot ter politično perspektivo Oljke, ki združuje tradicionalne stranke in tudi odbore Prodi. V debati so udeleženci obravnavali širše politične teme, kot je vloga tradicionalnih strank in novih volilnih baz. Pogovor je stekel o važnosti ustave, o vrednotah, ki označujejo levo-sredinske sile, o odnosu državljan - politika ter o potrebi po odlični organizaciji za volilno zmago. Poudarek je bil dan tudi temu, da mora program upoštevati lokalno narodnostno stvarnost ter druge aspekte, ki označujejo naše okolje. Tudi v ta namen bo koordina-

cijski odbor v bližnji bodočnosti organiziral sestance, ki bodo obravnavali posamezne argumente, ki zadevajo naš prostor. (m.c.)

NABREŽINA / ŽUPAN O PLINSKI POSTAJI V TRŽIČU

Energetski pol ali turizem?

Depangher: Problem uokviriti v širšo razvojno strategijo

Problem plinskega terminala, ki ga načrtuje družba SNAM v Tržiču, cedalje bolj buri duhove. Včeraj se je oglašil se devinsko-nabrežinski župan Giorgio Depangher, saj bi bil terminal tako rekoč pred njegovim pragom.

Občinski svet je ravnokar odobril novi splošni regulacijski nacrt, v katerem je rečeno, da temelji bodoči razvoj tega območja prvenstveno na razmahu turizma. Toda kako naj se turizem razvije, če bo takoj onstran pokrajinske meje plinska postaja, katere onesnaževalni učinki ne bodo zaznavni samo ondod, temveč tudi na tej strani, se vprašuje župan in v isti sapi ugotavlja, da bi se z uresnitvijo projekta SNAM ves Tržaski zaliv na mah spremenil v en sam velik energetski pol; tržiskemu terminalu bi bilo treba

namreč pristeti se naftne hranilnike družbe SIOT pri Dolini, napovedani premogovni terminal ob železnarni pod Skednjem, pa se načrtovano podzemsko skladišče utekočinjenega nafnega plina na območju bivše rafinerije Aquila pri Zavljah. Kakšna usoda bi tedaj doletela Sesljski zaliv, Ribisko naselje pri Devinu, Marino Mujo in marine v tržaski luki?

»Morda bi lahko vse te pobude hodile vstric, vendar dvomim,« pravi Depangher. Vprašanje gre obravnavati globalno, saj gre za strateške izbire, ki pogujejo prihodnost vsega Tržskega. To bodo gotovo storili na konferenci vseh sestih županov, h kateri pa bi bilo treba po njegovem pritegniti še vse subjekte, ki so se spopadli s Projektom Trst in pokrajinsko gospodarsko konferenco.

Minister S. Pelhan

Razstavo je slovenski minister za kulturo Sergij Pelhan tako ocenil:

»Razveseljivo je, da so se v zadnjih letih odnosi med Trstom in Slovenijo bistveno izboljšali, da se odpiramo posebej na področju kulture, ker je kultura bila vedno most, ki ni gradil pregrad, ampak jih je podiral. In tu se kažejo res veliki premiki. Tako je tudi v tem primeru, ko je prislo do razstave sredi Trsta, kar bo omogočilo, da prikazemo italijanski kulturni strani slovensko sodobno likovno ustvarjalnost, ki mislim, da sodi enakovredno v srednjeevropski prostor. Tudi s tem se Trst spet priključuje

zaledju, ki ga je kulturno in duhovno imel zelo dolgo, se za časa Avstrije. Skratka, kažejo se boljši odnosi, kar bo verjetno vplivalo tudi na gospodarske, a upam tudi na politične odnose.«

Primorski dnevnik

Lastnik: ZIT d.d. Založništvo tržskega tiska - Trst
Izdajatelj: DZP - P.R.A.E. d.d. — Družba za založniške pobude
Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796699 - fax 040-773715

Tisk: EDIGRAF, Trst

Odgovorni urednik: BOJAN BREZIGAR

Redakciji: Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel. 0481-533382, fax 0481-532958
Dopisništva: Cedad, Ul. Ristori 28, tel. 0432-731190, fax 0432-730462
Ljubljana, DFM, Slovenska 54, tel. 061-1313121, fax 061-322468
Celovec, Wulfengasse 10/H, tel. 0463-318510, fax 0463-318506

Prodajno naročninska služba

Italija: Trst, Ul. Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel. 0481-535723 fax 0481-532958
Ekonomska propaganda: Publist SRL
Trst, Ul. Valdirivo 36 / I. nad. poštni predal 568
tel. 040-361888, fax 040-768697
Slovenija: ATELIER IM - Ljubljana
tel. 061-1262044, fax 061-224943

Cene oglasov

Italija: 1 oglasni modul (sirina 1 stolpec, višina 28 mm) 100.000 LIT,
financi in legalni 150.000 LIT, ob praznikih povisek 20%; mali oglasi
1000 LIT beseda; osmrtnice, zahvale in sozolja po formatu. IVA 19%

Cena: 1.500 LIT - 55 SIT

Naročnina za Italijo 430.000 LIT

Postni t.r. PRAE DZP st. 11943347

za Slovenijo: mesečna 1.710 SIT, plačljiva preko DISTRIEST,
Partizanska 75, Sezana, tel. 067-73373

Registriran na sodišču v Trstu št. 14 z dne 6. 12. 1948

Član italijanske zveze časopisnih založnikov FIEG

ZELENI / BOJ PROTI BENZENU

Prometna zapora naj velja tudi za avtomobile s katalizatorjem

Prepoved vožnje v osrčju mesta, ki velja od ponedeljka do sobote in s katero skušajo mestni upravitelji omejiti stopnjo onesnaženosti zaradi izpušnih plinov, je treba raztegniti tudi na avtomobile s katalizatorjem. Zahtevo bodo v obliki nujnostnega vprašanja predložili tržaski občinski skupščini svetovalec Zaveznistva za Trst Paolo Evangelisti in Alberto Russignan ter svetovalec Demokracije stranke levice Marino Andolina.

To sta povedala na včerajšnji tiskovni konferenci predstavnik Federacije zelenih in ravno tako člana mestne skupščine Paolo Calderisi in Sergio Zucchi. Zahtevo sta utemeljila z dejstvom, da vsebuje pri nas neovinceni bencin 3, 6% benzena (drugi v Italiji od 2, 5% do 3%, v Sloveniji pa 4, 0%), navadni bencin pa komaj 1%. Benzen je zelo nevaren, saj povzroča limfatično in druge vrste levkemije. Se nevarnejši pa so po zadržilu zelenih dvotaktni motocikli. Nadlogo gre nemudoma odpraviti tudi zato, ker koncentracija benzena v zraku z novim letom po evropskih normah ne bo smela

preseči 15 mikrogramov za kubični meter, a v tržaskem središču je koncentracija že zdaj trikrat višja od dovoljene.

Zeleni pozivajo mestno upravo tudi k cimprejšnji predložitvi izvršilnega nacrta za speljavo kolesarske steze od Trga Libertà do Trga Irneri, za kar je že prejela sredstva iz državne blagajne, predvsem pa kritizirajo Pokrajino, češ da je pozabila na nacrt za kolesarsko stezo Pončana-Ricmanje-Borst-Draga, ki je bil izdelan pred tremi leti in finansiran z deželnim denarjem. Pravzaprav ji očitajo, da nacrt namenoma ni dala uresniti, in dodajajo, da bi se to dalo urediti v dobrem mesecu dni. Treba bi bilo samo počistiti in popraviti obrobje železniske proge, ki je povezovala Trst s Hrpeljami in Istro, utrditi ponekod nasip in preveriti stanje predorov. Najbolje bi bilo, pravijo, da bi krajevna oblast ves ta pas odkupila od Državnih železnic, ki da bi bile s tem se kako zadovoljne, saj bi se znebile stroškov. Kolesarsko stezo naj bi pomagala upravljati zainteresirana športna in druga društva.

V Saležu slovesnost pred obnovljenim spomenikom

Danes ob 15. uri bo v Saležu slovesnost pred na novo urejenim spomenikom padlim v NOB. Pobudo je dala KD Rdeca zvezda, ki slavi letos 50 let delovanja.

V okviru proslav je društvo organiziralo izlet v Salsburg, Linz in Mathausen, od koder sta se v nedeljo vrnila dva avtobusa zadovoljnih izlčevnikov. Sinoci pa je društvo povabilo vascane in vse, ki jih je problem zanimal, v svoje prostore na pogovor - srečanje na temo »Polozaj in perspektiva Slovencev v narodno mešanem prostoru« s tremi uglednimi gosti. V tem trenutku se kako aktualno vprašanje so oblikovali in poglobili obiskovalci sami v pogovoru s Cirilom Zlobcem, pesnikom, pisateljem, urednikom, casnikarjem, prevajalcem in politikom, z Borisom M. Gombacem, tržaskim Slovincem, zgodovinarjem, sociologom in s svojim sovascanom, nekdanjim predsednikom kulturnega društva Rdeca zvezda in županom občine Zgonik in sedanjim podpredsednikom deželnega sveta Milosem Budinom. Pred pogovorom so vrteli kratek film z izseki iz nekaterih prireditvev zadnjih dveh let društvenega delovanja. (J.J.)

STRANKE / PROGRAMSKA KONFERENCA SLOVENSKE SKUPNOSTI

V Vižovljah razprava o novi strategiji za našo manjšino

Programski dokument bo osnova za notranje in zunanje soočanje

Stranka Slovenske skupnosti se zelo dejavno pripravlja na pomembno zimsko-spomladansko delovno sezono, v kateri bo praznovala 20-letnico svoje organiziranosti na deželni ravni in opravila sekcijske in pokrajinske kongrese z zaključnim deželnim kongresom. Priprave na te zahtevne dogodke pa so tokrat se bolj temeljite tudi zaradi posebno občutljivega trenutka, ki ga preživlja slovenska manjšina v Italiji in ki je bil včeraj predmet poglobljene analize na programski konferenci, ki jo je stranka priredila v sportsnem centru v Vižovljah.

Uvodni del celodnevnega zasedanja je pripadel tematskim posegom predsednika stranke Marjana Terpina, deželnega tajnika Martina Breclja (govoril je o temeljnih problemih manjšine), Stefana Bukovca (o delovanju SSk v italijanskem političnem prostoru), Iva Jevnikarja (o odnosu do matične države), Andreja Bratuza (o delovanju stranke na mednarodnem prizorišču), Alesa Figelja (o delovanju SSk v okviru manjšine), Petra Mocnika (o stranki, kakšno bi potrebovali) in Erike Jazbar, ki je govorila o odnosu stranke do mladih. Sklepne misli je povzel tajnik Breclj, ki je napovedal, da bodo rezultati konference objavljeni v začetku decembra, najverjetneje tretjega, ko bo stranka praznovala 20. obletnico svoje deželne organiziranosti. »Uradna objava dokumenta, ki naj bi bil strateški za nadaljnjo politiko slovenske manjšine v Italiji,« je dejal Breclj, »pomeni, da ga

bomo ponudili v razpravo tudi ostalim manjšinskim komponentam, hkrati pa bo programska osnova za spomladanske kongrese stranke. Vse to se dogaja v okviru velikih epohalnih sprememb, ko cutimo potrebo po odgovorih na vprašanje "Kako naprej?", ki smo ga izbrali tudi za geslo današnje konference.«

Prireditelji vizovelskega zborovanja so bili zelo zadovoljni z zavzetim sodelovanjem udeležencev, ki je bilo po besedah Iva Jevnikarja izredno živahno in predvsem zelo konkretno. To dokazuje, da je stranka kljub splošni krizi strank se zelo potrebna, kajti cutiti je veliko potrebo po prostoru za razpravo. Prihodnost vloge stranke je torej zagotovljena, potrebno pa jo bo okrepiti, da bo lahko učinkoviteje posegala za reševanje problemov naše skupnosti. Sicer pa se konferenca ni zadrževala le pri notranjih vprašanjih, ampak je zajela tudi širše probleme, na primer konkretno tudi vprašanje odnosa do Prodijske kandidature, odnosa do italijanskega okolja nasploh in se posebno do matice.

Martin Breclj je v razgovoru z novinarji med številnimi temami, ki se jih je programska konferenca lotila na osnovi že objavljenih izhodišč za razpravo, izpostavil problem predstavnosti manjšine. Odgovore na ta problem je SSk sicer že anticipirala z lani zaceto akcijo za manjšinske volitve, čeprav to nikakor ne zmanjšuje pomena lastne politične stranke. Nasprotno, ta je se toliko bolj po-

trebna, če upoštevamo, da se velika večina Slovencev razpozna v isti politični koaliciji (levosredinski), da je bil npr. senator Bratina deležen skupne volilne podpore in da je prislo do skupnega nastopa tudi na tržaskih upravnih volitvah.

Skratka, Slovenska skupnost ne odpira široke razprave samo med svojim članstvom, ampak ponuja svoja izhodišča tudi v presojo vse manjšinske javnosti ter italijanske in slovenske države. V stranki so namreč prepričani, da je napočil odločilni čas izbire in konkretnih odgovorov na vprašanja, ki so bila zamrznjena pod blokovsko razdelitvijo sveta in ki so postala z odjugo se bolj usodna za preživetje naše narodne skupnosti. (vb)

Prizor s programske konference SSk (Foto KROMA)

PROMOTRIESTE - TZ / POMORSKA POSTAJA

Odpri razstavo antikvariata

Razstava bo odprta vsak dan do nedelje, 5. novembra

Na Pomorski postaji so sinoči odprli 13. prodajno razstavo antikvariata. Uradnega odprtja razstave, ki jo prireja Promotrieste v sodelovanju s Trgovinsko zbornico, so se udeležili predstavniki krajevnih oblasti in seveda starinarji, ki prihajajo s področja Alpe-Jadran, ki so s svojimi dragoceni predmeti številčno prisotni na letošnji prireditvi. Razstava bo odprta vsak dan do nedelje, 5. novembra; dopolne od 10. do 13. in od 15.30 do 20. ure, ob nedeljah in praznikih pa neprekinjeno od 10.30 do 20. ure.

MANIFESTACIJA DRUŠTVA EDINOST

Prof. Pahorja povsem oprostili

Kvestura ga je prijavila, češ da ni imel ustreznega dovoljenja

V obtožnici je bilo zapisano, da je prof. Samo Pahor priredil zborovanje na javnem mestu, ne da bi prehodno, tri dni prej, obvestil kvestorja in obvestila opremil z dovoljenjem župana v zvezi z začasno zasedbo javne površine. Na obravnavo je iz Rima, kjer je sedaj zaposlen, prišel nekdanji tržaski kvestor Biagio Giliberti. Prisel je kot prica. Tako njegovo pričevanje kot celotna obravnava pa sta vsega skupaj trajali samo 23 minut: pretor Picciotto ni počakal ne na poseg javne tožilke Kozmannove ne na poseg Pahorjevega zagovornika, odv. Mamelija. Na podlagi člena 129 kazenskega postopnika (sodnik v vsakem trenutku lahko izreče sodbo, če ugotovi, da dejanje ne obstaja, da ga obtoženec ni zakrivil, da dejanje ni kaznivo, da ga zakon ne upošteva kot kaznivega, da je prekršek zapadel ali manjka eden od pogojev, ki omogočajo nadaljnje postopanje proti obtožencu) je namreč Pahorja oprostil, »ker dejanje ne obstaja«.

Prof. Pahor je 28. decembra predlamskim odšel na kvesturo s prošnjo, da bi društvo Edinost lahko manifestiralo vse nedelje v januarju 1994 na Trgu Unità. Prošnja je bila v treh izvodih, dva zadržijo na kvesturi, enega vrnejo vlagatelju in velja kot potrdilo. Pahorju so izvod vrnili z zahtevo, da

poskrbi za dovoljenje Občine. Dovoljenje ni prinesel, obrnil se je neposredno na Obcino in vprašal, če je poskrbela za dovoljenje. Povedali so mu, da ga bodo poslali na kvesturo (31.12.93). Tedaj se je po telefazu obrnil do kvestorja in tožilca pri preturi s prošnjo, naj mu vrnejo izvod prijave obvestila o manifestaciji s pripombo o ukrepu, ki so ga sprejeli (če so torej dali ali zavrnili dovoljenje). Odgovora ni prejel in tako so 2. januarja lani ter vse ostale nedelje manifestirali, kot so napovedali. Kvestura pa je zatem Pahorja prijavila sodnim oblastem, češ da ni obvestil pristojnih oblasti, a prijavi so priložili kopijo njegovega obvestila o manifestacijah: če pa je obstajala kopija, je samo po sebi umevno, da je obstajal tudi original in s tem tudi samo obvestilo o manifestaciji. Bivši kvestor Giliberti je menil drugače, kar je ponovil tudi med včerajšnjim pričevanjem, ko je dejal, da ni bilo obvestila o manifestaciji ali vsaj ni bilo v zanje veljavni obliki. Pretor Picciotto pa je bil drugačnega mnenja in je Pahorja povsem oprostil.

Pahorja bi bil moral včeraj sicer zagovarjati odv. Maniaco, ki pa ga ni bilo in je njegovo mesto uradno prevzel odv. Mameli. Zapisničarka je bila Sara Ukmar, tolmac Marko Ukmar.

KGS / PROŠNJE DO 17. NOVEMBRA

Prispevek Kraške gorske skupnosti malim obratom

Predsednik KGS sporoča, da lahko lastniki malih trgovinskih podjetij, ki so vodena družinsko ali osebno, dejanske družbe, osebne družbe in združne oblike z največ dvema nameščencema in ki delujejo na ozemlju Kraške gorske skupnosti - Comunità Montana del Carso v okrožjih, ki dne 20.10.1991 niso presegla 500 (petsto) prebivalcev, lahko predstavijo prošnje za prispevek, ki znaša največ 50% za porabljena sredstva, in vsekakor na najvišjo vsoto 2.000.000.- lir za znižanje stroškov tehnično-gospodarske konzulentne službe s posebnim ozirom na vodenje knjigovodstva za leto 1994.

Prošnje na kolkovanem papirju je treba predstaviti v tajnistvu Kraške gorske skupnosti - Comunità Montana del Carso v Sesljanu 54/D do vključno 12. ure, dne 17. novembra 1995.

Prošnje, ki ne bodo priložene pravčasno in/ali ne bodo popolne, se ne bodo upoštevale.

Prošnje morajo vsebovati sledečo dokumentacijo:

- upravno dovoljenje za prodajo;
- potrdilo o vpisu v Seznam podjetij, ustanovljenem pri pristojni Zbornici za trgovino, industrijo, obrt in kmetijstvo;
- nadomestno izjavo izpravevalne listine, izdano na podlagi 4. člena, zakona št. 15 z dne 4.1.1968, ki potrjuje pravno naravo trgovskega obrata, odnosno število nameščencev;
- izjavo župana občine, v kateri deluje mali trgovski obrat, ki potrjuje delovanje slednjega v kraju, ki dne 20.10.1991 ni presegel 500 (petsto) prebivalcev;
- izplačane fakture stroškov za tehnično-gospodarsko konzulentno službo za leto 1994, s posebnim ozirom na vodenje knjigovodstva.

NOVICE

Združenje APICE prireja zasedanje

Na Pomorski postaji bo od 13. do 19. novembra 10. zasedanje združenja APICE (Anaesthesia, Pain, Intensive Care and Emergency Medicine). Namenjeno bo zdravstvenim delavcem, ki skrbijo za nego bolnikov v smrtni nevarnosti. Zasedanje, ki se ga bo udeležilo 160 docentov (več kot polovica bo tujcev) in 1.800 članov združenja, so predstavili na tiskovni konferenci v navzočnosti župana Illyja, začelo pa se bo s konferenco »Trst, mesto znanosti in vzgoje«, na kateri bosta tudi Margherita Hack in direktor centra za teoretsko fiziko Miguel Virasoro.

Dirigent Lu Jia zapušča Verdi

Mladi kitajski dirigent Lu Jia je zaključil štiriletno dejavnost v Trstu kot glavni dirigent orkestra gledališča Verdi. Prvič je nastopil v Trstu poleti 1991 z Mozartovim Requiemom. V prihodnjih mesecih ga čakajo važne mednarodne obveznosti; med drugim bo tudi prevzel nalogo dirigenta jeruzalemskega simfoničnega orkestra, nastopal pa bo tudi v Chicagu.

Za Piccolo zbrali že 10.000 podpisov

Odbor bralcev tržaskega dnevnika »Piccola« je zbral že 10000 podpisov med tržaskim prebivalstvom; prebivalstvo zeli tako podpreti novinarje dnevnika, ki nasprotujejo možnosti - iznesel jo je založnik - da bi natisnili nekaj strani v sinergiji z videmskim Messaggerom Venetom. Pobudniki odbora so na tiskovni konferenci poudarili, da uspeh pobude dokazuje, da prebivalstvo zavrača načrte založnika in da bi »Piccolo« ohranil svojo avtonomijo. Zbrane podpise bodo pobudniki v prihodnjih dneh izročili založniku tržaskega dnevnika.

Priznanje Teddyju Renu

Na sedežu muzeja Schmidl so včeraj dopoldne izročili priznanje tržaske občine pevcu Teddyju Renu ob 50-letnici njegovega umetniškega udejstvovanja. Teddy Reno, sicer po imenu Ferruccio Riccardi, je po rodu Tržčan in ravno v našem mestu je začel nastopati takoj po osvoboditvi v oddajah tukajšnje radijske postaje.

Požar uničil trgovino

Sinoci je zajel trgovino s krznenimi oblacili Roberta Pelle v Ul. Rossini ob Kanalu pri Rusem mostu silovit požar. Zublji so unicili več sto krznenih plašcev in docela upustili prodajalno, treba pa je bilo tudi izprazniti stanovanje nad njo. Na kraj so pribrzele kar štiri gasilske ekipe, ki so bile na delu dobre tri ure, pa tudi policija, karabinjerji in resilec Rdečega križa - lastnico trgovine je ob pogledu na razdejanje namreč obsla slabost.

ADRIA

ADRIA AIRWAYS

SLOVENSKI LETALSKI PREVOZNIK

NOV ZIMSKI VOZNI RED

(od 29.10.1995 do 30.3.1996)

NOVOSTI! NOVOSTI! NOVOSTI!

Redne linije

Z novim voznim redom uvajamo novo redno linijo v Amsterdam s prvim letom 16. decembra. V nizozemsko prestolnico bomo leteli enkrat tedensko ob sobotah. V Kopenhagen letimo ob sredah namesto ob torkih (sobotni let ostane nespremenjen), v Frankfurt je poleg sobotnega popoldanskega tudi dopoldanski let. V London letimo tudi ob ponedeljkih, v Moskvo dodatno ob torkih, v Tirano pa tudi ob nedeljah.

Čarterske linije

Kot že nekaj zim doslej bomo tudi letos Ljubljano s čarterskimi leti povezali z Gran Canario in Tenerifami in sicer ob sobotah; ponovno smo oživeli tudi čarterske polete v Tel Aviv ob petkih.

Prodaja po telefonu

Dobrodošla novost je tudi telefonska prodaja letalskih vozovnic s plačilnimi karticami: eurocard, kmečko kartico in american express. Poleg tega vam vnovično lahko na vašo željo dostavimo na zahtevani naslov za minimalno doplačilo.

S plačilnimi karticami tudi na letalu.

S plačilnimi karticami boste odslej lahko kupovali tudi brezcarinsko blago na naših letalih.

Izboljšave v potniški kabini letala in postrežbi

Ker si želimo izboljšati kakovost naših storitev, pripravljamo izboljšave potniškega servisa in potniške kabine na vseh tipih letal.

Uvajamo porcelansko posodo in kovinski pribor. Na določenih rednih linijah bomo potnikom postregli s toplimi obroki. Letala bomo opremili z novimi kuhinjami za pripravo toplih obrokov in garderobno omaro. Z zmanjšanjem števila sedežev v potniški kabini bomo nudili več prostora za ročno prtljago in obleke ter pridobili večji razmak med sedeži in tako poskrbeli za večje udobje potnikov.

KNJIGE / NA POBUDO TRŽAŠKE KNJIGARNE IN SLOVENSKEGA KLUBA

Slovenci kot evropski narod v raziskavi Jožka Šavlija

Avtor zagovarja tezo tesne sorodnosti Slovencev z Veneti

Na pobudo Trzaskе knjigarne in Slovenskega kluba je predsinocnjim bilo v Gregorčevci dvorani srečanje ob knjigi Slovenija, podoba evropskega naroda. O zadnji knjigi Jožka Šavlija sta prisotnim poleg avtorja spregovorila se dr. Janko Jez in založnik Radivoj Humar. Enkratnost srečanja pa je bila predvsem v »razburljivosti« obravnavane teme, saj zadnja knjiga Jožka Šavlija postavlja zgodovino slovenskega naroda v novo luč, predvsem pa jo utemeljuje z doslej neupostevanimi ugotovitvami.

Že v svojih prejšnjih objavah je Šavli izpostavil svoja dognanja o tesni sorodnosti med Slovenci in Veneti, pravzaprav naj bi slo za isto ljudstvo, ki je že v bronasti dobi naseljevalo srednjo Evropo. Iz teh praprebivalcev naše celine smo izšli tudi Slovenci. Zelo verjetno se torej 6. stoletja po našem štetju nismo preselili z ostalimi narodi, temveč že pred tem prebivali na

S predstavitve Šavlijeve knjige (Foto Balbi/KROMA)

danasnih tleh. Šavli, doktor gospodarskih in družbenih ved, trditev utemeljuje z enostavno ugotovitvijo, da bi znameniti Samo ne mogel biti vladar, ko bi ne obstajala že urejena in utrjena državna stvarnost, kot je dejansko bila Karantanija.

Sploh se zgodovinska pot Slovencev, kot jo pac prikazuje avtor predsinocnjim predstavljene knjige, vije ob dokazovanju

nepretrgane državnosti našega naroda: v tej luči naj bi torej doslej veljavni pogledi na preteklost bili nepopolni. Slovenci namreč niso bili v srednjem veku le ljudstvo »hlapev in dekel«, temveč narod, ki je premogel tudi visoko plemstvo, to se pravi tisti družbeni razred, ki je Slovincem dajal dostojanstvo enakopravnih v evropskem prostoru. Ker je pri Slovincih oz. Ka-

rancih veljalo nasledstvo po t.i. gotskem pravu, kot v Angliji in Spaniji, in se je plemstvo lahko prenasalo tudi po materi, so se rodbine v času ohranile. Pri tem se je Šavli dotaknil tudi sicer malo obdelanega vprašanja ženske prisotnosti v zgodovini, predvsem s podatki o nekaterih uglednih predstavnicah rodbine celjskih grofov. Odkritje vsekakor preseneca, saj z družboslovnega zornega kota bistveno dopolnjuje veljavno zgodovinsko pisje.

Prav tako presenetljiva je Šavlijeva trditev, da jezik ne nujno edini potrjuje pripadnost nekemu narodu: narodni duh se lahko prenaša predvsem v drugih človeških in družbenih dejavnikih, zato se Slovinci lahko cuti tudi nekdo, ki ne obvlada slovenskega jezika. Resnici na ljubo je naravnost drzna trditev, da bi lahko našli italijansko govoreči somesčani bili Slovenci, ki pač slovenščine ne več govorijo, a pripadajo prav tako slovenskemu narodu...

Poleg res pozornosti vrednih novosti je Šavlijeva knjiga o Sloveniji, podobi evropskega naroda zanimiva tudi po svoji bogati slikovni opremi: ilustracije, fotografije in risbe dopolnjujejo »zanemljivi in blagodejni jezik«, tako oblikovana celota pa ponuja vpogled v avtorjevo »kritično zgodovinsko, tesno podprto s sociološkimi in etnološkimi podatki«.

Pri isti založbi je že v pripravi angleška in italijanska knjiga, v zamisli pa je tudi italijanski prevod. V skladu z zahtevanimi načrti, ki si jih je Radivoj Humar zamislil z ustanovitvijo svoje založbe, pa bo v kratkem zagledal luč sveta izdaja Prešernovega Krsta pri Savici z ilustracijami akademkega slikarja Dominka.

Damiana Ota

BOLJUNEC / DRUŠTVO »F. PREŠERNA«

S prof. Gregori po sledeh Inkov

Predavateljica je v sliki in besedi prikazala svoje potovanje po Peruju

V sredo zvečer, ko je že vsak zapustil za seboj delovni dan in ko je mrzla burja zapihala med boljunske hiše, je v mali dvorani gledališča »F. Preserna« spet zazivel Boljuno društvo »Franceta Prešerna« je v svoj sedež spet privabilo številno publiko. Tokrat je bilo na vrsti predavanje z diapozitivi domačinke profesorice Sonje Gregori. Orisala je svoje letosnje potovanje po Peruju. Njena potovanja so publiki zelo priljubljena, zato jo odbor društva tudi rad povabi na svoje večere, ki se vrstijo ob sredah.

Prisotne je v imenu društva pozdravil predsednik Igor Coretti. Tokrat so prisotni s Sonjo odleteli v daljni Peru in se za nekaj casa zasanjali v pisani svet Južne Amerike. Povedala je, da je najboljši čas obiskov v Peruju naše poletje, oziroma tamkajšnja zima, to je suhi letni čas. Njeno potovanje se je začelo v glavnem mestu Lima, ki ga je ustanovil španski conquistador Francisco Pizarro, ki je bil glavni morilec inkovske civilizacije. Ze tu so si prisotni lahko ogledali perusko umetnost, ki se je razvila v gradnji močnih zgradb in svetisc. Zelo so znani tudi keramični izdelki, izdelovali pa so tudi zlate predmete in okraske ter pa zelo živahno barvane tkanine. Potovanje se je nadaljevalo do mesta Pisco s plovbo po Tihem oceanu, pa do mesta Arequipa in nato do jezera Titicaca, ki si ga

delita Bolivija in Peru, kjer si je Sonja ogledala mesto La Paz, ki ga imajo za najvišje lezečo prestolnico na svetu.

Po vrnitvi v Peru je Gregorijeva sla v mesto Cuzco, ki pomeni poprek, saj je bilo to središče inkovskega sveta. Tam si je ogledala raznobarvni sejem in pa praznik posvečen dnevu osamosvojitve.

Od tam pa jo je pot vodila preko precudovite doline reke Umbamba na biser inkovske kulture in sicer Machu Picchu. To je gorska utrdba na Andih, ki jo je odkril leta 1911 ameriški arheolog. Podobno je gnezdu kondorja na višini dvatisoč metrov. Ne verdo točno, pravi Sonja, zakaj je nastalo, vendar v stoletjih se je zelo dobro ohranilo. Tam so imeli svoja bivališča hi-

erarhično urejena, najnižje je stanoval kmet, najvišje pa kralj. Se višje je bil postavljen poprek sonca s kraljevo grobnico. Na najvišji točki hribovja pa je bil postavljen monolit granita, z njegovo senco so Inki računali ure, dneve in mesece. Kot se kondor spusti v let iz mogočnega hribovja, so tudi poslušalci tudi zapustili te kraje in se s Sonjo premaknili se v Venezuelo in sicer v Caracas in nato domov.

Močna neonska luc je prisotne iz perujskega ozemlja pripeljala v dvorano in diapozitivov je bilo konec. Profesorica Sonja Gregori so poslušalci pozdravili s toplim aplavzom in jo povabili, naj jih se obišče z bogatim predavanjem o svojih potovanjih.

Magda Švara

AZIENDA CONSORZIALE TRASPORTI TRIESTE
KONZORCIJ ZA JAVNE PREVOZE TRST

Podjetje A.C.T. sporoča, da bo sprejelo v službo s pogodbo za določen čas (contratto di formazione e lavoro) po predhodni javni selekciji osebe med 21. in 32. letom starosti za sledeče delovne naloge:

- 3 soferje s pogodbo za določen čas (c.f.l.) 7. stopnje;
- 1 delavca mehanika s pogodbo za določen čas (c.f.l.) 7. stopnje;
- 1 delavca elektroavto s pogodbo za določen čas (c.f.l.) 7. stopnje;

Pogoji za prepustitev na selekcijo:

- vpisani v 1. ali 2. sezname na zavodu za zaposlovanje na dan 19. 10. 1995;
- vozniško dovoljenje "D" kategorije in Potrdilo o poklicni usposobljenosti (C.A.P.) soferja;
- vsaj vozniško dovoljenje "B" kategorije in sposobnost doseči vozniško dovoljenje "D" kategorije in druge kvalifikacije.

Razpis je na razpolago na sedežu Konzorcija, v uradih, ulica dei Lavoratori 2 od 9. do 12. ure od ponedeljka do petka. Rok za predložitev prošelj zapade, 10. novembra 1995, ob 12. uri. Vsa nadaljna pojasnila so na razpolago v personalnem uradu podjetja, Ulica dei Lavoratori 2, soba št. 12, tel. 7795314.

GENERALNI DIREKTOR
ing. Aldo de Robertis--

Praznik »Macaroni e Vù Cumprà« v Dijaškem domu

Danes od 15. ure dalje bo v Dijaškem domu praznik, s katerim se bo zaključil splet pobud proti rasizmu in za sožitje »-Macaroni e Vù Cumprà«, ki se je zadnje tedne odvijal v Trstu z razstavami, konferencami, predvajani filmov in glasbeni nastopi. Nastopili bodo afriska glasbena skupina Jarabi, istrski Musicanti in brazilski pevec Alberto Chicazban. Prodajali bodo proizvode držav Tretjega sveta, ki so jih neposredno dobavili proizvajalci, raznovrstno blago pa bodo tudi barantali.

Se danes je v pasazi Tergesteo na ogled razstava, po kateri so poimenovali vso pobudo »Macaroni e Vù Cumprà«.

Danes bo ugasnila svojo prvo svečko naša mala

Giulia

Da bi bila vedno pridna in vesela ji zelita nono Bruno in nona Marta

VČERAJ-DANES

Danes, NEDELJA, 29. oktobra 1995
NARCIS

Sonce vzide ob 6.40 in zatone ob 16.57 - Dolžina dneva 10.17 - Luna vzide ob 12.00 in zatone ob 21.57.

Jutri, PONEDELJEK, 30. oktobra 1995
ALFONZ

VREME VČERAJ OB 12. URI: temperatura zraka 16,2 stopinje, zračni tlak 1018,2 mb narašča, veter 2 km na uro severni, vlaga 61-odstotna, nebo pooblačeno, morje skoraj mirno, temperatura morja 18,4 stopinje.

ROJSTVA IN SMRTI

RODILI SO SE: Dionea Sirotic, Martino Carmeci, Giorgia Slokar, Matteo Trizio.

UMRLI SO: 85-letni Santo Angelini, 74-letni Mario Frankfurter, 87-letni Nicolò Mauri, 56-letna Marta Werk, 64-letni Giorgio De

Mottoni, 78-letna Noemi Seculin, 89-letni Karl Schneider, 92-letna Antonia Grabar, 85-letna Maria Passante, 72-letna Romea Novel, 73-letna Hafiza Hamidovic.

LEKARNE

NEDELJA, 29. oktobra 1995

Lekarne odprte od 8.30 do 13.00

Largo Sonnino 4, Ul. Alpi Giulie 2, Trg S. Giovanni 5, Mazzinijev drevored 1 (Milje), Sesljan.

Lekarne odprte od 13.00 do 16.00

Largo Sonnino 4 (tel. 660438), Ul. Alpi Giulie 2 (tel. 828428), Mazzinijev drevored 1 - Milje (tel. 271124).

SESLJAN (tel. 414068) - samo po telefonu za najnужnejše primere.

Lekarne odprte od 16.00 do 20.30

Largo Sonnino 4, Ul. Alpi Giulie 2, Trg S. Giovanni 5, Mazzinijev drevored 1 (Milje).

SESLJAN (tel. 414068) - samo po telefonu za najnужnejše primere.

NOCNA SLUŽBA

Lekarna odprta od 20.30 do 8.30

Trg S. Giovanni 5 (tel. 631304).

Od PONEDELJKA, 30. oktobra do NEDELJE, 5. novembra 1995

Normalen urnik lekarn od 8.30 do 13.00 in od 16.00 do 19.30

Lekarne odprte od 13.00 do 16.00

Ul. Cavana 11 (tel. 302303), Largo Osoppo 1 (tel. 410515).

BOLJUNEC (tel. 228124) - samo po telefonu za najnужnejše primere.

Lekarne odprte od 19.30 do 20.30

Ul. Cavana 11, Largo Osoppo 1, Ul. Settefontane 39.

BOLJUNEC (tel. 228124) - samo po telefonu za najnужnejše primere.

NOCNA SLUŽBA

Lekarna odprta od 20.30 do 8.30

Ul. Settefontane 39 (tel. 947020).

Za dostavljanje zdravil na dom tel. 350505 -

TELEVITA

Urad za informacije KZE-USL - tel. 573012.

Urad za informacije KZE deluje od ponedeljka do petka od 8. do 13. ure. - tel. 573012.

Zdravstvena dežurna služba

Nocna služba od 20. do 8. ure, tel. 118, predpraznična od 14. do 20. ure in praznična od 8. do 20. ure.

Hitra pomoč tel. 118.

Telefonska centrala KZE-USL: 399-1111.

KINO

ARISTON - 16.00, 18.05, 20.10, 22.15 »Terra e libertà«, r. Ken Loach, i. Ian Hart, Rosana Pastor. EXCELSIOR - 14.45, 17.15, 19.45, 22.15 »Apollo 13«, i. Tom Hanks.

EXCELSIOR AZZURRA - 16.00, 17.30, 19.00, 20.30, 22.00 »La seconda volta«, i. Nanni Moretti.

AMBASCIATORI - 15.30, 17.40, 19.55, 22.15 »Die Hard«, i. Bruce Willis, J. Irons.

NAZIONALE 1 - 16.00, 18.00, 20.10, 22.15 »Nove

mesi - imprevisi d'amore«, i. Hugh Grant, Robin Williams.

NAZIONALE 2 - 15.40, 17.50, 20.00, 22.15 »Show Girls«, r. Paul Verhoeven.

NAZIONALE 3 - 15.15, 17.00, 18.50, 20.40, 22.30 »Mowgli - Il libro della giungla«, i. Jason Scott Lee.

NAZIONALE 4 - 15.45, 17.40, 20.00, 22.15 »Batman Forever«, i. Val Kilmer, Tommy Lee Jones, Jim Carrey.

MIGNON - 16.00 - 22.00 »Desiderio di vizi«, prepovedan mladini pod 18. letom.

CAPITOL - 16.00, 18.00, 20.00, 22.10 »French Kiss«, i. Meg Ryan, Kevin Kline.

ALCIONE - 16.00, 18.00, 20.00, 22.00 »Al di là delle nuvole«, r. Michelangelo Antonioni, i. John Malkovich, Sophie Marceau, Kim Rossi Stuart.

LUMIERE - 16.30, 18.10, 20.20, 22.15 »Al di là delle nuvole«, r. Michelangelo Antonioni, i. John Malkovich, Sophie Merceau, Kim Rossi Stuart.

SKD TABOR - Opcine - Prosvetni dom. Vsak cetrtek se ob 20. uri zbira zbiramo ženske in dekleta krožka »OB PLETENJU SE KAJ!«, »Pridite!

SLOVENSKA ZAMEJSKA SKAVTSKA ORGANIZACIJA vabi na video festival JAMBOREE 95. Predstava bo danes, 29. t. m. v Kulturnem domu F. Prešeren v Boljuncu ob 15. uri. Toplo vabljeni vsi skavti in skavtinja, stari in prijatelji ter vsi tisti, ki imajo radi pristen skavtski popoldan.

Pričienja se nov niz OPENSkih GLASBENIH SREČANJ SKD Tabor s prvim koncertom v nedeljo, 5. novembra, ob 17. uri v Prosvetnem domu na Opcinah. Nastopili bosta pianistki Tamara Razem in Tatjana Jercog s programom za klavir in klavir strojno. Na sporedu Chopin, Liszt, Debussy, Prokofiev, Dvorak, Brahms in Rossini. Prisrčno vabljeni stari in novi ljubitelji glasbe.

ŠOLSKE VESTI

SINDIKAT SLOVENSKE SOLE - tajništvo Trst obvešča cenjene clane, da je v uradu na razpolago tekst D.L. iz 16. aprila 1995, št. 297, clen 625, ki zadeva razpis za poučevanje v tujni (stalno učno oseboje otroških vrtec in sol vseh vrst in stopenj).

SINDIKAT SLOVENSKE SOLE - tajništvo Trst obvešča univezitetne studente (zadnji letnik: jezikoslovna smer, literarni predmeti ali visja sola za prevajalce), da je v uradu na razpolago tekst razpisa selekcij za opravljanje funkcije asistenta italijanskega jezika v tujini za solsko leto 1996/97.

SINDIKAT SLOVENSKE SOLE - tajništvo Trst obvešča, da je urnik sprejemanja strank sledec: vsak torek od 16.30 do 18. ure, Ul. Carducci 8, tel. št. 370301.

VOLITVE V SOLSKE ZBORNE ORGANE: Ravnateljstva slovenskih sol obveščajo, da bodo volisca na solah vseh vrst in stopenj odprta danes, 29. t. m., od 8.00 do 12.00 in jutri, 30. t. m., od 8.00 do 13.30.

NAGLUŠNOST **PHILIPS**

DELUGE AVTOMATIČNO BREZ STRANSKIH UČINKOV

SLUŠNI APARAT JE GLOBOKO V USESU PRIHRANI DO 30% ENERGIJE KAR POMENI DA NE POVZROČA ODMEVA, SUMOV TER SKROMNA PORABA BATERIJ.

BREZPLAČNA POJASNILA PRI NOVI DIAGNOSTIČNI CENTER PHILIPS: v Gorici, Ulica Marconi 3 - Tel. 0481/30030 urnik: torek, sredo in četrtek 9.00 - 12.30

v Trstu pri OTTICA DOLOMITI Drevored XX Settembre 10 - Tel. 040/368275 vsako sredo 9.30 - 12.30

SLUŠNI APARAT PHILIPS

Rigutti
oblačila za moške

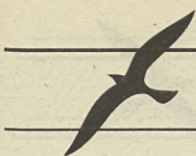
Za sodobnega moškega

NOVO PRODAJNO MESTO

Reporter

Ul. Mazzini 43 - TRST

GLASBENA MATICA - TRST

KONCERTNA ABONMAJSKA SEZONA 1995/96
Kulturni Dom Trst

SPORED:

9. november 1995 PIHALNI ORKESTER SLOVENSKE POLICIJE
Bojan Gorisek, klavir
Aljosa Deferni, klarinet
Milos Mlejnik, violoncelo
Dirigent: Milivoj Surbek

12. december 1995 GODALNI KVARTET GLASBENE MATICE
Zarko Hrvatic, violina
Stefano Iob, violina
Bogomir Petrac, viola
Peter Filipcic, violoncelo

21. december 1995 BIG BAND RTV SLOVENIJE
Solistka: Alenka Godec
Dirigent: Alojz Krajncan

29. januar 1996 CRTOMIR SISKOVIC, violina
EMANUELE ARCIULLI, klavir

13. februar 1996 ZBOR "JACOBUS GALLUS"
Dirigent: Janko Ban

18. marec 1996 BOJAN GORISEK, klavir
JANEZ SKOF, recitator

26. marec 1996 DUODENA CANTITANS
CAPELLA RUDOLPHINA
Vokalno-instrumentalna skupina
za staro glasbo iz Prage
Dirigent Petr Daneč

18. aprila 1996 MILKO BIZJAK, orgle
SIMONA SLOKAR, violoncelo

Informacije in vpisovanje abonmajev v pisarni GM, Ul. R. Manna 29
tel. st. 040/418605 od 10. do 14. ure

SLOVENSKO
STALNO GLEDALIŠČE

Gostovanje Kd Španski borci - Ljubljana

Miro Gavran

MOŽ MOJE ŽENE

komedija

Danes, 29. t. m., ob ob 16. uri.

Izven abonmaja. ABONENTI lahko izkoristijo DODATNI KUPON!

SKD I. GRUDEN

Nabrežina

Tudi letos se bomo dne 1. novembra primerno
poklonili spominu rajnih.Zbrali se bomo ob 14.30 na nabrežinskem trgu
pred spomenikom padlim.Od tod se bomo podali na pokopališča in k
obeležjem v naši okolici.Po spominskih svečanostih bo ob 17. uri sledil
v Nabrežini na Radovičevi kmetiji tradicionalni
"VAHTIČ".

Na družabnost vabi vse člane in prijatelje.

Postregli Vam bodo z domačim prigrizkom,
pečenim kostanjem in pristno kapljico.

Odbor SKD I. Gruden

Odbor za obnovo
vaškega spomenikavabi
danes, 29. t. m.,
ob 15. urina otvoritev in
predajo mlajšim
generacijam ob-
novljenega spo-
menika v SaležuDRUŠTVO SLOVENSkih
IZOBRAŽENCEV

v Trstu

Dr. EDI KOVAČ:

"PREBUDITEV
STARIH RELIGIJ
NA BALKANU?
VERSKI VIDIKI
VOJNE V BOSNI"Predavanje bo v
Peterlinovi dvoranijutri, 30. t. m.
ob 20.30

Pohištvo

vabi na

OGLED PRENOVLJENIH
RAZSTAVNIH PROSTOROVin
ODPRTJE FOTOGRAFSKE RAZSTAVE
ENNIA DE MARIN

v soboto, 28. oktobra, ob 18. uri

Danes, nedelja, 29. 10

ODPRITO OD 10. DO 19. ure

TRST - Ul. S. Cilino 38 tel. 54390

START SPORT PROSEK

Prosek 551 Tel. 251040
POSEBNA RAZPRODAJA
VSEGA BLAGA
S POPUSTI OD 30% DO 60%opreme, ki bo 17., 18. in
19. novembra v Domu Br-
dina na Opcinah.SEKCIJA VZPI-ANPI
Opcine, Bani, Ferlugi in
Piscanci vabi v sredo, 1.
novembra na počastitev
padlih v NOB. Zbirališče
ob 9.30 v Prosvetnem do-
mu na Opcinah. Sodeluje
MoPZ Tabor. Vabimo k
številni udeležbi.GLEDALSKA SKUPI-
NA SKD TABOR vabi
fante od 16. leta dalje, da
se ji pridružijo. Se pose-
bej dobrodošli bodo
Openci. Srečanje bo jutri,
30. t. m., ob 19. uri v Pro-
svetnem domu na Opci-
nah.VZPI-ANPI od Domja
in KD FRAN VENTURINI
vabita vse vasčane v sre-
do, 1. novembra, ob 14.
uri pred vaski spomenik,
da se poklonimo spomi-
nu padlih v NOB.ODBOR ZA POSTAVI-
TEV SPOMENIKA PAD-
LIM V NOB Skedenj, Ko-
lonkovec, Sv. Ana vabi
vse demokratične organi-
zacije in prebivalce, da se
v sredo, 1. novembra, ob
11. uri pri spomeniku
udeležijo polaganja ven-
cev. Na svečanosti bo
spregovoril Renato
Kneipp, sodeloval pa bo
tudi pevski zbor I. Grbec.SLOVENSKO PASTO-
RALNO SREDISCE v Tr-
stu obvesča, da bo danes,
29. t.m., ob 14.30 na me-
stnem pokopališču pri
Sv. Ani vsakoletna slo-
venska masa za vse rajne,ki tam počivajo v
pričakovanju vstajenja.
Maseval in govoril bo Sa-
lezijanec g. Franc
Pohajac.V PETERLINOV DVO-
RANI bodo v torek, 31. t.
m., ob 18. uri predstavili
knjigo »Slovensko po-
morsko ribištvo skozi sto-
letja od Trsta do Timave«.
Knjigo je napisal
kap. Bruno Volpi Lisjak,
izdala pa Mladika. Pred-
stavil jo bo univ. prof.
Jože Pirjevec.

ČESTITKE

Hip, hip, hura! GIU-
LIA eno leto ima! Vse
najboljše ji želijo Giusep-
pe, Fabia in Samoa.
Danes praznujeta vSLOVENSKA KULTURNO
GOSPODARSKA ZVEZAobvešča člane glavnega odbra SKGZ, da bo seja
jutri, 30. t. m., ob 20. uri

v Trstu, v Gregorčičevi dvorani v ul. Sv. Frančiška 20/II

IVAN
GRBEC
ŠKEDENJKD in ŽPZ I. GRBEC
Škedenjska ul. 124

vabita otroke in odrasle na

POPOLDAN POSVEČEN

MALI NIKI

danes, 29. t. m., ob 16. uri v društvenih prostorih

MARKO KRAVOS bo predstavil svojo najnovejšo otroško knjigo
Sodeloval bo otroški pevski zbor Vigred, ki ga vodi Eva ČiukBorstu obletnico poroke
RITA in STOJAN
PECAR. Mnogo zdravja
in mnogo sreče v na-
daljnjem življenju jima
želita hčerki Maja in
Mirjana skupaj s sorod-
niki.Rojstvo BARBARE je
osrečilo mamo Danilo in
očka Vilija. S srečno
družino se veselimo vsi
na učiteljscu A.M.
Slomska in na srednji so-
li sv. Cirila in Metoda.Cok Pierina in Doro iz
Lonjerja, ki stanujeta v
Izoli praznujeta 50 letni-
co poroke. Obilo zdravja
in sreče se toliko let jima
vosčijo sestre in vnuki.

MALI OGLASI

tel. 040-361888

PRODAM Panda dance
900, letnik '90, v izredno
dobrem stanju, nove gu-
me. Tel. na st. 220716 -
popoldanske ali večerne
ure.PRODAM motorno ko-
lo Grillo-Piaggio 50 kub.
v odličnem stanju (skoraj
nikoli rabljen). Tel. v
večernih urah na st.
220525 (Katja).PRODAM star morotni
kopac PGS, 12 k.s., 533
kub dizelski motor Con-
dor ter prikolico. Tel. st.
231704.PRODAJAMO in do-
stavljam zivalski gnoj v
Gorici in okolici vsaj tri
tone. Tel. st. 0336/388104.PRODAM kanarčke Ma-
linua, dobre pevce. Tel. na
st. 220189 ob uri kosila in
večerje.DAJEM v najem
opremljeno sobo v dolini
Glinščice (Boljunec 149)
starejši osebi, ki bi želela
živeti pri družini in ne v
domu za ostarele. Tel.
st. 228193.NUDIM individualne
lekcije za osnovnosol-
ske otroke. Tel. st.
381794.KMETIJSKA ZADRUGA
v Trstu obvesča
cenjene odjemalce, da
nudi v svojih trgovinah
v Ul. Flavija, Foscolo, v
Miljah in v Centru Zele-

DAROVE in PRISPEVKE

za objavo v časopisu sprejemajo
v tajništvo Uredništva PD (tel.
7796600) in preko poverjenikov
posameznih društev in ustanov.Prispevke sprejema tudi urad
KRUT - Trst - Ul. Cicerone 8 (pri-
tičje) tel. 360072, s sledečim ur-
nikom: 9.00-13.00 in 14.00-17.00
od ponedeljka do petka.

Loterija

28. oktobra 1995

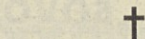
BARI	9	68	59	48	28
CAGLIARI	49	52	9	60	77
FIRENCE	34	46	2	35	65
GENOVA	87	88	3	46	75
MILANO	32	72	61	41	88
NEAPELJ	38	45	85	77	86
PALERMO	77	64	88	40	6
RIM	10	70	49	14	39
TURIN	89	26	28	55	57
BENETKE	50	81	69	60	49

ENALOTTO

1 X X 2 X X 2 1 2 X X 2

KVOTE

12	45.704.000.-
11	1.977.000.-
10	161.000.-

Nepricakovano nas je
zapustila naša draga žena
in mamaXenja Kojnc
por. KosmačZalostno vest sporočajo
moz Branko, sin Gianni,
tast Rudi, mama Ivanka,
sestri Maria in Anna,
brat Luciano in drugi
sorodnikiPogreb bo v torek, 31.
t. m., ob 12.15 iz mrtvas-
nice v Ul. Costalunga v
borstansko cerkev.Borst, 29.10.1995
(Pogrebno podjetje Zimolo)Dne 27. t. m. nas je za-
pustila naša dragaLevina Zeni
vd. Toros
že vd. SossiZalostno vest sporočajo
hčerka Mara s Willyjem,
sin Mario s Sonio, vnuka
Barbara in Edi s Paolo,
necaki in ostali
sorodnikiPogreb bo v torek, 31.
t. m., ob 12.30 v cerkvi
sv. Jerneja na Opcinah.Opcine, 29.10.1995
(Pogrebno podjetje Ul. Zonta)

ZAHVALA

Svojci

Brune Kocevar
vd. Battinellise zahvalujemo zu-
pniku in vasčanom
Trebče, 29.10.1995Ob prerani izgubi lju-
bljene hčerke in sestre
Laure Loredan izrekamo
hudo prizadeti družini
občuteno sozajeAnamarija, Marko in
Marjana

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljuje-
mo vsem, ki so na kate-
rikoli način počastili spo-
min našega dragegaViktorja
PetelinaŽena Anica ter sinova
Bogdan in Martin z
družinamaNabrežina, Trst,
29.10.1995

SPREJEM OSMRTNIC

od ponedeljka do petka do 15. ure
PUBLIEST - Trst Ul. Valdirvo 36
tel. 040-361888 - fax 040 - 768697ob sobotah, nedeljah in praznikih
redakcija Primorskega dnevnika
Ul. Montecchi 6. - tel. 040-7796600

SOVODNJE / NA POBUDO OBČINE IN DRUŠTEV

V novembru niz prireditev ob 50-letnici osvoboditve

Obeležili bodo tridesetletnico postavitve spomenika padlim v NOB v Sovodnjah - 24. novembra večer z Zlobcem

Sovodnjska občinska uprava je v prejšnjih dneh objavila spored pobud in proslav s katerimi namerava počastiti 50-letnico osvoboditve in 30-letnico spomenika padlim v Sovodnjah. Program je zelo pester in bogat in se bo odvijal skozi cel mesec november. Otvoritveni večer bo v torek 31. oktobra ob 19. uri, ko bodo v občinski sejni dvorani odprli fotografsko razstavo o spomenikih padlim v narodnoosvobodilnem boju in žrtvam nacifasizma v občini Sovodnje. Ob tej priložnosti bodo predstavili tudi brošuro, ki vsebuje fotografije in zanimivosti o omenjenih spomenikih. V sredo 1. novembra bo v jutranjih urah tradicionalno pola-

ganje vencev, posebno slovesno bo ob 11. uri v Sovodnjah, kjer bodo proslavili 30-letnico postavitve spomenika padlim v Sovodnjah ter ponovno odkrili obeležje žrtvama, ki so ju nacifasisti usmrtili na glavnem trgu. Obeležje bodo namestili na zid cerkve. Program predvideva nastop moškega pevskega zbora "Skala" iz Gabrij in vokalne skupine "Sovodnjska dekleta", sodelovali bodo tudi osnovnosolski otroci. V okviru prireditev ob 50-letnici osvoboditve so si upravitelji zamislili tudi serijo zgodovinskih predavanj, ki naj bi predvsem mlajšim generacijam osvetlila nekaj važnih aspektov slovenske zgodovine v naših

kraji. Tako bo v petek, 10. novembra ob 20. uri v Kulturnem domu v Sovodnjah predaval ravnatelj Narodne in študijske knjižnice v Trstu Milan Pahor, na temo "Narodni dom v Trstu". O "Trgovskem domu" v Gorici pa bo spregovoril novinar Marko Waltritsch in sicer, v petek 17. novembra, v Kulturno - sportnem centru Danica na Vrhu. V soboto, 18. novembra bo v Kulturnem domu v Sovodnjah na sporedu zborovski koncert partizanskih skladb. Izvajali ga bodo pevci moškega pevskega zbora "Skala" iz Gabrij in mešanega zbora "Oton Župancić" iz Standreza. Za zaključek proslav, bo občinska uprava gostila pesnika in akademika

Cirila Zlobca, ki bo v petek 24. novembra, v Kulturnem domu v Sovodnjah predaval o vrednotah NOB v današnjih casih. K programu v organizaciji občine dodamo še, da bosta novembrsko dogajanje v Sovodnjah obogatili še dve prireditvi, ki ju organizira domače kulturno društvo. V nedeljo 12. novembra, bo na vaškem trgu pred cerkvijo tradicionalno martinovanje, v nedeljo 26. novembra, pa bo v Kulturnem domu v Sovodnjah slovesnost ob 50-letnici ustanovitve Kulturnega društva. Ob tej priložnosti bodo predstavili publikacijo Marka Waltritscha z naslovom "Protagonisti sovo- denjske stvarnosti".

Ekološka akcija

V Doberdolu bodo danes dopoldne priredili "lov na odpadke". Če odmislimo besedno igro, gre za koristno in predvsem vzgojno zadevo, katere pobudnik je občinska uprava, v sodelovanju z društvi in naravovarstveniki. Udeleženci "Lova na odpadke" se bodo zbrali ob 9.30 pred županstvom, od koder se bodo namenili v razne smeri, na pobiranje odpadkov, ki jih "ljubitelji" krasi, brez kakršnegakoli pomsleka puščajo ob poteh, celo v bližini jezera, na gmajnah itd. Pobuda doberdolske občinske uprave ima poleg praktičnega učinka, tudi vzgojni namen. Vprašanje odgovornega odnosa do narave in okolja zadeva pravzaprav vse sloje prebivalstva, zlasti pa si je treba prizadevati za osveščanje mladine.

PEVMA / VČERAJ POPOLDNE

Krajani začeli urejati župnišče

Če jim občina ne bo pomagala bodo poslopje rešili sami

Clani rajonskega sveta v Pevmi so sklenili, da bodo sami poskrbeli za ureditev nekdanjega župnišča in ze vrsto let prazno in propadajočo stavbo spet vrnili pevmski skupnosti. Ze pred več kakor desetimi leti je občina pripravila načrt za obnovo stavbe, vendar pa iz te moke ni bilo

kruha. Nasprotno: poslopje je v tem času začelo hitreje propadati. Včeraj so domačini zapovedi vzeli v svoje roke. Opremil so se s peimernim orodjem in začeli urejati dvorišče, oziroma vrt stavbe, ki je od vsega začetka služila skupnosti in ki so jo zgradili domačini sami. Clani

rajonskega sveta upajo, da bo ta prvi korak mogel le spodbuditi Obcino, da bo storila kaj konkretnega za prenovo župnišča. Če takega odziva ne bo, pa bodo skušali zadevo urediti z lastnimi močmi in s prispevkom krajanov. (Med včerašnjo akcijo - foto Studio Reportage).

ČRPALKE

Danes bodo na Goriskem obratovale naslednje bencinske črpalke
GORICA
IP - Ul. Crispi, 14
ESSO - Ul. Lungo Isonzo, 77
MONTESHELL - Ul. Aquileia, 20
ERG - Ul. sv. Mihaela, 35
AGIP - Ul. Trieste, 174
TRZIC
MONTESHELL - Ul. Boito, 43
IP - Ul. Matteotti
AGIP - Ul. Cosulich
RONKE
AGIP - Ul. Redipuglia
KRMIN
AGIP - Drev. Ven. Giulia
GRADISCE
MONTESHELL - Ul. Trieste
SKOCJAN
AGIP - Ul. Battisti (Pieris)
MARJAN
AGIP - Ul. Manzoni
STARANCAN
AGIP - Ul. Trieste, 33

PRIREDITVE

KD OTON ŽUPANČIČ prireja 4. novembra v Kulturnem domu Andrej Budal v Standrežu tradicionalno martinovanje. Vpisovanje pri Marti (tel. 21407).

SPD GORICA prireja 12. novembra martinovanje v lovski koči na Kremencah nad Rencami. Prijave na sedežu društva ob sredah od 11. do 12. ure in ob četrtkih od 19. do 20. ure. Ob zadostnem številu udeležencev bo zagotovljen avtobusni prevoz.

DRUŠTVO SLOVENSKIH UPOKOJENCEV prireja 19. novembra večerjo ob martinovanju v gostišču Fogolar v Galianu pri Cedadu. Vpisovanje na sedežu in pri poverjenikih do 8. novembra. V prihodnjem tednu bo dežurstvo na sedežu zaradi praznikov 3. novembra.

MARTINOVANJE bo 11. novembra v domu na Bukovju, v priredbi KD Briski grič. Prijave in informacije na sedežu od ponedeljka do petka od 20. do 21. ure in pri Maji Humar (tel. 884187) in Emanueli Juretic (81163).

PRISPEVKI

V spomin na drage starše Andreja in Terezijo Brajnik darujeta Ema in Pepi 50 tisoč lir za vzdrževanje spomenika padlim v NOB v Standrežu.

IZLETI

SPD GORICA vabi danes, 29. t.m., v Benecijo na Burnjak, praznik kovanja, ki ga prireja Planinska družina Benecije v Crnem vrhu. Prevoz z lastnimi sredstvi. Zbirališče ob 9.15 na Travniku. Poleg prijetne družabnosti (v popoldanskem času) bo dopoldne še krajši pohod s Črnega vrha na Vogu.

VČERAJ-DANES

Podatki iz matičnega urada goriske občine v tednu od 21. do 27. oktobra 1995.

RODILI SO SE: Lorenzo Ronghi, Christian Fasina, Giulia Candussio, Giacomo Grion, Sara Korbi, Gianluca Bassi, Christian Leone, Piero Azzano in Salvatore Curcio.

UMRLI SO: 95-letna upokojenka Giovanna Castellano vd. Mola, 89-letna upokojenka Violante Bujatti vd. Sussi, 81-letna upokojenka Caterina Morosin por. Marizza, 75-letna upokojenka Lugi Gon, 72-letna gospodinja Maria Felati vd. Bressan, 96-letna gospodinja Caterina Iuran vd. Zanetti, 45-letni upokojenec Francesco Trevisan, 85-letna gospodinja Sofia Susmelj vd. Bulfoni, 69-letni upokojenec Daniele Sgubin, 82-letni upokojenec Paolo Oraziotti, 74-letna upokojenka Anna Pettarin vd. Scimé, 81-letni upokojenec Rodolfo Mandechich, 55-letni Giorgio Buiatti, 91-letna upokojenka Anna Donda vd. Miani, 83-letna upokojenka Ljudmila Terzer vd. Mikulus, 81-letna gospodinja Ludmila Matelic vd. Komel, 93-letna upokojenka Cecilia Munih, 74-letni upokojenec Nevio Cecon, 68-letni upokojenec Renato Ghia, 62-letni upokojenec Giuseppino Cechet, 94-letna gospodinja Elena Mozetic vd. Kodermatz, 64-letni upokojenec Aquilino Sandrin, 85-letna gospodinja Nicolina Cumar, 51-letni natak Walter Di Biaggio.

OKLICI: podoficir karabinerjev Alfredo Teatino in Vera Vasiljevic, trgovski zastopnik Andrea Codermaz in studentka Cecilia Eugenia Tolosa.

POROCILI SO SE: komercialist Gianpaolo Bolteri in uradnica Cristina Bon, trgovski pomočnik Sergio Leonardi in agent javne varnosti Flavia Canevali.

RAZSTAVE

V GALERIJ KINA VITTORIA je na pobudo likovnega združenja Exit postavljena razstava slikarjev Alessandre Bernardis, Micheleja Drasca in Hermana Kosica. Na ogled bo do 12. novembra po urniku kinodvorane.

V SINAGOGI v Ascoliji ulici je samo se danes odprta fotografska razstava o Jeruzalemu. Fotografije so delo DUBY Tala in Moni Haramati. Ogled med 10. in 13. uro.

V GALERIJ KATOLISKE KNJIGARNE razstavlja svoja dela slikar Kristof Zupet. Razstava bo odprta do 5. novembra. Ogled po urniku knjigarne.

V DVORANI DEZELNIH STANOV NA GRADU je odprta razstava romunskih ikon, izdelkov ljudske umetnosti iz okolice Arada. Razstava bo odprta do 20. novembra. Ogled je ob delavnikih (razen ponedeljka) in praznikih po urniku ogleda drugih zbirk in razstav na gradu.

OBVESTILA

CICIKLUB sporoča, da bo prihodnje srečanje jutri, 30. novembra, ob 15. uri v Kulturnem domu v Sovodnjah.

SKD KREMENJAK iz Jamelj prireja plesne vaje za otroke in odrasle. Prijavite se lahko pri Milki Pahor tel. 419993 ali pri odbornikih.

KINO

VITTORIA 15.00-17.20-19.40-22.00 »Die hard (Duri a morire)«. Igrajo Bruce Willis, Jeremy Irons, Samuel L. Jackson. Ozvočenje Dolby stereo.

CORSO 16.00-18.00-20.00-22.00 »Fermo posta«. Rez. Tinto Brass. Prepovedan mladini pod 18. letom.

TRZIC COMUNALE 16.00-18.00-20.00-22.00 »La seconda volta«. Rez. Mimmo Calopresti. Igrata Nanni Moretti in Valeria Bruni Tedeschi.

LEKARNE

DEZURNA LEKARNA V GORICI
OBCINSKA 1, Ul. S. Michele, tel. 21074. 530268.

DEZURNA LEKARNA V TRZICU
OBCINSKA 1, Ul. Terenziana 26, tel. 482787.

Od torka, 31. oktobra dalje se začneja

SENZACIONALNA RAZPRODAJA

vsega blaga na zalogi v skladišču oblačil in jeansov

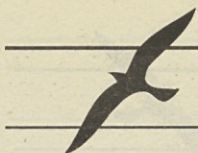
LA BANCARELLA

Gorica - Ulica Cassino 5 (vhod tudi iz ulice Garibaldi 6)

IZREDNI POPUSTI

od 60% do 90%

NOVICE

Skupščina članov združenja Societat filologjche furlane

Na sedežu Furlanskega jezikoslovnega društva (Societat filologjche furlane) bo jutri, ob 18. uri, skupščina članov, kjer bodo razpravljali o nizu za razvoj furlanskega jezika in kulture pomembnih vprašanj. Tako bo govor o deželni zakonih st. 42 in 85 o natečaju za video v furlancini, o tecaju furlanskega jezika in kulture itd. Sedež društva je v Bellinjevi ulici 3.

Tečaj šivanja na sedežu skupnosti Arcobaleno

Na sedežu skupnosti Arcobaleno v Mihaelovi ulici 38, se kljub gradbeni dejavnosti (za obnovo prostorov namrec) odvija ob ponedeljkih, sredah in petkih od 15. do 17. ure, tečaj šivanja. Na sedežu skupnosti pa se ukvarjajo tudi s pletilstvom in popraviljanjem oblacil.

Urniki trgovin v prihodnjem prazničnem tednu

Združenje trgovcev ASCOM obvešča, da bodo trgovine v nastopajočem tednu poslovale po sledečem urniku: jutri, 30. oktobra, vse trgovine bodo lahko poslovale ves dan; torek, 31. oktobra vse trgovine bodo poslovale po običajnem urniku z izjemo mesnic, ki bodo odprte tudi v popoldanskem času, v pekarnah pa se bo treba oskrbeti s kruhom tudi za sredo; sredo, 1. novembra, vse trgovine bodo zaprte, z izjemo cveticarn, ki bodo odprte v dopoldanskem času; v soboto, 4. novembra, bodo lahko (fakoltativno) odprte trgovine, ki imajo sicer na ta dan obvezno tedensko zaporo.

Tekmovanje jadralnih letalskih modelov

Na miremskem letališču se bodo danes spomnili 3. obletnice smrti nekdanjega predsednika aerokluba Angela Zottarja. Priredili so namrec tekmovalje jadralnih letalskih modelov, ki jih bodo spustali s pomočjo maksifrace. Tekmovanje se bo zacelo ob 9. uri.

TV Primorka začenja niz oddaj o naši narodnostni skupnosti

Slovenska narodnostna skupnost v Italiji preživlja nelahke case predvsem zaradi težav, ki jih beleži tako na gospodarskem, kulturnem in solskem področju. Določene težave se kažejo tudi na relaciji manjšina-matična domovina kakor tudi znotraj same manjšinske organiziranosti in ne nazadnje v sami levici. Tem vprašanjem se bo posvetil voditelj zamejske oddaje na TV Primorka Rudi Pavšic, ki bo v studio povabil različne sogovornike, ki so izraz naše manjšinske razvejanosti, da bi se z njimi razgovarjal o teh problematikah. Niz pogovorov se bo pričel ze jutri. Gost v studiju bo Livio Semolič, član vodstva goriske SKGZ. Oddaja bo na sporedu jutri, ob 18.15.

Zapornik se je sam javil

Na goriski kvesturi se je, v spremstvu odvetnika, javil Giovanni Ballarin iz Bassana del Grappa, ki so ga iskali zaradi pobega iz zapor. Pravzaprav ni slo za pravi beg. Ballarin je v zaporu v Padovi dobil dovoljenje za obisk v Bassanu, vendar pa se ni ob zapadlosti roka vrnil v zapor, kjer prestaja kazen zaradi umora.

Poskus tatvine

V petek okrog 19. ure je Mario Gabrielli prosil za posredovanje policije zaradi domnevne tatvine v uradih uvozno-izvoznega podjetja Astra, v ulici Scuola Agraria 10. Točnih poročil o poteku preiskave se ni, vendar se zdi, da so neznanci odšli praznih rok.

SLOVENSKO PLANINSKO DRUŠTVO GORICA**Smučarski odsek**

prireja od 27. decembra 1995 do 2. januarja 1996

ZIMOVANJE

za mladino in odrasle (ter cele družine) v Cerknem (Hotel Eta) s smučanjem na Črnem vrhu, po zelo ugodnih pogojih.

Prijave samo še v torek, 31. t. m., od 19. do 20. ure na sedežu društva, Ul. Malta 2 (tel. 33029).

Petrolifera Goriziana

PETR01

GORICA - Ulica Trivigiano, 41 - Tel. (0481) 20671

plinsko olje za ogrevanje

maziva

pogonska goriva

avtoprevozi s cisterno

...telefonirajte nam, da bo zima topla, pri nas sta prijaznost in resnost Vam na razpolago

ZSKD / POUDAREK NA DEŽELNI RAZSEŽNOSTI

Knjižica s podatki o prisotnosti Zveze

Poleg predstavitve publikacije tudi nastop pevskih zborov iz Gabrij in Štandreža

S kulturnim večerom, na katerem so predstavili trojezično informativno publikacijo, se je v goriskem Kulturnem domu zaključil triptih večerov, s katerimi so tudi na Goriskem počastili 50-letnico Zveze slovenskih kulturnih društev.

Po septembrskih proslavah v Dolini in kulturnih večerih na Goriskem, bodo v naslednjih mesecih pripravili priložnostne prireditve ob 50-letnici tudi med Slovenci na Videmskem in s tem poudarili pomembno deželno dimenzijo, ki jo ima ZSKD. Petkov večer v Kulturnem domu so obogatili člani pevskih zborov Oton Zupancič iz Standreža in Skala iz Gabrije, ki so pod vodstvom Mirana Rustje predstavili del izbora iz letošnjega zborovskega repertoarja.

Predsednik goriske ZSKD Rudi Pavšic je posebej izpostavil bogato dejavnost te organizacije, ki je v petdesetih letih aktivne prisotnosti v zamejstvu odločilno prispevala pri rasti naše manjšinske stvarnosti. Zveza s svojimi skoraj sedemdesetimi društvi nedvomno predstavlja največjo organizirano obliko kulturne ustvarjalnosti, ki se kaže tudi v delu kulturnih društev, od katerih bodo nekatera letos slavila 50 let dela. To so KD Sovodnje, KD Oton Zupancič iz Standreža in KD Briski gric iz Steverjana.

Ob predstavitvi trojezične publikacije je deželni predsednik ZSKD Ace Mermolja poudaril, da knjižica zeli shematsko predstaviti delo in prisotnost Zveze in včlanjenih društev. Jasno je, da takšna knjižica ne more zaobjeti vsega, kar to gibanje v resnici predstavlja, zaradi tega je v načrtih izdaja večje knjige, ki bi celoviteje in primernejše obeležila petdesetletno prehojeno pot organizacije ljubiteljske kulture.

Ace Mermolja je nadalje ugotovil, da ZSKD opravlja neprecenljivo delo na celotnem območju, kjer Slovenci živimo in da je zato toliko manj razumljivo, da je komaj lani bila delezna deželne priznanja.

Na sliki - Foto Studio Reportage - s petkove prireditve v Kulturnem domu.

Srečanje predstavnikov levičarskih komponent

V Kulturnem domu v Gorici so se sestali predstavniki različnih komponent slovenske levice na Goriskem. Namen srečanja je bil, da bi si predstavniki različnih strank in družbenih organizacij izmenjali poglede na nekatere aktualne probleme za Slovence v Italiji in zaceli razmišljati o skupni strategiji naprednih in levičarskih sil, ki skupno vzeto predstavljajo večji del slovenske narodnostne skupnosti v Italiji. Srečanja sta se med drugimi udeležila senator Darko Bratina in podpredsednik deželne sveta Milos Budin, poleg njiju pa se goriski predstavniki DSL, SKP, Demokratskega foruma, Zelenih. Prisotni so bili tudi predstavniki SKGZ in občinski upravitelji izvoljeni na listah Občinske enotnosti.

Srečanje je bilo koristna priložnost

za zacetek dialoga, ki je se posebno potreben in koristen v trenutku prehajanja proti bipolarnemu volilnemu sistemu. Skupna strategija naprednih sil pa je potrebna tudi v manjšinskem okviru, kjer je po oceni mnogih razpravljalcev potrebna prevetritev in prilagoditev oblik manjšinske organiziranosti in političnega nastopanja novim izzivom casa, začensi z vprašanjem skupnega manjšinskega predstavništva, ki tako, kakršno je, ne zadovoljuje več nikogar.

Sestanek, ki je potekal v obliki prostega razmisljanja in izmenjave pogledov, so sklenili z dogovorom, da bodo s podobnimi oblikami srečevanja nadaljevali in jih po možnosti osredotčili na obravnavo specifičnih aktualnih tem.

ODPRLI JO BODO 31. TM.

Petnajst likovnikov v Kulturnem domu

Razstavo prirejata Kulturni dom in združenja ENDAS iz Tržiča

V galeriji Kulturnega doma, kjer je bila do petka na ogled skupinska fotografska razstava članov krožka Skupina 75, bodo v torek odprli novo razstavo. Tokrat gre za skupinsko razstavo petnajstih likovnikov z Goriskega, ki bodo na razstavi sodelovali vsak s po tremi deli. Razstavo prireja združenje ENDAS iz Tržiča, v sodelovanju s Kulturnim domom.

Gre za dokaj široko paleto likovnih ustvarjalcev, z zelo različnimi umetniškimi izkušnjami. Nekateri med njimi so se že uveljavili v tukajšnjem prostoru, nekateri pa se isčejo svojo smer in prostor. Med likovniki

so dobro zastopane slikarje. V Kulturnem domu si bomo do 10. novembra lahko ogledali dela Grazie Aiello, Augusta Brololija, Laure Boletig, Claudia Corradija, Renza Furlanija, Oresteja Grandessa, Livia Perina, Mariegrazie Persoglia, Renza Pillo, Armanda Pizzignacha, Daria Sansona, Giannija Segatta, Cesareja Spangherja, Adriana Velussija in Giorgia Vinzana.

Razstavo bodo odprli v torek, 31. t.m. ob 18.30, na ogled pa bo do 10. novembra, ob delavnikih od 9. do 13. ure ter v večernem času, ko so v Kulturnem domu prireditve. Ob praznikih je razstava zaprta.

Spored spominskih slovesnosti

V prihodnjih dneh se bodo pred spominskimi obeležji in na pokopališčih vrstile komemoracije ob dnevu mrtvih. Spominu padlih za svobodo in zrtev vojne se bodo poklonili predstavniki borčevskih organizacij, krajevnih ustanov in društev. Objavljamo razpored spominskih slovesnosti v nekaterih krajih na Goriskem:

Občina Sovodnje: sredo, 1. novembra, 9.30 Vrh, 9.50, Gabrije, 10.10 Rupa, 10.30 Pec, 11.00 Sovodnje. V Sovodnjah bodo na novo odkrili spominsko tablo na cerkvi. Sodelovala bodo društva, borčevske organizacije, spominu padlih se bo poklonila tudi Slovenska skupnost.

Občina Doberdob: sredo, 1. novembra, 11.20 Jamlje (spomenik padlim v NOB), 11.30 pokopališče (obeležje padlim avstrijskim vojakom), 11.40 Boneti (spomenik padlim italijanskim vojakom), 12.00 Palkisce, 12.10 Poljane, 12.20 Doberdob. Poleg občinske uprave sodelujejo tudi društva in borčevske organizacije.

Standrez: na pobudo VZPI/ANPI, rajonskega sveta in društev, v sredo, 1. novembra, ob 11.15 v domu A. Budala in ob 11.30, pred spomenikom NOB.

Gorica: na pobudo VZPI/ANPI, v sodelovanju s predstavniki društev in organizacij ter konzulata Republike Slovenije, v sredo, 1. novembra ob 11.30 pred spomenikom padlim partizanom na glavnem pokopališču. Venec bodo položili tudi predstavniki SKGZ.

Pred tem bo v Gorici, ob 10. uri, slovesnost pred spomenikom deportirancem v Nemčijo, na trgu pred železniško postajo. Slovesnost prireja združenje ANED.

Pevma: na pobudo rajonskega sveta, društev in borčevske organizacije, v sredo, 1. novembra ob 9.30, pred spomenikom.

Podgora: v sredo, 1. novembra ob 10. uri na pobudo rajonskega sveta in borčevske organizacije v sodelovanju z društvi.

Zadnji dan

Na razstavišču ob ločnem mostu se danes zaključuje 15. avtomobilski sejem Motor expo racing. Obiskovalci sejma si bodo tudi danes, poleg razstavljenih novih modelov avtomobilov in "muzejskih" vozil, ogledali nekaj sportnih prireditev: devetnajst pilotov se bo pomerilo ob 10. uri za najboljšo uvrstitev na 9. Rallystaru, izvedli pa bodo, s pričetkom ob 13. uri, tudi 6. Rally policijskih vozil.

SODIŠČE

Vittorio Spolverini alias Dani oproščen

Ljudje na Goriskem so na Vittoria Spolverinija, alias Danija, alias Vittoria se skoraj pozabili. Malo tudi zaradi inflacije raznih vidcev in videnj na raznih koncih Italije. Vittorio Spolverini, ki je svoj nekdanji poklic fotografa opustil ze pred leti, se je te dni spet znašel na obeh javnosti. Na preturi se je moral zagovarjati ker da je s svojimi "videnji" zlorabil lahkovernost ljudi, ki so, zlasti v zacetni fazi, trumoma navalili na travnik, ob drzavni cesti na Majnicah, kjer naj bi videc komuniciral z Marijo.

Pretor je Spolverinija po zaslišanju nekaterih pric, povsem oprostil kaznivnega dejanja. Oprostitev je predlagal tudi tozilec.

TRŽIČ

Aretacija zaradi posesti orožja

V priporu v goriskem zaporu je 28-letni G.R. iz Tržiča zaradi posesti strelnega orožja. Na njegovem domu so namrec, med hisno preiskavo, nasli skrito pistolo kal. 7.65 z nekaj naboji in utisevalcem.

Po skopih informacijah, ki so pricurljale v javnost, pa se zdi, da je G.R. mojster v izdelavi orožja, oziroma v predelavi igraec v pravo orožje. Ze v zacetku letošnjega leta je imel opravka s policijo in sodstvom zaradi podobnega kaznivnega dejanja in ga je policija zato imela na spici. Kot kaže se mozakar ni nameral kar tako odpovedati nedvomno zanimivemu, vendar pa tudi nevarnemu hobbyju.

PO OBJAVI NJENIH SLIK

Lepa Dimitra spet kali grško javno življenje

Socialisti zahtevajo naj se odpove političnemu udejstvovanju

ATENE - Petkov sklep atenskega državnega pravdnistva, ki je ukazalo aretacijo dveh založnikov, ker sta objavila sliko žene prvega ministra Andreasa Papandreua v provokativni goloti in v lezbični pozi z neko svojo prav tako golo prijateljico, je v Grčiji postala hit dneva, zaradi katerega se marsikdo skodoželjno smeje.

Aretacijo založnikov dnevnikov Avriani in Onoma je ukazal državni pravdnik Eferpi Kostamani, ker je v objavi slike Dimitre Liani Papandreua zaznal kaznivo dejanje zalitve.

Dnevnik Avriani je napisal, da je sliko gole Dimitre objavil na prvi strani, tako da bi premierjevo ženo prisilil, naj zapusti politiko. Vladin predstavnik za tisk je sliko ocenil kot »falsifikat«, s katerim naj bi poskusili ocrniti Papandreua in njegovo socialistično stranko Pasok.

Bivša stevardesa Dimitra se je ob svojem 36 let starejšem izvoljencu prvič pojavila med volilno kampanjo leta 1988. Na vse zaplete prekaljene socialistične politike ta takrat 33-letna stevardesa ni naredila slabega vtisa, bali so se samo, da jim to ljubezensko razmerje ne bi škodilo na volitvah. Prav tako se niso zgrozili, ko je Papandreu odslovil svojo ženo in se poročil z Dimitro. Priletnemu, sedaj 76-

letnemu Papandreu, so navsezadnje privosčili na stara leta mlado ženo. Takoj pa je bil ogenj v strehi, ko se je Dimitra začela pečati s politiko in je prevzela vplivno in prestižno funkcijo osebne premierove tajnice.

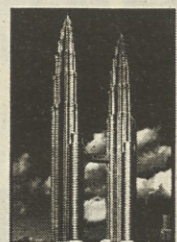
Politično delovanje mlade Dimitre so grški socialisti ocenili kot pravo vmesavanje v strankine zadeve, tako da jo je moral Papandreu večkrat zagovarjati pred napadi svojih strankinih tovarisev.

»Upajmo, da bo Dimitra odstopila in da bo obljubila, da se odpove politiki...«, je zapisal dnevnik Avriani, ki je bil do vzpona lepe Dimitre vnet zagovornik Papandreua. Dnevnik je pred sporno lezbično sliko objavil še druge fotografije gole Dimitre, tako da se je v Grčiji marsikdo vprasa, ali je dopustno, da neki časopis objavlja slike Dimitre iz časov pred poroko s Papandreuom. Pri dnevniku Avriani pa si niso delali skrbi, ker so ubili dve muhi z enim zamahom, saj so ocrnili Dimitro pred javnim mnenjem, obenem pa povečali naklado z 10 tisoč na kar 80 tisoč izvodov. Brzkone bi dnevnik objavil še marsikatero pikantno sliko nadobudne premierjeve žene, če tega ne bi prekinil državni pravdnik Kostamani, ki je s tem Grke prikrajšal za dodatno zabavo.

Najvišji nebotičniki rastejo na Vzhodu

V 90. letih so ZDA veljale za domovino nabotičnikov. To obdobje se zapira, saj raste najvišja stolpnica v Kuala Lumpuru in tudi drugih pet nebotičnikov nastaja prav tako v Aziji.

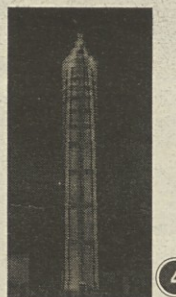
Deset najvišjih poslopij na svetu

Stolpnici Petronas

Stolp Sears

Poslopje Jin Mao

World Trade

L. 1985:

1. Stolp Sears Chicago, ZDA
2. World Trade Center ena, New York, ZDA
3. World Trade Center dva, New York, ZDA
4. Empire State Building New York, ZDA
5. Amoco Chicago, ZDA
6. John Hancock Center Chicago, ZDA
7. Chrysler Building New York, ZDA
8. Texas Commerce Tower Houston, ZDA
9. First Interstate Bank Plaza Houston, ZDA
10. First Canadian Place Toronto, Kanada

L. 1995:

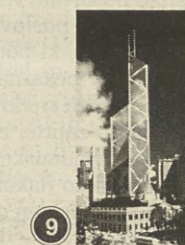
1. Petronas Tower 1 Kuala Lumpur, Malaizija
2. Petronas Tower 2 Kuala Lumpur, Malaizija
3. Sears Tower Chicago, ZDA
4. Jin Mao Building Shanghai, Kitajska
5. World Trade Center ena New York, ZDA
6. World Trade Center dva New York, ZDA
7. Empire State Building New York, ZDA
8. Central Plaza Hong Kong
9. Stolpnica Kitajske banke Hong Kong
10. T & C Tower Kaoshiung, Tajvan

Empire State Building

Central Plaza

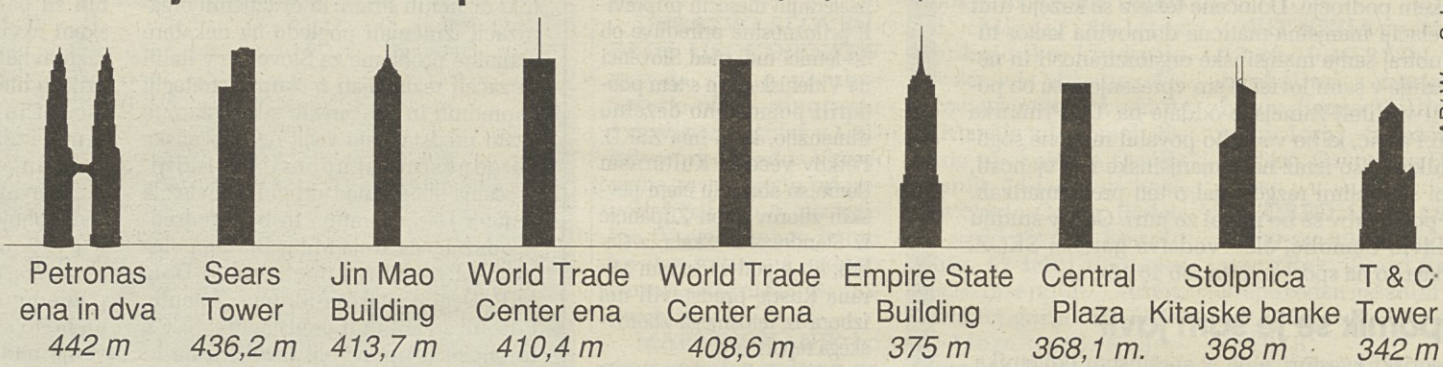

Stolpnica Kitajske banke

Stolpnica T & C

Primerjava med stolpnici Višina najvišjih stolpnic na svetu:

BAGDAD / EKONOMSKA KRIZA V IRAKU

V kalnih vodah reke Tigris iščejo ostanke zlata nekdanjih zlatarn

V reki iščejo drobce zlata, ki se nahajajo v ostankih nekdanjih delavnic židovskih zlatarjev, ki so se pred šestdesetimi leti odselili v Izrael

BAGDAD - Vzdržal kalne reke Tigris v najhujši opoldanski pripeki na tisoče mladih Irčanov vihti ponve in kozice polne vode in umazanije, v upanju, da bodo našli vsaj drobec zlata.

»Bil sem zlatar. To je bil moj poklic že v otroštvu,« pravi Farhan Svih Kadim, nadzornik skupine iskalcev zlata ob mostu Al-Suhada. »Danes se komaj lahko preživljam,« se pritožuje. Delavci se spustijo po strmih nabrežju do reke, kjer izpirajo umazanijo s prav tako umazano vodo.

Tigris gotovo ni Klondike. Zlato, ki ga iščejo bagdadski mladeniči je tako rekoc cloveskega izvora. Kadim nam zupa, da kupuje in brska po odpadkih zlatarskih delavnic. »Danes kopamo tam, kjer so pred šestdesetimi leti delali židovski zlatarji,« razlaga Kadim. Obrtnikom je med delom od casa do casa padel na tla kak drobce, ki je nato ostal obešen na njihovih oblačilih ali so ga z umazanijo pometli pred duri na ulico.

Iskalci zlata kopajo dva ali tri metre v globino, to umazanijo kupijo in jo odnesejo na nabrežje, kjer jo izperejo, v upanju, da bodo v njej našli kak drobce zlata. Tega nato prečistijo v tovarnah in ga znova prodajo.

Zidje so bili do ustanovitve izraelske države leta 1948 bagdadski zlatarji. Se danes so policisti starinarstvo dobro založene z lepo izdelanimi zlatimi predmeti naroda, ki je zivel med Tigrisem in Evfratom vsaj 2.500 let. Izraelci trdijo, da so jih iz Iraka odgnali, Iranci pa, da jih je zvalila v Izrael sionistična propaganda. Kakorkoli že, je danes v Bagdadu ostalo le še nekaj starejših oseb, zadnjih predstavnikov nekdanje pomembne židovske skupnosti.

Tisti, ki danes iščejo zlate odpadke židovskih delavnic, so predvsem mladi ljudje, ki stojijo ure in ure do pasu v vodi, da bi našli kako zlahko drobtinico. Trud pa se izplača. Kadim in njegovi delavci v treh dneh izperejo do 50.000 iraskih di-

narjev zlata. Ko izplačata svojih enajst delavcev, ostane Kadimu in njegovemu poslovnemu partnerju približno 12.000 dinarjev na osebo. Če to vsoto pretvorimo v dolarje, bomo verjetno presenečeni, saj znaša 12.000 iraskih dinarjev samo kakih pet ameriških dolarjev. Upoštevati pa je treba, da znaša v Iraku plača visokega državnega funkcionarja manj kot 20.000 dinarjev, tako da se v resnici iskalcem zlata godi razmeroma dobro.

Dejavnost se je začela razvijati v 80. letih, zacvetela pa je sele, ko se je država začela soočati s posledicami strogega embarga po Husejnovi invaziji Kuvajta leta 1990. V vsej državi se danes z iskanjem zlata ukvarja na tisoče oseb, smešno kot se lahko zdi, pa je ta dejavnost eden od razlogov, zaradi katerih država še ni povsem propadla, kljub embargu. Zaradi inflacije (iraski dinar se je od junija devalvirala za petdeset odstotkov) ljudje, čim imajo denar, kupujejo zlato.

LONDON / ZNANSTVENA RAZISKAVA

Podaljšanje delovnika ne koristi storilnosti

Uradniki so ob zdravje in zanemarjajo družino

LONDON - Podjetje nima nobene koristi, če uradniki presedijo skoraj ves dan v uradu, ker pade storilnost. Prizadeti pa so tudi uradniki, ker so ob zdravje in zanemarjajo svojo družino. V Veliki Britaniji ze nekaj let prevladuje teznja o daljšem delovnem urniku, kar pa po ugotovitvah zadnje raziskave nekega velikega podjetja za zaposlovanje škodi gospodarskemu napredku.

Iz raziskave izhaja, da 70 odstotkov uradnikov dela po 40 ur na teden, kar ena tretjina pa po 50 ur na teden, ne da bi jih placali za nadurno delo. Produktivnost pa se ne zviša, ker napetost in utrujenost znizata storilnost. »Skoraj polovica od približno enega milijona anketiranih oseb je priznala, da dober del svojega bivanja v uradih posveti naporom, kako bi dala vtis, da ima ogromno dela,« je povedala Anna Riley, ena od odgovornih pri družbi za zaposlovanje Austin Knight. Po njenem se večina zaposlenih trudi, da bi svojim nadrejenim dokazala, da si službo zasluži. Po zadnji gospodarski recesiji so nadrejeni in delodajalci začeli krciti osebe in podaljševati delovni urnik, tako da se nihče ne počuti varnega.

Kljub vsemu temu pa kar 90 odstotkov delodajalcev priznava nekoristnost po-

daljševanja delovnega urnika preko določene meje. Anna Riley zato svetuje podjetjem, naj spremenijo dosedanje teznje, preden bo prepozno, ker bo imela ta »delovna kultura« prej ali slej dramatične posledice za gospodarstvo in družbo.

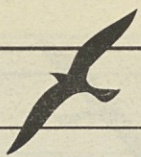
Po njenem ni dovolj kvatificirati pozitivne in negativne značilnosti dolgih delovnih dni, temveč je treba predvsem ugotoviti, kaj predstavljajo. Rileyjeva je mnenja, da je prislo do strukturalne involucije v managerstvu, ki se je zaradi recesije zaprlo v neke vrste oligarhično logiko, po kateri je treba zagotoviti varnost vodstvenemu osebju na škodo podrejenih.

Ukrepati pa je treba čimprej, ker se z novo gospodarsko rastjo večja delo v podjetjih, ta pa nimajo nobenega načrta za zvišanje delovne moči, prav tako ne predvidevajo dodatnega plačila za prekomerno delo.

Delati pod pritiskom ne prizadene samo storilnosti, ker so uradniki preutrujeni, negativno vpliva tudi na medcloveske odnose na delovnem mestu.

Se bolj negativno se tako stanje odraza na uradnice, ki se morajo odreci družinski sreči, če hočejo ohraniti delovno mesto.

FRANCOSKI JEDRSKI POSKUSI V TIHEM OCEANU

Nova eksplozija stresla Mururoo

Ogorčeni protesti mednarodne javnosti - tretji del

PARIZ (Reuters) - Francija je v petek ob 23. uri v južnem Tihem oceanu izvedla svoj tretji od napovedanih šestih jedrskih poskusov. Kljub protestom svetovne skupnosti in okoljevarstvenih organizacij je Francija trdno odločena, da bo izpeljala predvideni program jedrskih poskusov, preden se jim bo leta 1996 dokončno odpovedala.

Tiskovni predstavnik francoskih oboroženih sil je poleg moči, nekaj manj kot 60 kiloton, navedel le malo podatkov o izvedenem poskusu. Francoske oblasti so očitno spoznale, da je bila začetna politika sorazmerne odprtosti podatkov o poskusih kontraproduktivna in je samo okrepila protijedrskie kritike.

Francoski predsednik Chirac je potrdil, da bo

Francija najverjetneje izvedla se tri poskuse. Z njimi naj bi dobila potrebne podatke za izvajanje računalniških simulacij, ki bodo zagotavljali varnost in učinkovitost ter morebiten nadaljnji razvoj francoskega jedrskega orožja. Po končani seriji poskusov bo Francija pristopila k mednarodnemu sporazumu o popolni prepovedi vseh jedrskih poskusov, ki naj bi

ga podpisali predvidoma prihodnje leto.

Podobno kot oba prejšnja je petkov poskus sprožil ogorčene proteste predvsem tihomorskih držav in okoljevarstvenih organizacij. Poskus pa je vrigel temno luč tudi na britansko-francoske odnose, čeprav uradni London ponavlja, da so jedrski poskusi francoska notranja zadeva. Velika Britanija je upala, da bo Francija nadaljnje poskuse odložila vsaj do konca vrhunškega srečanja držav članic Commonwealtha, ki bo potekalo na Novi Zelandiji od 10. do 13. novembra letos.

Ostali voditelji držav članic Commonwealtha so že zagrozili, da bodo na srečanju osamili Veliko Britanijo zaradi njenega mlačnega odnosa do francoskih jedrskih poskusov.

Novozelandski premier Jim Bolger je v intervjuju za novozelandski radio potrdil, da bodo ena od tem na novembrskem srečanju Commonwealtha tudi jedrski poskusi. Avstralski premier Paul Keating pa je francosko politiko obtožil dvolicnosti, saj je Francija objavila, da bo podpisala protokol o nejedrskem območju v južnem Tihem oceanu.

Japonci so najodločnejši nasprotniki francoskih jedrskih poskusov (Telefoto: AP)

ANALIZA

Delovni obisk z veliko pompama

LONDON - Ko je Jacques Chirac nazadnje prišel na »prijateljski klepet« z Johnom Majorjem, je bil tako daleč v predsedniškem predvolilnem boju, da je obisk izzvenel bolj kot prepričevanje francoskih volilcev. Po zmagi na majskih volitvah se Chirac z vsem predsedniškim pompom vrača v Veliko Britanijo na pogovore z Johnom Majorjem, ki naj bi samo še bolj utrdili odlične odnose med državama.

Medtem ko je Chirac na rednem srečanju z nemškimi kanclerjem Helmutom Kohlom v sredo govoril predvsem o vizijah prihodnje Evrope in načrtih za oblikovanje enotne evropske denarne enote, je njegov prvi predsedniški obisk v Londonu bolj praktične narave. Državnika naj bi se pogovarjala predvsem o treh temah: krepitvi medsebojnega sodelovanja na obrambnem področju, obli-

kovanju skupnih izhodišč za konferenco o prihodnosti EU prihodnje leto in o medsebojnih odnosih na več področjih.

Chirac bo sogovorniku pojasnil predvideni načrt dveletnega zategovanja pasu, s katerim naj bi se Francija pripravila na predvideno denarno unijo leta 1999. Poleg tega se bo zahvalil britanski vladi za njeno tiho diplomatsko podporo francoskih jedrskih poskusov v južnem Tihem oceanu. Velika Britanija je v petek dala vedeti, da je tretji izvedeni poskus povsem francoska zadeva. S tem se ni pridružila splošni obsodbi poskusov v južnem Tihem oceanu. Major bo na srečanju skušal sogovornika prepričati o praktičnih prednostih sodelovanja med državami EU v nasprotju s togo politiko Bruslja, ki buji »evroskeptike« v njegovi vladajoči konservativni stranki.

V ponedeljek bosta državnika slovesno odprla sedež francosko-britanske letalske skupine za Evropo, ki naj bi načrtovala in poveljevala skupnim letalskim operacijam. Poveljstvo skupine bo nameščeno v letalskem oporišču High Wycombe blizu Londona. Odločitev o oblikovanju te enote je bila sprejeta na vrhunskem srečanju novembra lani na osnovi izkušenj, ki so jih dobili v letalskih operacijah nad ozemljem nekdanje Jugoslavije. Tiskovna predstavnica francoskega predsednika je v petek izjavila: »Ustanovitev te enote kaže na željo obeh držav po sodelovanju in oblikovanju skupne evropske varnostne in obrambne identitete. In vse bo potekalo postopno v odnosu do Nata.«

Ker bo Velika Britanija prevzela predsedovanje Zahodnoevropski uniji, je srečanje tudi priložnost, da

se določijo prednostne naloge unije za prihodnje leto, pri čemer se državi z nekaterimi razlikami zavzemata za krepitev WEU. Chirac je v pogovoru s sekretarjem unije Josejem Cutileirom omenil željo Francije, da bi se unija spremenila v evropski stebel Nata. Veliki Britaniji podobni pogledi niso po godu in Major bo Chiraca opozoril, da Velika Britanija ostro nasprotuje združitvi Zahodnoevropske unije z EU in njeni krepitvi na račun Nata.

Državnika bosta se bosta pogovarjala tudi o nasledniku Willyja Claesa. Francija je izrazila zadržke do nekdanjega danskega zunanjega ministra Uffeja Ellmanna-Jensena. Velika Britanija naj bi podprla kandidaturo nekdanjega nizozemskega premiera Ruuda Lubbersa, če ne bo predlagala svojega kandidata.

Allan Wheatley / Reuter

NOVICE

Turčija omilila sporni zakon

ANKARA (Reuters) - Turska premierka Cillerjeva je pozdravila odločitev parlamenta, da omili zakonodajo, zaradi katere so se za zapahi znasli številni intelektualci, ki so se zavzemali za pravice Kurdov. Članice EU v zameno za turški vstop v carinsko unijo, o katerem so se načelno že dogovorili, že dlje časa zahtevajo spremembe zakonov, ki omejujejo »separatistično propagando«. Novi zakon zmanjšuje trajanje zaporne kazni s petih na največ tri leta, omogoča zamenjavo zaporne kazni z odškodnino, hkrati pa daje sodišču pooblastilo, s katerim lahko prepreči oddajanje RTV programa, ki bi po njegovi oceni imelo separatistični značaj.

Jelcinova odsotnost ne povzroča pretresov

MOSKVA (Reuters) - Kljub bolezni predsednika Jelcina ruska administracija deluje nemoteno. Tiskovna agencija Interfaks sporoča, da Jelcinov svetovalec Viktor Iljušin in šef administracije Sergej Fiolatov nenehno prejemata poročila o predsednikovem zdravju. Jelcinov tiskovni predstavnik Sergej Medvedjev je včeraj izjavil, da so zdravniki predsedniku odsvetovali sprejem obiskov, saj bi to lahko upočasnilo njegovo okrevanje.

Preventivno zapri černobilski reaktor

KIJEV (Reuters) - Manj kot teden dni pred obiskom zahodnih strokovnjakov so zaradi napak pri dovodu goriva zaprli černobilski reaktor. Direktor je novinarjem zagotovil, da radioaktivno sevanje ni uslo iz reaktorja. Ukrajinski predsednik Kučma je obljubil, da bodo Černobil zaprli do leta 2000, vendar bodo potrebovali pomoč Zahoda. Ukrajina, ki ima veliko nahajališč urana, primanjkuje pa ji nafte in plina, namerava se naprej razvijati jedrsko industrijo. To dokazuje tudi največji evropski reaktor v Zaporozju, ki so ga na omrežje priključili v petek.

Šarma razpustil parlament v Utar Pradešu

NEW DELHI (Reuters) - Najmočnejša indijska opozicijska stranka BJP je ostro protestirala, potem ko je predsednik Sankar Dajal Sarma razpustil zakonodajno telo v zvezni državi Utar Prades. Odločitev je namreč razbili upe BJP, da bo vodila dezelnlo vlado, kar naj bi bilo ključnega pomena za uspeh na splošnih zveznih volitvah prihodnje leto. Indijski zakoni določajo, da ima Sarma v naslednjih šestih mesecih pravico do neposredne oblasti v Utar Pradesu.

Boj za ameriški avtomobilski trg

DETROIT (Reuters) - Japonski avtomobilski proizvajalci skušajo zadržati povišanje cen svojih modelov za prihodnje leto pod dvema odstotkoma in se tako cenovno približati detroitskim »velikim trem«. Agresivna cenovna politika Japoncev in sibe dolar bosta ameriskim proizvajalcem povzročila veliko težav, zlasti na trgu srednjih in majhnih avtomobilov. General Motors in Ford bosta povišala cene novih modelov za približno 2, 5 odstotka, Chrysler pa je napovedal le 1, 4-odstotno podražitev. Nova poslovna politika japonskih proizvajalcev že daje rezultate. Njihov delež na ameriskem trgu se je začel povečevati in letos znaša 23, 5 odstotka. Močne družbe, na primer Toyota, si lahko v boju za tržni delež privoščijo celo kratkoročne izgube. Ameriški proizvajalci se zavedajo, da bodo japonski ofenzivi kos samo s se učinkovitejšo proizvodnjo in zniževanjem stroškov.

ZADNJI DAN PRED REFERENDUMOM V QUÉBECU

Zagovorniki odcepitve se nameravajo »samo« pogajati

Tisoče Kanadčanov je nenadoma postalo navezanih na nekdanj zapostavljeno francosko govorečo provinco

MONTREAL (Reuters) - Nasprotniki odcepitve Québeca skusajo z velikimi zborovanji v zadnjih dneh pred referendumom prepričati prebivalce francosko govoreče kanadske province, naj se odločijo za ohranitev enotnosti države.

V petek zvečer se je na Kanadskem trgu v središču Montréal zbralo več kot 150 tisoč ljudi, ki so prepevali kanadsko himno ter s transparenti in zastavami izražali svojo željo, da se Québec ne odcepi. Separatisti so zborovanje ocenili kot zrezirano prireditev, saj po njihovem mnenju Kanadca-

ni niso tako čustveno navezani na Québec, kot kažejo v zadnjih dneh. Trenutno razmerje med zagovorniki in nasprotniki odcepitve je 46 proti 40 odstotkov, 14 odstotkov volilcev pa je neopredeljenih.

Zagovorniki odcepitve poudarjajo, da pozitiven izid ponedeljkovega referen-

duma se ne pomeni razpada Kanade. Referendumsko vprašanje je namreč oblikovano tako, da se bodo volilci odločali, ali naj Québec postane suveren po tem, ko bo Kanadi ponudil uradni predlog za oblikovanje novega gospodarskega in političnega partnerstva. Québecski pogajalec z zvezno vlado v Ottawi bo Lucien Bouchard, vodja stranke Bloc Québécois. Bouchard le redko omenja Québec kot samostojno državo, ampak govori o drugačnosti province in od volilcev zeli, da mu dajo močan mandat za pogajanja s Kanado. Rok za sklenitev sporazuma je 30. oktober 1996, Québec pa naj bi ostal v gospodarski in denarni uniji s Kanado, s prostim pretokom ljudi, blaga, storitev in kapitala, vendar ne bi bil del kanadske federacije. Verjetno pa bo največja težava pri pogajanjih ta, da so predsednik zvezne vlade, zunanji in finančni ministri francosko govoreči Québecani, kar pomeni, da se bodo v primeru uspeha separatistov znasli v precej neprijetnem položaju.

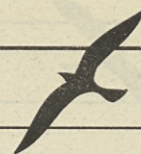

Javorjevi listi še vihrajo po Montréalu (Telefoto: AP)

Kraljica Elizabeta »žrtv« telefonske prevare

MONTREAL (Reuters) - Disc jockey Pierre Brassard z Montréalskega radia je po papežu, haitiskem predsedniku in igralci Brigitte Bardot potegnil za nos se britansko kraljico Elizabeto. Poklical jo je po telefonu in se predstavil kot kanadski premier Jean Chretien, zaskrbljen nad usodo države zaradi referenduma v Québecu. Kraljica, ki je formalno tudi kanadski šef države, je z razumevanjem sprejela »Chretienove« skrb: »No, kot vse kaže, se lahko izid referenduma obrne v napacno smer. Če bi lahko pomagala, bi z veseljem storila vse, kar je v moji moči.« Buckinghamška palača doslej v javnost ni posredovala nobenega uradnega mnenja o québeskem referendumu, zato je nelagodnost toliko večja.

HRVAŠKE PARLAMENTARNE VOLITVE

Referendum o podpori Tuđmanu

HDZ se nasmihata dve tretjini glasov

ZAGREB (Reuter, STA) - Danes bo na hrvaskih parlamentarnih volitvah približno 3,6 milijona volilnih upravičencev v domovini in na tujem izbiralo med več kot petdesetimi političnimi strankami, toda pravi boj bo potekal le med HDZ in Hrvasko socialno-liberalno stranko (HSLs). Opazovalci omenjajo celo možnost, da bi HDZ dobila dve tretjini glasov in s tem možnost spreminjanja ustave.

Današnje parlamentarne volitve so se pravzaprav prelevile v referendum o podpori vladanju predsednika Franja Tuđmana. Vlada je razpisala predčasne volitve, da bi izkoristila Tuđmanov junaski status po vojaških zmagah v operaciji Nevihta. Tako se sploh ne postavlja vprašanje današnjega zmagovalca, pač pa se zgolj ugiba, koliko glasov bo dobila vladajoča HDZ. Ustanovitelj HSLs Slavko Goldstein je kritiziral očitno zapostavljanje opozicije v predvolilnem boju. Na berlinski radijski postaji se je pritožil nad nezadostno navzočnostjo opozicije na državni televiziji. Po Goldsteinovem mnenju lahko računa opozicija na porast števila volilnih glasov. Trditev je utemeljil s tem, da HDZ predsednika Tuđmana se vedno vlada v duhu enostrankarskega režima in omejuje svobodo na gospodarskem področju. Med prebivalstvom pa vlada dvom o tem, za kaj sploh gre na današnjih volitvah. »Kaj Tuđman ne kandidira?« se je

»Ko bi le imel volilno pravico« (Foto: Barbara Reya)

spraševal neki Zagrebčan. »Toda kdo potem kandidira? Zakaj sploh glasujemo?«

Včeraj je tajnica predsednika Tuđmana za odnose z javnostjo Nataša Rajaković je obvestila javnost o nedavnih izjavah ameriškega kongresnika Franka Wolfa, ki je v razpravi pred ameriškim kongresom dejal, da je hrvaska vlada fasistična. Med razpravo o ustanovitvi podjetniškega sklada za Hrvasko v višini 12 milijonov ameriških dolarjev je Wolf dejal, da mu je pomočnik ameriškega državnega tajnika za človekove pravice povedal, da so razmere v Zagrebu podobne tistim, ki so vladale v Berlinu v tridesetih letih. Wolf se je skliceval tudi na pogovor s predstavniki ameriških obveščevalnih služb in dejal, da v javni razpravi ne želi govoriti o podrobnostih, ker so zastasujoče. Po Wolfovih trditvah naj bi morali na nogometni tekmi Hrvaska - Italija v Splitu po prihodu predsednika Tuđmana vsi igralci in navijači vstati in ga pozdraviti z iztegnjeno roko. Rajakovićeva je pojasnila, da so se omenjene nogometne tekme udeležili britanski veleposlanik na Hrvaškem, podpredsednik Fife, 90 italijanskih novinarjev in 16 novinarjev iz Velike Britanije, Portugalske in Francije, poleg tega pa je tekmo prenasala tudi hrvaska televizija, in nihče ni videl ničesar podobnega, kot je zatrjeval ameriški kongresnik Wolf, ki je poleg tega med svojo razpravo Tuđmanovi knjigi Brezpotja očitil antisemitizem. Tuđmanova tajnica za stike z javnostjo je spomnila, da se je hrvaski predsednik javno opravičil židovskemu narodu za vse, kar so preživeli v času NDH, in da je bil tudi sam udeleženec protifasističnega boja. Namesnik hrvskega zunanjega ministra Ivo Sanader je v zvezi z omenjenim dogodkom izročil protest vodji misije ameriškega veleposlanstva na Hrvaškem.

Borut Pahor v Zagrebu

ZAGREB - Na povabilo predsednika sabora Republike Hrvatske Nedeljka Mišanića se bo konec tedna v Zagrebu mudil predsedujoči odbora za mednarodne odnose Borut Pahor, ki bo spremljal potek volitev na Hrvaškem in se bo ob tej priložnosti sešel z Zarkom Domljanom, dosedanjim predsednikom zunanjepolitičnega odbora hrvskega sabora, ter s predstavniki ustavnega sodišča in državne volilne komisije.

HDZ zagotavlja, da hrvaški narod pod njenim vodstvom ne bo trpel lakote (Foto: Barbara Reya)

MIROVNI PROCES V BOSNI IN HERCEGOVINI

Gračov in Perry doseгла dogovor

SARAJEVO (Reuter) - Ameriški zunanji minister William Perry in ruski obrambni minister Pavel Gračov sta na pogovorih v Fort Rileyju doseгла pomemben napredek za sklenitev sporazuma o ruskem sodelovanju v bosanskem mirovnem načrtu. Američani in Rusi bodo oblikovali posebne skupne vojaške enote, ki bodo pomagale enotam za vzdrževanje miru. Perry je pojasnil, da gre za inženirske, transportne in druge enote, ki ne bodo pod poveljstvom zveze Nato. V teh enotah bodo sodelovali tudi vojaki iz drugih držav.

Gračov je poudaril, da s tem se vedno niso rešili vprašanja sodelovanja ruskih vojakov v enotah za vzdrževanje miru, saj Rusija se vedno zavrača možnost, da bi ruski vojaki delovali pod poveljstvom zveze Nato. Pogajanja bodo nadaljevali v Bruslju sredi novembra. »Upamo, da bomo končno dosegli soglasje,« je dejal predstavnik ameriškega zunanjega ministrstva Burns. »Če pa soglasja le ne bi dose-

gli, bomo seveda nadaljevali prvotni načrt, torej enote za vzdrževanje miru pod poveljstvom zveze Nato.«

Ameriški mirovni posredniki bodo v Daytonu ponudili sprtnim stranem osnutek mirovne pogodbe, osnutek nove ustave in analizo ozemeljske delitve med sprtimi stranmi. Poleg tega bodo predstavili problematiko vračanja beguncev in načrt za povojno obnovo in razvoj Bosne.

Predstavniki ZN poudarjajo velik pomen sprostitve dostopa do Sarajeva prek srbskega ozemlja, kar naj bi bil pomemben korak k popolni svobodi gibanja okoli Sarajeva. Bosanska vlada pa je poudarila, da je prihod starih civilnih tovarnjakov v Sarajevo le simbolnega pomena. Sarajevska vlada in srbske sile se medtem obtožujejo zaradi domnevnih kršitev premirja, a predstavniki ZN zatrjujejo, da ne prihaja do večjih kršitev. Predstavnik ZN Chris Vernon je zagotovil, da se ohranja ozračje zaupanja pred začetkom mirovnih pogajanj v Daytonu. »Nocemo, da bi katera od sprtih strani našla izgovor, da se ne udeleži pogajanj v Daytonu,« je dejal Vernon. Kot znamenje izboljševanja ra-

zmer bo kanadski bataljon v sestavi Unproforja zapustil oporišče na Visokem. Poveljnik bataljona major Pierre Linteau je dejal, da »njihova navzočnost na tem območju ni več potrebna zaradi velikih sprememb v zadnjem tednu«.

Približno 30 islamskih bojnikov, ki kot prostovoljci služijo v vladni vojski, je v jugozahodni Bosni zadržalo konvoj, ki so ga spremljali britanski vojaki. Pot so nadaljevali le zaradi posredovanja častnika vladne vojske, ki je spremljal konvoj. Poveljstvo Unproforja je opozorilo britanske vojake na nevarnost, ki jim preti od islamskih mudzahedinov, ker je pred dve tedna nek britanski vojak ustrelil njihovega pripadnika.

POPOTOVANJE PO SRBIJI

Strah pred mirom, strah pred vojno (6)

Srbija je se močno oddaljena od prave države. Nihče ne nadzoruje predsednika Miloševića, on pa nadzoruje vse. Sodišča se imenujejo neodvisna, toda dejansko so odvisna prav od njega. Srbska ustava sicer zagotavlja manjšinske pravice, v resnici pa so odvisne od milosti vladajočih, torej nikakor niso osnovna pravica vseh. V takšnih okoliščinah morajo Srbi zdaj živeti. Svoboda misli uradno obstaja, toda kdo jih lahko izda, na koncu vedno odloča vlada.

Isto velja za srbske sole. V srbskih gimnazijah berejo zahodne filozofe kot na primer Hegla prav tako pogosto kot hrvatske pisatelje. »Zato obstajajo učbeniki,« razloži Jovan Jovanović, ravnatelj gimnazije. »Učitelji lahko prosto izbirajo med temami, seveda dokler niso v ozadju politična vprašanja.« Na vprašanje, kje se začne področje političnih vprašanj, je ravnatelj odgovoril: »Taki področji sta zgodovina in geografija.«

Tako na primer odgovora na vprašanje, ali je treba Bosno označiti kot srbsko, muslimansko ali hrvasko, ministrstvo za solstvo ne prepušča v presojo učiteljem. Ministrstvo seveda za ti dve področji samo določi najprimernejše učbenike. Odgovor na vprašanje, zakaj je razpadla

SFRJ, se v teh knjigah glasi na primer takole: »V komunistični stranki in v vodstvu zvezne države so vedno imeli zadnjo besedo Hrvati in Slovenci - Srbom niso dopuščali avtonomije.«

Ta poenostavljen pogled na dogodke ima hude posledice: številni učenci slepo verjamejo napisani besedi, le nekateri boljši učenci resno razmišljajo o verodostojnosti napisanega. »Nasi učbeniki so slabo napisani in prikrivajo številna dejstva,« se pritožuje Bojena Ivković, devetnajstletna učenka beogradske elitne gimnazije. Bojena želi čim prej oditi na studij v tujino. »Želim vedeti več, kot pa nam tukaj dopustijo vedeti. Prav tako nočem po končanem studiju na univerzi živeti v revščini in hkrati opazovati, kako tisti, ki so iznajdljivi, postajajo cedalje bogatejši.« Njene besede kažejo, zakaj je od leta 1991 na stotisoce mladih zapustilo Srbijo. Vojna, revščina in utesnjenost so že skoraj tretjino bodočih srbskih intelektualcev pregnale v tujino. Izguba intelektualnih moči bi lahko zato v prihodnosti imela veliko hujše posledice od morebitne izgube nekaterih bosanskih hribov in dolin v letosnjem poletju. Toda stare elite so se vedno popolnoma prevzete od vojne. Mihajlo Marković je eden tistih intele-

ktualcev, ki je imel v zadnjih petih letih velik vpliv na srbsko politično življenje. V casih Tita je bil politični oporečnik, ki so ga slavili na Zahodu. Zavzemal se je za kritičen odnos do marksizma. Nekoč je užival podporo Miloševića, nato pa ga je Miloševićeva »politično ljubosumna« zena odrinila iz njegove blizine. Predsednika Miloševića nato ni srečal celih petnajst mesecev. 24. avgusta letos pa je Marković na srečanju stranke ostro napadel Miloševićovo politiko. Očital mu je enostransko poročanje državne televizije, ki naj bi govorila le se o miru in popolnoma pozabila na bosanske Srbe. Očital mu je tudi to, da je kriv za padec Krajine. Nikakor se pa se ne strinja z imenovanjem zunanjega ministra Milutinovića.

Doma ob skodelici čaja nam je razložil, zakaj zavrača politično usmeritev Milutinovića. »Milutinović želi za vsako ceno doseči mir. To je kapitulacija. Socialist se mora vedno vprašati, kako lahko poleg miru ohrani tudi druge vrednote.« Milutinović, ki je profesor logike in je bil rojen v Krajini, je predstavnik tiste domoljubne inteligence, ki od padca Krajine ne podpira Miloševićeve vladavine.

Michael Thumann, Die Zeit
Nadaljevanje jutri

Srbska elita bogati, intelektualci so pobegnili v tujino, »raja« pa se znajde, kakor ve in zna

Nedeljske teme

ITALIJANSKA POLITIČNA SCENA

Žabji kralj italijanske politike se je osvobodil prekletstva in postal princ Lamberto Dini, toda zmeda je kljub temu velika

VOJMR TAVCAR

Italijanski karikaturisti so dolgo časa risali italijanskega premiera Lamberta Dinija kot zabjega kralja. Glavni krivec za to je bil list skrajne levice Il Manifesto, ki se je ob umestitvi Dinijeve vlade na naslovni strani spraseval, ali naj levica »poljubi zabjega kralja« in mu tako pomaga, da se osvobodi prekletstva in se spremeni v princa. Po četrtkovem nastopu v poslanski zbornici in po nepričakovani - zato pa tem bolj razveselivi zmagi nad Kartelom svoboscin, ki ga je z nezaupnico skušal vreci s sedla, pa se je prispodoba povsem spremenila. Lamberto Dini ni več zabjgi kralj, ampak čistokrvni žrebec ali se raje princ, ki se je prekletstva otresel predvsem s svojim nastopom in tudi - po oceni marsikaterega komentatorja - s tistim »k...«, ki mu je privrel na dan spontano in odločno in morda bolj poparil njegove nekdane sopotnike kot dokumentirane in ostre obtožbe, ki jih v govoru ni manjkalo.

S svojim nastopom je premier presenetil tudi liderja Oljke Romana Prodijsa, po katerem je bil Dini »priden, res priden, morda celo preveč«. V tem stavku je marsikateri komentator razbral Prodijsvo bojazen, da bi mu Dini - hote ali nehote - izmaknil liderstvo leve sredine in postal - kot bi hoteli nekateri »grmicki« pod Oljko - novi zastavonosla leve sredine.

Tvegano je v tem trenutku ugibati, ali bo nekdani zabjgi kralj, ki ga zdaj vsi slikajo kot mikavnega političnega princa, postal zastavonosla tiste reformistične levice in zmerne centra, ki se zbira okoli Oljke ali se išče svoj prostor in svojo vlogo, kot na primer nekdani sodnik Antonio Di Pietro. V svojem četrtkovem nastopu je premier sicer dejal, da je njegovo vodilo samo državna korist, ker si ne on ne njegovi ministri ne gradijo temeljev bodoče politične kariere. Dejansko - zavestno ali ne - pa je Lamberto Dini s svojim posegom potisnil Kartel svoboscin na desno, tako da je v sredini političnega loka zavezala praznina. To bo nedvomno zaostriło nasprotja v Kartelu, ki jih je četrtkov poraz zaostrił, in morda tudi premike v italijanskem volilnem telesu.

Kaj pa Dini? Kljub zagotovilom, da si ne postavlja temeljev za politično kariero, se premier očitno ne namerava takoj umakniti s politične scene. Njegova vlada bo ob koncu leta ponudila odstop, pa če bo finančni zakon dotlej odobren ali ne in ne glede na to, ali ji bo uspelo izpolniti četrt obvezo iz svojega programa, tista pravila o enakih izhodiščnih

možnostih, ki naj bi v volilni kampanji zagotovila večjo medijsko enakopravnost vseh tekmecev (in ki je zaradi odpora Kartela veliko trsi oreh od zahtevne pokojninske reforme). Toda italijanski premier - ki je s tega vidika v popolnem sozvočju s predsednikom republike Oscarjem Luigijem Scalfarom - upa, da mu se ne bo treba zapustiti scene. V svojem četrtkovem ekspezeju je nakazal možnost trajnejše vlade premirja, ki naj bi ob širokem dogovoru med političnimi silami spodbudila tiste reforme (med njimi zakon proti monopolom in sprememba volilnega zakona za senat in poslansko zbornico), ki bi omogocile posodobljenje italijanske države in politične dialektike, predvsem pa bi bile večje jamstvo, da bi iz volitev izšla jasnejša večina.

O tej možnosti se bodo

janski komentatorji, ki bodo z razčlenjevanjem vseh stališč skušali ugotoviti, ali je taka resitev možna in za državo koristna. Mnenja med strankami pa tudi med komentatorji so deljena. Če naj sodimo po dosedanjih stališčih, so razhajanja med strankami prevelika, da bi bilo mogoče najti skupni in za vse sprejemljiv imenovalec

za nova volilna pravila. Leva sredina se zavzema za večinski sistem v dveh krogih po francoskem vzorcu (Mario Segni, ki je sicer osamljen, dodaja se nujnost neposredne izvolitve premiera), desnica pa za predsedniško republiko, ki naj temelji na večinskem sistemu v enem samem krogu, medtem ko bi Severna liga in Stranka komunistične preno ve zeleli proporcni sistem, pa četudi s pragom. Se večji je razkorak v pogledih na zakon proti tele-

vizijskim in drugim monopolom, saj so v tem primeru v igri neposredni interesi Silvia Berlusconijsa kot zaloznika. In tudi politična sreča Kartela svoboscin, ki ima prav v postajah milanskega medijskega magnata pomembno orožje.

Z navajanjem razlik bi lahko se nastevali, vendar že povedano kaže, kako težko je zblizati stališča. Kljub temu pa po oceni nekaterih komentatorjev vlada premiera ni iluzija. Prepričani so namreč, da se bo Lamberto Dini decembra dovolj okrepil, da bosta tako Massimo D'Alema kot Silvio Berlusconi prisiljena, da se umakneta vsaj za korak, saj bi v nasprotnem primeru tvegala postopno marginalizacijo. Drugi niso tako prepričani v premierovo moč, toda ugotavljajo, da je do 31. decembra se dolga pot in da se lahko marsikaj zgodi.

Po oceni drugih komentatorjev bi bilo ponovno odlasjanje z volitvami škodljivo, saj so prepričani, da strankam ne bo uspelo poiskati skupnega imenovalca in da bi bil zato poskus oblikovanja vlade brezpredmeten. Politčne volitve ne bi razresile vseh vzlov, ki bremenijo italijansko politično sceno, vendar bi izmerile, kolikšno je soglasje, ki ga imajo posamezne politične komponente

cine in zato tudi trdne vlade. Vendar je smer volitev obvezna, če država ni sposobna ubrati poti nujnih reform.

Najbrž bo kmalu jasno, katera od dveh rešitev bo možna. Odločilna bo že spet poslanska zbornica. V senatu imata leva sredina in Severna liga zadostno moč, da izglasujeta finančni zakon tudi ob opoziciji Kartela svoboscin in Stranke komunistične preno ve. Zato je verjetno, da se bo vsaj se nekaj časa kartel sel ostre opozicije. Toda v spodnjem domu, kot je dokazalo četrtkovo glasovanje, so sile zelo uravnovešene. Ker je očitno, da SKP ne bo podprla finančnega zakona, je usoda državnega proračuna odvisna od politike Kartela. Ostra opozicija bo dokaz, da so se Berlusconi in njegovi politični sopotniki odločili tudi za celni volilni spopad, bolj spravljivo stališče pri finančnem zakonu pa bi lahko nakazovalo možnost sirsega dogovarjanja.

Marsikaj bo odvisno od razmerja sil v Kartelu svoboscin. Gianfranco Fini je v glasovalni izjavi napovedal ostro opozicijo, dan prej pa je precej odkrito grozil tudi predsedniku republike. Ko je nekaj ur po porazu v zbornici jeza delno splahnela, je bil Fini nekoliko spravljivejši.

Kot obicajno, sta se pred zaostritvijo ogradila Pierferdinando Casini in Rocco Buttiglione, ki jima postaja vse bolj desničarska usmeritev Kartela očitno pretesna. Ni naključje, da sta prav Casini in Buttiglione omenila možnost, da bi lidersko vlogo v Kartelu prevzel nekdani predsednik republike Francesco Cossiga.

V prihodnjih mesecih bo kot doslej - in morda v se večji meri - zmedo spremljala negotovost in stalno nihanje od zaostritve do popuscanja napetosti ter obratno. Toda certkovo glasovanje je kljub vsemu pokazalo, da je v sedanjih razmerah porazen tisti, ki izbere pot zaostrovanja in celnega spopada. Z zavrntitvijo nezaupnice je treznost prevladala nad logiko »cim slabše, tem bolje«. Tudi javnomnenjske raziskave, ki so stalno spremljale dogajanje minulih dni, dokazujejo, da med italijanskimi volilci jasnost, treznost in zmernost niso več tako necenjeno blago. To daje upati, da bi lahko tudi v Italiji prevladalo omikano politično soocanje, ki ga ne bodo pobarbarjale anarhoidne skomine ali obramba zelo pristrankih stacunarskih koristi.

**

in kako italijanski volilci ocenjujejo predloge in usmeritve zavezništva. Seveda ostaja nevarnost, da bi se razmerje sil bistveno ne spremenilo in da bi tudi v novem parlamentu ne bilo jasne ve-

TEREZIJA STOJSIC

V manjšinsko politiko vnesti »evropskega duha«

Po padcu velike koalicije med socialdemokrati (SPÖ) in ljudske stranke (ÖVP) zaradi nesoglasja o proračunu ter razpustu državnega zbora, bodo Avstrijci 17. decembra - samo 14 mesecev po zadnjih državnozborskih volitvah - spet poklicani na volišča. Pri Zelenih bo na tako imenovanem manjšinskem mandatu ponovno kandidirala gradiščanska Hrvatica Terezija Stojšić (37), ki od svoje izvolitve v državni zbor leta 1990 z veliko angažiranostjo zastopa interese avstrijskih manjšin, v njen delokrog pa sodijo tudi vprašanje migracije, sodstvo ter mediji. Po poklicu je Stojšićeva pravnica.

Gospa Stojšić, Zeleni so kot edina avstrijska politična stranka v parlamentu že leta 1986 uvedli avtonomen manjšinski mandat. Prvi manjšinski poslanec v okviru tega mandata Zelenih je bil koroski Slovenec Karel Smolle, leta 1990 pa ste mu sledili Vi. Vam je v zadnjih petih letih uspelo kaj premakniti v korist avstrijskih narodnih skupnosti?

Mislim da. Navezala sem se lahko na uspešno delo Karla Smolleja pri tem mandatu, zato tudi menim, da je bila ustanovitev manjšinskega mandata pred zdaj že devetimi leti bistvenega pomena za avstrijske narodne skupnosti kot tudi manjšinsko politiko v Avstriji. Dejstvo, da je interese manjšin v avstrijskem parlamentu zastopal poslanec-pripadnik manjšine - najprej koroski Slovenec, potem gradiščanska Hrvatica po avtonomnem mandatu, je bilo izrazit signal tudi za ostale stranke, ki so medtem tudi v svojih vrstah imenovala lastnega manjšinskega govornika.

S pomočjo manjšinskega mandata Zelenih je bilo namreč mogoče ustvariti pritisk na ostale stranke, ki so se postopno zacele zavedati pomembnosti manjšinskega vprašanja. Mislim, da se je v zadnjih treh mandatnih dobah marsikaj premaknilo v prid vsem manjšinam v Avstriji. Avstrijska javnost se je sele z vstopom Smolleja in mene seznanila s tem, da v državi živijo tudi narodne skupnosti, ki hočejo kot kot manjšine ne le preživeti, temveč graditi sožitje.

Katera od avstrijskih manjšin je imela največjo korist?

Ce upoštevam svojo dobo manjšinske govornice v državnem zboru, potem je bila to etnična skupnost Romov in Sinti, ki jo je avstrijska politika do pred nekaj leti popolnoma zanemarjala. Zdaj je prav ta manjšina v središču pozornosti politike. Ne da bi se hotela preveč hvaliti, imam za to osebno velike zasluge, saj je bil prav moj tesen stik z organizacijami Romov in Sinti osnova za pozitiven razvoj. Delo mi je bilo zato toliko lažje, hkrati pa je bilo tudi obveza, saj sam sama z Gradiščanske, torej z območja, kjer v Avstriji živi največ Romov in Sinti. Danes je ta narodna skupnost dosegla enakovreden in enakopraven položaj z vsemi ostalimi narodnimi skupnostmi v Avstriji, pri čemer pa je treba povedati, da bo treba v prihodnje prav tej skupini najbolj pomagati.

Kljub temu so avstrijske manjšine mnenja, da ni niti približno dosežena tista raven

manjšinske zaščite v Avstriji, ki bi dejansko zagotovila tudi njihovo kulturno, gospodarsko in tudi politično preživetje ter učinkovito pospešila njihov vsestranski razvoj. Zahtevajo namreč bolj naklonjeno zakonodajo in med drugim prenovo sicer obstoječega, toda zelo omejevalnega zakona o narodnih skupinah iz leta 1976, ali pa celo popolnoma nov zakon.

Zahteva po bistvenem izboljšanju pravnega statusa manjšin je popolnoma upravičena, vprašanje obnove obstoječega zakona pa je prav v zadnjem letu postalo osrednje vprašanje v politični razpravi. Prilagoditev omenjenega zakona je tudi cilj mojega delovanja v državnem zboru in četudi so predčasne volitve za nekaj časa prekinile ta projekt, se politika temu vprašanju takoj po volitvah ne bo mogla izogniti. Zakon o narodnih skupnostih iz leta 1976 namreč ne ustreza več potrebam in izzivom današnjega časa, kar je pokazala tudi problematika Romov in Sinti.

Razprava o novelaciji zakona se mora začeti pri omejevalnih določilih, ki manjšinam niso dajala pravic, ampak so jim jih omejevala. Konkretno mislim na 25-odstotno klavzulo za postavitev dvojezičnih krajevnih napisov, na medijsko prisotnost, dvojezično predolsko vzgojo in na odgovornost večine do manjšine. Po mojem mnenju je potrebno, da država končno jasno prizna svoje manjšine.

Predsednik slovenskega sveta Marjan Sturm je glede tega vprašanja predlagal celo določilo na ustavni ravni.

Tako je, in ta zahteva se popolnoma ujema z mojimi predstavami govornice za manjšine kot tudi s političnimi cilji Zelenih. V bistvu gre za enostavno stvar: Avstrija naj se razglasi za večkulturno in večnarodno državo in naj to jasno pove, saj je prav to kvaliteta avstrijske identitete. To in nič drugega naj zapiše v ustavo ali v zakon z ustavno veljavo. Če ta jasna izjava ne bo tudi del prenovljenega ali novega zakona o narodnih skupinah, potem tak zakon ne bo odgovarjal namenu, ki bi ga moral imeti, seveda poleg drugih določil v korist manjšinam.

V zvezi z razpravo o prilagoditvi zakona o manjšinah pa hočem opozoriti na še en izredno pomemben aspekt. Avstrijska manjšinska politika se bo morala zgledovati tudi po evropskih usmeritvah, pri čemer ne mislim na prostor Evropske unije, temveč na koncepte in razmišljanja Sveta Evrope glede vloge narodnih skupnosti v bodoči Evropi. Sporočilo

se za to glasi: proč od etnocentričnega misljenja, ustvariti koncepte sožitja in mnogovrstnosti, pri katerih uresnitvi pa morata v solidarni družbi prispevati svoj delež tako manjšina kot tudi večina.

Manjšinska vprašanja so torej hkrati vprašanja demokracije in njene zrelosti.

Točno. Nacin, kako neka večina oziroma država obravnava svoje manjšine, kaksna je njihova politična participacija, je merilo za zrelost demokracije. Cim bolj neka država potisne svojo manjšino ali svoje manjšine na pravni rob, tem nižji je standard in zrelost te demokracije nasploh. Gre torej za merilo glede civilizacijske zrelosti družbe. Avstrija je na tem področju v primerjavi z drugimi državami storila že marsikaj, kar pa ne pomeni, da nima več nalog.

binsko reformo zakona o narodnih skupinah.

Kar so narodne skupnosti tudi ostro kritizirale.

Popolnoma upravičeno. Razprava se je torej sele začela, imam pa vtis, da obstaja glede krepitve kompetenc svetov širok konsenz med političnimi strankami in tudi v svetih samih. Kajti to, da bi vse ostalo pri starem, v tem trenutku nihce noče.

Radi bi izvedeli tudi še za Vaše stališče glede med koroskimi Slovenci spornim vprašanjem javno-pravnega zastopstva, torej neke etnične zbornice, in tudi do vprašanja neposrednega manjšinskega mandata v koroskem deželnem zboru.

Menim, da gre pri tem za osnovna vprašanja politične participacije manjšin oziroma

in da smo vedno enotni, s tem pa nam hkrati odvzemajo možnost, da med nami uveljavimo politični pluralizem. Temu se je treba zoperstaviti, ta opcija mora obstajati tudi za manjšino. Nočem namreč, da bi bil tisti, ki zagovornja model etnične zbornice, dober pripadnik manjšine, tisti pa, ki se angažira za narodno skupnost v neki politični stranki, slab. Pred tem hočem svariti, kajti prav to je instrumentarij za razdvojitev manjšine.

Danes ne gra več toliko za Slovence ali Hrvate in koliko jih je se, danes gre za vprašanje, kako ohraniti in razvijati regijo, ki je bila skozi stoletja multikulturna, multietnična. Eden od receptov za dosego tega cilja je, da se vsi vključimo v trende in tokove sodobne družbe in si na tak način zagotovimo prihodnost kot etnična skupnost in kot regija s posebno identiteto.

Konkretno to pomeni, da ne sme priti do situacije, da ljudska stranka in Haiderjevi svobodnjaki lahko ustanovijo črno-modro koalicio in vlado, pri čemer sem prepričana, da Avstrijci, ki sicer volijo ljudsko stranko in tudi svobodnjake, nočejo, da bi ti dve stranki oblikovali vlado. Prav »Akcijska 49 odstotkov« ima namen, da te volilce opozori na nevarnost črno-modre koalicije oziroma vlade.

Ne pomeni poziv za preprečitev črno-modre koalicije hkrati tudi ponudbo Zelenih za njihov vstop v koalicio s socialdemokrati in liberalci?

»Akcijska 49 odstotkov« pomeni tudi poskus, da bi povezali vse reformne sile v Avstriji. Le če bodo te dovolj močne, bo mogoče preprečiti desničarsko vlado ali celo tretjo republiko, kot jo je že napovedal Haider. Reformne sile pa so med socialdemokrati, liberalci, Zelenimi, v ljudski stranki in celo med svobodnjaki.

Glede vprašanja morebitne udeležbe v neki vladi, ki dejansko hoče izvesti reforme, pa menim, da smo že dovolj dolgo v državnem zboru oziroma v opoziciji, da si lahko predstavljamo tudi vlogo, v kateri bi se aktivnejše oblikovali politiko. Vemo, kako se politika soočujo kot opozicija, zakaj ne bi razmišljali tudi o tem, kako bi lahko oblikovali politiko na izvršni ravni. Poudarjam pa, da Zeleni gotovo ne bodo stopili v vlado samo zato, da bi bili v njej zastopani.

Si lahko predstavljate zaželeno reformno vlado na celu s sedanjim šefom socialdemokratske stranke in kanclerjem Vranitzkym?

17. decembra bo v Avstriji vse odprto. Brez dvoma grozi črno-modra koalicija, kar moramo preprečiti, toda Avstrijke in Avstrijci morajo opozoriti tudi socialdemokratsko stranko, kam naj bi šla pot v prihodnosti. Z Vranitzkym na celu socialdemokrati ne bodo oblikovali drugučno politiko kot v zadnjih devetih letih, zato »Akcijska 49 odstotkov« vključuje tudi Vranitzkega.

Se zadnje vprašanje: ali Zeleni na Koroskem razmišljajo o podpori za Enotno listo, narodno stranko koroskih Slovencev?

Med zelenimi in Enotno listo obstajajo stalni stiki, in sicer na ravni dveh političnih strank. Ze pri lanskih državnih volitvah smo imeli stike z EL, saj veliko koroskih Slovencev podpira politiko Zelenih, nenazadnje tudi zato, ker so Zeleni trenutno edina stranka v avstrijskem parlamentu, ki dosledno zastopa interese manjšin. Uradnih stikov glede javne podpore Enotni listi pa zaenkrat še ni bilo, čeprav je znano, da obstajajo številne povezave med obema političnima formacijama. Tudi če se nimamo uradne ponudbe Enotne liste, je za nas samoumevno, da sodelovanje zelimo, saj bi bilo to tudi v interesu slovenske narodne skupnosti na Koroskem.

Ivan Lukan

Še kratko nazaj k obnovenju zakona o narodnih skupinah in k manjšinskim svetom, ki so del tega zakona, toda zaradi svojih (ne) pristojnosti povsem sporni. Kako okrepiti pomen teh svetov?

Dosedanja vloga svetov in njihova pristojnost je absolutno nezadostna. V svetih sprejemajo soglasne skepe, razpravljajo o pomembnih vprašanjih, toda vse to brez obveze za vlado in parlament, da te sklepe oziroma sugestije tudi uresnicili. Kot primer naj navedem samo sklepe o dvojezičnih vrtcih na Koroskem, razširitev radijskih in televizijskih oddaj za koroske Slovence in postavitev dvojezičnih krajevnih napisov na Gradiščanskem.

Vse izkušnje kažejo, da je treba svetove reformirati, jim dati kompetenco aktivnega in dejanskega odločanja. To je - se pred padcem vlade - spoznala tudi koalicija socialdemokratov in ljudske stranke, pri čemer pa je treba opozoriti, da sta obe stranki mislili, da bodo s krepitvijo kompetenc svetov obsli nujno potrebno vse-

za to, kako naj bi se ta optimalno zagotovila. Nesporno je, da obstajajo različni modeli. Nekatere manjšinske organizacije model etnične zbornice odklanjajo, ker menijo, da se manjšina ne sme spuščati v politično bitko in s tem tudi ne v podrejen položaj. Tudi jaz sem skeptična do take etnične zbornice in svarim pred tem, da bi se manjšine pustile uspravati. Z virilistom v deželnem zboru zagotoviti odgovornost za manjšine in njihove teznje povsod. Odgovornosti do narodne skupnosti ne smemo razresiti nikogar, kajti za večinske stranke bi bilo gotovo najlažje, ko bi vso odgovornost naložili enemu samemu zastopniku manjšine.

Torej odgovornost za manjšino tako pri manjšini sami kot tudi pri večini?

Da, pri čemer bi rada opozorila se na nekaj: od nas pripadnikov manjšin se vseskozi zahteva, da govorimo z enim jezikom

Se k predčasnim volitvam v Avstriji. Bo tako imenovani manjšinski mandat pri Zelenih zagotovljen tudi v prihodnji mandatni dobi državnega zbora?

Zagotovo. Manjšinski mandat je avtonomen in mu je zagotovljeno tudi zanesljivo mesto na kandidatni listi. 28. oktobra bo na posebnem zborovanju imenovan kandidat za manjšinski mandat, za katerega se bom samoumevno potegovala, v začetku novembra pa bo zvezni kongres Zelenih izbiro formalno potrdil in sklenil dokončno kandidatno listo.

Kakšni so cilji Zelenih pri teh volitvah?

Kar zadeva stranko samo, je naš cilj postati se močnejši in sedanjim trinajstim sedežem v državnem zboru dodati se kakega. Morda se pomembnejša pa je »Akcijska 49 odstotkov«, pobuda, s katero pozivamo volilke in volilce, naj s svojimi glasovi preprečijo, da bi desni tabor v Avstriji presegel teh 49 odstotkov in sestavil vlado.

Kako se je Arduino Agnelli pogovarjal s krajinjskimi Srbi

Hrvaska revija Obzor je 16. oktobra objavila dokument o stikih krajinjskih Srbov z italijanskim senatorjem Agnellijem in njihovimi somisljeniki, ki ga je hrvaska vojska nasla v kninskem zunanem ministristvu. Dokument je novinar Milan Ivkošić izkoristil za oster napad na Istrski demokratski zbor (IDS) in posredno tudi za napad na Hrvasko kmečko stranko (HSS), ki se je povezala z IDS in drugimi hrvaskimi opozicijskimi strankami, da bi omilila poraz na današnjih političnih volitvah.

Novinar izhaja iz predpostavke, da so bile trditve hrvatskega predsednika Tudmana osnovane, ko je na neki tiskovni konferenci navedel, »da je IDS osvojil težnje italijanskih fasistov in iredentistov...« »Istra je poligon, najboljši poligon za vse tiste, ki ne simpatizirajo s Hrvasko in jo želijo destabilizirati.«

Novinar Ivkošić je seveda s poudarkom navedel, da je univerzitetni profesor Arduino Agnelli trzaski senator nekdanje socialistične stranke PSI (sedanje Forza Italia). Morda je bilo to istovetenje PSI s FI le novinarjev spodrsilaj, a med bralci je brzkone dosegel svoj učinek. Vsekakor je trzaski senatorja med hrvaskimi bralci dodatno ocrnil, ko je navedel, da je Agnelli promoviral Dobrico Cosića v Italiji.

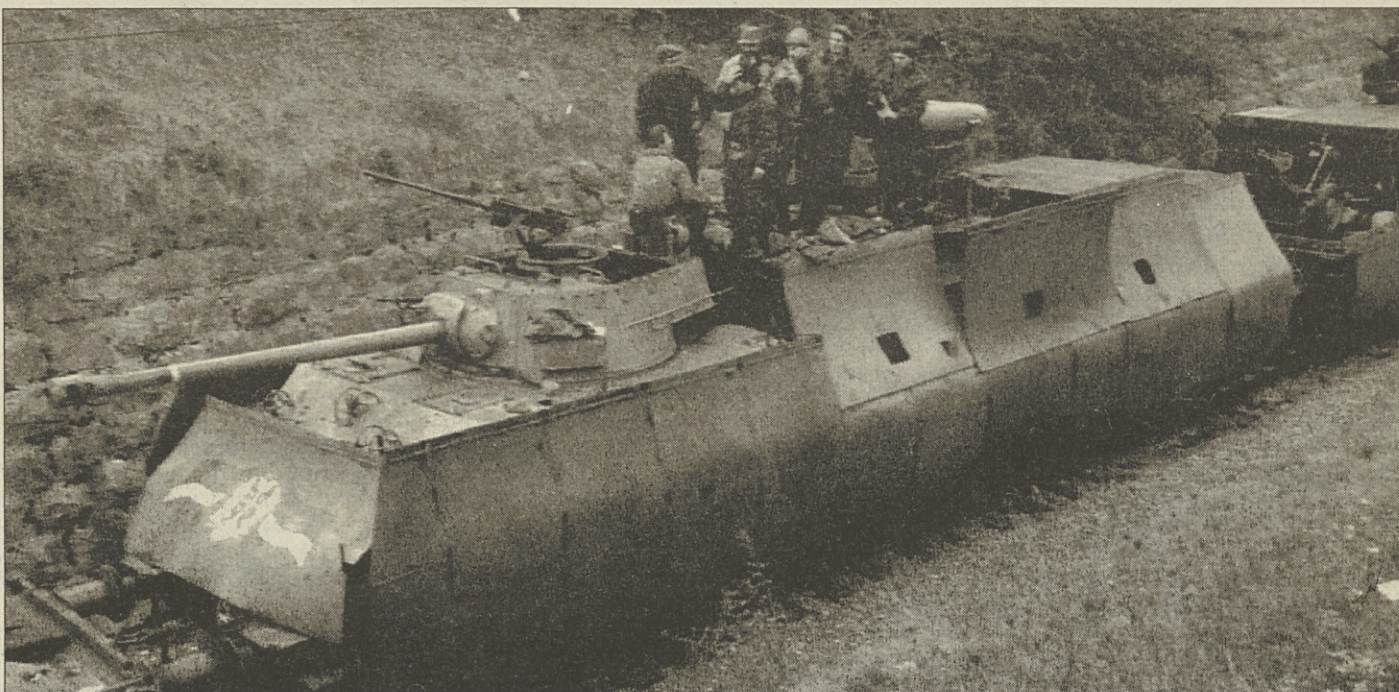
V Kninu zaplenjeni dokument naj bi torej potrjeval, da niso izmislihotina trditve, da imajo iredentisti in fasisti se vedno pretenzije nad deli hrvatskega ozemlja. Se več, dokument naj bi po novinarjevih trditvah dokazoval, da so iredentisti tesno sodelovali s kninskimi četniki in da so zelo resno poskušali uresničiti načrt iz druge svetovne vojne, po katerem bi eni in drugi hoteli dele hrvatskega ozemlja.

V analizi dokumenta pa novinarja kot kaže manj zanimajo iredentisti v Italiji, večjo pozornost posveča Istrskemu demokratskemu zboru, ki »ščiti Srbe«. Se bolj ga moti, da to delajo tudi nekateri istrski antifasisti, ki so se v drugi svetovni vojni postavili po robu iredenti in se borili za Hrvasko. Brzkone bi morali Istrani preganjati v Istri živeče srbske priseljence. V svoji »hrvaskosti« novinarja brzkone ne motijo samo italijanski in srbski istrski tujerodci, moti ga vse, kar ni v skladu s smernicami Tudmanove »hrvaskosti« in kar bi lahko ogrozilo dvotretjinsko zmago vladajoče HDZ.

Prav zato je precej crnila posvetil po njegovem nelogični koaliciji Hrvatske kmečke stranke z Istrskim demokratskim zborom in posredno z italijanskim iredentizmom. In prav v tem grmu

tici zajec. Novinar se brzkone zaveda, da njegovo pisanje ne bo bistveno vplivalo na volilne odločitve Istranov, lahko pa vpliva na odločitve tradicionalnih volilcev HSS, ki so ostali zvesti Radičevi državotvorni politiki in bi jih zavezništvo z iredentisti razočaralo do teke mere, da bi se izneverili svoji stranki. V korist kateri novinar seveda ne navaja, vseeno pa je zapisal, da je politika vladajoče HDZ v Istri »državotvorna«.

Ob vsemu temu pa je lahko vsakomur jasno, da je Hrvaska preuranjeno uporabila v Kninu zaplenjeni dokument za predvolilno propagando in ga ni raje uporabila kot dokaz vmešavanja določenih italijanskih krogov v njene notranje politične zadeve, ki ji bi prav prisel v primeru zapletov z Italijo.

Okvirno poročilo delegacije iz Republike Srbske Krajine

Beograd, 25. 11. 1993

Poročilo o pogovorih delegacije RSK (Republike Srbske Krajine) s senatorjem Arduinom Agnellijem v Trstu

V delegaciji sta bila Nikola Matijević, sekretar srbske občine Zadar, in dr. Rajko Bokun, begunec iz Splita, ki dela v VMA (Vojno medicinska akademija).

Cilj srečanja je bila vzpostavitev tesnejših stikov, ki bi služili kot podlaga za bodoče skupno sodelovanje.

V tem smislu bi morala nastopiti na srečanju v Vidmu, ki ga je napovedal senator Agnelli. Ker naju v Milanu ni nihče dočakal, sva prišla na to srečanje z zamudo.

V Trstu so naju dočakali sodelavci gospoda Agnellija, s katerimi sva se pogovarjala o prihodu prostovoljcev v brigado »Giuseppe Garibaldi«. Pogovor bi morali nadaljevati naslednjega dne, 21. 11. 1993, a Italijani se niso pojavili. To so storili v dogovoru s senatorjem Agnellijem, ki nama je v kasnejšem pogovoru povedal, da se bomo o tem razgovarjali na prihodnjem srečanju 18. decembra.

S senatorjem Agnellijem sva se sestala 21. novembra. Pogovor je trajal dve uri. To pa so glavna stališča senatorja Agnellija:

Zavrnil je Tudmanove obtožbe, da se srbski in italijanski imperialisti in iredentisti združujejo na enak način kot v prvi svetovni vojni. Italija le obnavlja tradicionalno prijateljstvo s srbskim narodom. Dejansko je položaj na Hrvaskem podoben onemu v drugi svetovni vojni, ko so bili Hrvati zavezniki Nemcev in jim je treba to preprečiti.

Glede stališč italijanske vlade je poudaril, da je bil zunanji minister proti Srbom in da je pred meseci dajal neugodne izjave. Po zadnjih nastopih hrvatskih voditeljev je svoja stališča uravnovesil.

V ministristvu za zunanje zadeve je več kot polovica oseb na srbski

strani. Za sedaj je to dovolj. »Stevilni visoki oficirji italijanske vojske so mojega mnenja«, je povedal g. Agnelli, »a ne smejo javno iznesti svojih stališč.« Tako je na nedavnem sestanku v Jeruzalemu italijanski general, ki so ga imenovali za načelnika staba Nato za Sredozemlje, izjavil, da se strinja z Agnellijem.

Zveza Italijanov Istre in Dalmacije je imela do sedaj 20 podružnic, ki so jih v glavnem kontrolirali komunisti. Sedaj so izvedli reorganizacijo in ustanovili 42 podružnic. V Sloveniji so stiri podružnice, njihovi člani pa se razhajajo, ker nekateri pristajajo na sporazum s Slovenci. Zadarska podružnica ni zanesljiva za Italijane, ker se je v njo infiltriralo mnogo Hrvatov. Istrske podružnice obtožujejo, da so jugoslovansko in prosrbsko usmerjene. Obtožujejo jih tudi iredentizma. Istrske podružnice dobro sodelujejo s Srbi s svojimi ljudmi v IDS (Istrski demokratski zbor). Srbi v Istri morajo paziti na vse. Svoje načrte morajo uresničiti v mehkejši varianti, za katero jim daje najboljšje izglede demokracijski program IDS.

Unija Italijanov, ki ima podporo Republike Italije, bo scitila Srbe v Istri, a ti ne bodo smeli preveč javno delovati, ker so Italijani v Istri hrvatski državljani in morajo biti do določen mere lojalni hrvatskim oblastem.

Srbska stran bi morala po Agnellijevih besedah povečati propagando o prisotnosti Italijanov v Istri in Dalmaciji s poudarkom na pomenu italijanske kulture. Po njegovem je treba poudariti celo Dalmacijo iz Perasta iz casov propadanja beneške republike (pisma v beneskem narečju). Smatra, da je treba najti Italijane v Perastu in Kotorju in ustanoviti po-

družnico Zveze Italijanov za Boko Kotorsko. (??)

Možni so pogovori o tehnični in drugi pomoči srbski radio-televiziji Knin, tako da bi povečali slusnost in omogočili oddaje v italijanskem jeziku. To je predlagala naša stran in senator Agnelli je predlog osvojil kot predmet pogovorov 18. decembra.

Napake, ki so jih v preteklosti napravili Srbi in Italijani, je treba premostiti.

Temu poročilu bi bilo dobro dodati informacijo, ki sva jo dobila od trzaski novinarja Fausta Biloslava. Biloslava in senatorja Agnellija je dnevnik Il Piccolo obtožil, da sklepata tajne zveze s Srbi, kar Italijane neposredno peha v vojno. Zaradi tega je imel gospod Biloslavo z omenjenim novinarjem Piccolo televizijski dvoboj. V teh dneh

pričakujejo novega pred trzaskimi javnimi in političnimi delavci v neki veliki trzaski dvorani.

V Trstu se ni pojavil nihče iz našega konzulata, kljub temu da smo se jim takoj javili.

Senator Agnelli je predlagal, naj bo prihodnje srečanje 18. decembra leta 1993 v Pordenonu, ki je od Trsta oddaljen približno 100 kilometrov.

Srečanje naj bi medijsko pokrili s prisotnostjo številnih novinarjev in radio-televizijskih ekip. Midva sva predlog načelno sprejela. Agnelli naju je prosil, da mu navedeva, kdo bo v bodoči naši delegaciji, tako da bi on glede na raven delegacije povabil na srečanje italijansko delegacijo enake ali podobne teze.

Menimo, da bi morali priti na to srečanje z naše strani znani in ugledni ljudje iz javnega, kulturnega in političnega življenja (iz Novega Sada, Beograda in Podgorice).

Mnenja smo, da bi moral biti obvezno prisoten minister za zunanje zadeve g. Slobodan Jarčević. Senator Agnelli je vztrajal, da pripeljemo tudi Marija Mancusa, bodočega poslanca za Zadar v skupščini RSK. Mi pa predlagamo, da pred odborom za srbsko-italijanske odnose Republike Srbske Krajine in pred srbsko radio-televizijo Knin v delegacijo vključi-

mo tudi Lazarja Macuro, ki je že sodeloval v teh vprašanjih in med drugim odlično obvlada angleščino in italijansko. Direktor radia Novi Sad je že sklenil, da pošlje svojega novinarja.

Sledi naknadno ustno poročilo.

POROČILO NAPISAL
Nikola Matijević

P.S.: konzul iz Milana je zaprosil, da mu pošljem svoje poročilo.

Furlanščina je z zakonom postala manjšinski jezik

Deželni svet Furlanije - Julijske krajine je konec septembra odobril deželni zakon za zaščito in pospeševanje furlanskega jezika in kulture. Zakon je javnost, še zlasti v Furlaniji, sprejela z velikim zanimanjem, pomemben pa je tudi za slovensko manjšino v Italiji, ker priznava, da je Furlanija - Julijska krajina večjezična dežela, in ker je deželni svet končno premostil tezo, da je za ta vprašanja pristojna izključno rimska vlada. Če to ne velja za furlanščino, odslej ne bo mogoče več trditi, da velja za slovenščino.

Zakon ima tri dele (34 členov); v prvem je govor o deželni jezikovni politiki, v drugem o njenih instrumentih, tretji del pa je namenjen prehodnim, finančnim in zaključnim določilom.

V prvem delu zakona se Dežela navezuje na 3. člen svojega statuta o avtonomiji, ko se izreka za aktivno politiko pri ohranitvi in razvoju furlanskega jezika in kulture, s čimer naj bi bila furlanski jezikovni skupnosti zagotovljena zaščita njenih etničnih in kulturnih značilnosti. Zaščita furlanskega jezika kot enega od deželnih jezikov in furlanske kulture je za Deželo ključnega pomena pri razvoju posebne avtonomije. Ohranjanje raznih krajevnih ali manjšinskih jezikov pa tudi prispeva h gradnji take Evrope, ki bo temeljila na nacelih demokracije in spoštovanju različnih kultur. Dežela zato ohranja in razvija tradicije, ki so prisotne na njenem teritoriju in smatra zaščito in pospeševanje jezikov, ki so tu tradicionalno v rabi, kot točno določeno obvezo v odnosu do družine evropskih narodov. Pri tem namenja posebno pozornost furlanskemu jeziku, ki ga govorijo skoraj izključno na njenem teritoriju.

Zakon se nato sklicuje na Evropsko karto deželnih ali manjšinskih jezikov, ki med drugim poudarja, da predstavljajo deželni ali manjšinski jeziki kulturno bogastvo, da je treba upoštevati celoten teritorij, na katerem je vsak od teh jezikov v rabi, da je potrebna odločna akcija za njihov razvoj, da je treba olajševati in spodbujati njihovo pisno in ustno rabo v javnem in zasebnem življenju ter pospeševati njihovo proučevanje in raziskovanje ter končno zagotoviti primerne oblike in sredstva za njihovo poučevanje in učenje.

Določila zakona bodo v veljavi samo na tistem delu deželnega teritorija, kjer je furlanski jezik tradicionalno v rabi, preko organizacij, ki delujejo v deželi, pa jih bodo lahko koristili tudi furlanski izseljenci.

Za uresničevanje jezikovne politike, ki jo določa obravnavani zakon, bodo Dežela in krajevne uprave sklepale tudi konvencije z videmsko in trzasko univerzo ter drugimi institucijami in javnimi ter privatnimi ustanovami. Videmski univerzi pa priznava Dežela poglobljeno vlogo pri raziskovanju furlanskega jezika in kulture. Zato bo na več načinov (od podpore raziskavam o furlanski in ladinjski skupnosti, do uradnih in dopolnilnih tečajev na vi-

demski univerzi, podeljevanja stipendij, izdajanja znanstvenih zbirk in organiziranja tečajev o furlanskem jeziku in kulturi na univerzah v drugih državah) podpirala raziskovalno dejavnost in poučevanje furlanskega jezika in kulture ter spodbujala oblikovanje raziskovalcev za to področje.

Dežela bo spodbujala in pospeševala kulturno dejavnost, tako da bo podpirala ustvarjanje v furlanskem jeziku, priznavala posebno kulturno vlogo ustanovam in institucijam, ki kvalificirano delujejo na deželni ravni in razpolagajo s primerno organizacijo ter podpirala njihovo dejavnost. Med temi ima Dežela za posebno pomembno furlansko filološko društvo "G. I. Ascoli".

V videmski mestni knjižnici "Vincenzo Joppi", ki jo Dežela priznava za osrednjo deželno institucijo, ki ohranja in valorizira vso tiskano, rokopisno in avdiovizualno produkcijo o furlanski zgodovini, književnosti ali jeziku, bo ustanovljen poseben "Furlanski oddlek". Knjižnica bo svoje podatke nudila vsem drugim knjižnicam, ki imajo v svojem fondu gradivo o furlanskem jeziku in kulturi. Deželna uprava ji bo za to delovanje vsako leto dodelila ustrezen prispevek.

Naslednji člen nato navaja splosne cilje, ki si jih je Dežela zastavila pri uresničevanju svoje jezikovne politike, in sicer: ohranjanje in valorizacija furlanskega jezika, pri čemer naj bi se posluževali rednih in izrednih pobud; razvoj furlanskega jezika, ki naj ustreza vsem situacijam modernega življenja, se posebno pa naj bi ga uporabljali v sredstvih javnega obveščanja.

V zvezi z javno rabo furlanskega jezika zakon določa, da deželna uprava, krajevne uprave in njihove ustanove, ki delujejo v občinah, kjer je furlanski jezik v rabi, uporabljajo ob italijanskem, ki je uradni jezik, tudi furlanskega, kolikor to dopušča krajevni statuti in državni zakoni. Občinski statuti lahko predvidevajo rabo furlanskega jezika v občinskih svetih in ob uradnih tudi toponime v furlanskem jeziku.

Predsednik dezelnega odbora bo lahko v deželnih zavodih za poklicno izpopolnjevanje v okviru dopolnilnega didaktičnega eksperimentiranja na predlog odbornika za izobraževanje z odlokom tudi sprejel določene pobude na področju učenja furlanskega jezika in kulturnih tradicij.

V drugem poglavju prvega dela zakona je nato govor o

enotni uradni pisavi furlanskega jezika. Določila jo bo posebna znanstvena komisija, ki jo bo na predlog odbornika za izobraževanje in kulturo imenoval predsednik dezelnega odbora. Pri vseh publikacijah in dokumentih v furlanskem jeziku, ki jih bodo izdale Dežela, krajevne uprave in njihove ustanove, bo upoštevana uradna pisava. Isto bo veljalo za toponomastiko in smerokaze v furlanskem jeziku, stroške za njihovo postavitve pa bo krila deželna uprava.

Drugi del zakona, ki je namenjen instrumentom dezelne jezikovne politike, najprej obravnava ustanovitev Dezelnega instituta za furlanski jezik in kulturo s sedežem v Vidmu. Institut, ki bo deloval na podlagi direktiv dezelnega odbornika za izobraževanje

vam ter s prispevki časopisom, založbam, privatnim radijskim in televizijskim postajam.

Vsako leto bo institut po posvetovanju z gorisko, pordenonsko in videmsko pokrajinsko upravo predlagal Dezelni direkciji za izobraževanje in kulturo triletni načrt posegov, s katerimi naj bi dosegli cilje, ki si jih je zastavil zakon. Na podlagi teh triletnih načrtov bo deželna uprava podeljevala finančne prispevke, ki bodo namenjeni naslednjim sektorjem:

a) studij in raziskovalna dejavnost (raziskave o položaju furlanskega jezika na raznih področjih dezelnega teritorija; iskanje, zbiranje, katalogiziranje in urejanje zgodovinskega, arhivskega, etnološkega, folklornega gradiva in pričevanj; zbiranje in sestavljanje seznamov; pri-

nih del o furlanskem jeziku in kulturi; informativna dejavnost preko komunikacijskih sredstev; realizacija radiotelevizijskih programov; produkcija filmskih in avdiovizualnih del v furlanskem jeziku ali pa takih, ki zadevajo furlansko zgodovino in kulturo)

c) solstvo (informativni in izpopolnjevalni tečaji; raziskave o zgodovinski, kulturni in jezikovni stvarnosti ter o furlanskih tradicijah; razni natečaji za učence in druge obsolske dejavnosti, ki naj bi prispevale k boljšemu poznavanju zgodovine, kulture, jezika in furlanskih tradicij);

d) gledališke in glasbene prireditve (prevodi gledaliških tekstov v furlanski jezik; sestavljanje in objava monografij, esejev, zvezkov, snopicev v zvezi z gledališkim izražanjem v furlan-

dezelna uprava. Odbor ima petletni mandat in njegovi člani so nato lahko znova potrjeni. Med njegove naloge sodi tudi postavitve znanstvenih temeljev za določitev jezikovne politike instituta na osnovi direktiv pristojnega odbornika in predlogov kulturnikov in sodelovanje pri uresničevanju načrtovanih posegov ter ugotavljanju njihovih rezultatov.

Ob koncu drugega dela zakona je se določilo o kritju stroškov, ki jih bodo imele obvezne sole v deželi za organiziranje dopolnilnih tečajev furlanskega jezika in o finančni podpori tistim organizacijam, ki bodo take tečaje prirejale na tujem za izseljenke.

Tretji del zakona, ki obsega prehodna, finančna in zaključna določila, govori najprej o televizijskih programih v furlanskem jeziku na deželni televiziji. Za njihovo realizacijo lahko deželna uprava sklene konvencijo z RAI-em pa tudi s privatnimi televizijskimi postajami.

Po nekaj prehodnih določilih se nato zakon zaključuje s členom o finančnem kritju stroškov, ki jih določila zakona predvidevajo. Tako bo videmska univerza prejemala letni prispevek za potenciranje svoje raziskovalne dejavnosti na področju furlanskega jezika in kulture, 150 milijonov lir v triletnju 1995-1997 bodo za svoje delovanje prejeli videmsko filološko društvo "G. I. Ascoli" in druge priznane institucije in ustanove. Mestni knjižnici "V. Joppi" iz Vidma je namenjenih 400 milijonov lir, od tega 200 za leto 1995, po 100 milijonov pa za ostali dve leti. Za delovanje Dezelnega instituta za furlanski jezik je predviden prispevek v višini 600 milijonov lir: 300 milijonov za leto 1996 in 300 za 1997. leto. Za izvedbo triletnega načrta posegov, ki ga vsako leto predlaga zgoraj omenjeni institut, namenja zakon posameznikom in ustanovam, ki delujejo na furlanskem kulturnem in jezikovnem področju, 1.670 milijonov lir (870 milijonov za leto 1996 in 800 milijonov za leto 1997). 200 milijonov lir (100 milijonov za leto 1996 in 100 za 1997. leto) znasa finančni prispevek, ki ga bodo prejele obvezne sole za uvedbo tečajev furlanskega jezika in kulture. Končno je za leto 1995 predvidenih še 185 milijonov lir, s katerimi bodo krili izredne pobude za furlanski jezik. Skupno znasa torej finančni prispevek za kritje stroškov, ki jih predvidevajo določila zakona, 3.305 milijonov lir.

Zadnji, 34. člen, zakona določa, da bo v Uradnem deželnem vestniku zakon objavljen v furlanskem jeziku.

Zakon bo zacerl veljazi z objavo v Uradnem vestniku, se prej pa se bo morala o njem izreči vlada. Pred dobrim letom dni je vlada podobnega zakona dežele Sardinije o sardinsceni zavrnila. Upati je, da bodo imeli Furlani več sreče.

J.R.

in kulturo, bo načrtoval in usklajeval vse pobude za zaščito furlanskega jezika, ki so v pristojnosti Dezele. Zakon nasteva nato vse naloge instituta, med katere sodi tudi izdelava statističnih raziskav o socio-lingvističnem stanju furlanskega jezika, priprava jezikovnih in didaktičnih instrumentov ter oblikovanje učiteljev, usklajevanje kvalitetnih izdaj v furlanskem jeziku in prevodov v furlanski jezik ter pospeševanje rabe furlanskega jezika v sredstvih množičnega obveščanja. Institut bo opravljal vse svoje naloge neposredno, s sklepanjem konvencij s kulturnimi in znanstvenimi ustanovami, s podeljevanjem stipendij, z največ enoletnimi pogodbami z raziskovalci in strokovnjaki, s podporami javnim in privatnim ustano-

pravljanje in izdajanje atlasov, zemljevidov in drugih dokumentov o zgodovinskih, kulturnih in jezikovnih področjih; organiziranje znanstvenih in kulturnih seminarjev in srečanj; raziskovalna in dokumentacijska dejavnost v zvezi s problemi, ki zadevajo zgodovino, gospodarstvo, družbo, tradicije in furlansko kulturno, umetniško in jezikovno bogastvo; podeljevanje stipendij za studij ali raziskovalno dejavnost; uvedba univerzitetnih tečajev;

b) tisk, založništvo, avdiovizualna produkcija in komunikacijska sredstva (tiskanje časopisov in periodičnega tiska v furlanskem jeziku, ki naj bi razvijali in širili poznavanje zgodovine, jezika, kulture in furlanskih tradicij; objava znanstvenih in poljud-

skem jeziku; raziskovanje, zapisovanje in objava ljudskih glasbenih besedil; priprava in organizacija predstav in koncertov gledaliških in folklornih skupin ter zborov, ki posredujejo furlansko gledališko in glasbeno bogastvo)

e) toponomastika (zbiranje in proučevanje toponimov v furlanskem jeziku in znanstvene publikacije o tem).

Naslednji členi zakona so namenjeni organom instituta (znanstvenemu odboru in predsedniku), sestavi znanstvenega odbora in njegovim zadolžitvam. V znanstveni odbor, ki ga sestavlja devet članov, predlaga po dva člana videmska univerza, enega trzaska, enega izbere filološko društvo Società filologica friulana, tri določijo goriska, pordenonska in videmska pokrajina, dva pa se

Občina Alghero jedro promocije katalonščine

MANJŠINE

D'una banda l'alcalde de l'Ajuntament de l'Alguer Senyor Carles Sechi...

Na eni strani zupan občine Alghero gospod Carlo Sechi. Tako se začena konvencija, ki jo je občina Alghero, malo katalonsko mesto na Sardiniji, sklenila z univerzo v Palmi de Mallorci. Verjetno je to prva konvencija med neko javno upravo v Italiji, napisana samo v katalonskem jeziku.

Besedilo konvencije je pravzaprav enostavno: univerza v Palmi daje na razpolago občini Alghero lektorja za katalonščino, ki bo na razpolago občinski upravi, pa tudi občanom, ki bi želeli kakorkoli uporabljati katalonski jezik.

Idejo za to pobudo je treba pripisati novemu zupanu Alghe- ra Carlu Sechiju, predstavnikom male katalonske stranke Sardenya y libertat, ki je bil pred približno letom dni izvoljen za zupana v levicarski koaliciji. Sechi, ki sedaj vlada z dokaj nenavadno večino (podpirata ga del koalicije in sredina, medtem ko se mu je del koalicije uprl, ker je izbral občinske odbornike brez posvetovanja s strankami), je že v volilni kampanji napovedal

pobude za ovrednotenje katalonskega jezika: v Algheru se je tako pojavilo več dvojezičnih napisov, občina se aktivno udejstvuje pri pouku katalonščine v soli, povezave z Barcelono, Palmo in Valencio so cedalje intenzivnejše, sedaj pa se ta konvencija, ki je po svojem pomenu nedvomno dogodek vreden izredne pohvale, pa tudi odraz velikega poguma. Zupan Sechi je na ta dosežek ponosen, saj gre za prebijanje ledu na področju, ki je bilo se do nedavnega v Italiji tabu tema. Tem bolj je Sechi ponosen na dejstvo, da ne gre za ustano-

vitev neke nove birokratske strukture, ampak gre dejansko za službo, s katero bo občina aktivno pomagala vsem, ki želijo uporabljati katalonski jezik. »Lektor namreč ne bo na razpolago samo občini za uradne prevode ali dopisovanja s katalonskimi oblastmi ali tečaje katalonščine, ampak gre za novo storitev, ki se je bodo lahko posluževali vsi občani,« pravi Sechi in že navaja primere ljudi, ki so se zanimali za novo službo: trgovec, ki želi opremiti izložbo z dvojezičnimi napisi, gostilničar, ki želi natisniti dvojezične jedil-

nike, kulturno društvo, ki želi v svojo dejavnost vključiti tudi nekaj katalonščine. V Algheru se namreč nihče ne sramuje svoje- ga katalonskega izvora, ampak gledajo domačini nanj s ponosom, saj je sosednja Barcelona s Katalonijo, državo v državi, tega ponosa tudi vredna. V zadnjih letih prihaja v Alghero cedalje več katalonskih turistov, sedaj pa govorijo že o možnosti neposredne letalske povezave med Algherom in Palmo. Tudi na kulturni ravni katalonska tradicija izstopa iz mnogo revnejšega sardinskega okolja. Ta ponos se odraža v mestu tudi z dvojezičnimi napisi, ne samo onimi, za katere sta že pred leti poskrbeli občina in turistična ustanova, ampak tudi z novimi napisi, ki se v cedalje večjem številu pojavljajo na trgovinah in gostilnah. Skratka, prihodnost Alghe- ra je v cedalje večji meri katalonska in dejstvo, da to ne ustvarja travm ne med prebivalstvom ne med občinskimi možmi dokazuje res veliko zrelost in daje zupanu Sechiju poguma, da nadaljuje po poti, ki jo je pred letom dni nakazal v svojem volilnem programu in jo sedaj dosledno uresničuje.

Kaj vsebujeta sporazum in sklep občinske uprave

ACORD DE COL.LABORACIÓ ACADÈMICA, CIENTÍFICA I CULTURAL ENTRE L'AJUNTAMENT DE L'ALGUER (ITALIA) I LA UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS (ESPANYA)

REUNITS

D'una banda l'alcalde de l'Ajuntament de l'Alguer Senyor Carles Sechi.

I de l'altra, el Rector de la Universitat de les Illes Balears, Magnífic i Excel·lentíssim Senyor Nadal Baile Nicolau, com a representant d'aquesta, segons el que estableix la Llei orgànica 11/1983, de 25 d'agost, de reforma universitària, i el Reial decret 1666/1989, de 22 de desembre, pel qual s'aproven els Estatuts de l'esmentada universitat.

Sporazum o akademskem, znanstvenem in kulturnem sodelovanju med občino Alghero in univerzo Balearskih otokov je sestavljen samo v katalonskem jeziku. Že to daje pomen dokumentu, ki je bil priložen sklepu občinskega odbora v Algheru in kateremu je nihče ugovarjal, češ da ni v italijanskem jeziku. Tudi nadzorni organi so ta sporazum odobrili.

Sporazum sestavlja devet členov. Prvi člen vsebuje namene sporazuma, to je spored sodelovanja, izmenjav in studij na področju poučevanja in izobraževanja ter tudi raziskav. Sporazum je enoleten in dopušča, da njegove ugodnosti uporabljajo tudi druge institucije.

Drugi člen vsebuje oblike sodelovanja, ki jih ta sporazum omogoča. Gre za izmenjavo informacij in publikacij med knjižnicami v Algheru in na Balearskih otokih, za izmenjavo učnega osebja in raziskovalcev, za seminarje, študijske obiske, skupne programe in študijske načrte, pravico do pristopa do učnega materiala, kratkotrajne obiske in druge oblike medsebojnega sodelovanja, s katerimi bi soglasali obe strani.

V tretjem členu so navedena področja

medsebojnega sodelovanja, ki so prav tako široka: skratka, rečeno je, da se bo sodelovanje lahko odvijalo na vseh področjih, če bosta o tem soglasali obe strani. Poleg tega se obe strani obvezujeta, da bo osebje, ki ga bosta namenili programom sodelovanja, visoko kvalificirano in ustrezalo poverjenim mu nalogam. Določeno je tudi, da bosta obe strani sklenili o posameznih aspektih ločene protokole medsebojnega sodelovanja.

Cetrti člen govori o specifičnih projektih, ki jih bo treba potrditi s posebnimi protokoli. Ti protokoli bodo morali vsebovati izvir in oris vsakega posameznega načrta, imena odgovornih, trajanje načrta, zagotovitev ustreznih sredstev, pa tudi znanstveno in akademsko nadzorstvo nad izvajanjem programov. Te protokole bosta morala odobriti rektor univerze Balearskih otokov in zupan občine Alghero.

Peti člen določa, da bo vsak projekt ločeno obravnaval finančne obveze in da iz tega sporazuma finančne obveze ne izhajajo ne za eno ne za drugo stran.

Sesti člen določa, da bo prišlo do priznanja skupnih študijskih dejavnosti in tečajev, ki bi jih študenti opravili na

osnovi sporazuma o medsebojnem sodelovanju.

V sedmem členu je določeno, da bodo vsa znanstvena dela, izvedena v okviru sporazuma o sodelovanju, na razpolago obema stranema, razen če druga določila tega ne prepovedujejo.

Osmi člen določa, da sporazum velja tri leta in da se avtomatično podaljša, če nobena izmed obeh strani pred zapadlostjo ne predlaga sprememb ali ukinitve.

Deveti člen pa vsebuje določila o medsebojni koordinaciji: vsaka od obeh strani bo imenovala odbor, komisijo, ali odgovornega človeka, ki bo zadolžen za koordinacijo vseh oblik sodelovanja na osnovi tega sporazuma.

Sporazum sta v februarju letošnjega leta podpisala zupan mesta Alghero Carlo Sechi in rektor univerze v Palmi Nadal Baile Nicolau.

Na osnovi tega sporazuma je 26. julija letos odbor občine Alghero odobril sklep o prvem stvarnem projektu. Navezujoč se na sporazum je namreč občinski odbor zaprosil univerzo Balearskih otokov, naj imenuje lektorja za katalonsko filologijo

in ga dodeli občini Alghero. V sklepu občinske uprave so navedene tudi naloge, ki bi jih moral ta lektor izpolnjevati. Občina Alghero ima v svojem statutu določila v zvezi z zaščito in promocijo katalonskega jezika ter že nekaj let podpira stolico katalonskega jezika in slovstva pri univerzi v Sassariju. Prav tako občina Alghero organizira tečaje katalonskega jezika in sprejema druge pobude v zvezi s promocijo katalonščine. V sklepu občinske uprave je zato poudarjena potreba, da bi občina imela na razpolago lektorja katalonskega jezika, ki bi bil znanstveno jezikovni svetovalec, pa tudi tehnični pomočnik za zaščito in širjenje katalonskega jezika. Ta lektor bi seveda sodeloval tudi pri delu stolice za katalonščino na univerzi v Sassariju.

Tako je 15. oktobra letos prisel v Alghero lektor za katalonščino. Občini je na razpolago 30 ur tedensko, za eno leto bo prejel stipendijo v višini 16 milijonov lir (v breme občine), medtem ko mu je univerza plačala potne stroške. Konvencijo o lektorski službi bodo lahko podaljšali za nadaljnji dve leti.

acord de col.laboració, redactat en quatre exemplars, en català; cada una de les parts se'n queda dos exemplars.

Palma, 24 de Febrer de 1995
L'Alguer, 25 de Febrer de 1995

Per la Universitat de les Illes Balears

Per el Municipi de L'Alguer

Nadal Baile Nicolau
Rector

Carles Sechi Ibaa
Alcalde

PESEM

ZDRUŽUJE

LJUDI

BELEŽKE IN VTISI S POTOVANJA

Dolinski pevci na večdnevem gostovanju v Strasslachu

Kultura plemeniti ljudi, jih povezuje v neunicljivo celoto: spoznavanje sosednjih kultur pa širi pogled v svet, uvaja k strpnosti in spostovanju socloveka.

Tudi zato je bilo nedavno gostovanje dolinskega moškega pevskega zbora pri pevcih v Strasslachu izrednega pomena. MoPZ Valentin Vodnik je ponesel slovensko pesem v nemški svet, ponosno je v bavarskem mestecu predstavil globoko čustveno moč in veliki človeški zagon naše ljubiteljske kulture: s pesmijo pa je utrdil tudi dragocene

pevci s svojim zborovodjo Ignacijem Oto že več mesecev temeljito pripravljali.

Da bi kulturno "obveznost" združili s poučnejšimi trenutki, so se Dolinci odločili za predhodni enodnevni postanek v prestolnici Bavarške. München je odlično zadostil tej zahtevi, saj ponuja veliko kulturnih in turističnih znamenitosti za se tako zahtevnega obiskovalca.

Petek, prvi dan na nemških tleh, se je torej začel v Münchenskem muzeju znanosti in tehnike. Obisk osrednje muzejske ustanove, kot je Deut-

ro je človek predelal naravne dobrine za to, da si je olepsal bivanjski prostor in ga krojil po lastni želji po udobnosti. Zasluti človekovo iskanje v času čedalje popolnejših sredstev za ohranjanje in ustvarjanje ne le strogo razumskega, temveč tudi duševnega bogastva.

Vsekakor prijetni poučnosti muzeja je sledil turistični sprehod po mestu, v katerem veje posebno vzdušje. Morda botruje temu občutku naša vsakdanja navajenost na podezelsko okolje, v katerem je Trst sicer mesto, a nikakor ne velemesto, v katerem bi bili življenjskost in sproščena odprtost ljudi zaznavni značilnosti! München pa diha drugače, neverjetno urejeno v milijonskem velemestnem vrvežu, ki priča obenem o podjetnosti prebivalcev in njih naravnem nagnjenju do vsestransko polnega življenja. Neizogibna postojanka so seveda znamenite pivnice, v katerih se posrečeno spajata sodobnost in prvobitnost, družbena naprednost in skrbno varovanje dediscine preteklosti. In seveda okusno, vablivo pivo...

Dan po Münchnu je kronala skupna večerja v Hofbräuhäus, svetovno znani mestni pivnici, ki svoj sloves snuje tudi na več kot 400-letni tradiciji. Po okrepcilu telesa pa je prišla na vrsto se potesitev duha: nisi pevec, če te pesem ne spremlja v slehernem trenutku življenja! Postanek v sobani znamenite pivnice je zato ponudil odlično priložnost. Dvignil se je zborovodja, udaril ob vilice in dal akord: zazvenela je slovenska pesem, tokrat živahna in poskočna, kot se kraju spodobila. Z odobravanjem je utihnil celo godec, ki je s harmoniko razveseljeval večerne goste. Dober pevec se tudi rad postavi, tako je prvi sledila druga pesem, nato se tretja: za skoro dve uri sta se "na prizorišču" vrstila dolinski zbor in münchenski godec. Od casa do casa so k mizam dolinskih pevcev prisli tej in oni gostje, z začudenjem sprasevali, odkod ta pesem, ta nepoznani jezik, pa seveda "kako prijetno presenečenje"! Oglasila se je se Zdravica in vse srčno združila, vsaj za posebno priložnost.

Nastop MoPZ V. Vodnik na koncertu ob 60-letnici pevskega društva Isarlust v Strasslachu

MePZ Isarlust med nastopom na družabnosti (f. M. Kocjančič)

prijateljske vezi z delom evropske stvarnosti.

Prvi stiki s pevci zbora Isarlust iz Strasslacha, kraja v neposredni sosesčini Münchna, segajo se precej let nazaj: tedaj je dolinski zbor že gojil kulturne izmenjave z nemskim zborom iz Giessna v okolici Frankfurta. Ti stiki ostajajo se vedno živi, posebno ob priložnostih, kot so obletnice tega ali onega zbora. V tem času pa so se stikale se nove vezi prijateljstva in sodelovanja. Strasslach je dovolj "blizu" našim krajem in to omogoča tudi pogostejša srečanja.

Glasba je vesoljni jezik sporazumevanja: pa čeprav zapeta v različnih (včasih tudi tujih, nerazumljivih) jezikih, uspe pesem segreti srca in človeka naravno zblizati s sosedom. Tako je bilo tudi ob prvem srečanju med dolinskim in strasslaskim zborom. Jezikovno pregrado je premostilo drugačno sporočanje, ki seže globlje in ti odpre možnost, da se novemu prijatelju približaš mimo besede.

Vzdušje pričakovanja na ponovno srečanje je prevečalo tudi pravkaršnje gostovanje pevcev MoPZ Valentin Vodnik v Nemčiji: potovanje iz Doline v Strasslach je spremljal pogovor o stvareh in dogodkih, ki skupini vežejo v tem prijetnem "poglavju" kulturnega delovanja. Pevci in pevke strasslaskega zbora Isarlust so namreč nedavno tega - preteklega junija - že drugi obiskali Dolino. Poleg prisrčnega koncertnega nastopa je srečanje obsegalo seveda še ogled naših krajev in živahno večerno družabnost. Se posebej v trenutku, ko si opravi resnejši del obiska, ti sprosteno dovolj, da se поблиže spoznaš. Tako je bilo tudi v tem oktobrskem popotovanju v bavarsko deželo, na katerega so se dolinski

scher Museum na otoku sredi Isare, je zadovoljil tudi tistega, ki si je neverjetno obsežno zbirko že ogledal. Na osmih nadstropjih je zbrano in predstavljeno najrazličnejše gradivo, ki obiskovalcu prikaže in obrazloži ocarljivo pot znanosti, od prazgodovine do prvih odkritij, odtod razvojno vse do današnjih dni. Ogled vsega, kar je tako natančno in izčrpno razstavljeno, prav gotovo zahteva ogromnega časa. Ze nekajurni sprehod po številnih muzejskih dvoranah vendarle ponudi pravo pašo za oči, obenem pa izostri človekov um. Prevzamejo te zbirke koles, avtomobilov, letal in drugih prevoznih sredstev, ki si jih je človek izmislil in v času izpopolnil za čedalje zahtevnejšo lastno rabo. Zastane ti dihi, ko skorajda tavas po podzemskem rudniku in pomisliš, kako je bilo "nekoc" težko v teh pogojih služiti vsakdanji kruh. Očara te iznajdljivost, s kate-

Glavni cilj gostovanja v Strasslachu je bil sobotni nastop na jubilejnem koncertu ob 60-letnici tamkajšnjega zbora Isarlust. MoPZ Valentin Vodnik je bil med nastopajočimi častni gost, zato je bila priložnost še pomembnejša. Pod vodstvom Ignacija Ote so pevci podali odlično podobo ljubiteljske kulture, ki jo Slovenci gojimo v zamejstvu. Ze izbor pesmi, njihova težavnostna raven in raznolikost, ob tem pa seveda občuteno glasbeno posredovanje, je za občinstvo bilo pravo dozi-

Čislana flaškona

vetje. Posebno toploti je pri srcu, ko odkriješ, da čas in trud, ki si ga vložil v pevsko dejavnost, nista bila zaman in da je tvoja pesem izzvala v tuji kulturni sredini tolikšno občudovanje! Za naše pevce je to bilo v posebno spoštbudo, tako da so nastopu še dalje s pesmijo pozivljali zbrano družino. Po jubilejni prireditvi se je srečanje na-

daljevalo na društvenem sedežu gostiteljev. V dobrodošlo Dolincanom so zapeli moski, ženski in mešani zbor Isarlust, v znak utrjenega prijateljstva so bila izmenjana darila, v imenu zbora pa se je predsednik Gert Pansegrau obvezal, da bo v bodočnosti zbor segel tudi po slovenski skladbi iz poklonjene pesmarice Ignacija Ote.

Ce imamo Slovenci radi vino, ga imajo Nemci še posebno v cislih. Tako je bil poklon dveh "flaškonov" pristne domače kapljice za prijatelje iz Strasslacha osrečujoči dar: v skupini so ga dolinski pevci izročili ponosno počeo vasko koracnico, ki spremlja osrednji praznik naše vasi, majenco. Človeško gledano je bila to najzanimivejša priložnost gostovanja.

Tu so se po jubilejnem koncertu spletale prave, iskrene vezi med Dolino in Strasslachom!

(dam)

V soboto je gostovanje MoPZ Valentin Vodnik doseglo višek. Dan je bil v celoti posvečen gostiteljem, ki so pevce sprejeli že v jutranjih urah, jim sledili pri vajah in jih nato pogostili v svojem društvenem sedežu. Popoldne pa peljali na ogled enkratnega dogodka: filmske delavnice Woody Studio, kjer nastaja bavarski Hollywood. Ob gledanju filmov in televizijskih nanizank si nihče ne domislja, da je vse, kar vidi, re-

snično. Cisto drugače pa je, ko se znajdes natanko sredi tistega prizorišča, ki filmskem traku - seveda poleg igralcev - daje "smisel". Sprehod med kulisami, ki so pravzaprav prava bivanjska okolja, je bil sprehod po preteklosti, sedanosti in... bodocnosti, saj hranijo v tej drugi na svetlo najvažnejši, producerski hiši tudi kulise znanstvenofantastičnih filmov. Prav gotovo najocarljivejše pa je bilo prisostvovanje nastopu takomenovanih stantmenov. Pri tem se je gledalcem odprl nepoznani zakulisni svet vseh filmskih posnetkov, na katerih se vse zdi tako ... krvavo, nevarno, tvegano, drzno! Nic vsega tega. Gre le za pretvaro, saj se filmski junaki, ki jih v "nevarnih" scenah poosebbljajo temeljito izvezbani dvojniki, tepejo z dovoljšnjo previdnostjo, z visokih streh mečejo lutke, skozi sipe in v ogenj pa se mečejo primerno opremljeni. Pravzaprav pri tem pomisli, da te krepko vlečejo za nos...

polpretekle dobe. Srh te spreleti, ko hodiš po barakah, čeprav niso več iste in so jih pozneje na novo postavili, in beres zapise ujetnikov, kar jih je cas se ohranil; surova tisi- na te spremlja skozi sobe, v katerih so se ohranjene krematorijske peci. Zbrani pred spomenikom, ki ga je mednarodna skupnost sele leta 1968 postavila v opomin novim rodovom, so se dolinski pevci z enominutnim molkom in pesmijo poklonili spominu na žrtve. Nanjega pa so položili venca KD Valentin Vodnik in prebenedskega KD Jože Rapotec.

Pot v Dolino je bila tako se bogatejša z občutki: to je bil cas za pripovedovanje svojih vtisov, doživetij, spoznanj. Kot vselej ob tovrstnih gostovanjih so se nekateri zvrstili pred mikrofonom in tako spletli svojevrsten avtobusni pogovor. Poleg nepogresljivih anekdot so bile tudi globlje misli: o tem, da je zblizevanje s sosedom dragoceno za spoznavanje njegove kulture in je medsebojno spostovanje edina pot k pravemu sožitju; o tem, da so srečanja s sorodnimi skupinami pravi vir bogatenja za posameznikovo osebnost in družbeno skupnost. O tem, da je ob takih priložnostih pevski zbor posredovalec tudi vsestranskih vsebin naše kulturne dediscine.

Damiana Ota

Udeleženci gostovanja pred spomenikom v taborišču Dachau (f. M. Kocjančič)

Ko so Rubije živele v funkciji gradu (4)

Položaj se je se znatno poslabšal spomladi naslednjega leta (1915), ko je Italija napovedala vojno svoji bivši zaveznici Avstriji. Blizina meje kajpada ni obetala nič dobrega in tudi v Rubijskem gradu so začeli razmišljati o tem, ali se ne bi kazalo umakniti k sorodnikom v notranjost monarhije. In res so kmalu nato zapakirali slike, preproge, boljše kose pohistva in razne druge dragocene predmete (tako na primer zbirke starega orožja) ter jih po železnici odpremili v Gradec, kjer je živel brat grofice Josephine Carl Steininger. Tri sode vina so neke noči zakopali v parku. Nakana pa je prišla na uho vojskih oblasti in te so takoj odredile izkop. Avstrija pa je bila urejena država in je zaseženo vino posteno placala, pa čeprav le po aprovizacijski ceni...

V mejnem pasu se je močno povečala prisotnost vojske. Ta je najprej zasegla mlin ob Vipavi. V njegovih prostorih so uredili prehodno postajo za vojaštvo in tren. V samem gradu pa se je nastanilo poveljstvo težke moznarske baterije, ki so jo postavili v parku. Tu so vojak skopali vrsto jarkov in zaklonišč, med katerimi je bilo eno preurejeno v zasilno vojaško ambulanto. Na posestvu, ki ga je obdeloval kolon Petejan, pa je delovala baterija, sestavljena iz starih težkih topov. Bianchijeva družina se je junija komaj umaknile iz gradu, namenjena tudi sama v Gradec, ko so na Rubije začele padati prve italijanske granate. Dne 26. junija je večja granata priletela naravnost v grajsko kuhinjo in odrezala obe nogi kuharici, Antoniji Vlcek, Cehinji po rodu, ki je pravkar pripravljala kosilo za oficirje topovske baterije. Nemudoma so jo odpeljali proti Mirnu, kjer je delovala vojaška bolnica, nesrečna zenska pa je na pol poti izdihnila. Pokopali so jo na mirenskem pokopališču, »ob južnem zidu«, kjer pa danes ni več zaslediti nobenega spomina za nesrečno cehinjo. Šest mesecev kasneje, 5. decembra 1915, je druga granata ubila nekega vojaka, ki je igral na klavir v baroničini sobi v prvem nadstropju.

Avstrijske vojaske oblasti so dan po tem dogodku odredile evakuacijo civilnega pre-

bivalstva. Po masi, ki jo je v domači cerkvi daroval župnik Valentin Zega, so se domaćini odpravili le z najnujnejšo prtljago. V Rubijah je tako ostalo praktično le vojaštvo. Grad je kmalu utrpel veliko škodo, saj so nanj naprej in naprej padale granate, pa tudi vojaštvo samo mu ni prizaneslo. V njegovih kletih je bilo kolikor toliko varno, zato so si posamezni vojaški oddelki, ki so se tod zvrstili, urejali ležišca, s tem, kar jim je pač prislo pod roke, tudi s knjigami, kolikor jih je ostalo v grajski knjižnici. Tu so bili nekaj časa nastanjeni tudi Honvedi slovitega komendanta Geze von Lukachicha, ki je sicer bival v znani Pauletlichevi hiši v Zgornjih Gabrijah. V tej hiši je danes sedež domačega društva »Skala«, v njej pa ima se vedno nekakšno podstrešno spominsko sobo tudi družina italijanskega polkovnika Paola Caccia Dominioni. Ta je v času med vojno, ko je te kraje zasedla italijanska vojska, vodil oddelek plamenometalcev okrog Kostanjevice, Opatjega sela in Temnice na sosednem Krasu. Caccia Dominioni je bil tudi sam plave krvi - bil je grof - in je

bil, tako poročajo, precej bogat, saj je bil med drugim lastnik industrijskega kompelsa Montecatini. Darinka Tomsic iz Sovodenj, ki je bila med drugim dalj časa varuhinja otrok na gradu, se dobro spominja tega častnika, ki se je tudi v povojnih letih rad zadrževal v teh krajih. Po njegovih smrti pa prihajajo od časa do časa semkaj po nekaj dni na počitnice njegovi nasledniki. Caccia Dominioni je bil sicer profasist, pravijo domaćini, do slovenskih ljudi pa ni kazal nobene nestrpnosti.

Boji okrog Rubij so bili srditi zlasti v letu 1916. Sam Caccia Dominioni je v svoji knjigi z naslovom »1915-1919« na primer zabeležil naslednje: »Zacela se je naša ofenziva. Sardinjski grenadirji se odpravljajo v napad na Mirenski grad. Potem, ko bodo osvojili grič, bodo morali zasesti se nizinsko območje ob Vipavi, ki teče prav tam spodaj: pionirska kompanija je poslala sem dva čolna za primer, da bi morali prebresti reko. Čolna sta prispela do Rubijskega gradu, vendar kako naj se pomikamo naprej, ko pa smo stalno pod dobro usmerjenim ognjem in ko so

vozovi, konjske vprege in sama čolna povsem izpostavljeni na cesti? Sedaj so razpregli konje in čakajo. Pehota prodira iz Rubij proti Dolenjim Gabrijam, pri pokopališču pa se mora ustaviti in ne more nikamor naprej.« Čolna sta se zato iz Rubij pozneje vrnila h kompaniji, Mirenski grad je italijanska vojska sicer za nekaj ur zasedla, kaj kmalu pa jo je morala ponovno prepustiti avstroogrskim branilcem.

Tudi avstrijska novinarka Alice Schalek, ki je v vojnem času redno dopisovala s fronte v »Neue Freie Presse«, obravnava v svoji knjigi »Isonzofront« vojne dogodke okrog Rubijskega gradu v prvi polovici leta 1916 in v tej zvezi piše: »Vračam se domov mimo Rubijskega gradu. Glavno fasado zgradbe so porusili na tako umetelen način, da se zdijo sobe, ki so brez prednjih sten, kot nekaksne gledališke kulise. Ta rezultat je Italijane stal desetkrat več, kolikor je bil prej vreden ves grad. V kleti je se nekaj polomljenih maslanjačev. Kdaj pa kdaj v tem prostoru prespi oficir, ki ga je na poti tod mimo zajela noč. Ustaviti se v tem gradu po-

meni skoraj praznik. Klet je tako solidna, da je varna pred vsakim izstrelkom in ima se vse štiri stene. Nihče ne go-drnja, da je tema, da diši po pesnobni in da je vlažna. Neki

kadet mi pokaže debelo knjigo, ostanek nekdanje knjižnice. »Nasel sem jo pod seboj, ko sem se prebudil - mi prvi. Sinoči sem bil tako truden, da se sploh nisem zavedel, kaj imam za zglavje. »Traites diplomatiques« - piše na naslovni strani.«

Med vojaštvom v parku so granate povzročile marsikatero žrtev in tu pa tam so med gredicami vzrastli grobo izdelani križi. Park so preorale tudi nekatere bombe, ki so jih odvgrla italijanska letala na avstrijske postojanke okrog gradu. Marca 1916 so Rubijce in begunce iz sosednjih vasi evakuirali iz Bilj v Leibnitz - Steinklamm in nato v Bruck a.d. Leitha. Avgusta istega leta so italijanske cete zavzele Gorico in prodrle tudi do Rubij, kjer se je poleg italijanskih nastanil tudi oddelek zaveznikov - angleskih topničarjev. Zdaj so v parku in na hribu nad gradom vzrastle številne vojaške barake, tod so se premikali razni oddelki italijanske vojske, kaže pa, da je marsikdo odnesel iz grajskih razvalin tudi kakšen spominek. Tudi težji predmeti, tako na primer železna vrata stranskega vhoda na grajski vrt, so v tem času enostavno izginili.

Elio Fornazarić

Na slikah:
Pod naslovom: Po vojni vihr: "Grad brez prednjih sten spominja na nekakšno gledališke kulise" (Alice Schalek, "Isonzofront") (Zbirka Marija Terezija Rossetti de Scander)
Desno v sredini: V grajskem parku je bilo za časa prve svetovne vojne tudi več zaklonišč. Na sliki vojak pred vhodom v tako zaklonišče. Pred vrati zasilne vojaške ambulante baronica Luise. (Zbirka Flavio Mozetič)
Levo: Baronica Mitzi (Marija Fernanda) polaga cvetje na grobove padlih vojakov (dveh Bosancev in enega Italijana) v grajskem parku. (Zbirka Miro Kuzmin)
Desno: Bunker v parku Rubijskega gradu. (Zbirka Miro Kuzmin)

Dijakinje Slomška o

Konvencija o otrokovih pravicah

Na Slomšku o otrocih

Zacetek solskega leta je bil letos na našem pedagoskem liceju A.M. Slomška kar se da spodbuden in moram reči nenavaden. V okviru novih ministrskih določil o dopolnilnem pouku, ki naj bi nadomestil popravne izpite, so vzporedno stekle alternativne dejavnosti. Profesorski zbor se je okvirno odločil za teme, ki naj bi jih obravnavali, dijakom pa smo dali možnost, da v okviru le-teh izberejo argumente, ki jim najbolj ležijo. Steklo naj bi raziskovalno delo, ki naj bi kljub relativno omejenemu času in sredstvom omogočilo dijakom, da se spoprimejo z nekoliko drugačnim načinom dela, pri njem naj bi bili aktivnejši, zaradi fleksibilnosti urnikov pa naj bi sli dijaki tudi izven sole, sola pa naj bi bila odprta za morebitne obiske in srečanja. V načrtu je bilo, da bi izsledke tega dela predstavili in posredovali celi soli in zelo uspešno so to dijaki tudi opravili, upoštevajoč novost pobude in njihovo neizkušenos.

Ena od ponujenih tem, ki je dijake zlahka osvojila, so bile »človekove pravice«. Tema je bila zelo obsirna, zato smo se morali porazdeliti v skupine. Letošnji maturanti so s pomočjo avdiovizuelnih sredstev obravnavali problem razizma in drugačnosti. Del 4. razreda je obravnaval krsitve človekovih pravic, vojne zločine, genocide, telesno nasilje in mučenje. Zelo zajetna skupina tega razreda pa se je odločila za proučevanje pravic otroka oz. nasilja, ki se izvaja nad otroki. Tudi ta tema se je izkazala za zelo obsirno in potrebno je bilo sestaviti podskupine, ki naj bi se poglobile v določene argumente, za katere pa je bilo razpoložljivo gradivo omejeno. Ugotovili smo, da je nasilje nad otrokom se vedno tabu tema, pa čeprav je zelo razširjeno, pa naj bo to v obliki telesnega nasilja, psihološkega oz. spolnih zlorab nad otroki.

To raziskovalno delo nam je ponudilo možnost poglobitve tega družbenega problema, s katerim se bodo tudi nasi dijaki kot bodoči pedagogi lahko tudi srečevali. Vsekakor se mi zdi pravilno, da so se spoprijeli s tako zgočo tematiko na strokoven in poučen način.

Ob koncu smo skupno z dijaki naredili obracun opravljenega dela in pri analiziranju negativnih in pozitivnih strani so se dijaki bolj številčno izrekli za pozitivno plat tega dela. Dejali so, da so bili pri njem aktivnejši, kreativnejši, teme so bile zanimive, marsičesa so se naučili in spoznali za njih nove ustanove.

Nenazadnje pa je bila za njih težavna preizkušnja, ko so morali javno nastopati na zaključni predstavitvi. Temu aspektu bi morali posvečati brzkone večjo pozornost, kajti ugotovili so, da je težko sproščeno in tekoče spregovoriti pred mikrofonom...

Na koncu pa so izrazili zadovoljstvo nad dejstvom, da je naš Primorski dnevnik izkazal tako pozornost za njihovo delo, in dejali so, da je to lepo zadoščenje in priznanje za njihov trud.

Loredana Kralj

PRAVICE OTROKA

- PRAVICA ODRASČANJA IN DUŠEVNEGA RAZVOJA
- PRAVICA IMENA in DRŽAVLJANSTVA in ZDRAVSTVENIH STORITEV
- PRAVICA DO POSEBNE SKRBI, ČE SI INVALIDEN
- PRAVICA DO ŠOLANJA
- PRAVICA DO VAROVANJA PRED OKRUTNOSTJO IN KAKRŠNIM IZKORIŠČANJEM, KI BI OGROŽALO OTROKOV OZ. DRUŽINSKI in TELESNI in MORALNI RAZVOJ
- PRAVICA DO LJUBEZNI in RAZUMEVANJA

VSI IMAJO ENAKE PRAVICE NE GLEDE

NA TO, KATERE RASE, BARVE, SPOLA SO, NE GLEDE KATERE VERE in NARODNOSTI SO

↓
VSI SO ENAKI

3

Otrok je vsako človeško bitje, mlajše od 18 let, razen če pravo določa, da se polnoletnost doseže že prej.

Dobrih 40 let je minilo, odkar so bile otrokove pravice prvič zapisane v ženev-

ski Deklaraciji (1959) in po desetih letih, namenjenih otrokom smo ob zatonu »stoletja otroka« vendarle spoznali, da otrokova pravica ni samo, da se rodi zaželen in da preživi, ampak da tudi živi polno in srečno otroštvo s po-

močjo odraslih in skupaj z njimi.

Svetovna javnost je generalni skupščini Združenih narodov 20. novembra 1989 soglasno podprla sprejem konvencije o otrokovih pravicah. Konvencije uvrščamo med najpomembnejše

temeljne dokumente s področja varstva človekovih pravic. Nastale so zaradi množičnih človeških stisk našega planeta, saj so prav otroci najbolj izpostavljeni, vendar brez pravice, da povzdigujejo glas v zaščito, zato so postali poseben subjekt mednarodno pravnega varstva. Povedati moramo tudi, da so ta dokument pripravili in napisali odrasli.

Prva takšna konvencija sega v leto 1924. V predvojnem obdobju je za varstvo otrok pri delu skrbela mednarodna organizacija dela. Generalna skupščina Združenih narodov je leta 1959 sprejela Deklaracijo o varstvu otroka. Pobudo za to konvencijo pa je se 20 let pozneje dala poljska vlada. Ta konvencija je univerzalnega značaja, naša se na varstvo otrok z vseh koncev sveta in različnih civilizacij.

Vsak otrok ima pravico do življenja, preživetja in veselja, države pa jih morajo zagotoviti v največjem možnem ob-

segu. Države si morajo prizadevati, da pri urejanju družinskih razmerij ravnaajo predvsem v otrokovo korist.

Konvencija med drugim tudi določa primerno pravno varstvo mladoletnim osumljencem in storilcem kaznivih dejanj, otrokom v oboroženih spopadih in varstvo otrok pred jemanjem mamil in drugimi zlorabami, vključeno s krutim ravnanjem, pred ekonomskim izkoriščanjem, prostitucijo in seksualnimi zlorabami otrok.

Otroku ne smejo izreči smrtno kazni ali ga obsoditi na do smrti zapor. To je osnovno napotilo, ki ga je moč čutiti v celotnem besedilu konvencije.

Ta deklaracija je nastala zato, ker otrok potrebuje zaradi telesne in duševne nezrelosti posebno varstvo in skrb tako pred rojstvom kot tudi po njem.

Katja Čebokli,
Urška Može,
Marjana Santelj,
Valentina Bandi,
4. razred

Linea azzurra, telefon za mladoletne

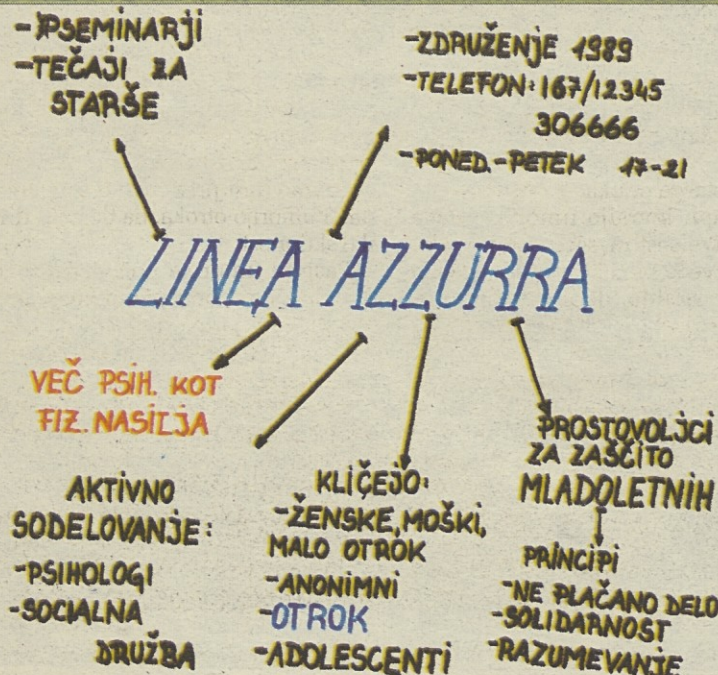
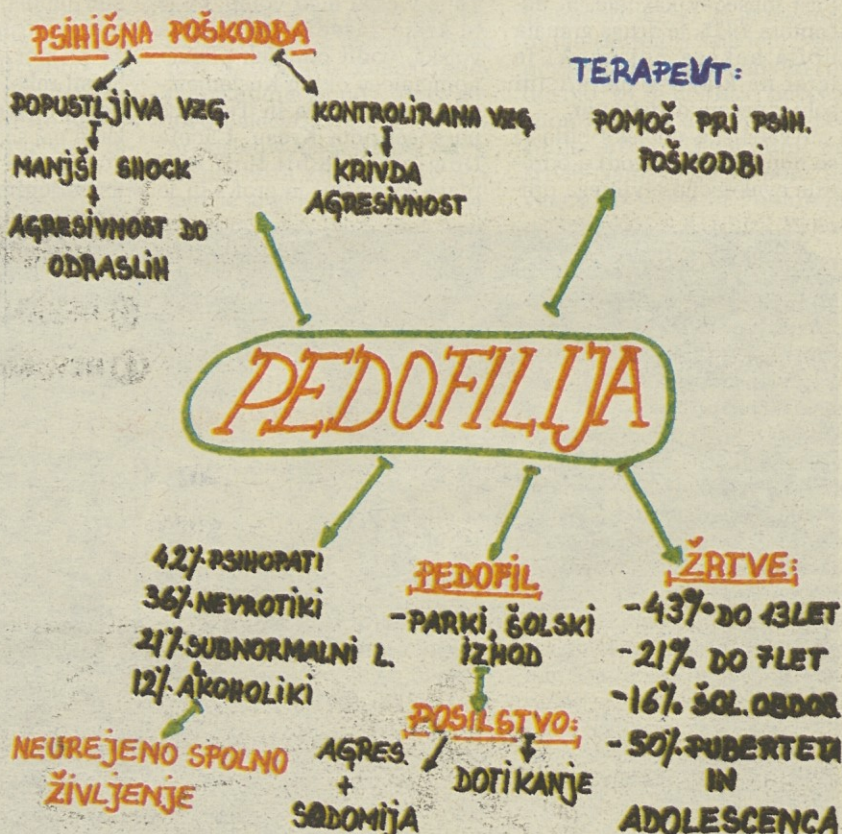
V okviru raziskave o nasilju nad otroki smo na našo solo povabili gospo Mario Pisent, ki je predsednica telefonske zveze za mladoletne Linea azzurra. Opisala nam je delovanje tega združenja, ki poleg klicev na pomoč otrok samih oz. signalacij odraslih o nasilju nad otroki, ponuja tudi druge dejavnosti, ki imajo namen informiranja, osveščanja in izobraževanja. Namenjene so staršem, solnikom, socialnim in zdravstvenim operaterjem, prostovoljcem itd. V oktobru je npr. že stekel tečaj za prostovoljce, ki bo trajal do decembra '95.

Gospa Pisent nam je povedala, da to in Telefono azzurro, ki deluje na vsedrjavni ravni, ima sedež v Trstu in da v njem delujejo izključno prostovoljci različnih profesionalnih profilov, ona sama je npr. profesorica italijanscine na italijanski višji soli.

Linea azzurra mora nujno tudi aktivno sodelovati z raznimi strokovnjaki, kot so psihologi, povezana pa je tudi s socialno službo tržaške občine in drugimi teritorialnimi službami.

Tiziana Bergamo,
Katja Sardo,
Monica Cossutta,
4. razred

Pedofilija, spolno nasilje nad otroki

LICEJU ANTONA MARTINA SLOMŠKA

otrokovih pravicah

Nasilje nad otroki v družbi in družini

Delo socio-psiho-pedagoške službe

NASILJE NAD OTROKI V SOCIALNEM IN DRUŽINSKEM OKOLJU

Locili sva vzroke v dve veliki skupini:

1) mnogokrat starša pokazata to agresivnost nad otrokom prav zaradi tega, ker se čutita kot majhna otroka, ki nista dobila prave ljubezni in zato iščeta v otroku ljubezen neke odrasle osebe - in temu pravimo zamenjava vloge.

2) Mnogi nezreli starsi pa, ki želijo biti otroci, ne sprejemajo neodvisnosti in potrebe svojih otrok in projicirajo svoje težave na otroke, ker mislijo, da so otroci krivi vsega tega. Včasih je otrok vzrok agresivnosti med zakoncema in postane tako žrtev nasilja. Največkrat pa eden od roditeljev sprejema ali celo spodbuja nasilje drugega.

b) Psiholoski profil otroka, ki je bil žrtev nasilja. Otrok potrjen nasilju lahko reagira bodisi pasivno kot reaktivno, kar lahko povzroča hujše nasilje s strani staršev.

Nasilje povzroča otroku sledeče spremembe.

a) zunanjo spremembo - npr. otrok je žalosten, je neobčutljiv, zgleda večji, medtem ko v resnici ni;

b) spremembo vedenja;

c) spremembo obnašanja do hudih staršev, kar je posledica strahu oz. emotivnega stresa. (npr. zanikanje hrane, bruhanje itd. ...);

c) zdravniško-legalni problemi.

Dejansko so bili razglašeni v skoraj vseh državah posebni zakoni z na-

menom, da bi zmanjšali nasilje nad otroki ter da bi obsodili nasilnike.

V Franciji je bil ta problem predmet zelo pomembne razprave na državnem zborovanju, ki je bilo 7. maja 1971. Tu so spremenili člena st. 62 in 378 kazenskega kodeksa, ki pravita:

1) Oseba, ki izve za nasilje nad otrokom izpod 15. let, mora takoj obvestiti pristojno oblast; v obratnem primeru bo kaznovana po členu st. 62!

2) Zdravniki, ki vedo o nasilju nad otroki, so oproščeni profesionalne tajnosti. Po členu st. 378!

V več državah je v veljavi zakon, ki kaznuje starše, ki posilijo svoje otroke tako, da jih le-te ločijo od družine.

Martina Cesar,
Martina Salvi,
4. razred

V sklopu raziskave o nasilju nad otroki smo obiskali slovensko socio-psiho-pedagoško službo. Srečali smo se s psihologinjo dr. Nado Bercè, dr. Lucianom Lippolisom in s socialno delavko Odilo Bufon ter profesorico Loredano Kralj. Psihologinja dr. Bercè nam je opisala delo v tej službi, povedala, da v njej deluje ekipa, ki skrbi za otroke od 0 do 18 let, ki imajo raznovrstne težave oz. motnje. Skupina pomaga reševati probleme, ki nastajajo v družini teh otrok. Strokovnjaki se ukvarjajo z otroki, ki se težko naučijo branja in pisanja, zamenjujejo cerke in imajo težave s simbolizacijo, z računanjem (diskalkulija), z avtizmom itd.

Dr. Lippolis je pred kratkim zaključil studij psihologije na univerzi v Padovi in opravlja prakso v tem centru. Za diplomsko delo si je izbral temo Nasilje nad otrokom in nam o tem tudi pripovedoval. Povedal nam je, da lahko ločimo pri nasilju individualni, družinski, nasilni, intelektualni in ambientalni faktor. Nasilje je lahko psihično in fizično, vendar je psihološko nasilje vedno prisotno. Posledice takega nasilja so lahko emotivnega in intelektualnega značaja. Emotivne posledice so: pesimističen pogled na svet, ekstremno otroško obnašanje ali pa pretirano zrelo obnašanje. Intelektualne posledice pa so težave s koncentracijo zaradi anksioznosti.

Statistike so dokazale, da povzročitelji nasilja izvajajo nasilje v enakih oblikah, kot so ga doživeli. Večkrat otrok popolnoma zbrise to nasilje.

Katjusa Cebokli,
Valentina Bandi,
4. razred

Nasilje nad otroki v socialnem in družinskem okolju

Otrok je v svoji čustveni in telesni sibičnosti večkrat žrtev agresivnosti odraslih. Takšno situacijo preživlja otrok v socialnem in družinskem okolju, saj je otrok socialno bitje.

Otrok predstavlja za odraslo osebo sredstvo za zadovoljitev svoje agresivnosti. V nekaterih socialnih skupnostih je otrok bolj potrjen nevarnosti bodisi s telesnega kot s psihološkega vidika, zato je potrebno, da ustrezna socialna služba štiti otrokovo življenje pred nasilniki.

Nasilje nad otroki delimo v dve glavni skupini: a) fizično nasilje, b) spolno nasilje.

Osebe pa, ki so navadno obtožene nasilnega dejanja, so: a) starša, b) so-se, c) učitelj, c) neznane ali celo izmišljene osebe.

Sedaj pa vam bova predstavili tri točke, s katerimi so se ukvarjali številni strokovnjaki: a) psihološki profil staršev, b) psihološki profil otroka, ki je bil žrtev nasilja, c) zdravniško-legalni problemi.

Preden bi nadaljevali najino raziskavo, bi se dodali za naju zelo pomembno točko; otrokovo pričevanje je precej kompleksno, saj se otrok razlikuje od odrasle osebe. Dokler otrok ne doseže obdobja racionalizacije, ne loči materialnega življenja od duševnega, zato pravimo, da prehaja skozi animistično obdobje, iz katerega preide nato v racionalno obdobje.

Otrok žrtev nasilja

Lociti moramo zanemarjenega otroka in otroka, ki je potrjen nasilju, ker prvi otrok je tele-

sno zanemarjen (npr. starša ne skrbita za njegovo telesno nego); drugi pa je prepuščen samemu sebi; to se pravi, da je otrok preskrbljen v vseh svojih materialnih potrebah, po drugi strani pa je psihološko zanemarjen.

Mnogi otroci so telesno in psihično tako močno prizadeti, da pridejo do stalne invalidnosti ali celo smrti. To je predvsem odvisno od

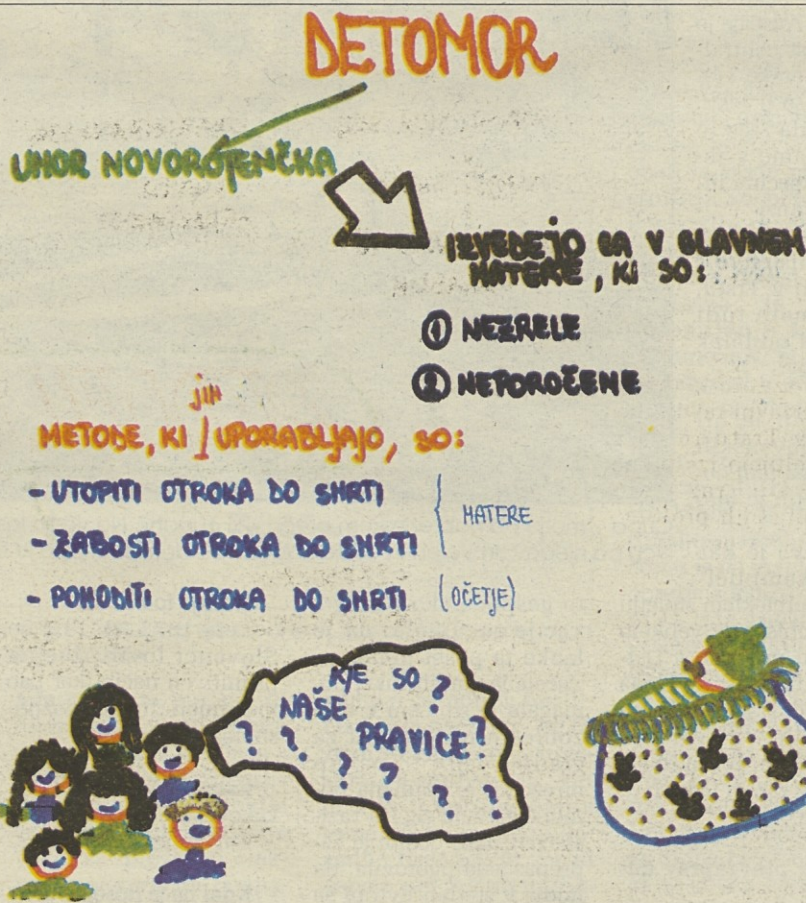
staršev, ki se ne zavedajo, da je to njihovo dejanje nečloveško.

a) Psiholoski profil staršev

Mnogi avtorji so opisali starševsko agresivnost nad otroki z različnimi izrazi: nezrelost, impulzivnost, odvisnost, sado-mazohizem, egocentričnost, narcisizem itd. ...

Kateri so vzroki, ki privedejo starša do agresivnosti nad otrokom?

Umor novorojenčka

Detomor je oblika umora novorojenčka. Po navadi ga izvedejo matere, s tem da zadušijo, potopijo ali zabodejo dojenčka. Take matere so večji del mlade, nezrele in le 19% jih je poročenih. Te so potrjene psihicnim motnjam in depresivnim napadom. Lahko bi jih razdelili v dve skupini. V prvo spadajo nezrele ženske, ki nočejo imeti otroka, vendar se le po porodu seznanijo z realnostjo, ki jo predstavlja novo bitje.

V drugo skupino pa spadajo tiste, ki že vnaprej načrtujejo umor novega bitja. Te so impulzivne, instiktivne in egoistične.

Umor lastnega otroka

V glavnem izvršijo umor lastnega otroka matere šest mesecev po porodu. Lahko ga izvede mati ali pa tudi oče. Za matere je značilno, da jih potopijo in predvsem zadušijo s plinom. Očetje pa jih tolčejo do smrti ali pomastijo.

Obstaja pa tudi »umor v postelji«, ki naj bi bil slučajen zaradi zadusitve. To po navadi storijo matere, ne da bi se zavedale, vzrok pa je v glavnem depresija post partum.

Tipični primer umora je tudi »altruistični umor«, ki naj bi ga sprožil interes do žrtve, kajti je edini način, s katerim bi mu starši dokazali, da ga ljubijo; s tem mu vzamejo življenje, ki bi bilo slabše kot umor sam. V glavnem počenjajo to matere, ki se ne čutijo dovolj zrele, da bi

vzgajale svojega otroka. Pred umorom izkazujejo do otroka veliko ljubezen. V ozadju pa se po navadi skriva problem depresije in večkrat porodna psihoza.

Pri normalnih ženskah so vsekakor značilne poporodne depresije, kajti te matere niso zmogne ločitve z otrokom. Otrok je pred porodom predstavljal del njihovega telesa. Pri nekaterih ženskah se te depresije pojavijo, ker niso se premostile težav lastnih ločitev v zgodnjem otroštvu. Nekatere ženske pa cutijo otroka kot negativen del sebe in torej si ga ne morejo predstavljati kot nekaj, kar bi lahko ljubile.

Imamo tudi primere, ko shizofrenični starsi umorijo otroka, da bi resili družinsko skupnost.

Passivni umor se pojavi, ko mati ne daje dovolj pozornosti otroku in ga pusti umreti. Smrt je sploh ne prizadene.

Težko je razumeti, kako lahko mati ubije lastnega otroka.

Imamo tudi primere, ko oče ubije otroka in nato napravi še samomor.

Otrok ubije otroka - bratomor

Ta umor izvršijo otroci od 2 do 8 let starosti. Pri otrocih lahko vzbudi nov član družine sovlastvo. Ti se bojijo, da bodo izgubili ljubezen staršev in tudi njihovo pozornost.

Linda Bresciani,
Tanja Blasina,
4. razred

**TISOČ
LET
NAŠE
ZGODOVINE**

PRI ZALOŽBI MLADIKA JE PRED DNEVI

Slovensko ribištvo

Kapitan Bruno Volpi Lisjak se vsak dan že zjutraj zagleda s svojega doma na morje. Njegova hiša stoji v Ul. Commerciale (stara cesta za Opčine), a domačini pravijo predelu »pri Kusu« po imenu družine, ki si je tam prva zgradila hišo. Z balkona se siri proti morju čudovit razgled. Spodaj, pod hišo je narava naslikala gaj, ki so mu upravni predpisi ohranili naravno zeleno barvo, človeške roke pa ga stopnicasto uredile v pastne s trtami in sadovnjake. Proti obzorju se v zemljo v polkrogu zajeda morje. Bruno Volpi Lisjak si ga vsako jutro ogleda: ob jasnih dnevih sega njegov pogled levo do Savudrije in desno do Caorl. Vsak dan tudi prime v roke daljnogled, da mu približa ocesu ladje, ki plujejo v pristan in iz njega.

Bruno Volpi Lisjak se na ladje spozna kot malokdo v zamejstvu. Z njimi je devet let plul po »vseh morjih sveta«, kot poje pesem. Ko je končal pomorsko akademijo v Piranu, si je zadal nalogo, da v najkrajšem času spozna čim več sveta. Ni se vkrčal na takrat proslavljene, prestižne ladje Tržaškega lloyda, ker bi sicer postal sofer pomorskega tramvaja: plul bi vedno na isti prosti, na primer Trst-New York, New York - Trst, je povedal. Odločil se je za plovbo na ladjah tako imenovanih namisljenih držav, z liberijsko ali s panamsko zastavo. Obplul je Oblo, tri leta celo brez enega samega dne dopusta: Japonska, Indija, Kitajska, Avstralija. Daljni vzhod ga je prevzel: občudoval je, kako so lahko nekateri ljudje z minimalnimi sredstvi srečni in zadovoljni. Povsem drugačne ljudi in navade je spoznal na Zahodu. Ameriško potrošništvo skuša vnovčiti tudi čas. Geslo Time is money je velika sleparija, ki te s časom uniči, je ocenil.

Po letih morja in pristanišč je Lisjak zazivel z ladjami na kopnem: 31 let je bil tehnično-komercialni manager tržaške ladjedelnice Sv. Marka. Da bi preskrbel ladjedelnici delo, je mnogo potoval.

Vse to je pravil na balkonu v zaru oktobrskega sonca pred intervjujem ob izidu njegove knjige Slovensko pomorsko ribištvo skozi stoletja od Trsta do Timave, ki je izšla v teh dneh pri tržaški založbi Mladika.

Intervju, ali bolje pogovor, je potekal v dveh delih. Prvi kar tam v zavetni pripeki na balkonu nad vrtom visokih belih in rdečih vrtnic. Prislulnil mu je tudi martinček, ki so ga sončni žarki privabili na hrapav rumenkast zid hise.

Iztočnica za intervju je bila prav njegova plovba po vseh oceanih. Videl je obale vsega sveta, naposled pa napisal knjigo o življenju in delu na »majhnem« kosčku domače obale med Trstom in Timavo.

»Izkusnje iz let plovbe in potovanj za ladjedelnicco mnogo pomenijo. Od tega ti mnogo ostane, naposled jih daš v prakso, da zazivis lepše in bolj

in kako to, da so za ribolov uporabljali prav tisti tip plovila.

Prvotna brošura je nato postala zajetna knjiga...

Bruno Volpi Lisjak na balkonu svoje hiše s pogledom na Tržaški zaliv (f. Ferrari)

vaseh, od Gradeza do Boke Kotorske. Arhiv je pravcat zaklad.

Vaše iskanje verjetno ni bilo lahko...

Iz gore dokumentov sem moral izlusciti, kar mi je služilo za raziskavo, to je, kar je bilo slovenskega. V arhivu so shranjeni dokumenti s celega obalnega področja takratne Avstrije.

Koliko časa ste zbiral gradivo in pripravil knjigo?

Dve leti in pol.

Kje ste zbral največ dokumentov?

V državnem arhivu Trsta. Ta arhiv je namrec podedoval ves arhiv luske kapitanije, v katerem so bili shranjeni tudi dokumenti o ribištvo in o pomorstvu nasploh. Za časa Avstrije je imel Trst centralno pomorsko vladno, kot so ji rekli. Ta je bila - če jo primerjamo s sedaj obstoječimi institucijami - nekakšno pomorsko ministrstvo s sedežem v Trstu, ki je imelo tudi posebni oddelek za ribolov.

Kaksen je bil delež slovenskih ribicev na tem območju? Jih je bilo veliko?

Zadeva je kar precej komplicirana. V preteklem stoletju je bilo ribištvo v velikem razmahu prisotno v Dalmaciji in v Istri. Naša obala, od Trsta do Timave, je bila - na žalost - manj razvita, ker ni imela luk. Prav zaradi tega so tu obstajale cupe.

Kaj je pravzaprav čupa?

To je, kot pravijo Slovenci v maticni domovini, drvak. Praktično je to izdobljeno deblo ali hlod, podobno pirogi. Avstrija je bila bistroumna država. Njeni izvedenci so hodili po svetu in videli, kako izkorisčajo morje Angleži, posebno Skoti, Holandci in Norranjeni dokumenti s celega obalnega področja takratne Avstrije.

Čupa v morju ob nabrežinskem bregu »Pri čupah«. Na veslih lastnik Avgust Caharija, na vesliču pa njegov sin Valentin, Tinče Babčev po domače. Slika je bila posneta l. 1947

to gospodarsko panogo, ker je razumela, da je lahko ta posel donosen. Začela je graditi luke, pomagala je ribicem z brezobrestnimi posojili za gradnjo ladij in nakup mrež. Ko je komisija pomorske vlade začela raziskovati našo obalo, je zaprepasčena ugotovila, da ljudje v srednji Evropi se

uporabljajo cupe, ki so zelo primitivna plovila. To pa zato, ker niso imeli luk, da bi v njih privezali večje colne. Cupe so kar povlekli na suho in jih tako na najbolj preprost način obranili pred morskimi nepravilnostmi. S čupami pa ni bilo mogoče loviti velikih količin rib, ker je bilo na njih prostora le za dva ribica, pa tudi mreže, ki so jih uporabljali, niso bile velike. O tem sem nasel dokument, ki je z etnografskega in zgodovinskega vidika čudovit. Gre za poročilo komisije, ki je raziskovala ribištvo v Krizu.

Kaj je tista komisija ugotovila?

Da so Krizani lovili ribe kot divjaki v Amazoniji ali v Afriki. Na osnovi poročila tiste komisije so nato začeli graditi luke.

Kaj se je nato zgodilo?

V piclih desetih letih se je podoba slovenskega ribištva pri nas popolnoma spremenila.

Cim so imeli nasi ribici na razpolago luke, so opustili cupe in so začeli ribariti na veliko kot v vseh drugih razvitih državah.

biski razvoj svoj višek?

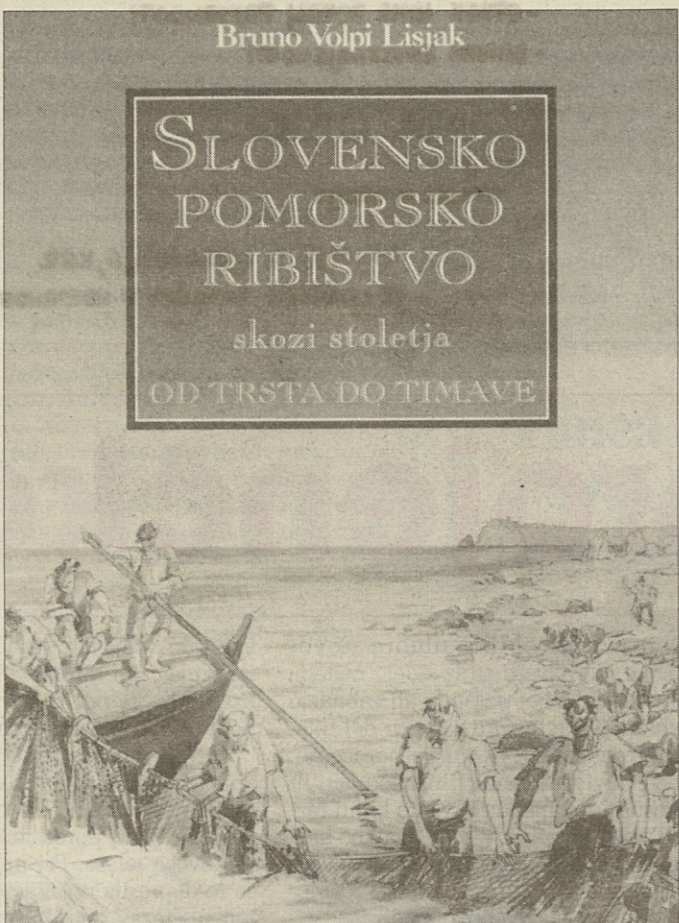
Konec prejšnjega stoletja in v začetku tega do prve svetovne vojne. S prihodom Italije je začelo slovensko ribištvo pri nas postopoma umirati. Italija je namreč razumela sledeče: cim prej bo unicila prisotnost Slovencev na morju, tem lažje bo lahko denacionalizirala slovenski obalni pas, to je klin Slovencev med Trstom in Italijo, ki je ze tisocletje segal vse do morja.

Koliko rib so polovili slovenski ribici in kam so prodajali svoj ulov?

V glavnem so prodajali ribe v Trst, na glavno ribarnico. Imeli so ribarnico tudi v Barkovljah, nekaj so obdržali, seveda, za lastno potrebo. Ko pa so ulovili velike količine sardel, sardonov in skombrov - to je bilo v pomladanskih in prvih poletnih mesecih - so višek, ki ga niso prodali ribarnici, prodajali tovarnam za predelavo rib. Prva taka tovarna je bila v Devinu. Zgradil jo je Ceh po imenu Warhanek, ki je imel trdno tudi na Dunaju. Konec prejšnjega stoletja je dal ribe marinirati in soliti in jih je spravljaj v konzerve. Eksperiment se je obnesel, devinski tovarni so se pridružile se druge: v Gradezu, v Dalmaciji do Visa. Najbolj znane so bile tovarne za predelavo rib v Izoli, ki so postale pod Italijo Arigoni in Ampelea, in ki se danes delujejo.

Po prihodu Italije se je torej začela slovenska prisotnost na morju krčiti...

Italijanske oblasti so to poskušale na vse nacine, a jim ni uspelo. Posebno

Naslovna stran knjige Bruna Volpija Lisjaka

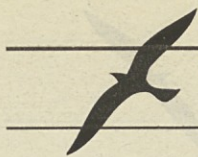
srečno. »

Kako se je sploh porodila ideja o knjigi o slovenskem zamejskem ribištvo?

K temu je botrovalo več faktorjev. Povedal bom najbolj konkretnega in spodbujajočega: pri jadrlnem klubu Čupa sem bil dolga leta podpredsednik. Ko sem funkcijo opustil, so mi zažugali, da ne smem lenariti. Takrat sem se obvezal, da bom pripravil raziskavo in napisal brušuro o čupi: kaj je sploh čupa bila, odkod ime colna, ki so ga uporabljali nasi predniki,

Ko sem začel te raziskave, sem nasel v Državnem arhivu v Trstu ogromno listin ne le o čupi, ampak o dejavnosti nasih ribicev. Zaudivil sem se, kako je bilo sploh mogoče, da je toliko in tako važnih dokumentov pricalo o ribiski dejavnosti pri nas. Zanje se lahko zahvalimo avstrijski upravi: zelo dosledno je hranila vse o vsem. Avstrija je imela pametno birokracijo. Konec leta so morali posamezni uradi pripraviti statistike o posameznih delih in službah. Zato so zbiral podatke povsod, po vseh

IZŠLA KNJIGA BRUNA VOLPIJA LISJAKA

od Trsta do Timave

TISOČ
LET
NAŠE
ZGODOVINE

Najstarejši posnetek tonolova pred prvo svetovno vojno. Tone so že vse potegnili na morje. Ribiči nosijo dolge spodnje hlače, zavihane do kolen.

ci in ribici iz Milj, Kopra, Pirana. Trst je bil trgovski center, in lahko bi rekli, da je živel na rame-nih slovenskih kmetov in ribicev. Pod Avstrijo in se prej je Trst scitil svoje ribice. Drugim ribicem je bilo namreč prepoveda-no ribarjenje ob njegovi obali. Tu so lahko lovili ribe le »trzaski« ribici, toj e Slovenci. Slovensko ri-bištvo je zacelo propadati s prihodom Italije, ki je priklicala v Trzaski zaliv ribice iz Neaplja, konk-retno iz Procide. Tako j po prvi svetovni vojni jih je prislo ogromno stevilo loviti v naše vode, poleg tega pa so italijanske oblasti dovolile tudi Cozotom, da so ri-barili pri nas. Le-ti so s svojimi tar-tanami in kocami stalno ropali v naših vodah, in to tudi v prepoveda-nih conah.

Kako se je to zgodilo?
K temu so pripomogli istrski begunci, ki so prisli po koncu druge

koncu slovenskega ribistva pri nas?

Nasi ribici so se se do začetka druge svetovne vojne krepko držali. Lahko bi rekel, da je do takrat ostalo morje v njihovih rokah. Sele po drugi svetovni vojni, z nacrtno etnično cistko, ce se lahko tako izrazim, se je položaj na morju spremenil.

Kako se je to zgodilo?
K temu so pripomogli istrski begunci, ki so prisli po koncu druge

ničesar. V arhivu sem do-bil tudi dokument o do-govoru med istrskim CLN in italijansko državo za zmanjšanje prisotnosti Slovencev na morju. Po tem dogovoru naj bi v vsako slovensko obmor-sko vas preselili družine italijanskih ribicev. To so izvedli nacrtno: begunce-kmete ali obrtnike so pre-selili v Furlanijo ali v druge italijanske kraje, begunce-ribice pa so na-selili na nasi obali vse do Devina, kjer so jim zgra-dili Ribisko naselje z no-

mokraticni Italiji.

Koliko slovenskih ribicev se ribari v našem morju?

Le se nekaj jih je: stirje ali pet. Nabrezinec Ivo Pertot, po domače Gospodic, ki je bil velik ri-bič in je imel tudi vi-sokomorske ladje, brata Caharija, po domače Gergetovi. V Krizu je ostal Srečko Tretjak, Bibc, v Brojnici pa Alojz Ferlan, ki se ni ukvarjal z ribist-vom poklicno, temveč je lovil ribe le za lastne po-trebe, in jih se danes lovi. To je tudi vse. To so zadnji predstavniki tisoč-letne slovenske ribiske tradicije v naših krajih. Na Kontovelu ni vec no-benega ribica, v Barkovljah tudi ne. Prav tako je ribištvo izumrlo v Sosljanu in v Devinu.

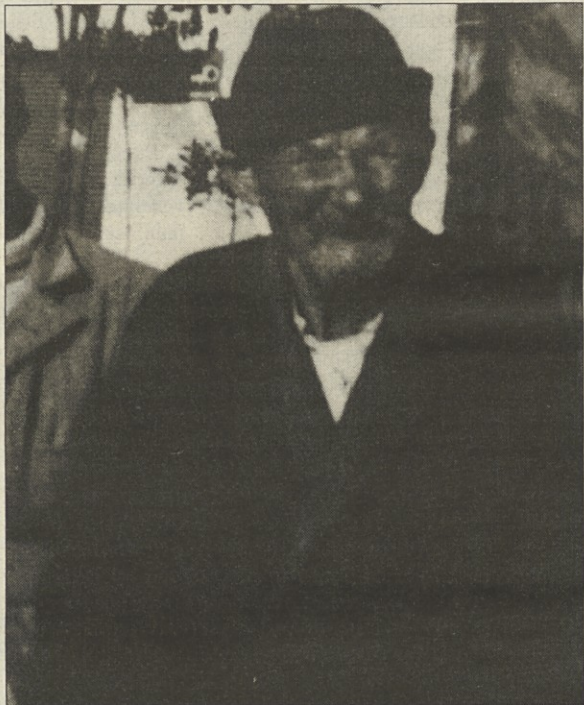
***

Po tem uvodu na son-cu se je intervju-pogovor nadaljeval ob mizi. Nanjo je Bruno Volpi Lisjak po-ložil svojo knjigo in začel podrobno opisovati posa-mezna poglavja. Slike o obali iz srede prejšnjega stoletja so pričale, da Barkovlje, Kontovel in Kriz niso imeli svojih porticev. Tekst vsakega poglavja je bogato opremljen s kopijami dokumentov, ki jih je av-tor izbrskal v arhivih, in slikami, pravimi redkost-mi, ki jih je iztaknil med svojim vnetim brskanjem po nasi ribiski preteklo-sti. Mnogo je map z le-dinskimi imeni. Na 54. strani je na mapi kriskega obreza z ledinskimi ime-ni iz leta 1861 mogoče prebrati ime Mulli (Mulj, Muel). »Oznaka potrjuje, da je to stari, domaci na-ziv tega brega, ne pa po-slovenjeno italijansko ime "molo". Takrat nam-reč pristan se ni obstajal. Verjetno izhaja ime Mul iz Mulja (peska in blata), ki se je tam nabiral zara-di potoka in izvirka,« je

zapisal avtor ob mapi. Na mapi o kriskem porticu ni ne duha ne sluha...

Na 350 straneh je vec kot 300 kopij dokumen-tov iz avstrijskih casov, italijanske in zavezniške uprave, na desetine foto-

prepovedani nacini ribo-lova (tudi slikarja Alberta Sirka so prijaviili zaradi ribolova z dinamitom, kar je vse dokumentirano v knjigi). Posebno po-glavje je namenjeno lovu na tone, prav tako po-

Značilen kontovelski ribič z obrazom, ožganim od sonca in soli: Josip Gerlanc - Pokar, letnik 1867

grafij, in tudi risb, ki jih je Volpi Lisjak narisal, da bi bralec osvetlil, kako je bila zgrajena cupa, kako so lovili tone ali pa kaks-ne mreže so uporabljali slovenski ribici.

Knjiga je takorekoč po-polna. Avtor si je sam za-mislil razporeditev po-glavij in posameznih dokumentov ter zamisel tudi dosledno izpeljal. Podrobno opisal obalo med Trstom in Timavo in naše ribiske vasi od Barkovelj do Stivana; ori-sal je ladjeve, posebno pozornost je posvetil, se-veda, cupi. Izredno zani-miv je spisek ladjevja in njihovih posestnikov v letih 1885-1923. Detajlno so opisani tipi mrež, ki so jih uporabljali pri ri-bolovu; zabeleženi so

glavje zase pa so Cozoti, s katerimi so imeli nasi ribici (predvsem Krizani) hude opravke.

Podrobno je popisano tudi slovensko ribištvo, in sicer od začetkov do 1. svetovne vojne, med prvo svetovno vojno in v casu italijanske kraljevi-ne ter po drugi svetovni vojni. Knjiga-dokument se zaključuje z opisi rib, tradicij in zanimivostni, ki spadajo k slovenske-mu ribištvu na našem koncu.

»Moj osnovni namen, ki sem si ga zadal ob iz-daji knjige, je bil ta, da bi prisla knjiga v roke cim sirsemu stevilu bralcev. Zaradi tega sem se tudi odrekel honorarju, da bi bila cena knjige nizja in s tem bolj sprejemljiva za

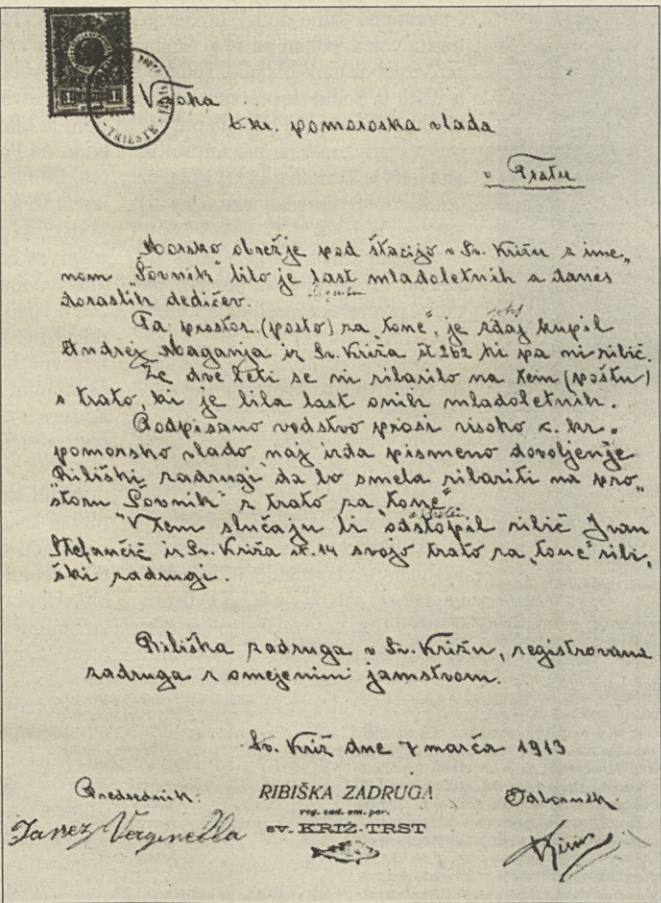
bralce. Založnik je razu-mel mojo željo in se tudi odrekel zaslužku. Po mnenju strokovnjakov bi morala taka knjiga, nati-skana v bikromiji z vec kot 300 dokumenti in slikami, stati od 100 do 120 tisoč lir, stane pa bo le 60 tisoč lir, da bi bila dostopna vsem,« je izrecno poudaril Bruno Volpi Lisjak.

»Zelo vazno je, da clo-vek spozna svoje koreni-ne,« je nadaljeval avtor. »Samo clovek, ki ve, kje so njegove korenine, se lahko obdrzi pokonci; tako kot hrast: ce ima do-bre korenike, ga veter ne more izruti. Tista dreve-sa, ki pa imajo le po-vrshinske korenice, klo-nejo ze ob prvem vetru.« Prav v ta namen je bila, nekako po zgledu Kraske hise, dana zamisel o po-morskem ribiskem mu-zeju, v katerem bi hranili slovensko pomorsko de-discino.

Pred odhodom je kapi-tan-raziskovalec izrazil se eno željo, ki neposredno izvira prav iz njegovih izkusenj: »Slovenci mora-mo spet postati uporab-niki svojega morja!« je pri-bil, in nadaljeval: »Sedaj ni vazno, da slovenskih ri-bicev ni vec. Takšen je bil pac razvoj. Vazno pa je, da smo na morju prisotni: sportno, ljubiteljsko. Ja-dralna kluba Cupa in Sire-na opravljata pri tem ve-liko poslanstvo, ko vzgaja-ta naso mladino na stik z morjem.«

Ko me je avtor Sloven-skega pomorskega ribist-va pospremil po stopni-cah do vhoda na Ul. Commerciale, je tam doli na morju ladja zapuscala Staro pristanisce. »To je ladja za prevoz drobnice: koz in ovc,« je z izurje-nim ocesom tudi brez po-moci nepogresljivega daljnogleda ugotovil dol-goletni pomorscak in se-daj tudi pisec-novinec Bruno Volpi Lisjak.

Marjan Kemperle

Prošnja ribiške zadruga iz Kriza z dne 7. marca 1913, da bi lovila tone v kraju »Šovnik«

Katere so bile te prepovedane cone?

Avstrija je sprejela zelo pa-meten zakon. V razdalji ene milje od obale so lahko lovili le domaci ribici. V obalnih vodah torej ni imel nihce pravi-ce loviti rib razen domacih ribicev. Neapeljanci in Cozoti pa so se pozvizgali na predpis in ne-sramno ropali, kjer so hoteli. Nihce jih ni usta-vil. V knjigi je ce-lo poglavje odmerjeno boju s Cozoti. S priselje-vanjem tujcev so bili slo-venski ribici postopoma vedno bolj odrinjeni v stran.

Kateri je tisti mejnik, ki pravzaprav prica o

svetovne vojne na to stran. Med njimi je bilo mnogo ribicev. Prišli so s svojimi colni. Italijanska oblast jim je zagotovila pomoč za obnavljanje flote, za mreže, za elek-trogeneratorje za lampa-re. Nasi ribici niso prejeli

vo luko, skladišci, hladil-niki. V ta nacrt so - po ti-stem dokumentu - inve-stirali 5 milijard lir, kar je bila takrat ogromna vsota. Tisto, kar se ni do-godilo tisoč let, in kar ni uspelo niti fasisticni dik-taturi, je nato uspelo de-

»Sveto trojstvo«, spočeto v nuji

Ali bi bil svet boljši, če bi bili jaltski sklepi oblikovani bolj po Churchillloviem okusu

Ce bi leta 1938 kdo trdil, da bo vojna s Hitlerjem nekdanje zagrizene nasprotnike - Stalina, Churchilla in Roosevelta - povezala v »sveto trojstvo«, bi ga imeli za norca. Zahod je takrat raje popušcal Hitlerju, kot pa da bi se moral približati Stalinu. Tri leta kasneje je najbolj zagrizene antikomuniste prevevala želja, da bi Stalin vzdržal pred silovitim naletom nacističnih hord. Skupni sovražnik je združil tudi najbolj zagrizena nasprotnika: Churchilla in Stalina. Prvi je bil debelusi, neznansko vljudni, a trmasti Anglež, potomec vojvod, milijonarjev in generalov, ki se je bojeval, da bi ohranil razpadajoči imperij. Drugi, mali, skoraj krhki Gruzinec, ki je bil nekoč semenišnik in za potrebe partije bančni vlomilec, je bil najtisi izmed vseh treh.

Churchillov veleposlanik v Moskvi (sir Stafford Cripps) je že pred nemškimi napadom na Sovjetsko zvezo skušal prepričati kremeljskega gospodarja, da je Hitler nevaren »tako Sovjetski zvezi kakor Angliji«. Nujno je predlagal, da bi se obe državi sporazumeli »o skupni politiki samoobrambe« in je tajno ponudil podkupnino - obljubo, da bo Britanija priznala ruske zahteve v Dardanelah in ji prepustila vodilno vlogo na Balkanu. Toda Stalin je bil gluha za take predloge. S paktom s Hitlerjem v žepu si je mislil: »Kakal bom, da se bodo medsebojno pogrizli, potem pa bom tako in tako absolutni gospodar položaja v Evropi!«

Na dan nemškega napada na Sovjetsko zvezo je Churchill, stari konservativec, hodil gor in dol po sobi in zvečil cigaro. Cripps se je zdržnil, ko je videl, da ministrskemu predsedniku, ki je leta in leta obsojal Sovjete, drsijo solze po licih, medtem ko je narekoval zveneče in vzvišene stavke o trpeči Rusiji.

V govoru, namenjenem Rusom, je med drugim dejal:

»Nihče se ni bil celih petindvajset let tako nepopustljiv nasprotnik komunizma kakor jaz. Ne prekličem nobene besede, ki sem jo izrekel o tej temi. Vse pa obledi sprico

drame, ki se zdaj razvija. Minulost s svojimi zločini, neumnostmi in tragedijami tone. Vidim ruske vojaške na straži na pragu domovine, in vidim jih, kako čuvajo polja, ki so jih njihovi pradedi obdelovali ze od pamtiveka...«

Na koncu je dejal, da je ogrožanje Rusije tudi ogrožanje Britanije in Združenih držav, in boj slehernega Rusa za domače ognjišče je boj vseh svobodnih ljudi in vseh svobodnih narodov v vseh delih sveta.

Če pri sosedovih izbruhne požar...

Harry Hopkins, mršav, bolehen socialni delavec, je užival posebno Rooseveltovo zaupanje. Kot predsednikov osebni odposlanec je julija 1941 poletel v Anglijo, nato pa, po Rooseveltovi odobritvi, se v Moskvo. S sivim zametnim klobukom, ki mu ga je Churchill posodil, ko je v Londonu izgubil svojo ponošeno klobustro, je prispel v tajno misijo z nalogo, da prepriča Ruse, naj za vsako ceno vzdržijo in ohranijo stalno fronto. Potem ko je Stalin pregledal seznam dobav orožja in vojaške opreme, ki jo bosta ZDA in Anglija posiljali Sovjetski zvezi, je brez ovinkov predlagal Hopkinsu, naj ZDA stopijo v vojno.

Nemški satirični list Vox je takole karikiriral velike tri

ZDA do japonskega napada na Pearl Harbor se niso bile v vojni, toda vseeno so pod zastavo nevtralnosti pomagale načrtovati Britaniji veliko vojaško strategijo in se bojevale proti Nemcem na morju. Roosevelt in Churchill sta v medsebojnih odnosih ustvarila lahkotno zaupljivost in saljivo neuradnost ter prekinila z udomačeno diplomatsko pompoznostjo in pretvarjanjem. Poleti 1941 sta podpisala Atlantsko lisitno, izjavo o načelih za povojni svet, ki naj bi živel v miru, pravičnosti in neodvisnosti.

Ko se je Roosevelt odločil za zakon o najemu in posojilu kot obliki pomoči Britaniji, je slikovito dejal: »No, dovolite mi, da vam to naslikam. Če pri sosedovih izbruhne požar, jaz pa imam gumijasto cev...«

Robert M. Hutchins, odkriti in ugledni predsednik chicške univerze, je imel to zamisel za nacionalni samomor. Toda Churchillov

močni glas je rotel iz gorečega Londona: »Dajte nam orodje in mi bomo dokončali delo.«

Ob presenetljivo naglem prodiranju nemških armad v notranjost Rusije je Churchill dejal: »V Rusiji, kakor veste, pride zima. V dolgih mesecih lahko temperatura pade zelo nizko. Sneg je in mraz in podobno. Hitler je pozabil na to rusko zimo. Njegova izobrazba je gotovo zelo pomanjkljiva. Mi smo se v soli učili o njej, toda on je pozabil nanjo. Jaz tako hude napake se nisem naredil.«

Churchill je nato dvakrat poletel v Moskvo na zasebne pogovore v Kremelj, avgusta 1942 in spet oktobra 1944. Prvič je moral krmeljskemu diktatorju pojasniti, zakaj zavračajo zavezniško izkrcanje v Evropi. Zaman si je prizadeval prepričati Stalina, da ni se ne tehnične opreme za operacijo, ki bi bila dovolj obsejna, da bi lahko uspela. Predvsem Amerika, ki se je

trdo bojevala v Pacifiku, ni imela dovolj ladij in izkrcevalnih plovnih enot, zato je Stalinu obljubila, da bo dobil leta 1942 nadomestilo za tisto, kar je zahteval - drugo fronto v Afriki namesto v Evropi.

Churchill v resnici ni imel namena žrtvovati se ene generacije mladih Angležev za početje, ki bi bilo jalovo, kakor so bila jalova tista v prvi svetovni vojni. Seveda je bilo treba Stalinu povedati resnico v diplomatskem jeziku, da ga ne bi le se bolj razdražili. Sovjetska vlada ni zamudila nobene priložnosti, da ne bi poudarjala vtisa, da sovjetsko ljudstvo dela ZDA in Veliki Britaniji veliko uslugo, ko se na življenje in smrt bojuje v svoji deželi. Cim dlje so se bojevali, tem večji je po njihovem mnenju postal dolg zahodnih zaveznikov do ruskega medveda.

Stalinovo prepričevanje Tita

Drugič sta si Churchill in Stalin razdelila Balkan na vplivna medija - teoretično samo dotlej, dokler je trajala vojna, potem pa se je Stalin pozvižgal na dane obljube. Toda leta 1944 je Stalin se prepričeval Tita, kako potrebno bi bilo, da pustijo kralja Petra zopet na prestol. Ko je videl, da je Titu udarila kri v glavo, čes kako mu more kaj takega svetovati, mu je dejal:

»Saj ni treba, da ga vrnete za zmeraj. Za nekaj časa, pozneje pa mu v pripravnem trenutku sunete nož v hrbet.«

Potem je podražil Tita z vestjo, da so se Angleži izkrcali v Jugoslaviji.

Tito je takoj planil:

»To ni mogoče.«

Stalin jeznost:

»Kako nemogoče! To je res!«

»Velika trojica« se je prvič sesla v Teheranu. Formalno je bil gostitelj iranski sah, ki pa je bil le figura v rokah treh gostov, katere armade so mu zasedle deželo. Na srečanju se je brž pokazalo, da se da s Stalinom navsezadnje tudi pogovarjati: Stalin je Roosevelta naravnost sarmiral: govoril je blago in se vedel nepricakovano ocarljivo. Poslušal je Rooseveltove domislice na Churchillov račun, a je le malo kdaj pokazal, da se ob tem zabava. Bil je upravičeno zadovoljen, saj je, kar se koncesij tiče, dobil dosti in dal zelo malo.

Churchill, ki ni bil tako naiven kot Roosevelt, je bil zelo potrpežljiv med pogajanji s Stalinom. Pozneje je zapisal: »Trdil sem se po najboljših močeh, da bi s pogostimi osebnimi brzojavkami ustvaril enako dobre odnose, kakor sem jih imel s predsednikom Rooseveltom...«

Roosevelt je bil neločljivo vezan na bolniški voziček. Na obrazu je

imel lepe, močne poteze, ki sta jih izklesali bolečina in segavost. Čeprav je bil preprostega in priljudnega vedenja, se je včasih obnašal tako, kot bi namenoma hotel ustreči Stalinu. Tako je v nekem pogovoru nasprotoval zastarelemu kolonialnemu sistemu in celo predlagal, da bi Britanija opustila Hong Kong. Churchill je bil včasih uzaljen in jezen, toda Stalina to ni preveč ganilo. Zavedal se je, da je zdaj Rusija, o kateri so ameriški vojaški strokovnjaki nekoč govorili, da jo bo Hitler strl v treh mesecih, postala velika svetovna sila.

Kdo je kaj kdaj in kdo je izgubil

Nekaj mesecev pred koncem vojne v Evropi je prišlo do srečanja »velike trojice« v Jalti. Predsednik Roosevelt, ki mu je bilo usojeno ziveti se dobra dva meseca, je optimistično gledal v prihodnost: ko je sel v Jalto, je bil prepričan, da bo z osebo privlačnostjo pridobil Stalina. V Jalti so Nemcijo razdelili na okupacijske cone, toda zavezniški niso pričakovali, da bo Stalin to razdelitev ovekovečil. Druga klica bodočih trenj je bila Stalinova obljuba, da bodo na Poljskem svobodne volitve. Edina obljuba, ki jo je Stalin izpolnil, je bila vojna napoved Japonski, ki je Američani niti ne bi zeleti, ce bi vedeli, da bodo ze septembra imeli atomsko bombo.

Po vojni je bilo dosti ugibanj in prerekanj, kdo je v Jalti več dal in kdo več izgubil. Medtem ko so Churchillovi privrženci trdili, da je Roosevelt po nepotrebnem popušcal, pa se Rooseveltovi občudovalci se vedno neznosno prizadevajo dokazati, da je Stalin v Jalti bolj popušcal kakor Zahod. Kakorkoli že, na koncu ostane vprašanje, ali bi bil povojni svet dosti boljši, če bi bili sklepi v Jalti oblikovani nekoliko bolj po željah in okusu velikega britanskega diplomata in stratega. Navsezadnje je bil tudi Churchill zagovornik vplivnih območij... Konferenca v Jalti je kratkomo odsevala razmerje sil v Evropi in v svetu: »Velika trojica« je v glavnem samo potrdila to razmerje sil, čeprav se bodo zgodovinarji o tem še dolgo prerekali.

Tik pred smrtjo je Roosevelt moral prenesti težko Stalinovo obtožbo, čes da se zavezniški za hrbotom Sovjetov pogajajo z Nemci. Stalina je preprečeval: »Bila bi ena velikih tragedij svetovne zgodovine, ce bi po vseh ogromnih žrtvah krvi in premoženja prav v trenutku, ko je zmaga tako rekoč ze pred nosom, nastalo takšno pomanjkanje zaupanja in takšno sumničanje in da bi to ogrozilo naše ogromno delo.«

France Trebčan

Na teheranski konferenci: Stalin se rokuje s hčerko britanskega premiera Sarah Churchill

Kako ukaniti strelo

Znanstveniki načrtujejo, da bodo z laserjem, naperjenim v nebo, razelektrili oblake, še preden bo udarila strela

Vreme je le redko lahko tako grozljivo kot takrat, ko bliska in grmi. V ZDA strele vsako leto povzročijo smrt ali težke poškodbe približno 500 ljudi. Ko se oblaci, utegne postati igrišče za golf pravo polje smrti - popolnoma sam na prostem je igralec golfa zelo privlačen cilj za strele. Poleg človeških žrtev strele povzročijo tudi veliko materialne skode. Samo ameriško energetska podjetja so vsako leto zaradi strel oskodovana za več kot sto milijonov ameriških dolarjev.

Toda znanstveniki v ZDA in na Japonskem so se odločili, da bodo vrnil udarec. V laboratorijih že dolgo preizkušajo različne metode za nevtralizacijo moci strele, to zimo pa bodo nove metode preizkusili tudi na prostem.

Načrtujejo, da bodo z laserjem, naperjenim v nebo, razelektrili oblake, še preden bo udarila strela. Zamisel, da bi razelektrili oblake po umetni poti, ni nova. V začetku 60. let so raziskovalci izstreljevali v nebo rakete, ki so za seboj vlekle žice, s čimer so ustvarili umetno pot za sprostitve električne energije, ki se nabira v oblakih. To metodo se vedno raziskujejo na Floridski univerzi s podporo Raziskovalnega instituta električne energije iz Kalifornije (EPRI), ki ga sestavlja približno sedemsto podjetij za električno energijo. »Strelo lahko s pomočjo raket 'prisilimo', da udari tam, kjer hočemo,« je dejal direktor raziskovalnega programa pri EPRI Ralph Bernstein. Raziskava je zbrala precej podatkov, ki omogočajo inženirjem, da preverijo izdržljivost opreme.

Pomanjkljivosti raket

Rakete so sicer uporabne za raziskave, a ne predstavljajo varovanja pred strelami, kakršnega vsi iščejo. Raketa stane 1200 ameriških dolarjev, lahko pa jih izstrelijo le v omejenem številu in so neucinkovite v 40 odstotkih izstrelitev. Ko se oblak razelektri, stvari ne potekajo vedno tako, kot bi morale. »Strela se ne obnaša tako, kot bi se 'morala',« je dejal Bernstein. »Občasno gre po poti, po kateri ne bi 'smela' iti.«

le kdo bi hotel izstreljevati rakete na obljudenih območjih? »Kar gre gor, mora priti dol,« je dejal Jean-Claude Diels iz Univerze New Mexico. Diels raziskuje možnosti laserjev za varno razelektritev oblakov. Raziskavo financira EPRI, ki je do zdaj vložil v program 500 tisoč ameriških dolarjev.

Zamisel za uporabo laserjev je nastala pred dvajsetimi leti, ko so ugotovili, da lahko laserji izločijo elektrone iz atoma in jih pretvorijo v ione. Če bi laser lahko oblikoval ionizirano črto od

zemlje do oblaka, bi lahko usmerili električno energijo na zemljo, še preden bi ta postala tako mocna, da bi nenadzorovano udarila. Da ne bi strela poškodovala laserja, ga ne bi usmerili neposredno v oblake, temveč bi za to uporabili ogledalo. Ogledalo bi bilo zavarovano s strelovodi, postavljenimi okrog njega. Raziskovalci načrtujejo, da bi bil takšen sistem dovolj poceni, da bi ga lahko postavili ob vsaki energetski napravi. Bil bi tudi prenosen, lahko bi ga, denimo, uporabili tudi pri Ryder Cupu, dvoboju igralcev golfa iz Evrope in Severne Amerike.

Diels in njegov sodelavec Xin Miao Zhao preizkusata ta program z uporabo ultravijoličnega zarka, ki skoncetrira energijo v utripe 200 femtosekund (2×10^{-13} sekund). Trije ali štiri fotoni skupaj imajo dovolj energije, da izločijo en elektron iz molekule kisika ali vodika v zraku. Čeprav bi laser na svoji poti izločil le en elektron na deset milijard elektronov, bi ostalo lahko opravil kar oblak sam. Močno energetska polje pod oblakom bi poglajlo proste elektrone navzgor. Elektroni bi dobili veliko hitrost, približno desetinno hitrosti svetlobe. Trčili bi z drugimi molekulami in s tem sproščali nove elektrone. Tako bi ustvarili ionizirano pot od ogledala do oblaka.

Toda ostaja še ena težava. Raziskovalci predvidevajo, da bi potrebovali le 50 mikrosekund za oblikovanje ionizirane poti, toda to je še vedno prepočasno, da bi premagali sile, ki uničujejo oblikovanje poti. V obcutno krajsem času - v nekaj nanosekundah - se prosti elektroni spojijo s kisikom in oblikujejo negativne ione. Čeprav so tudi ti ioni prevodni, so obcutno manj gibljivi kot prosti elektroni, tako da je prevodna moč ionizirane poti obcutno zmanjšana.

Da bi resili to težavo, sta Diels in Zhao namesto ultravijoličnega zarka uporabila rdečega, ki sprošča elektrone iz kisika takoj po spojitvi. Da bi omogočili uspešno delovanje sistema ne glede na vreme, bodo dodali še infrardeči laser. Vročina, ki jo bo sproščal, bo »unicila« kapljice

ce vode, ki se bodo »oprijele« ionizirane poti, in s tem očistila pot za ultravijolični laser tudi v največjem naliivu.

V miru laboratorijev vse deluje brez težav. Leta 1993 sta Diels in Zhao z laserjem ustvarila 25 - centimeterski ioniziran kanal. Ko so umetno naelektrili laboratorij, da bi simulirali oblak, se je razelektril, ko je imel le četrtino moci, ki je navadno potrebna za sproženje iskre. Diels je prepričan, da jim bo na prostem uspelo ustvariti dovolj dolg kanal, da bodo dosegli oblake. Toda ostaja še ena ovira. Sistem se ni prenosljiv. Zdaj naprava zavzema celo sobo. Diels skuša napravo zmanjšati. Za cilj si je zastavil napravo, ki bo velika kot miza. Načrtuje, da bo novo napravo zael

preizkusati na prostem ze prihodnje poletje.

Bernstein je izjavil, da je Dielsova raziskava sprožila pozornost energetskih podjetij. Za zdaj se niso sposobni zbrati pet milijonov dolarjev, ki jih potrebujejo za razvoj komercialnega sistema, ki bi bil manjši in cenejši. »Nimamo še dovolj denarja,« je dejal Bernstein. Upa, da bodo ugodni izidi prihodnjih poskusov prelomnica. Bernstein pričakuje zanimanje in podporo, če bodo poskusi uspešni. Predvidevajo, da bi posamezni sistem stal od 50 do 100 tisoč dolarjev.

Tudi Japonci so se uprli bliskom

Na drugi strani Pacifika se japonska energetska podjetja ukvarjajo s podobnimi zadeva-

mi. Na leto porabijo več kot milijon dolarjev za raziskave, ki jih Kawasaki nadzoruje na osaki univerzi. Japonci načrtujejo razvoj drugačnega laserskega sistema. Ne, da bo Dielsov laserski sistem uspešen. »Menim, da bodo kratkovalovni laserji ne bodo zadostovali,« je dejal Kavasaki. »Njihova moč ne bo dovolj velika.« Ultravijolični laserji povzročijo izredno hitre izločitve elektronov. To povzroči njihovo neucinkovitost, saj laserska energija ne more biti shranjena dalj časa, preden spontano ne razpade. Dielsovi laserji povzročijo le 0, 1 vata svetlobe na vsakih 36 tisoč vatov elektrike, ki jo sprostijo iz oblakov.

Zato Kavasaki uporablja infrardeče laserje. Infrardeča svetloba nastane z manj prekinjenim izlocanjem elektronov, kar omogoča vzpostavlanje obcutno močnejših energetskih nivojev. Ko elektroni »padejo« na svoj stari energetski nivo, proizvajajo močnejšo svetlobo. Infrardeči laserji ustvarijo ionizirano pot na popolnoma drugačen način. Laser segreje zrak do temperature 10 tisoč stopinj Celzija. Pri tej temperaturi molekule razpadajo in pri tem sproščajo elektrone. Laserski zarek povzroči močno energetska polje, ki da prostim elektronom izredno hitrost, tako da trčijo v nove molekule in tako ustvarijo pot za sproščanje elektrike.

Močni laserji ustvarijo le ionizirane mehurčke

Takatosi Sindo in njegovi sodelavci s Centralnega raziskoval-

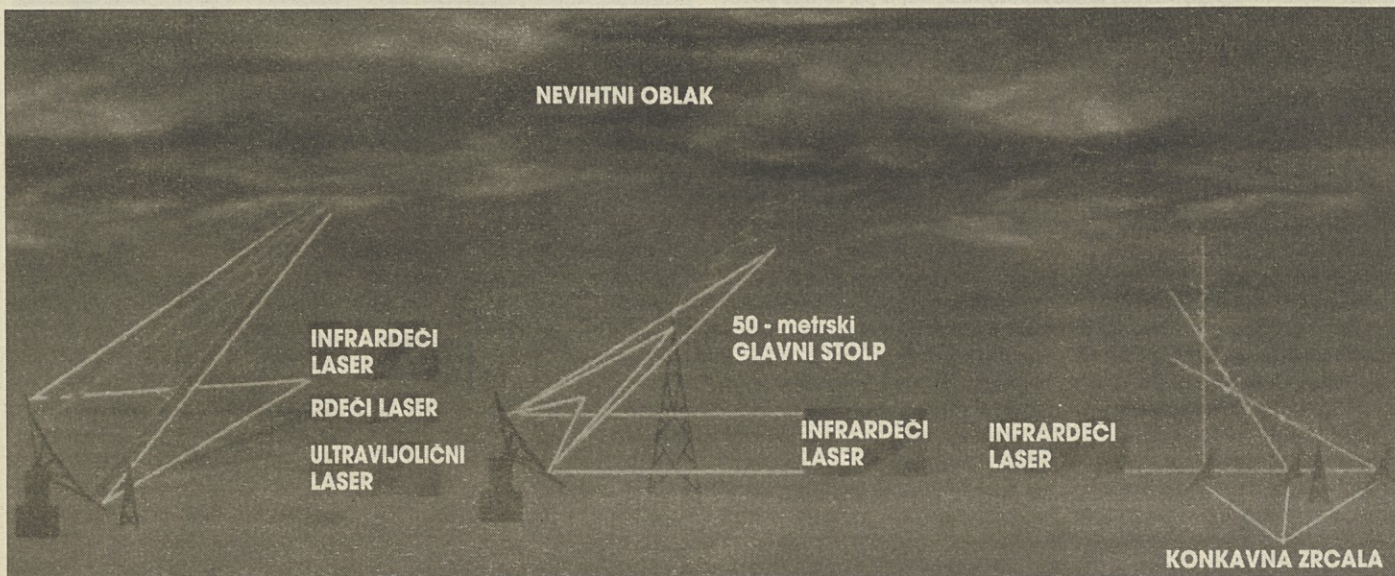
nega instituta za energetska industrijo v Tokiu so začeli s podobnimi raziskavami leta 1988. Uporabili so ogljikodioksidni infrardeči laser. Sindov laser je milijonkrat močnejši kot Dielsov, naprava pa zavzema zgolj nekaj kvadratnih metrov.

Obe japonski raziskovalni ekipi sta ugotovili, da ne morejo doseči kontinuirane ionizirane poti, kot je je dosegel Diels. Namesto tega so dosegli posamezne ionizirane mehurčke, velike nekaj milimetrov. Vzrok za to je morda dejstvo, da so aerosolni delci, ki sprožijo prvotno izlocanje elektronov, razpršeni v zraku. Toda Sindo meni, da kontinuirana pot ni pogoj za uspešnost razelektritve oblakov. Tudi razpršeni ionizirani mehurčki lahko naredijo pot za razelektritev. Sindo je s sodelavci že dosegel razelektritev dvanajstmetrskega kanala na hribu severno od Tokia. To je seveda premalo, saj bi za sprostitve strele potrebovali vsaj stometrski kanal. Zgolj povečanje energije ne bo resilo težav. Močnejši laserji bi naredili pregost kanal, tako da laser ne bi mogel prodreti do oblakov.

Sindo predvideva, da bi bilo mogoče uporabiti več razpršenih laserskih zarkov, ki bi jih usmerili na različne dele ionizirane poti. Za to bi uporabili niz ogledal, ki bi prepuskali del laserja, del pa bi ga zrcalili proti oblaku. Tako bi premostili težavo pregestega kanala. Sindo se vedno razvija program v laboratoriju, vendar načrtuje skorajšnje poskuse na prostem.

Hazel Muir, New Scientist

NEVIHTNI OBLAK

Shematični prikaz dveh zamisli o razelektrejanju nevihtnih oblakov

Deklice mlade slikajo se rade

Ce poznaš vse ljubljanske »kafice«, če si zdaj v enem, zdaj v drugem, če si povrh se »good-looking«, se ti utegne zgoditi, da te nekega dne nekdo potreplja po rami in ti reče: »Hej, punca, ali bi prisla k meni v agencijo,« hkrati pa se okrog tebe zgrne nekaj fotografov, ki te začnejo fotografirati.

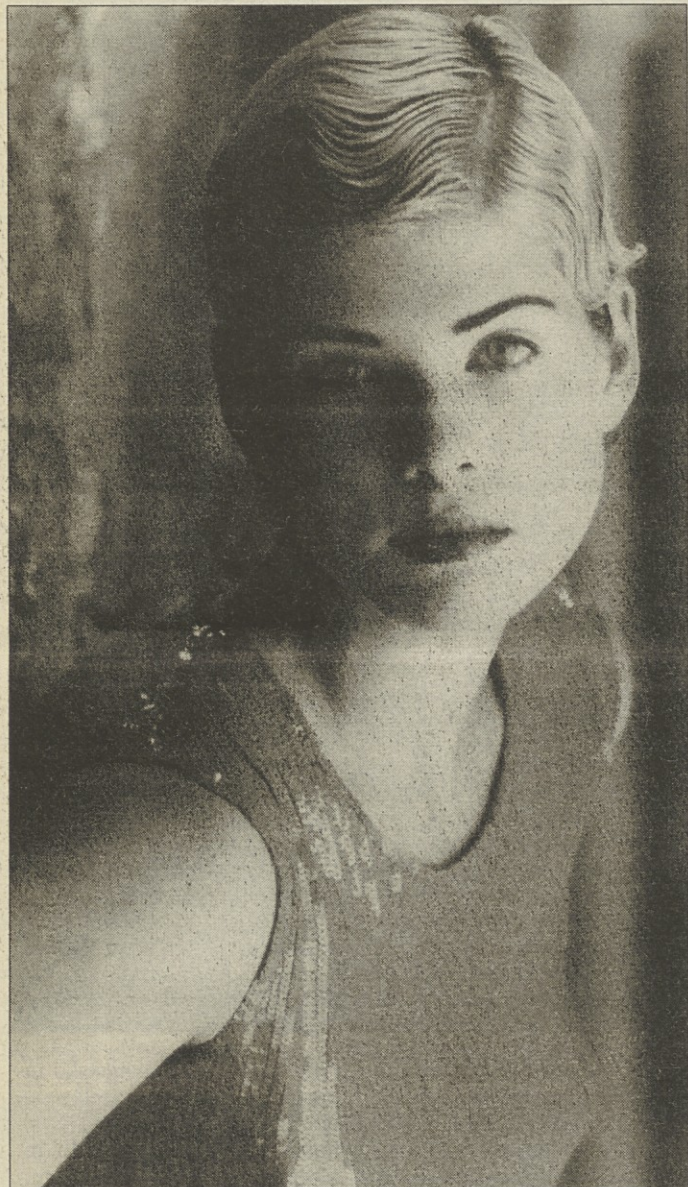
Nekako tako je zdaj sedemnajstletna Ljubljancanka Maja Malovrh pred dvema le-

toma srečala direktorico ljubljanske modne agencije M.C.M. Maja pravi, da je bil to

zanjo pravi sok, pa tudi se večji izziv, zato se je odločila, da bo sprejela ponudbo. Zdaj je za njo že lepo število poziranj pred fotografskimi aparati. To delo jo zanima, ne mara pa nastopati kot manekenka. Maja, ki je dijakinja sentviske gimnazije, pravi, da se s tem poklicem ne bi ukvarjala vse življenje. Pravzaprav ji je vloga fotomodela le odskočna deska oziroma pot do njenega cilja - studija na ljubljanski likovni akademiji. S tem namenom tudi obiskuje solo slikarstva. Če ji ne bo uspelo priti na ljubljansko likovno akademijo, bo odšla v Zagreb, ali pa kam drugam, kjer se bo poleg poziranja lahko ukvarjala še s studijem likovne umetnosti. Najbolj ji je pri srcu moderna umetnost, od posameznih avtorjev pa avstrijski slikar Gustav Klimt.

Maja hodi v solo in pozira pred fotografskimi aparati, poleg tega pa se ukvarja s celo vrsto dejavnosti. Prav rada bi videla, če bi imel dan kaksno uro več. Trenutna »hit« stvar je priprava solskega casnika - imena zanj sicer se ne ve - ki ne bo navadno solsko glasilo, temveč publikacija, ki bo pogosto kulturno neuke dijakke sentviske gimnazije obveščala o kulturnih dogodkih v Ljubljani in drugod po Sloveniji, nekaj prostora pa bo namenjena tudi zlu 20. stoletja - mamilom - in umetniškim fotografijam. Maja tudi zelo rada bere, sem in tja se tudi sama loti pisanja proze, rada hodi v gledališče, posluša jazz, ne mara pa televizije, ker meni, da poneumlja ljudi. Kot pravi, se najraje druži z ljudmi, ki so starejši od nje, ker se od njih največ nauči in moram priznati, da v pogovoru deluje kot oseba, ki ima 23 in ne sedemnajst let.

(B. H.)
Foto: MCM

DENIM, DENIM IN ŠE ENKRAT DENIM

Kavbojke so večne

Versace opremi vsak par kavbojk z identifikacijsko številko in hologramom

Ko so bratje Strauss sredi prejšnjega stoletja poslali mlajšega brata Levija na zahod, kjer naj bi izkoristil zlato mrzlico, ni se nihče slutil, da bo njegovo ime postalo nesmrtno. Zlatokopom je v toplih krajih najprej hotel prodajati težka sotorska krila, ti pa so mu povedali, da so edino, kar bi krvavo potrebovali, trpežne hlače. Modne kavbojke danasnega dne so seveda popolno nasprotje prvih levisk, izdelanih iz trdega sotorskega platna in spetih z bakrenimi zakovicami, da so menda stale pokonci tudi takrat, ko v njih ni bilo spodnjega dela lastnikovega trupa.

Danes se celo najbolj iskanim pariskim modnim oblikovalcem, kakršna sta Pierre Cardin ali Christian Lacroix, ne zdi nečastno podpisati na izdelek iz denima, bombazne tkanine, ki je zlasti od šestdesetih let sem postala eno najbolj iskanih blag vseh časov. Pravi jo, da je samo v Avstraliji osemdeset odstotkov vseh prodanih hlač kavbojk. Kavbojke nosijo stari in mladi, revni in bogati, poslovneži in brezdelneži, hipiji in japiji. Tega se veselijo izdelovalci in prodajalci denima pa tudi modni

oblikovalci, ki so prepričani, da bodo kavbojke moderne tudi v naslednjem tisočletju.

Zanimivo je, da se je tudi med uporabniki kavbojk razvila zavest o pripadnosti določenim blagovnim znamkam, čeprav bi se na prvi pogled zdelo, da je skoraj vseeno, katere kavbojke oblečete. Razlike so le v podrobnostih, ceni, znamki, se celo blaga se le malo razlikujejo, pa vendar ni tako. Modni oblikovalci so v denimu odkrili zdravilo zoper recesijo na trgu modnih kreacij in cedalje več potrošnikov jim je za to zelo hvaleznih. Rhona

Daniels iz Londona trdi, da ji nobene hlače ne pristajajo tako dobro kot Armanijeve. »Poskusila sem tudi Mochinove kavbojke, saj jih je moj sosed zelo hvalil, vendar to ni isto.«

Adrian Moore, navijač nogometnega kluba Chelsea, obozuje Valentinove kavbojke, kar je v dobršni meri povezano tudi s skupinskim konformizmom, saj priznava, da bi se mu prijateljji rogali, če bi oblekel Versacejev izdelek. Predstavnikom Levisa se zdi dejstvo, da se za kavbojke zanimajo tudi priznani modni oblikovalci, spodbudno. »Zaradi njih je trg naših izdelkov bolj živahen in zanimiv,« pravi Roy Edmonds, direktor trženja pri Levisu.

Seveda se poleg podpisov priznanih oblikovalskih imen na hlačah in suknjicah, ki jih lahko ponaredi že vsak amater, proizvajalci in modni oblikovalci trudijo z izumi, ki bi njihovi

vim izdelkom omogočili skoraj tako dobro zaščito pred ponarejanjem, kot jo ima sodobni denar. Pri Versaceju tako za novo kolekcijo iz denima načrtujejo »vgraditev« serijske številke, tako da boste lahko izdelek prijavi na policiji kot avto ali videorekorder ter posebne hologramske zapise, ki naj bi ponarejevalcem vsaj dodobra zagrenili življenje, če jih že zaustaviti ne bi mogli. Japonska firma Evisu prodaja svoje izdelke za 150 funtov, v nekaj izbranih britanskih trgovin pa jih pošilja tako počasi, da so dobile že kultni status. Toda neki italijanski proizvajalec meni, da se hlačam s petimi žepi počasi, a vztrajno iztekajo časi, zato upa, da bodo s svojimi, nekoliko drugačnimi izdelki iz denima, lahko zasedli vsaj delček dobre milijarde funtov vrednega trga kavbojk.

Prirjeno po članku Tamasin Doe/Financial Times

LUJDE,
ODNOSI,
LETA

Bolečina ob izgubi zaznamuje življenje

Ko jo obvladamo, smo lahko močnejši

Kadar se kot otrok izgubi enega izmed staršev, lahko bolečina ob njegovi smrti za vse življenje zaznamuje naša ljubezenska čustva, način, kako prenašamo žalost, in način, kako okrevamo. Nekaj nasvetov za tiste, ki se jim je to zgodilo, pa so zdaj odrasli, je prispevala ameriška psihologinja Maxine Harris:

Spominjajte se.

Vasi spomini so vse, kar vam je preostalo za roditeljem, ki ste ga izgubili. Naj ne zbledijo! Vedno znova ga boste skušali pozabiti in se na ta način znebiti bolečine. Toda pozaba je požrešna zver: golta vse, kar je na njeni poti. Skupaj s slabimi časi mimogrede pozabimo tudi na dobre.

Ce ste bili ob smrti roditelja premradi, da bi imeli nanj lastne spomine, povprašajte zanje druge. Nekdo se spominja vaše matere; nekdo ve, kdo

je bil vaš oče. Izposojeni spomini vam naj pomagajo sestaviti podobo roditelja, ki ga niste nikoli poznali. Presenečeni boste: ta podoba, čeprav živa le v vaših mislih in srcu, vas bo tolažila.

Govorite o svoji izgubi.

Ljudje se pogosto počutijo neprijetno, kadar govorijo o izgubi, ki se je pripetila že davno. In drugi (čeprav so tesni prijatelji) se počutijo neprijetno, kadar poslušajo o tem. Naj vas to ne ovira! Če govorite o smrti in o tem, kaj občutite v zvezi z njo, vam to lahko prinese olajšanje. To so namreč normalna čustva in cisto v redu je, da govorite o njih drugim. Odkrili boste, da je se veliko takih, kakršni ste vi - ki vas bodo popolnoma razumeli, ker so to občutili tudi sami. Cudovit občutek prinaša spoznanje, da je tudi kdo drug to že izkusil. Bolečina se čudežno razpolovi, kadar jo delite se z nekom.

Ne obupajte.

Ko vam je umrl roditelj, najbrž niste mogli niti dihati, kaj sele misliti

ali celo čutiti. Nekateri si ne morejo zamisliti, da se bo njihovo življenje sploh lahko nadaljevalo. Vse se zdi tako spremenjeno, tako neznano, tako grozno. Toda toliko otrok, ki se jim je pripetila prezgodnja smrt staršev, je preživelo! Borili so se, čeprav so bili prizadeti in nenehno objokani, in (pa ne toda) postali so pogumni in močni odrasli.

Morda je takrat, ko umre roditelj, otroku težko verjeti, da je v njem samem neugasljiva življenska sila. Prižgali so jo prav starsi in jo nato negovali, da je zmožna zrasti v mogočen ogenj.

(A. M.)

Opomin:

Vse zgoraj zapisano ne pomeni, da bo bolečina ob smrti izginila. Tako pac je, da je običajna v vas. Toda lahko jo obvladate in kot mnogi z isto izkušnjo se lahko počutite močnejši prav zato, ker ste jo prenesli.

MI MED SEBOJ / NAŠI ŠOLARJI

Jesenske počitnice

Šolarji naj pozabijo na učne težave in se sprostijo

V teh dneh, ko so jesenske počitnice tu, naj šolarji pozabijo na učne težave, naj se sprostijo in naberejo novih moči, da bodo z veseljem zakorakali v poznojesenski čas. Starsi pa naj pomislijo, kako jim bodo pomagali preko zaprek, ki so se morda pojavile, da ne bo ovir za uspešno solsko delo. Kako naj starsi pomagajo učencem, smo povprašali specialno pedgoginjo Zdenko Kolbe, ki nam je že pred tednim osvetlila učne težave.

Naloga staršev je pomagati - kako?

Prav gotovo je pomoč staršev neprecenljive vrednosti. Kajti vedeti moramo, da učna težava, kakršnakoli že, povzroča pri otroku stisko. Tako lahko preide tudi običajna težava v resnejši in trajni problem. Učna težava ne vpliva le na učni uspeh, temveč tudi na razvoj in osebnost otroka. Zaradi tega terja prav vso pozornost in pomoč s strani staršev in sole.

Le umirjeno, razumevajoče in toplo vzdusje, občutek varnosti in zaupanje bo otroka krepilo. Prepuščanje samemu sebi ali celo kaznovanje lahko sicer navidezni deluje, prav gotovo pa ne vpliva pozitivno na otrokovo motivacijo. Zaradi neuspeha, nerazumevanja, neugodnih izkušenj otroci nato razvijejo slabšo podobo, odpor do solskega dela, psihosomatske težave in celo nezazelenje oblike vedenja.

In prav teh nezazelenih oblik vedenja je iz dneva v dan več. Pritožujejo se starsi, pritožujejo se v solah in tudi vrstniki to moti. V primeru večjih težav je torej treba poiskati strokovno pomoč. Kaj vi, strokovnjakinja na tem področju, svetujete staršem?

Ce upostevamo pregovor, da je bolje preprečiti kot zdraviti, potem bomo cimprej ponudili ustrezno pomoč. Velikokrat to starsi tudi poskušajo in ko ne opazijo izboljšanja, postajajo vse manj potrpežljivi, razočarani so, ne vedo, kaj bi naredili. Ko starsi

AVSTRALIJA: Vladi v zveznih državah Novi Južni Wales in Victoria sta za 100 odstotkov zvišali davke na cigarete, zato se je zavojček cigaret podražil za 80 centov. Višja cena je tudi posledica zvišanja zveznega davka, zaradi katerega je zavojček cigaret dražji za 35 centov. Predstavniki avstralske tobacne industrije opozarjajo, da je zaradi takšnih ukrepov ogrožena njihova prihodnost. V zadnjih dveh letih se je že razpolovilo število zemljiških posestnikov, ki gojijo tobak; zdaj raste le se na dveh območjih v Queenslandu in v Severni Victoriji. Avstralski pridelovalci tobaka in tobacne tovarne zaslužijo z izvozom okrog 20 milijonov dolarjev na leto.

(Tobacco Reporter)

KITAJSKA: Od prejšnjega meseca je tudi v južnokitajskem mestu Guangzhou prepovedano kajenje v javnih prostorih; pred tem so podobno prepoved uvedli že v Sanghaju in Wuhanu.

(International Herald Tribune)

INDIJA: Vlada v Delhiju bo kmalu prepovedala kajenje v javnih prostorih, in sicer v bolnišnicah, restavracijah, vladnih ustanovah, solah, na avtobusih in vlakih.

(The Times)

LITVA: Litvanski parlament je začel razpravljati o tobačnem zakonu, ki naj bi začel veljati leta 1997. Po osnutku zakona bodo morala biti na vseh cigaretnih zavojčkih v litvanski napisana opozorila o zdravju škodljivih posledicah kajenja. Prepovedano bo reklamiranje cigaret, ki ga bo poleg kvalitete cigaret in prodaje tobacnih izdelkov nadzorovala posebna državna komisija. Zakon prepoveduje tudi

Mednarodni ogorki

izdelovanje tobacnih izdelkov, namenjenih zvečenju in njuhanju. S 1. januarjem 1997 bo prepovedana tudi prodaja tobacnih izdelkov, ki vsebujejo več kot 20 mg katrana; do leta 1998 bodo imeli lahko 15 mg katrana, do leta 2000 pa le 12 mg.

(Tobacco International)

JUŽNA KOREJA: ZDA in Južna Koreja sta podpisali nov tobačni sporazum, skaterim je prenehal veljati moratorij iz leta 1988, ki je korejski vladi brez odobranja ameriške vlade dovoljeval določanje višine davkov na tobacne izdelke in druge dajatve. Po novem sporazumu bo korejska vlada svojo tobačno zakonodajo uskladi-

la z ameriško, predvsem prodajo, reklamiranje, določanje davkov in drugih dajatev na tobacne izdelke. Od septembra je vlada pristojna za sprejemanje tobacne zakonodaje, ki med drugim tobacnim tovarnam prepoveduje sponzoriranje sportnih in kulturnih prireditev. Na vseh cigaretnih zavojčkih mo-

rajo biti napisana tudi opozorila o zdravju škodljivem kajenju.

(The Korean Herald)

SPANIJA: Podatki raziskave iz leta 1992, v kateri je sodelovalo 2500 ljudi, starih med 14 in 20 let kažejo, da večina vprašanih (98 odstotkov) meni, da jemanje heroina »zelo škoduje« zdravju. 95, 9 odstotka anketirancev meni, da je

škodljivo tudi jemanje kokaina, 94, 7 odstotka pa jih je preprianih v škodljive učinke amfetaminov. Manj škodljive učinke imata tobak in alkohol; 41, 3 odstotka vprašanih jih meni, da kajenje ogroža zdravje, le 26, 7 odstotka pa jih je preprianih v škodljivost alkohola. Najbolj so družbi škodljiva mamila, predvsem heroin (tako meni 35, 6 odstotka vprašanih), na drugem mestu so druga prepovedana mamila, sledijo jim dovoljena mamila in kokain. Rezultati ankete kažejo, da zdravju in družbi najmanj škodujeta alkohol in tobak.

(Addiction)

ZDA: Philip Morris je organiziral reklamno akcijo za dva milijona funtov v šestih evropskih državah, vključno v Veliki Britaniji, ki naj bi branila »pravice kadilcev«. Oglasi v dnevnem časopisu prikazujejo zemljevid Londona z majhnim območjem, ki je določeno kot kadilsko okolje, z naslovom: »Kje bodo potegnili crto?« Philip Morris zeli z oglasi spodbuditi debato o kajenju na javnih mestih. Njihov predstavnik trdi: »Kadilci se znajo sami odločati - ne potrebujemo, da država (vlada) poskusa urejati vse v podrobnosti.« Zanikal je, da je kampanja odgovor na padec prodaje tobacnih izdelkov v Evropi. V odprtem pismu Philip Morrisu, ki je bilo objavljeno tudi v časopisu, pa je predstavnik Imperial Cancer Research Funda odgovoril: »Ce bi Philip Morris rad branil pravice, potem bi moral najprej tisto, ki je enaka za kadilce in nekadilce - pravico do zaščite pred strupenimi sestavinami.«

(Ash Bulletin)

Toda težave so različne, prav tako kot se razlikujejo učenci. Kako jim pomagati, da ne bodo izgubili zaupanja vase?

Vsak otrok je človek zase in težava enega otroka ni enaka težava drugega. Zato enotnih in splošno veljavnih nasvetov, ki bi zagotovo delovali pri vsakem otroku in pri vseh starih, ni. Priporočam pa, da starsi nudijo solarju, vsaj na začetku, vso potrebno pozornost, skrb, sodelovanje in podporo. Ob morebitnih težavah je potrebno otroku prisluhniti, mu pomagati, ga spodbujati, da bo težave lažje premagoval.

opazijo težave, naj najprej stopijo do učitelja. Pogovor, posvetovanje, sodelovanje in prizadevanje obeh lahko v mnogih primerih obrodi sadove. V nekaterih primerih pa so tudi ta prizadevanja nezadostna, bodisi zato, ker je problem nejasen, preobsežen, ali pa zato, ker otrok potrebuje določene vaje, korekcijo, poseben pristop. V teh primerih naj starsi ne odlašajo predolgo, temveč naj se cimprej obrnejo po pomoč k ustreznim strokovnjakom, delavcem na soli in zunaj nje, v ustreznih strokovnih ustanovah.

Silvija Mozetic

Križci, križci

Po dolgem času je na slovenskem trgu spet izšla knjiga o vezenju. Noviteto - prevod japonskega dela z naslovom **Križci - 300 motivov za vezenje in pletenje** je izdala založba ValeNovak. Na stotih straneh in s petdesetimi barvnimi fotografijami vzorcev v naravni velikosti so nadvse natančno in premišljeno izrisani in izvezeni motivi in kompozicije v ubranih barvnih tonih. Knjiga Križci stane 2390 tolarjev.

Zapostavljeni in stigmatizirani

Slovensko združenje za duševno zdravje Sent se je odločilo, da v obliki publikacije predstavi **Skrb za osebe z duševnimi motnjami v skupnosti**. V knjižici, katere avtorica je dr. Vesna Svab, je opisan tudi program skupnostne skrbi za osebe s psihozo, ki ga izvaja Sent, povzete pa so tudi nekatere druge prostovoljne organizacije za duševno zdravje pri nas. Po podatkih WHO vsaj pet odstotkov prebivalstva trpi zaradi resnih duševnih motenj, vsaj petnajst odstotkov zaradi manj resnih, vendar potencialno ogrožujočih oblik duševne stiske, stanja, ki povečujejo psihološko občutljivost, pa so v porastu. To so stresni način življenja, dolgotrajna nezaposlenost ter razpadanje družinskih in socialnih mrež z izgubo socialne podpore in socialno izolacijo. Koliko je ljudi, ki se vračajo po pomoč v različne psihiatrične ustanove v Sloveniji, je težko oceniti, v psihiatričnih bolnišnicah pri nas pa se sicer zdravi več kot deset tisoč bolnikov.

(KaN)

ZA NOVO

OTROCI JO POTREBUJEMO!

PRISPEVAJTE PO SVOJIH MOČEH!

Žiro račun: 50101-654-41037.

Hvala.

Objave o prispevkih preberite v reviji Otrok in družina.

Grizli (10)

Muska se ni in ni nehal čuditi

Muska je neizmerno občudoval Thora. Toliko postrvi! Sam je pojedel komaj eno, pa je bil tako sit, da se mu se hoditi ni ljubilo. Bo tudi sam kdaj tako velik in močan in se bo lahko tako nazrl? »Presneto! Pojesti toliko postrvi,« je razmisljal, a je že zaspal. Tudi Thor je legel poleg njega, spustil glavo na sape in zaprl drobne oči. Tako sta drug poleg drugega ležala nekaj ur. Muska se je nekajkrat preplašeno prebudit in se preprical, ali je prijatelj se poleg njega. Odkar je bil priča Thorovemu boju s črnimi medve-

Nenadoma se mu je posvetilo, od kod ta nemir. Bilo je to hrepenenje po njegovi Isquao. To se je ponavljalo leto za letom. Vsako leto ob tem času je občutil neverjetno slast ob ribah. Toliko jih je pojedel, da je ves dišal po njih. Bil pa je na ta vonj tudi zelo ponosen, saj je bil prepričan, da je njegovi izbranki zelo všeč. Gotovo ga je zaradi tega dvakrat bolj ljubila! Zato se je tudi vsako leto odpravil v te skrite kraje, kjer je bilo rib v izobilju. Zato je tudi leto za letom temeljito ovažal bregove vseh jezer na poti,

Le kam hodita? Da se ni Thor zmotil in sta zasla?

Nenadoma je v bližini husknila mimo čudna senca. In potem se ena prav čez Musko. Kaj je to? Groza! Medvedek je zagledal dvoje zarecih oči, ki so se mu približevale od strani. Velika zival, ki se je neslišno plazila proti nje-mu! Musha je žalostno zacvilil in se pognal k Thoru. Kakšna sreča, da ima tako močnega prijatelja! Grizli se je obrnil in zarencal. Prav nevarno je bilo slišati. Opozorilo je razumel tudi velik ris, ki se je že obližoval, kako mu bo te-

brov pri njem, da ga je usmeril proti gradbišču. Potem je tako trescilo, da je Muska kar poskočil. Kaj je bilo to? Thor mu je pokazal z glavo. Bober na nasprotnem bregu je pregledal drevesce, ki se je s truscem podrlo. Zdaj se je grizli navelical opazovanja. Napotil se je dalje. Spotoma si je hotel pobliže ogledati se nasip, ki so ga zgradili bobri. Če je dovolj trden, ga bo tudi sam lahko izkoristil kot most do nasprotnega brega. Bober čuvaj je opazil ogromnega medveda in je začel razburjeno udarjati po vodi s svojim širokim repom. Tleskanje je odmevalo kot pokanje pusk. V nekaj trenutkih je jezero vrvelo od gibčnih zivali. Pustile so delo in na glavo poskakale v vodo.

Muska je tako radovedno opazoval to sviganje, da je kar pozabil na Thora. Potem se je le ozrl. Kaj, po tej poti naj gresta? Toda Thoru se na kraj pameti ni prišlo, da bi mladiča vprašal za svet. Oprezno je zakoračil na nasip. Do sedaj ga je prav dobro držal - torej gre lahko naprej! Brez najmanjše nezgode je prišel do sredine. Zamomljal je v znak priznanja. Ti bobri res niso kar tako. Presneto temeljito so opravili svoje delo! Muska je oprežno stopical za prijateljem, ceprav mu je bilo pri srcu hladno. Oddahnil si je, ko sta bila končno na drugem bregu in je nasip ostal za njima.

Bosta zdaj počivala? Ne, Muska je bil v veliki zmoti, če je pričakoval, da se bo Thor ustavil. Grizli očitno ni bil niti najmanj utrujen. Pot ju je zdaj spet vodila navzgor. Thor se je napotil po nekakšni kozji stezi, po kateri sta hodila cele pol ure. Da bi bilo Muski se huje, sta morala nekajkrat tudi prek močvirnih livad. Le zakaj si je Thor izbral prav to pot, se je pri sebi jezil medvedek. Trava je bila tako neprijetno ostra, da si je Muska porezal smrček. In kako so ga sele bolele tačke! Komaj se je vlekel naprej. Pri vsakem koraku ga je zabolelo. Zakaj morata tavati celo noč?

»Dovolj mi je vsega,« je tiho cvilil Muska. Ampak grizli je bil očitno gluhi. »Spal bi rad,« je jadoval mladič, zdaj že glasneje. Razmisljal je, kako bi bilo lepo, ko bi mu cel mesec ne bilo treba napraviti niti koraka. Kaj sta na koncu koncev imela od tega nesmiselnega hitenja? Njemu nikakor ni bilo do tega - se malo ne! Ko sta pustila za seboj močvirnato livado, je slo spet nekoliko lažje. Na pesčeni zemlji Muske vsaj noge niso bolele. Tudi zvezde so zasijale na nebu. Pomežikale so cmeravemu medvedku, onemoglemu od silne utrujenosti. Jezno je poskilil Muska proti njim, češ, se posemohovale se mi boste!

Dolgo uro je medvedek sepal za Thorom, dokler se ga ni usmi-

lila narava sama. Zvezde so izginile, oblaki so prekrili nebo, veter je začel hudobno zavijati. Thor je postal in dvignil glavo. Očitno se je približevala huda nevihta. Postajalo je temneje in temneje. Padle so prve debele kaplje. Nenadoma je blisk prepral nebo, strahovito je zabobnelo. Treba je bilo naglo poiskati zavetišče. Nekaj lučajev stran je bila skupina skalovja, ki je tvorila nekakšno pečino. Tam bi bila medveda na varnem. Thor je pohitel proti skalam, Muska urno za njim. Prestašile so ga strele, usesca so ga bolela od bobnenja groma.

Ravno o pravem času sta pritekla do skrivališca. Zavlekla sta se vanj. Zunaj je noč paral grom za gromom, notri pa je bilo varno in Muska se je stisnil med tople grizlijeve sape. Lilo je kot iz skafa, strele so razsvetljevale noč. Muska je drhtel. Thor pa se ni vznemirjal zaradi jeze narave. Prava rec! Glavno, da ni bil moker. Kopanje je ljubil samo takrat, kadar se je potem lahko posušil na toplem soncu. Pogledal je medvedka. Muska je že sladko spal. Thor pa je strazil. Le tu in tam je zadremal, pa se je spet naglo zbudil. Nek notranji nemir mu ni dal spati. Naliv je počasi ponehal in le rahlo je se deževalo.

Napisal: J. O. Curwood
Narisal: Z. Lordanic
(Se nadaljuje)

dom, se je kar bal zanj. Kaj bi bilo, če bi se mu kaj zgodilo?

Se bolj ga je skrbelo, da bi grizli nenadoma odšel in ga pustil samega. Kaj bi bilo potem z njim? Saj to bi bilo grozno! A ko je videl, kako mirno spi Thor poleg njega, je tudi medvedek spet zadremal. Le od casa do casa se je preprical, če temna gmo-ta poleg njega se vedno mirno diha. Da, vse je bilo v najlepšem redu. Mir, senca, poln trebušek in dolg počitek. Deveta nebesa! Dve uri pred sončnim zahodom se je grizli prebudit. Dvignil se je in se pretegnil v vsej svoji strasni velikosti. Takoj je bil tudi Muska pokonci. A glej ga, kam jo maha prijatelj? Menda ne spet lovit postrvi?

Res, Thor si je privoščil se tri tolste ribe. Le kam jih spravi, se je čudil Muska, ki je z največjo muko pospravil se eno ribjo glavo, vse drugo pa je prepustil Thoru. Grizli si seveda ni dal dvakrat reci, do zadnje kosčice je pospravil vse, kar je ostalo. Zdaj je bil res sit. Zadovoljen pa se vedno ni bil. Počasi je krenil naprej. Kaj ga je pripeljalo sem? Strah pred človekom? Ali potreba, da bi se najedel rib? Se sam si ni znal razložiti. Ze teden dni ga je razjedal nemir, ki je v zadnjih dveh dneh dosegel vrhunec. Kot dobro navit motor ga je gnal vedno dalje in dalje, prav sem, k tem jezerom.

dokler ni vedno enako nezmo-tljivo prišel do sem in se ves posvetil lovu na postrvi.

Muska pa se ni in ni nehal čuditi. Kako nenavaden kraj! Nobenega svizca. Nikjer sumenja slapov. Samo črna, negibna jezera sredi nemih, temnih gozdov. Skalovja sploh ni bilo. No, pa to je malega Musko veselilo. Končno se mu enkrat ni bilo treba vzpenjati in plezati. Treba je bilo kvecjemu premagati kako podrto deblo, a to medvedka ni utrujalo. Včasih sta sla s Thorom mimo dreves, ki jih je podrli veter, drugič spet sta se približala skozi gosto grmovje. Niti sapice ni bilo čuti in svetloba je le slabotno prodirala skozi gosto listje. Muska se je kmalu privadil na zeleni polmrak.

Tla so bila debelo prekrita z mehkim mahom in medveda sta hodila neslišno. Povsod je dišalo po uvelem listju. Mladič je sprva zadovoljno skakljal za vodjo. Sla sta precej počasi in Muski se ni bilo treba kaj prida naprezati. Kaj pa, če se je Thor cesa bal? Muska ga je opazoval, kako je pogosto zastajal in se ogledoval. P

Potem je spet vohljaj okoli vsakega drevesa ob mirnih jezercih. Ob najmanjšem sumu se je zdrzil in zastrigel z ušesi. Vedno bolj mracno je postajalo. Muska, ki je vedno manj navdušeno hodil za prijateljem, je spet postajal utrujen.

knil medvedek. Pa ravno zdaj ga je moral grizli opaziti! Toda ris je vedel, da z medvedi ni sale in jo je jedrno ubral proc.

Ni se se čisto stemnilo, ko sta nenavadna prijatelja prišla na planjavo. Thor se je spet oziral, kot da nekaj išče. Da, tam je bil tisti potok! Malo naprej pa velik ribnik. Muska je prislunil: tisine je bilo konec, kot bi odrezal. Nekakšno sustenje in zuborenje je odmevalo z vseh strani. Zdelo se mu je, da glasovi prihajajo iz ribnika. Hitro se je postavil k Thoru, ki je opazoval vodo. Le kaj vidi v njej, se je vprašal Muska. Kaksne čudne zgradbe pa so sredi jezera? Se nikoli ni videl cesa takega. Po vodi so brzele sem in tja srebrnkaste zivali z majhnimi, temnimi glavami in širokimi repi.

»Bobri,« je zamrmral Thor. Kadar koli je prišel v to dolino, je obiskal naselbino bobrov. Če se je le dalo, si je privoščil okusnega, tolstega mladega bobra. Toda danes ni bil lačen. Le stal je in opazoval marljive zivali. Odkar je bil zadnjikrat tu, se je naselbina močno povečala. En mogocen nasip je bil gotov, drugega so pravkar gradili. Na drugem bregu sta dva bobra poskušala spraviti v vodo precej veliko deblo. Kako sta se mucila! Medveda sta pozornost gledala. Glej! Končno se je deblo zvalilo v vodo in pri tem glasno pljusnilo. Ze je bil eden od bo-

OBISK / S POSREDOVANJEM IN V SPREMSTVU PREDSTAVNIKOV KMEČKE ZVEZE

Kmete iz Veneta navdušil obisk pri kolegih v Sloveniji

Ogledali so si celo vrsto zanimivosti in spoznali položaj kmetijstva

V četrtek, 19. in v petek, 20. t.m. se je mudila na obisku v Sloveniji delegacija italijanske zveze kmetov CIA iz Veneta. Vodil jo je podpredsednik deželne organizacije Gianni Rasera, v njej pa so bili vsi pokrajinski predsedniki ali podpredsedniki iz dežele Veneta. Na obisku v Sloveniji sta goste iz Veneta spremljala vodja strokovne službe Kmečke zveze Mario Gregoric in njen tajnik Edi Bukavec. Obisk je sodil v okvir primerjalne studije o položaju kmetijstva v Sloveniji in v Venetu, ki jo izdeluje strokovna služba CIPA ATI v sklopu zveze CIA Veneta, namen obiska pa je prav zato bil boljše in neposredno spoznati kmetijsko realnost Slovenije, njene

značilnosti in usmeritve.

Obisk se je začel s srečanjem na Zadrugni zvezi Slovenije, kjer so imeli italijanski gostje okrog tri ure trajajoči pogovor, v katerem so sodelovali za ministrstvo za kmetijstvo, gozdove in prehrano inž. Ervin Kuhar, odgovoren za svetovalno službo Slovenije (v odsotnosti ministra inž. Osterca), za Zadrugo zvezo Slovenije inž. But (v odsotnosti predsednika inž. Lea Freliha) in Ciril Smerkolj za sindikat kmetov oziroma za Slovensko kmečko zvezo. Inž. Kuhar je strnjeno, a pregledno prikazal aktualni položaj kmetijstva v Sloveniji, njegove probleme, slabosti pa tudi prednosti, posebej se v perspektivi stopanja Slo-

venije v Evropsko unijo. Inž. But je goste seznanil z zgodovino in vlogo Zadrugne zveze v današnji stvarnosti, predstavnik sindikatov pa je položaj kmetijskega sektorja v Sloveniji orisal bolj iz kritičnega zornega kota, posebno kar zadeva globalno kmetijsko politiko Slovenije.

Gostje so z velikim zanimanjem poslušali izvajanja vseh treh predstavnikov slovenskega kmetijstva (s pomočjo prevajalskega posredništva obeh predstavnikov Kmečke zveze iz Trsta) in tudi sami postavili vrsto specifičnih vprašanj in dobili nanje tudi izčrpne odgovore, tako da so na koncu prejeli stvaren in objektivni vpogled v položaj kmetijstva v Sloveniji.

Drugi del prvega dneva obiska so gostje izkoristili za ogled dveh vzornih kmetij na Dolenjskem. Pri tem sta jih spremljala se dva svetovalca strokovne službe za Dolenjsko, od katerih je bila ena svetovalka za probleme zensk in družin na podeželju, posebno s socialno-kulturnega vidika. Tako so si v Sentjerneju ogledali kmetijo Stemberger, ki ima 4 hektarje vinogradov s tipičnimi krajevnimi sortami, med katerimi prednjači znameniti cviček. Obiskali so tradicionalno, vendar vzorno urejeno klet s kakovostnimi vini tega vinorodnega območja. Kmetija je družinsko vodena in obvladajo ves cikel od vinogradu do ustekleničenja, ima pa še druge dopolnilne dejavnosti. Gostje so zelo ugodno ocenili tudi

pokušana vina, ki se seveda povsem razlikujejo od tistih v Venetu, predvsem zaradi drugačnih klimatskih in zemeljskih razmer. Sledil je obisk kmetije Abram v Kostanjevici ob Krki, ki je usmerjena v sadjarstvo in zelenjadarstvo ter v pridelavo kislega zelja, kar je bilo za goste se posebej zanimivo, saj pridelave kislega zelja v Venetu ne poznajo in je bila to zanje popolna novost.

Drugi dan obiska je bil namenjen ogledu nekaterih kmetijskih obratov na Stajerskem. Najprej so se ustavili na sadjarski kmetiji Askerc v Rimskih Toplicah, ki se ukvarja predvsem z gojenjem jablan različnih sort na površini okrog 4, 5 hektarja z letno proizvodnjo okrog 800 stotov kakovostnega sadja in s hladilniki s kapaciteto okrog 300 stotov. Na kmetiji izdelujejo tudi košarice za sadje za lastno potrebo in za prodajo.

V zaselku Nova Cerkev so si potem ogledali kmetijo za proizvodnjo mleka z okrog 55 glavami molznic. Mleko prevzema vsak drugi dan mlekarja s tovornjakom. Kmetija leži na strmih pobočju, kjer ima živina idealne pogoje za pašo.

V Polzah na poti od Laskega proti Celju je sledil ogled Sorzevega stajarskega, a aktivnega lesenega mlina na vodni pogon, v katerem meljejo biološko pridelano moko tako iz bele in rumene koruze kot iz pšenice in rži. Povrh se na kmetiji ukvarjajo se s čebelarstvom in sadjarstvom, imajo tudi velik lesen kozolec, vse pa je v čudovi-

ti, naravnost idilično razkosni naravi. Nad vsem kar so videli tukaj, so bili gostje se posebno navdušeni.

Od Sorzevega mlina so gostje s spremljevalcema skočili se na ogled kmetije Sesko v kraju Socka, ki se ukvarja z rejo toplokrvnih konj za dresažo, in na vinogradniško kmetijo Urska v istem kraju. Prav nazadnje so si ogledali se svojevrstno kmetijo Arbajter nad vasjo Zreče na nadmorski višini 930 metrov, kjer redijo kakih 90 jelenov in košut, vzdržujejo 70 hektarjev gozda in vodijo vzorni kmečki turizem s 17 posteljami v povsem obnovljenem starem kmečkem poslopju. Gostom nudijo domače salame in prsute iz jelenjega mesa in druge izključno domače dobrote.

Ob koncu obiska in ob slovesu gostje iz Veneta niso skrivali svojega navdušenja nad gostoljubnostjo ljudi, nad dobrim strokovnim znanjem kmetijskih podjetnikov in temu primerno ureditvijo kmetij, seveda pa jih je navdušila tudi enkratna lepota pokrajine, ki nudi idealne pogoje za razvijanje kmečkega turizma. Vse, kar so videli, je bilo zanje pravo odkritje, saj je večina bila tokrat prvič na obisku pri stanovalcih vrstnikovih v Sloveniji.

Seveda bodo predstavniki slovenskega kmetijstva v kratkem vrnili obisk gostom iz Veneta, kar bo okrepilo vezi med to deželo in Slovenijo, in to po zaslugi dragocenega posredništva naše Kmečke zveze. (j.k.)

ČLOVĚK IN ZEMLJA

Kmetijski nadzornik iz Pordenona v Trstu

Pretekle dni se je mudil na Trzaskem načelnik kmetijskega nadzornišča v Pordenonu dr. Galasso. Prisel je na povabilo načelnika kmetijskega nadzornišča v Trstu dr. G. Degenharda, in sicer zato, da bolje spozna trzasko kmetijsko stvarnost in predvsem oljkarstvo. V ta namen se je v dolinski občini srečal z našima uspešnima oljkarjema Danilom Starcem in Robijem Oto. Po izčrpnem pogovoru, v katerem sta uglednega oljarskega strokovnjaka seznanila z zgodovino, razmerami in problemi oljkarstva na Trzaskem ter z dosežki v zadnjih letih, ki se kažejo v splošno priznani kakovosti naših olj. Danilo Starc je ob tem pripomnil, da je naše olje zal večkrat zapostavljeno, kar je v nasprotju z ugotovitvami italijanskih strokovnjakov, da so naša olja vrhunske kvalitete.

Po razgovoru, ki se je dotaknil tudi drugih specifičnih kmetijskih proizvodov na Trzaskem, si je gost ogledal oljčni nasad na Celu, novo vinsko klet podpredsednika Kmečke zveze Robija Ote in vrtnarijo predsednika Kmečke zveze Alojza Debelisa na Kolonkovcu, kjer se je seznanil s specifično takega vrtnarstva, za katerega je značilna intenzivna pridelava na malih površinah. (-en)

Povračilo škode zaradi neurja

Občinska služba za ceste in kanalizacijo je Kmečko zvezo povabila, naj ji čimprej dostavi seznam poljskih cest, ki jih je poškodovalo neurje 28. avgusta letos. Občina bo na podlagi prejetih podatkov izračunala obseg predvidenih stroškov za njihovo popravilo in izdelala tehnični načrt za potrebne posege. Občina bo tudi prosila Deželo za ustrezen prispevek. Kmečka zveza, ki je pred časom že formalno pisno poslegla za odpravo povzročene škode, prosi vse prizadete, naj se v zvezi s tem oglašijo v njenih uradih.

Svetovalska služba za cvetličarje

Z dopisom stanovskim organizacijam je načelnik kmetijskega nadzornišča v Trstu Degenhardt uradno sporočil, da je bila ustanovljena svetovalna služba za cvetličarstvo. Pobudo je dala Trgovinska zbornica, ki jo je tudi finančno podprla. Služba, ki bo poskusno delovala šest mesecev, bo nudila svetovanje podjetjem, ki potrebujejo specializirano tehnično pomoč. Interesenti se lahko neposredno obrnejo na dr. Mario Luiso Pizzulin, in sicer vsako sredo od 10. do 12. ure na sedežu kmetijskega nadzornišča v Ul. degli Stella 1 (tel. 040/3772037 - 3772074 - 3772093).

GOZDOVI / FINANSIRANJE

Evropska unija vlaga v zaščito gozdnih površin

Evropska unija je za stiri leta 1994-97 že lani odobrila investicije v višini 37 milijard lir za pogozdovanje kmetijskih površin in za izboljšavo obstoječih gozdov. Izdala je tudi pravilnik st. 2080/92, ki ureja postopek za koriščenje te investicije na osnovi vložitve ustreznih prošnje na deželno oziroma pokrajinsko ravnanjstvo za gozdove. Lani je bilo v naši deželi vlozeno prošenj za skupnih 600 hektarjev novih gozdnih površin.

S 1. septembra letos je bil ponovno odprt rok za vložitve prošenj za koriščenje tega investicijskega nakazila Evropske unije. Prošnje je mogoče vložiti do 31. decembra letos, opremljene pa morajo biti z načrtom, ki ga podpiše pooblaščen strokovnjak. Deželno ravnanjstvo za gozdove pri tem poudarja, da lahko ugodnosti Evropske unije poleg zasebnikov prek stanovskih organizacij izkoristijo tudi občine in druge javne ustanove, ki posedujejo gozdove. Deželno ravnanjstvo je v ta namen dalo natisniti brošuro z opisom vseh podrobnosti, ki jih vsebuje pravilnik Evropske unije in interese ga lahko dobijo pri vseh gozdarskih nadzorništvih, za morebitna pojasnila pa se lahko obrnejo tudi na Kmečko zvezo.

Ker gre za precejšnjo finančno sred-

stva, ki bi jih bilo skoda zanemariti, naj navedemo samo nekaj bistvenih stvari. Pravilnik predvsem razlikuje med posegi na gozdnih površinah (za nove nasade ali za izboljšavo in vzdrževanje obstoječih) v nizinskih in goratih območjih, pri čemer je izrecno receno, da prihaja financiranje novih gozdnih nasadov v postev samo na nizinskih območjih, v trzaski pokrajini torej samo v dolinski in miljski občini in v delu trzasko občine. Pogozdene površine ne smejo biti manjše od 5 tisoč kvadratnih metrov, tudi če so sestavljene iz medseboj ločenih parcel, od katerih pa vsaka zase ne sme biti manjša od tisoč kvadratnih metrov. Prispevek zanaša stiri tisoč ekujev ali nekaj več kot osem milijonov lir na hektar, koristnik pa se mora obvezati, da bo gozd negoval vsaj 20 let, za kar bo prejemal letno vzdrževalnino v znesku 1, 2 milijona lir.

V višinskih predelih (pri nas vse občine razen dolinske, miljske in dela trzasko) pridejo v postev le izboljšave in vzdrževanje gozdov. Prispevek znaša v tem primeru 1.200 ekujev ali nekaj več kot 2, 4 milijona lir.

Predvideni so tudi prispevki za gradnjo gozdnih poti v višini 18 tisoč ekujev za vsak kilometer, kar znaša v lirah skoraj 37 milijonov. (jk)

STROKOVNI NASVETI / NEKAJ NAPOTKOV ZA OKRASITEV DOMAČEGA VRTA

Sajenje okrasnih grmovnic

Jesen je poleg pomladi primeren čas za sajenje okrasnih grmovnic. Zato ne bo odveč, da spregovorimo o tem in ponudimo nekaj napotkov tistim, ki nameravajo v tem obdobju okrasiti svoj vrt.

Prva stvar, na katero moramo biti pozorni, je pravilna izbira rastlinskih vrst. Različne rastline namreč zahtevajo zelo različne življenjske razmere. Nekatere uspevajo na izrazito apnenih tleh, drugim prija ilovnata tla, nekatere potrebuje veliko sonca, druge pa za nemoten razvoj senco. Nekatere grmovnice potrebujejo mnogo vlage, druge pa suho zemljo. Če hočemo na vrtu doseči zazelene uspehe, moramo poznati predvsem te lastnosti rastlin in jim na vrtu omogočiti ustrezne razmere. Tudi okrasna vrednost rastline je na domačem vrtu izredno pomembna. Za vsako je treba najti primeren prostor, da pride do izraza njena privlačnost in da s svojo lepoto ne tekmuje preveč z ostalimi rastlinami.

Poskrbeti je treba tudi za

primerno usklajenost barv in za zaporedje cvetenja. Močni barvni kontrasti niso vselej zazeleni, kot ni zazeleno, da grmičevje cvete istocasno, saj zaradi tega bujnemu cvetenju sledi popolna odsotnost cvetja. Pri pravilni izbiri nasvetne grmovnice izbiramo razveseljujejo vse leto.

Pri sajenju ne gre pozabiti na razvoj, ki ga doseže rastlina. Razdalje med grmovnicami naj bodo taksne, da se ne bodo med seboj prerascale in zakrivatele.

Rastline sadimo v jame, ki morajo biti dovolj globoke in s premerom 50 centimetrov. Če je zemljišče slabo, je priporočljivo izkopati čim večjo jamo. Pred saditvijo odstranimo vse poškodovane mladike in korenine, druge pa skrajšamo približno za tretjino. Ko postavimo grm v jamo, skrbno razprostremo korenine in jih prekrijemo s tenko plastjo drobne zemlje. Po gnojenju s kompostom ali preperelim hlevskim gnojem rastlino zasujemo. Preden pritismo zemljo z nogo ob posajeno ra-

stlino, da se korenine spriamejo z zemljo, se prepričamo, da grm ni posajen pregloboko. Če smo kupili rastline v plastični posodi, je ne smemo preprosto izvleči, ker bi sicer uničili drobne koreninice. Posodo moramo prerezati in jo potem odstraniti, nakar sadimo tako, kot je opisano za grmovnice brez »bale«.

Kadar sadimo, računamo tudi s tem, da trajnice trpijo zaradi utrujenosti tal. Zato rastlin istega rodu ne sadimo ponovno na isto mesto.

Za konec navajamo nekaj imen cvetnih grmovnic, ki so primerne za naše razmere.

Forsitija (*Forsythia*) - s krasnimi rumenimi cvetovi cvete zgodaj spomladi.

Blagoduh (*Calycanthus floridus*) - zanimiv je zaradi rjavega cvetja in posebnega vonja. Cveti v decembru in zraste do 1, 5 metra visoko.

Snežena kepa (*Viburnum opulus*) - razvije junija zelo lepe cvetove v kepastih socvetjih.

Rdeča cvetoča medvejka (*Spirea bumalda*) - meter visok grm je s svojimi rdečimi kobulami zelo lep.

Bela Vanhouttijeva medvejka (*Spirea Van Houttei*) - je nekoliko nižja, toda bolj obložena z belimi cvetovi. Cveti v maju.

Dojčija (*Deutzia scabra*) - visoka približno meter, beli cvetovi imajo rahlo rožnate robove.

Majnica (*Syringa*) - doseže 4 metre višine. Cvetje je različnih barv.

Skrobotovec (*Philadelphus*) - bohoten grm z belim disecim cvetjem.

Ognjeni trn (*Pyracantha coccinea*) - na cvetnih kobulicah nastanejo lepi oranžni in rdeči plodovi, ki se ohranijo dolgo v zimo.

Japonska kutina (*Chanomel-lis japonica*) - mikavna grmovnica, ki cvete zgodaj spomladi. Cvetovi so beli in oranžni do temno rdečih odtenkov.

Za strokovno službo Kmečke zveze Dr. Mario Gregoric

Nepravilnosti v toplotni izolaciji

Pogosto nismo zadovoljni s temperaturo, vlago, kvaliteto zraka, preprihom in drugimi okoliscinami v nasih delovnih ali bivalnih prostorih. Nanje vplivajo razni dejavniki, med katerimi je velikokrat vzrok za nezadovoljstvo nepravilno projektirana ali slabo izvedena toplotna izolacija objektov, ceprav se tega niti ne zavedamo.

Poleg nepravilnosti v toplotni zaščitni so nastete neprijetnosti tudi posledica slabih bivalnih navad, napačno projektirane, slabo reguliranega ali neprimerno vzdržane ogrevalnega sistema, prevelikih izgub zaradi prezračevanja, ki jih povzročajo netesna okna in vrata ter tudi napake v zavarovanju pred meteorološko ali talno vodo.

Nepravilnosti v toplotni zaščitni se kažejo na več načinov:

- uporabniki niso zadovoljni z mikroklimatskimi razmerami v bivalnih ali delovnih prostorih (prenizka temperatura, preprih, vlaga)
- stroški ogrevanja so previsoki
- na posameznih delih konstrukcije se pojavlja vlaga in celo plesen.

Bivanje, denimo, v

prostorih s plesnijo na zidovih, s preprihom ali mrzlimi stenami res ni prijetno, zato želimo poiskati vzroke za te nepravilnosti in jih odpraviti.

Izkusnje so pokazale, da gre v hujših primerih najbolj pogosto za kombinacijo več vzrokov hkratno, zato morajo preiskave potekati v več smereh.

Pri ugotavljanju vzrokov za nastanek omenjenih nepravilnosti naj bi poiskali pomoč strokovnjakov, ki bodo s pravilno izbranimi vrstami preiskav ugotovili, kje so ti vzroki in kako jih odpraviti. Marsikaj pa skušamo odkriti že sami.

Preden kličemo strokovnjake, bomo ugotovili, od kod naše nezadovoljstvo:

- Preprih nastaja zaradi netesnosti oken, vrat in drugih elementov, zato preverimo zapiranje okenskih ali vratnih kril, tesnost rez in vgradnje, pri montažni gradnji pa tudi vse stike posameznih sestavnih elementov. Obcutek prepriha dobimo tudi v bližini zelo hladne (neizolirane) stene, ob kateri se zrak ohlaja in spušča proti tlem.
- Vlaga v steni se lahko pojavi zaradi pronicanja meteorne vode (dež,

sneg) skozi poškodovano streho ali druge zaščitne elemente stavbe, lahko gre za dvig talne vode ali pa so zidovi vlažni zaradi kondenzacije zračne vlage na hladnih površinah.

Preverimo lahko stresno kritino in preostale elemente (zatekanje skozi razpoke v fasadi, robove okenskih polic itd.) ter s tem že izlocimo ali potrdimo prvo možnost. Vlaga, ki se dviga iz tal, se pojavlja na spodnjem delu zidu, zato tega saniramo po predvidenih postopkih (potrebujemo pa prave strokovnjake). Kadar prihaja do navlaževanja zaradi pronicanja deževnice ali dviga talne vode, je vlažna največkrat tudi fasada. Če se vlaga pojavi ob taljenju snega na strehi, pa je največkrat kriva preslaba toplotna izolacija podstrešja.

Kadar je vlaga v kotih in vogalih, na stiku stene in stropa ali pa na zidovih opazimo vlago in prah, ki se jih prijemlje predvsem tam, kjer so stiki med posameznimi opekami, ali tam, kjer je v steni beton (preklade, protipotresni stebrički...) lahko upravičeno sumimo, da so nekatera mesta slabo toplotno izolirana.

Plesen se pojavlja na vlažnih mestih predvsem tam, kjer kondenzira vodna para na hladnejših površinah. Ob vlagi in plesni na takih površinah moramo preveriti tudi vlažnost zraka v prostoru. Pri zelo visoki sorazmerni zračni vlagi (na primer zaradi sušenja perila ali velikega števila rastlin v zaprti prostoru in tudi spanja v zaprti spalnici) moramo najprej poskrbeti za njeno zmanjšanje, bodisi z odstranitvijo njenega izvora ali pa s pospešenim prezračevanjem. Če ta ukrep ne pomaga, bomo poiskali slaba mesta v toplotni izolaciji in jih sanirali.

Plesen je lahko tudi posledica nepravilno razmeščenega pohištva, ki lahko ovira kroženje zraka v vogalih, tako da do njih ne pride dovolj toplega zraka; s tem se temperatura zniža in pride do kondenzacije.

M.Z. (D&D)

PRODAJALNA GORIVA MARZ/01

CARSO GAS

Marzi Paola
(bivši Keroagipgas)

PRODAJAMO PLINSKE JEKLENKE

PETROLEJ (KEROZENE),
PLINSKO OLJE,
DRVA, PREMOG, BRIKET,
(in manjše prevoze na splošno)

**HITRE DOBAVE
NA DOM**

KRIZ 200 - TRST
TELEFON 220367

Ura: ponedeljek 8.30 - 12.30
od toka so sobote 8.30 - 12.30 / 16.30 - 18.30

CHIURLO

Toplotna in pogonska goriva, maziva, upravljanje toplotne

Energija v gibanju

TRST - Tel. 040 / 823023
GRADIŠČE (GO) - Tel. 0481 / 99216

ZADRUŽNA
KRAŠKA
BANKA

Tvoja domača banka

Tel: (040) 21491

Sedež: Opčine - ul. Ricreatorio 2

Podružnice TRST - Trg Libertà, 5
NABREŽINA - Trg Sv. Roka, 106
SESLJAN - 44
BAZOVICA - Ul. Gruden, 23

KLIMATSKE
OGREVALNE
HIDRO - SANITARNE in
PLINSKE NAPRAVE

METRO S.a.s.

TRST - Ul. Tor San Piero 16
Tel. 040/44100

ELEKTRIČNI MATERIAL

GABURRO WALTER
OSRAM VIMAR
blucino

Domjo 132 - Dolina - Tel. 820734 (pri TKB)

Shell GAS

ZELENA TEL. ŠTEVILKA
1670 - 10591

MILJE TS - Tel. (040) 231625 - 232373

BRENC

INŠTALACIJE IN POPRAVILA

Proseška Ul. 1/a - Opčine - TRST
Tel./Fax 040 - 215101

TATA
PROGETTO COMFORT

ANTONIO
SFERCO

- PLINSKO OLJE ZA OGREVANJE
- KURILNO OLJE UTEKOČINJENOST 3/5
- LES ZA KURJAVO
- RAZNE VRSTE PREMOGA
- BRIKETI
- dostava in namestitev CISTERN z DVOJNIM PREKATOM po meri
- čiščenje in preizkusi tesnenja cistern po zakonskih normativih.
- načrtovanje, instalacije in upravljanje toplotnih in klimatskih naprav.

Placila z bančno pobotnico po 30. dneh
Hitra dostava na dom

Trst, - Ul. A. Valerio 41 Tel. 566222 - 566223

trgovina
IDEALE

geom. Giancarlo Foraus

TRST
Ul. Settefontane 3/C

HIDRAVLIKA in OGREVANJA
INŠTALATERSKA IN ZIDARSKA DELA
ZA VAŠO METANIZACIJO
po normativih zakonov 46/90 in 10/91
PLINSKE PEČI - RADIATORJI
Strokovno vzdrževanje napeljav

Na razpolago smo Vam vsak dan,
razen ob sobotah in nedeljah: od 8.00 do 12.30 in od 14.30 do 18.00

DELAVNICA

SAVI

Lesene - aluminijaste
zasteklitve in kovaštvo

KRIZ 152 (TS) TEL. (040) 220294

La Combustibile

34100 TRST - DOMJO - Tel. 820331-810252

- diesel goriva
- plinsko olje za ogrevanje
- motorna olja
- les in premog za kurjavo
- peči in štedilniki na drva

Shell

Pooblaščen prodajalec
za tržiško pokrajino

PERINI
VIRGILIO

Izvaža tehnološke stanovanjske
in industrijske napeljave:

s strokovno tehničnimi rekviziti
kakor predvideva zakon št. 46/90
(varnost na napeljavah)

HLADILNIKI - KLIMA IN HLADILNE
NAPRAVE - ELEKTROTEHNIKA
VODOVODNO IN TERMO
SANITARJE - METAN -
ZIDARSKA DELA
OPREMA KOPALNIC

Izdaja osebnih knjižic za avtonomne
in centralizirane napeljave
kakor jih predvideva
D.P.R. št. 412/93 člen 11, odstavek 9

TRST - Ul. COMMERCIALE 26
TEL. 040/421808 - FAX 040/44860

RAI 1

6.00	Aktualno: Euronews
6.45	Kvarkov svet - Odkrivajmo zivalski svet - Na gorah Atlasa - Gozdovi
7.30	Otroski variete Aspetta la banda!, risanke, 8.00 L'albero azzurro, 8.30 La Banda dello Zecchino, vmes risanke
10.00	Aktualna odd. Zelena linija (S. Vannucci)
10.45	Masa
11.45	Nabozna odd. Sedmi dan, papežev Angelus
12.20	Aktualno: Zelena linija v živo iz narave
13.30	Dnevnik
14.00	Variete: Domenica in (vodi Mara Venier), vmes sportni oddaji (15.20) Cambio di campo, (16.20) Solo per i finali
18.00	Dnevnik
18.10	Nogomet: 90. minuta
19.00	Variete: Domenica in
19.50	Vreme, dnevnik in sport
20.40	TV film: Il grande Fausto (dram., It. -Fr.-Nem. '95, i. S. Castellitto, O. Muti, Bruno Ganz, E. Bouix)
22.25	Dnevnik 1
22.30	Dok.: Domenico Modugno - Legenda Mr. Volare
0.00	Dnevnik 1, zapisnik, horoskop in vreme
0.30	Film: La capannina (kom., ZDA '57)

RAI 2

6.55	Variete: Jutro v družini, vmes (7.00, 7.30, 8.00, 8.30, 9.00, 9.30 in 10.00) dnevnik
10.05	Variete za najmlajše
10.40	Kviz: Che fine ha fatto Carmen San Diego?
11.25	Nan.: Blossom
12.00	Variete: Opoldne v družini (vodi M. Giletti)
13.00	Dnevnik, oddaja o motorjih, 13.30 Telecamere, vremenska napoved
14.05	Aktualna odd.: Dalle parole ai fatti - Srečanja s...
14.10	Film: Una borsa piena di guai (kom., ZDA '88)
16.30	Disneyeve risanke
17.20	Film: Pomi d'ottone e manici di scopa (fant., ZDA '71, i. A. Lansbury)
19.00	Nogomet A lige
19.35	Vreme in dnevnik
20.00	Sport: Domenica sprint
21.00	Film: Wanted - Vivo o morto (krim., ZDA '87, i. R. Hauer, G. Simmons)
22.55	Glasba: Nagrada Tenco
23.30	Dnevnik in vreme
23.50	Zidovska kultura
0.20	TGR Sredozemlje - V sedelovanju s France 3
0.50	Nagrada Tenco (2. del)

RAI 3

6.30	Variete: Fuori orario
9.30	Dober dan, glasba: Koncert ob 50-letnici Združenih držav
10.50	10. beneski maraton
12.30	Nan.: Davvero
13.25	Sport: Quelli che aspettano...
14.00	Deželni dnevnik
14.15	Popoldanski dnevnik
14.25	Sport: Quelli che il calcio, 16.30 Stadio Sprint
18.00	IP v kosarki: Buckler-Team System
18.50	Vreme, dnevnik, deželne vesti, 19.45 Sport
20.05	Variete: BlobCartoon
20.25	Variete: Producer - Velika igra kinematografije
22.20	Dnevnik, deželne vesti
22.35	Sport: Sportna nedelja
23.55	Dnevnik in vreme
0.05	Ponedeljkov proces
1.30	Filmske novosti
1.35	Variete: Fuori orario, vmes Cose (mai) viste
2.00	Proza: Il Cardinale Lambertini (i. G. Cervi)

RETE 4

7.10	Nan.: Tre nipoti e un maggiordomo, 7.30 Družina Bradford
8.30	TV film: Giochi pericolosi a Las Vegas
9.30	Teleprodaja
10.00	Variete: Una sera c' incontrammo...
11.30	Jutranji dnevnik Tg 4
11.35	Medicine a confronto
13.30	Dnevnik
14.00	Film: Agguato sul fondo (vojni, ZDA '43)
16.00	Aktualno: Ciak
16.40	Nan.: Donne in carriera, 17.10 A cuore aperto, 18.00 Colombo, vmes (19.00) dnevnik
20.30	Film: Nessuna pietà (krim., ZDA '86, i. R. gere, Kim Basinger)
22.30	Film: Condannato a nozze (kom., It. '93, i. S. Rubini, M. Buy), vmes (23.30) dnevnik

CANALE 5

6.00	Na prvi strani, vreme
9.00	Nabozna oddaja
9.45	Aktualno: Antepima
10.05	Dok.: La compagnia dei viaggiatori
12.15	Glasba: Lestvica LP (vodi G. Scotti, M. Colombari)
13.00	Popoldanski dnevnik
13.30	Variete: Buona domenica (vodi L. Cuccarini, M. Ferrini, M. Merlini)
18.10	Nan.: Norma e Felice (i. G. Bramieri, F. Valeri)
18.40	Variete: Buona domenica
20.00	Dnevnik TG 5 in vreme
20.30	Variete: La sai l'ultima? (vodi G. Scotti)
22.40	Aktualno: Target, 23.10 Nonsolomoda, 23.40 Zanimivosti o filmu Johnny Mnemonic
23.45	Film: Ladri di biciclette (dram., It. '48, r. V. De Sica, i. E. Staiola), vmes (0.30) dnevnik

ITALIA 1

6.30	Otroski variete, vmes risanke in nanizanke
9.55	Variete: Giochi sull'aia
11.30	Nan.: Superboy
12.25	Odpri studio
12.45	Sport: Vodic nogometnega prvenstva, 13.15 Formula 1 Start
13.45	Avtomobilizem F1: VN Japonske
15.45	Sport: Grand Prix
16.45	Film: In fuga con papà (kom., ZDA '90, i. C. Haim, C. Rothrock)
18.30	Odpri studio, vreme
18.55	Nan.: Magnum P.I., 20.00 I vicini di casa, 20.30 X-Files (i. D. Duchovny, G. Anderson)
22.30	Sportna odd.: Pressing
0.00	Variete: Mai dire gol
0.15	Italija 1 sport
1.20	Film: Bada alla tua pelle, Spirito Santo! (vestern, It. '72, i. V. Karis)

TELE 4

19.15	21.50 Dogodki in odmevi
20.30	Dok.: India fantasma
21.25	Nan.: Evening shade
22.00	Telequattro sport

MONTECARLO

14.00	18.45, 21.00, 22.45 TG
12.15	Verde Fazzuoli
14.10	Film: Capitan Blood
16.25	Film: Ena na 13/12+1
20.30	Sport: Golagoal
23.15	Film: Space Vampires (srh., ZDA '85)

RAI 3
slovenski
program

20.25	Risanka: Popaj
20.30	Dnevnik
20.50	Spevoigra KD s Trebc: Sneguljica

BORIS S.popravila TV - VCR
antene - SATUl. Biancospino 22/2
OPCINE

Telefon: (040) 214867 - 214871

SLOVENIJA 1

08.45	Otroski program:
08.45	Ziv zav, ponovitev
09.30	Cebelica Maja
09.55	Samo za punce, pon. 2. dela kanadske serije
10.25	Pestrna, pon. filma
11.05	Grace na udaru, ponovitev 8. dela serije
11.30	Obzorja duha
12.00	Zivljenje dveh svetov: Vodne žuzelke
12.30	Po domače ob nedeljski kavi
13.00	Poročila
13.05	Karaoke, razvedrilna oddaja TV Koper
14.05	Za TV kamero
14.40	Policisti s srcem, 12. del
15.20	Zabavljaca, ameriski film
17.00	TV dnevnik 1
17.10	Po domače
18.50	Hugo - tv igrice
19.05	Risanka
19.20	Loto
19.30	TV dnevnik 2, vreme, sport
19.50	Zrcalo tedna
20.10	Nedeljskih 60
21.20	Zvečilni gumi - lepljiva navada, belgijska dokumentarna oddaja
22.15	TV dnevnik 3, vreme
22.30	Sova
22.30	Moz z masko, 4. del serije
23.20	Poročevalka s sodišča, 9. del nemske nanizanke

SLOVENIJA 2

08.00	Slovenski ljudski plesi: Med Litijo in Cadezem
08.30	Poglej me!
09.05	V vrtincu
09.50	Koncert simfonikov RTV Slovenija: Gabrijelcic, Litoslavski
10.45	Zadnja mafijska poroka, pon. 4. dela serije
11.30	Vesele zgodbe iz zakonskega življenja, 4. del
13.45	Koncert Lucia Dalle
15.55	Sportna nedelja
19.25	Lahkih nog naokrog, 8. oddaja
20.10	Biblija, 33. oddaja
20.40	Ljubezenski sel, film
22.30	Shlomo Mintz igra Bacha, 2. del
23.05	Sportni pregled

KANAL A

09.00	Kalicopko
10.00	Muppet Show, 8. del
10.30	Imamo jih radi, oddaja o zivalih
11.20	Epikurejske zgodbe
11.35	Zametne vrtnice, cestitke
16.50	Unpato, ponovitev
19.05	Generacija transformerjev II
19.30	Burleska
20.00	Vreme
20.05	Klic divjine, 6. del serije
20.55	Kino, kino, kino
21.30	Igra brez konca, 4. del angleskega filma
22.25	Vreme
22.30	Domovanje zmajev, ponovitev filma

Koper

16.00	Euronews
16.10	Vatikan - zgodovina Vatikana, 3. oddaja
17.00	Sredozemlje
17.30	Vesolje je...
18.00	Slovenski program
	Kam vodijo naše stezice
18.40	Korenine slovenske lipe
19.00	Vsedenes
19.30	Odpri strani
20.00	Euronews
20.25	Zrebanje loto
20.30	Istra in...
21.00	Globus
21.40	Nedeljski sportni dnevnik
	Vsedenes
22.00	
22.15	Vzporedna življenja

ORF Avstrija 1

06.00	Deklica iz prihodnosti: Alanini dokazi
08.35	Lutkovna igrice
09.30	Stekleni čevljiček, ameriski glasbeni film
11.00	Speedy Gonzales
11.30	Bugs Bunny
12.00	Mladinska oddaja
12.55	V nedeljo gre moj dragi na jadrane, nemška komedija, 1961
	Formula 1 za VN Japonske, posnetek
16.20	Izgubljeni svet, ameriski film
18.05	Srečni otroci
18.30	Srcek
19.00	Korak za korakom: Tekmovanje
19.30	Cas v sliki
19.45	Vreme
19.54	Pogledi od strani
20.15	Avstrija II, 31., zadnji del, Konflikti
21.55	K stvari
23.20	Cas v sliki
23.25	Vizije
23.30	Frankeistein - stvar, Zgodbe o legendi
00.20	Texasville, ameriski film, 1990
	Režija: Peter Bogdanovich
	Leta 1984. Teksasko gnezdo Anarene je prespalo vse svoje možnosti. Duan je z nafto zaslužil milijone, a zdaj zelo zadolžen. Sonny se je povzpел do župana, vendar velja za čudaka. Ob stoti obletnici se vrne Duanova mladostna ljubezen Jacy...
02.20	Carrie, pon. grozljivke
03.55	Izgubljenec, nemski film, 1951

ORF Avstrija 2

06.30	Cas v sliki
10.30	Kultura
11.00	Pogovor z novinarji
12.00	Poročila iz parlamenta
12.30	Orientacija
13.00	Cas v sliki
13.05	Tednik
13.30	Dober dan, Koroska
14.00	Pogledi od strani
14.40	Ali so pingvini katoliki?, Življenski partnerji v svetu zivali
17.00	Cas v sliki
17.05	Klub za seniorje
17.55	Lipova ulica
18.25	Kristjan v času
18.30	Slika Avstrije
19.00	Avstrija danes
19.30	Cas v sliki
19.45	Vreme
19.54	Pogledi od strani
20.15	Gasilec Karli, 1. del
21.50	Cas v sliki
22.30	Columbo: Prvi in poslednji umor, ameriska TV kriminalna, 1991
23.25	Družina iz druge roke, ameriski film, 1988
01.00	Pogledi od strani
01.30	K stvari

RADIO

Slovenija 1

5.00, 6.00, 8.00, 9.05, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 17.00, 23.00 Poročila; 19.00 Dnevnik; 6.50 Duhovna misel; 7.00 Jutranja kronika; 8.05 Veseli tobogan; 9.05 Sledi časa; 10.05 Kviz: Quo vadis; 12.05 Na današnji dan; 12.10 Poslušalci čestitajo; 13.10 Obvestila in osmrtnice; 13.25 Za naše kmetovalce; 14.15 Poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Pod lipo domačo; 17.05 Gost; 18.00 Reportaža; 18.30 Tržaski oktet; 19.45 Lahko noč, otroci; 20.00 V nedeljo zvečer; 22.30 Za prijeten konec dneva; 23.05 Literarni nokturmo: Pesmi.

Slovenija 2

5.00, 6.00, 7.30, 8.30, 9.30, 10.30, 11.30, 12.30, 14.30, 16.30, 17.30 Poročila; 19.00 Dnevnik; 7.00 Jutranja kronika; 7.25 Zvezdni pregled, bioverme; 8.40 Kulture prireditve; 9.35 Popevki tedna; 10.00 Stergo ergo; 10.40 Gost; 11.35 Obvestila; 11.45 Gori. Doli. Naokoli; 13.00 Športno popoldne z aktualnimi informacijami, vmes nogometni blok; 15.00 Morda niste vedeli; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.05 Popevki tedna; 19.30 Top albumov; 21.00 Rock underground, vmes Zrcalo dneva, vreme.

Slovenija 3

8.00, 10.00, 11.00, 13.00, 14.00, 18.00 Poročila; 7.00 Kronika; 8.05 Na poljani jutro; 8.30 Preludij; 9.00 Maša; 10.05 Orkestri in solisti; 13.05 Zborovska glasba; 14.05 Zabavna igra; 14.35 Opere; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.05 S prijatelji glasbe; 18.05 Spomini, pisma, potopisi; 19.30 Borštnikovo srečanje; 20.15 Glasbeni portret: L. Bernstein; 22.05 Sodobni literarni portret; 22.30 Orgelska glasba; 23.55 Lirični utrinek.

Radio Koper

(slovenski program)

(SV 549 kHz, UKV 88.6 - 96.4 - 100.3 - 100.6 - 104.3 - 107.6 MHz)
8.30, 10.30, 17.30 Poročila; 12.30, 19.00 Dnevnik; 8.00 Otvoritev, napoved, vreme; 8.20 OKC obveščajo; 9.00 Poti do zdravja; 9.30 Od zrna do klasa; 9.45 Po domače; 10.10, 10.45, 11.10 Primorski kraji in ljudje; 11.00 Glasba po željah; 12.30 Orientacija; 13.00 Cas v sliki; 13.05 Tednik; 13.30 Dober dan, Koroska; 14.00 Pogledi od strani; 14.40 Ali so pingvini katoliki?, Življenski partnerji v svetu zivali

Radio Koper

(italijanski program)

8.30, 10.30, 13.30, 17.30 Poročila; 7.15, 12.30, 19.30 Dnevnik; 8.00 Radijska igra; 9.00 Saltimbanchi; 9.30 Kulturna poročila; 9.45 Knjižne novosti; 10.00 Film tedna, gledališče; 11.00 Narečna oddaja Su e zo per le contrade; 11.30 Aktualnosti; 12.00 Glasba po željah; 14.30 Športna nedelja; 17.32 Lestvica LP; 18.00

London Calling (1x mesečno Alpe Adria Magazine); 20.00 Prenos RMI.

R. Glas Ljubljane

6.15, 11.15, 12.15, 15.15, 17.15 Poročila; 7.00 Količopkova družina; 9.00 BIM!; 9.30 Kam danes; 12.05 Na današnji dan; 12.10 Duhovna misel; 12.00 BBC novice; 13.00 Reportaža; 14.00 MTV Slov. glasbena lestvica; 15.00 Vodeni program; 16.45 Vreme; 17.15 Hollywood - oddaja o filmu; 19.00 Ameriška glasbena lestvica; 22.30 Jazz galerija; 1.00 Sat.

Radio Kranj

5.30 Dobro jutro; 7.40 Pregled tiska; 10.00 Mojstri kuhanja; 11.00 Po domače; 12.00 Mali oglasi; 12.30 Osmrtnice, zahvale; 12.40 Kmetijska oddaja; 13.00 Dobrodošli med praznovanci; 15.30 Dogodki in odmevi; 17.20 Hitro, daleč, visoko; 18.20 Nagradni kviz Kina Kranj; 19.30 Večerni pr. - Glasba po izboru.

Radio Maribor

9.00, 10.00, 13.00 Poročila; 19.00 Dnevnik; 9.05 Iz roda v rod; 9.30 Vstopite, prosim; 10.05 Marjanca; 11.00 Kmetijska oddaja; 11.25 Osmrtnice, obvestila; 11.35 Meh za smeh; 12.00 Mariborski fejtton; 13.05 Želeli ste; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Želeli ste; 18.00 Šport in glasba; 20.00 Nedeljski klepet; 23.15 Nočni pr.

Radio Študent

0.00 RoboKloaka; 12.00 Nisam ja odavde; 15.30 Oči, da ne vidijo: Gotika na Slovenskem; 17.00 Retrovizor: Svoboda govora; 19.00 TB: Dead Moon; 20.00 Jon Elster - Kislo grozdje, 10. del; 21.00 Oldies Goldies Chart; 23.00 Koncert: The Devil Dogs.

Radio Trst A

8.00, 13.00, 19.00 Dnevnik; 14.00 Poročila; 8.20 Koledar; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Maša iz cerkve v Rojani; 9.45 Pregled slovenskega tiska; 10.00 Mladinski oder: Marco Polo (r. M. Prepeluh, 1.); 10.35 Veselo po domače; 11.00 Za smeh in dobro voljo; 11.15 Orkestri; 11.30 Nabozna glasba; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Obzorik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Deželna kronika; 14.10 Roman: Alamut (r. M. Soslč); 14.50 Soft music; 15.00 Krajevne stvarnosti, nato Potpuri; 15.30 Šport in glasba; 17.00 Krajevne stvarnosti; Z naših prireditelj, nato Potpuri; 19.20 Spored za naslednji dan.

Radio Opčine

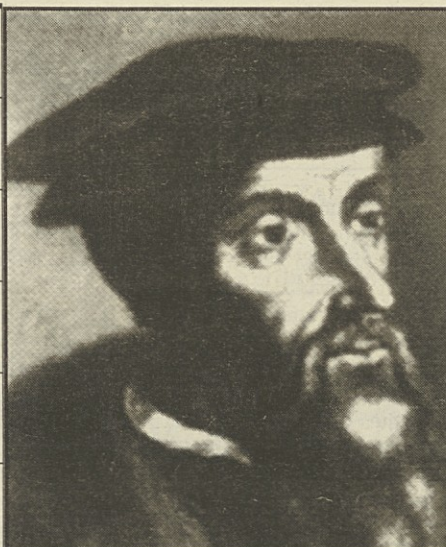
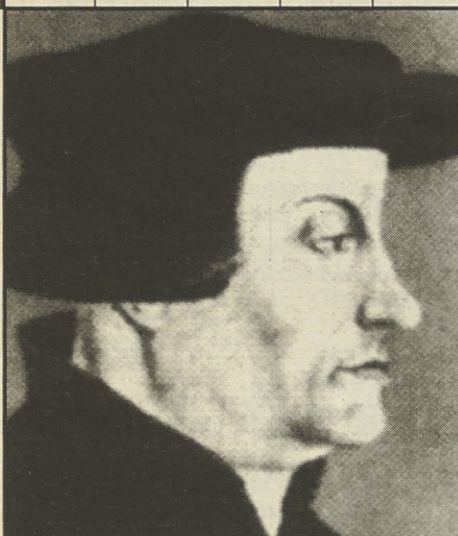
7.15, 12.15, 18.15 Krajevna poročila; 11.30, 15.10, 17.10 Poročila; 10.30 Jutranji val.

Radio Koroška

6.30-7.00 Dobro jutro na Koroškem - Duhovna misel (ga. Gabi Ambruš); 18.10-18.30 Dogodki in odmevi.

		AVTOR: SIMON BIZJAK	STANE MANCINI	ENA OD STIRIH NAJ- VEČJH SMUČ. SKAKALNIC	BELJAKOVINA, KI SESTAVLJA VEZIVNO TKIVO	IT. SKLADA- TELJ IN VIOLINIST (GIUSEPPE)	CESKI SKLADATELJ DVORAK	ALENKA DOVZAN	POLJSKI AFORIST (STANISLAW JERZY)	SL. KOREO- GRAF OTRIN	DANSKI OTOK (IZ CRK LAS)	KOVICA (POG., IZ CRK TEN)	KODRANJE, NAVJANJE	PRITOK RENA V SVICI						
		ZVEŽA EVR. VLADARJEV, OSNOVANA L. 1815																		
		SODOBNI SL. PESNIK																		
		MAJKEN DIR- KALNI AVTO DESNI PRI- TOK ODRE						BELG PISEC (=TIL ULEN- SPIEGEL=)												
AM. FOTOGRAF (EDWARD)									UROS KREK	DLAKA NA ROBU VEKE	NEM. SOCIO- LOG IN FILOZOF (JÜRGEN)	DUKE ELLINGTON PRIPOVEDNA PESEM								
MARKO OKORN															NIKOLAJ OMERŠA					
		MENJAVA KONČNIC PRI GLAGOLU	POLJSKI ROMANTIČNI PESNIK (ZYGMUNT)	SPOSOBNOST ZAZNAVANJA Z OČMI	RIM. PLEM- SKA RODBINA ŽUŽELKA, KI PICI				OTOK PRI SIBENIKU TUR. ZEMLJ. GOSPOD							NAJDALJŠA REKA IBERSKEGA POLOTOKA	PERZIJA	IZDOVALEC KOS	INDUSKI SAHIST (VIS- WANATHAN)	
ZENSKA V INDIJANSKEM OKOLJU						MESO TUNE ROMAN IZ TREH DELOV			EDVARD BENES EMILE VERHAEREN			SPOZNAVNA TEORIJA LOJZE KRAKAR								
PRISTANIŠČE, LUKA							100		POGONSKA PRIPRAVA, VITEL					AMERISKI SKLADATELJ COPLAND						
NAPRAVA ZA ODKRIVANJE PREDMETOV						DUSAN SENCAR POGANJEK, KLICA		KRAJ PRI CRNEM KALU	PRIPADNICE OBROV ST. JAP. PRE- STOLNICA					JEZERO MALAVI						
ERICH SEGAL				RICHARD AVENARIUS	IVAN KRILOV OLIKANOST		GLAS, ZVOK IND. PREDME- TJE BENETK		TANČICA, PAJČOLAN (STAR., IZ CRK LEV)	LOVRO MATAČIĆ NEM. AVTOMOBIL		SKUPINA GOROVIJ V JZ. BOLGARJI	OVERITELJ	ANG. PISEC DOYLE RIM. HISSNI BOG						
																VNETJE OCESNE ROŽENICE	RAJMOND DEBEVEC MESTO V Z. ROMUNJI			
FR. PISATELJ FRANCE							ZENSKA, KI PREPIŠUJE GR. MATI BOGOV											SKRIVNOST	DODATEK K POGODBI	
TONE SVETINA				EDVARD GRIEG OSKAR DAVIČO		SIMON RUTAR SIJ		IGRALEC GUINNESS MATIJA JAMA			MESTO V BOS. POSAVINI VARNOSTNI SVET									
NARAVNI SISTEM								OTOCJE OB Z. OBALI IRSKE	UMIVALNIK, UMIVALNA SKLEDA (POG.)					NOVA GVINEJA INTERE- SANTNOST						
SL. PESNICA (PRAVO IME FRANICA VOVK)								BIZMUT	MESTO V SV. ITALIJI		UVID NORDIJSKO BOZANSTVO									
		RUSKI REŽISER (NIKOLAJ, IZ CRK KEK)	RT PRI VALENCIJI	MESTO V SZ. ITALIJI TEK ČEZ ? IN STRN			IT. DOLGO- PROGAS (SALVATORE)	PLAVAJOČA POSODA NA MORJU KALCIJ			VRSTA VRBE ADA NEGRI			OKLEPNO VOZILO DNK (ANG.)						
BIVŠI JAPONSKI TELOVADEČ (JUKIO)					INDONEZIJ- SKO OTOCJE (IZ CRK URA)	AVTOR "SLAVE VOJVODINE KRANJSKE"	ZASTRUPITEV S KISLINO LASTNOST IKRAVEGA					GOROVJE V J. AMERIKI, KORDILJERE				VRHUNSKI SPORTNIK ATLANTSKI OCEAN				
RUSKA BALERINA (TAMARA)								DEL DORSKE- GA STEBRA TINE HRIBAR				CRNILO LOJZE GORJANC					OBALNI PAS S KOPALISCI IN HOTELI	EUGENIO MONTALE		
PISMENA POGODBA, DOGOVOR								RASTLINSKA BODICA AM. MESTO V OHIU			IT. IME REKE SOČE	BELG. ASTRO- NOM (GEORGES) REKA V SR. ANGLIJI								
																TUNIZIJSKI POLITIK (MONGI)				
		PRIPOMOČEK ZA LOV, RIBOLOV						DESNI PRITOK SENE (IZ CRK ISEO)				JOVAN VESEL SMUČAR SKAARDAL		KOSITER	ALES VALIĆ INDIJANSKI SOTOR			OKVARA		
		REKA SKOZI STRATFORD					SL. SOPRA- NISTKA PUŠAR- JERIC	PAS, OZEMLJE, PODROČJE					KOPJE (STAR.) GR. OSVOBOD. FRONTA							
		SLAVKO OSTERC			TONE ANDERLIČ LITU			LUIGI NONO			ZATESNJE- VANJE OSEBNI ZAIEMK									
		OPORA, OSLOMBA						NAROD, RASA, KI NIMA STIKOV Z DRUGIMI							ODPORNA, MANJ RODNA PSENICA					
		VELIK GORSKI VRH						GLASOVNA PRIVNA V FONETIKI							GRSKI MITOLOSKI LETALEC					

Gesla prejšnje nedeljske križanke

Amsterdam, Den Haag, Rotterdam, 1 - Leiden, 2 - Haarlem, 3 - Apeldoorn, 4 - Tilburg,
5 - Groningen, 6 - Nijmegen

Rešitev prejšnje nedeljske križanke

Vodoravno:

STELJERAJA, PALEOLITIK, RIS, IVANA, AMSTERDAM, KIKINDA, ABO, LEIDEN, LIZA, SNOB, ANTILOPA, EPOHA RED, KORMORAN, MLAVA, GREHOTA, ETIK, DRČ, ATARI, ANATOM, TAJA, MAO, SELIM, HARFA, ADEND, TSINAN, ARO, AKI, VOZ, AZI, SENE, ALKAR, POR, BRANKA KRANER, GE, VM, ERIKA, NI, KAJN, NOS, MULA, LIAS, PIO, UJETNIK, RAN, DANIEL, PANTHEON, JATA, ON, RU, OSINA, LOS, LINGA, ODOLIN, NIKI, KSILOL, RN, REDENIK, LŠ, ATRI, BLOK, NRAV, KOKS, CIA, CAPUANA, ROTTERDAM, MIR, IR, ZOR, JAMAR, GANA, ALOJA, IRENE, LG, NABAVA, NIJMEGEN, ARAKAN, AS, AKANT

GLEDALIŠČA
SLOVENIJA

SNG LJUBLJANA

Veliki oder

Jutri, 30. oktobra, ob 20. uri: **PROSLAVA OB DNEVU REFORMACIJE**. Vstop z vabili!

Mala drama

Sobota, 4. novembra, ob 20. uri: A. Nicolaj: **PRVA KLASA, ZA IZVEN (KONTO)**

Levi oder

Ponedeljek, 6. novembra, in sredo, 8. novembra, ob 22. uri: E. Ionesco: **INSTRUKCIJA, IZVEN (KONTO)**.

Rezervacije in prodaja vstopnic pri blagajni Drame od 10. do 13. in od 18. ure do začetka večerne predstave, telefon: 061/221-511. Blagajna bo zaprta od danes do vključno 1. novembra.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANSKO

Jutri, 30. oktobra, ob 17. uri in ob 19.30: T. Partljic: **STAJERC V LJUBLJANI**, za IZVEN in KONTO.

Mala scena MGL

L. Wilson: **ZAŽGI**.

Jutri, 30. oktobra, ob 22.30, za IZVEN in KONTO.

Vstopnice so v prodaji vsak delavnik od 10. do 12. ure in eno uro pred predstavo pri blagajni MGL. Tel.: 061/210 852.

SNG OPERA IN BALET LJUBLJANA

75. OBLETNICA SLOVENSKEGA BALETA

Gostovanje baletnega ansambla v predsezoni: **BALETNI VEČER**

Velenje, 7. novembra ob 19.30, Zagorje, 14. novembra ob 19.30, Nova Gorica, 17. novembra ob 19.30.

CANKARJEV DOM

Petek, 3. in 10. novembra, ter sobota, 11. novembra, ob 20. uri: **URSULA CETINSKI IN POLONA VETRIH - ALMA**. Monodrama po motivih romana Alme Karlin Samotno popotovanje.

LUTKOVNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Veliki oder

Cetrtek, 2. novembra, ob 17. uri: Munre

Leaf - Milan Dekleva: **ZGODBA O FERDINANDU**, za IZVEN.

Sobota, 4. novembra, ob 11. in 17. uri: B. Vovk: **HOCETE PETI Z MANO**, IZVEN.

KUD FRANCE PREŠEREN

Cetrtek, 2. novembra, ob 20. uri: Zijah A. Sokolović: **GLUMAC...JE GLUMAC...JE GLUMAC**. Naslednja ponovitev bo 30. novembra.

ŠENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE LJUBLJANA F. Sehovič: **KURBE**,

Danes, 29. oktobra, ob 16. uri, za abonma **NEDELJSKI POPOLDANSKI** in IZVEN.

METELKOVA, LJUBLJANA

Teater Gromki prireja v ponedeljek, 30. oktobra, ob 21. uri v Gala hali dva gledališka dogodka: monodramo Cricket Filipa Davida in lutkovno predstavo za ljudi od 5. do 105. leta Zaccarana ladja lutkovne skupine L. U. F. T. Literarna predloga William Hur, režija Saso Jovanović.

SNG MARIBOR

Danes, 29. oktobra, ob 18. uri: G. Verdi: **TRAVIATA**, za abonente in izven, Velika dvorana.

Gledališka blagajna je odprta v ponedeljek od 10. do 17. ure, od torka do petka od 10. do 19. ure, v soboto od 10. do 13. ure ter dve uri pred predstavo. Rezervacije po tel: 062/ 221-206.

PRIMORSKO DRAMSKO GLEDALIŠČE NOVA GORICA

STIRIDSEST LET GLEDALISCA

Danes 29. oktobra ob 19. uri: Peter Barnes: **ZATON SONCA IN SLAVE**.

LUTKOVNO GLEDALIŠČE MARIBOR

Danes, 29. oktobra, ob 11. uri: Grimm-Polak: **SNEGULJČICA**. Za otroke od 3. leta naprej.

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST

Kulturni dom - Slovensko stalno gledališče

Danes, 29. t. m., ob 16. uri gostuje KD Spanski borci iz Ljubljane s komedijo Mira Gavrana »Moz moje žene«. Izven abonmaja. Abonenti lahko izkoristijo Dodatni kupon.

Prodaja abonmajev od 10. do 12. ure pri blagajni Kulturnega doma (tel. 632664). **Gledališče Verdi - Dvorana Tripčevich Jesenska simfončna sezona 1995**

Danes, 29. t. m., ob 18.00 (red B) koncert orkestra gledališča Verdi pod vodstvom Lú Jia. Nastopil bo solist Uto Ughi. Na programu Aubertin, Mendelssohn Bartholdy, Schubert.

V torek, 31. t. m., ob 20.30 (red B) koncert Ensemble Verlaine. Na programu Messiaen in Hindemith.

Vstopnice pri blagajni gledališča.

Do 31. t. m. lahko potrdite prejšnje abonmaje, medtem ko se lahko odločite za novi

abonma do 2.12.1995 pri blagajni Dvorane Tipčevich ali na univerzi in pri podjetjih.

Gledališče Rossetti: Abonmaje za novo gledališko sezono lahko dobite pri blagajni gledališča (samo ob delavnikih 8.30-19.30), v Galeriji Protti (ob delavnikih 8.30-12.30, 16-19), pri podjetjih, solah in na univerzi.

Gledališče Cristallo - La Contrada: Danes, 29. t. m., ob 16.30 komedija »Un'Isotta nel giardino« Ninì Perno in Francesca Macedonia. Nastopajo Ariella Reggio, Orazio Bobbio, Mimmo Lo Vecchio.

Gledališče Miela: v cetrtek, 2. in v petek, 3.11., ob 20.30 »Le mystere des voix bulgares«, koncert ženskega pevskega zbora bolgarske državne televizije.

MILJE

Gledališče Verdi: danes, 29. t. m., ob 16.30 gostovanje skupine Ensemble Vicenza z Goldonijevo komedijo »Il figlio di Arlecchino perduto e ritrovato«.

skrček». Igra skupina Pikce, režija Rihard Grilc.

ŠENTJAKOB V ROŽU:

V Farni dvorani bo jutri, 29. t. m., ob 19.30 »Zdrahe v božji hiši«, režija Marjan Bevk.

VELIKOVEC:

Na pokopališču v Sentrupertu bo v torek, 31. t. m., ob 15.00 - Osrednja spominska svečanost Zveze koroskih partizanov ob Dnevu mrtvih in ob letosnji 50.obletnici zmage nad fašizmom.

KOROŠKA

CELOVEC:

V Mestnem gledališču bo danes, 29. t. m., ob 19. uri A. Cehov »Tri sestre«.

BELJAK -

Studijski oder: v torek, 31. t. m., ob 20. uri »Eine Liebe im Krieg« (Ljubezen med vojno).

BISTRICA PRI ZILJI:

V Kulturni dvorani bo danes, 29.t.m., ob 19.00 premiera lutkovne igrice »Carobni pi-

RAZNE PRIREDITVE
SLOVENIJA

DANES,
29.
OKTO-
BRA
Ob 15. uri
in 18.30:
NOVA

LJUBEZEN V

TOKIU, Banmei Takahashi, Japonska, 1994 (Fokus, Kinoteka, KD)

Ob 18. in 22. uri: KO PADE NOC, Patricia Rozema, Kanada, 1995 (Perspektive, LD Kinoteka) Ob 18. uri: A.R.M. AMERISKO-RUSKE POROKE, Jeanne C. Finley in Gretchen Stoeltje, ZDA, 1994 (dokumentarci, dvorana ZKOS)

Ob 18.30: HEDD WYN, Paul Turner, Velika Britanija, 1993 (predpremiere, Kinoteka) Ob 20.15: DUHOVNIK, Antonia Bird, Velika Britanija, 1994 (Predpremiere, LD) Ob 21. uri: CRUMB, Terry Zwigoff, ZDA, 1994 (dokumentarci, KD)

BORSTNIKOVO SREČANJE

MARIBOR

Danasnje prireditve:

Ob 15. uri: SESTANEK DIREKTORJEV SLOVENSКИH GLEDALISC. Gostovanje BS v Novi Gorici.

Ob 18. uri: OTVORITEV RAZSTAVE. Gostovanje BS v Novi Gorici.

Ob 19. uri: MALI PRINC, A. de Saint - Exupery. Primorsko dramsko gledališče Nova Gorica. Gostovanje BS v Novi Gorici.

CRUMB
Dokumentarni film
o velikem umetniku
stropa.
Danes,
29. oktobra,
ob 21. uri
v Kosovelovi
dvorani
Cankarjevega
doma.

GLASBA
SLOVENIJA

CANKARJEV DOM

Cetrtek, 2. novembra, ob 19.30 v dvorani Slovenske filharmonije: **CAMERATA SLOVENICA** - Primož Novsak, 1. violina, Vasilij Meljnikov, 2. violina, Mile Kosi, viola, Ciril Skerjanec, violoncelo. Na programu: J. Haydn, C. Debussy, L. van Beethoven.

Cetrtek, 2. novembra, ob 19. uri: **ORGELSKI PODIPLOMSKI RECITAL**. Renata Bauer; Hubert Bergant, mentor. Spored: M. Reger.

Ponedeljek, 6. novembra, ob 19.30 v Gallusovi dvorani: **Alberto Pavoni**, orgle.

LJUBLJANA

DAN REFORMACIJE

Ponedeljek, 30. oktobra, ob 19.30: **KONCERT LJUBLJANSKEGA GODALNEGA KVARTETA**. Monika Skalar, violina, Karel Zuzek, violina, Franc Avsenek, viola, Stane Demšar,

violoncelo. Trubarjeva domačija na Rascici.

Cetrtek, 2. novembra, ob 20. uri v Menzi Studentskega naselja: **DEAD MOON**. Ameriška underground rock skupina. Kot predskupina bodo nastopili zvočno kompatibilni **THE SPOONS**.

Cetrtek, 2. novembra, ob 18. uri: **MARTINA FILJAK**, klavir. Spored: R. Schumann - Karneval, op. 9; F. Chopin - Stiri balade.

Torek, 7. novembra, ob 19.30 v dvorani Slovenske filharmonije: Cankarjev dom in Učiteljski pevski zbor Slovenije. **JUBILEJNI KONCERT** ob 70-letnici zbora. Dirigent: Mirko Slosar.

KUD FRANCE PREŠEREN, Karunova 14, Ljubljana

Torek, 31. oktobra, ob 21. uri: HAL-

LOWE'EN NIGHT CONCERT. Predpraznični koncert desetclanske orkestralne frakcije **SEX AND VIOLENCE THEATRE**. Koncertu sledi plesno tekmovanje.

KLUB K4, Kersnikova 4, Ljubljana

Danes, 29. oktobra, ob 22. uri: **ROZA DISCO**, d. j. **NATASA**. Koncert slovenske pop dive **ANJE RUPEL**.

Torek, 31. oktobra, ob 22. uri: **KICK IT!** d. j. **KEMAL**. Koncert reske skupine **LET 3** in **HALLOWEEN PARTY** v pravem ameriskem slogu (v sodelovanju s študenti iz ZDA, ki studirajo v Ljubljani).

Sreda, 1. novembra, ob 22. uri: **RAVELAND**, d. j. **ALDO**. Tokrat bosta v klubu K4 gostovala tudi najboljša d. j.-ja iz Zagreba, in sicer: **D. J. KIKI** in **D. J. FRAJMAN**.

GLASBA
FJK

TRST

Avditorij Muzeja Revoltella Jutri, 30. t. m., ob 20.30 koncert, ki ga organizira gledališče Verdi v sodelovanju z združenjem Trieste contemporanea in glasbeno sekcijo Trieste Prima. Nastopil bo Australian Art Ensemble. Na programu Bartok, Lauermaann in Finkel.

Gledališče Miela

V nedeljo, 12. novembra, ob 11. uri koncert posvečen Ludwigu van Beethovnu. Nastopil bo pianist Andrea Rebaudengo. Koncerte organizira gledališče Verdi v sodelovanju z Zadrugo Bonaventura in bodo trajali do 17. decembra. Vstopnice so na razpolago pri blagajni Dvorane Tripčevich po 10.000 lir za koncert, medtem ko abonma stane 50.000 lir.

8. novembra, ob 21.00 - Koncert pianistov Claudia Mattiotti in Guido Scano.

Gledališče Rossetti Trzasko koncertno društvo Jutri, 30. t. m., ob 20.30 koncert Vladimirja Spivakova (violina) in I. Tchetonova (klavir) iz Moskve.

Cerkev na Greti: danes, 29. t. m., ob 20.30 celovečerni koncert nabožne glasbe z zborom Alabarda.

TRZIC

Občinsko gledališče V torek, 31. t. m., ob 20.30 otvoritev koncertne sezone z nastopom moskovskih virtuozov pod vodstvom Vladimirja Spivakova. Na programu Soštakovic, Schnittke in Cajkovskij.

PORDENON

V športni palaci bo 6. in 7. novembra nastopil Zuccherio.

RAZSTAVE
SLOVENIJA

CANKARJEV DOM

V Mali galeriji je na ogled razstava fotografij avstrijskega umetnika Maxa Aufischerja.

V galeriji CD bo od 2. novembra do 17. decembra potekal 2. **SLOVENSKI BIENALE ILUSTRACIJE**.

GALERIJA ILIRIJA, Tržaška 40

V galeriji je na ogled razstava makedonskega umetnika Goceta Kalajdziskega Ikone.

Avla Nove ljubljanske banke, Trg republike 2

V avli razstavlja akademski slikar Miha Boljka.

GALERIJA COMMERCE, Einspielerjeva 6

V galeriji je na ogled razstava slik Franca Godca.

MESTNA GALERIJA, Mestni trg 5

Ponedeljek, 30. oktobra, ob 19. uri: Otvoritev razstave slik in kipov umetnice Erike Marije Bajuk.

GALERIJA VODNIKOVA DOMAČIJA, Vodnikova 65

V galeriji je na ogled razstava akademskega slikarja Maria Petriča in akademske kiparke Stefke Kosir Petrič.

GALERIJA BELVEDERE, BLEJ

V galeriji je na ogled razstava Zvezda in Odeon pijeta kavo v Titovi čajnici Petre Varl Simončić.

GALERIJA KRKA, Dunajska 65

V galeriji je na ogled razstava del slikarja Vladimirja Lamuta.

POKRAJINSKI MUZEJ, MURSKA SOBOTA

Na ogled je arheološka razstava **AVARI NA JUGOZAHODNEM MADŽARSKEM**. Razstava bo na ogled do 20. novembra.

GALERIJA ŠKUC

V galeriji je na ogled razstava Ljubljana-Budimpešta: Čas kot struktura, metoda kot pomen.

MODERNA GALERIJA, Tomšičeva 14

V galeriji je na ogled retrospektivna razstava enega najizvirnejših slovenskih likovnih ustvarjalcev tega stoletja Franceta Kralja.

GALERIJA ANONIMUS, Prečna 6

V galeriji razstavlja svoje fotografije francoski fotograf Jeanloup Sieff. Za ljubljansko razstavo je Sieff pripravil izbor crnobelih fotografij iz cikla Le Paris des Artistes (Pariz umetnikov).

VISCONTI FINE ART KOLIZEJ

V galeriji je na ogled razstava papirnih del IRWIN.

KUD FRANCE PREŠEREN

V galeriji je na ogled razstava Antonia Živkovića **BERLIN, GERLITZER PARK**.

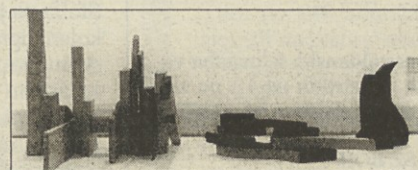
MALA GALERIJA, Slovenska 35

Na ogled je razstava iz cikla Velika imena svetovne umetnosti avtorja Jeana Marca Bustamanteja.

POKRAJINSKI MUZEJ MARIBOR

V slavnostni dvorani mestnega gradu je na ogled razstava **OBLEKA NAREDI FILM, FILM NAREDI OBLEKO** (foto).

GALERIJA MURSKA SOBOTA, Kocljeva 7

V galeriji je na ogled razstava del slikarja Erwina Reisnerja (foto).

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST

Palaca Costanzi: do 5.11. bo na ogled razstava »Od gosnice do metulja: na poti ponovnega odkrivanja sveta zuzelk«. Urnik: vsak dan 9-13, 16-20, ob nedeljah samo zjutraj.

Grad sv. Justa -Bastione Fiorito: Do 12.11. je na ogled skupinska razstava. Urnik: vsak dan od 11.00 do 17.00 in ob nedeljah od 10.00 do 13.00.

Galerija Torbandena: Do 18.11. je na ogled skupinska razstava z naslovom »Italijanske pokrajine«.

Miramarski park- Konjusnica: do 7.1.1996 je vsak dan od 9.00 do 19.00 na ogled razstava izkopanin antične Eble.

10. Festival latinsko-ameriskega filma: v Kavarni San Marco je na ogled razstava risb iz zasebne zbirke Joaquina Lavada »Quino«; v gledališču Miela pa razstava fotografij o Emilii Fernandezu »El Indio«.

OPČINE - SKD Tabor: na ogled je razstava umetnika Bruna Canelle.

GORICA

V Pokrajinskem muzeju na gradu in v Coroninijevem dvorcu je do 31.12. odprta razstava »Ottocento di frontiera«.

STANJEL Galeriji **Lojzeta Spacala** je odprta od delavnikih 14-19 (razen ponedeljkov); ob sobotah, nedeljah in praznikih od 10-12, 14-19.

PASSARIANO V Vili Manin bo do 10.12 odprta razstava o Pier Paulu Pasoliniju.

KOROŠKA

CELOVEC Galerija **Freund:** razstavlja Inge Vevre. **Dezelna galerija:** do 19.11. razstavlja španski umetnik Morquillas »Protocolos Europeos«. **Galerija Ars temporis:** razstavlja Jaroslava Kralika in Elizabeta Gross.

BELJAK Galerija **Freihausgasse:** razstavlja Bruno Girolcolli. **TINJE** Galerija **Tinje:** stalna razstava lesorezov Wernerja Berga in razstava Milana Springerja iz Maribora.

ŠENTJANŽ V ROŽU K+K center: do 30.12 bo na ogled razstava »Pozabljeni taborišče Ljubelj-sever«.

ROŽEK Galerija **Sikoronja:** do 5.11. razstavlja Gustav Januš.

domači šport

DANES

Nedeljs 29. okotbra 1995

NAMIZNI TENIS

ZENSKA C1 LIGA

10.00 v Vidmu: Cus Ud - Kras

NOGOMET

PROMOCIJSKA LIGA

14.30 v Aiellu del Friuli: Aiello - Sovodnje;

14.30 v Manzanu: Manzano - Juventina

1. AMATERSKA LIGA

14.30 v Bazovici: Zarja - Medeuzza; 14.30 v Basaldelli: Basaldella - Primorje; 14.30 v Pradamano: Pradamano - Vesna

2. AMATERSKA LIGA

14.30 v Trebcah: Primorec - Studenti

3. AMATERSKA LIGA

14.30 v Repnu: Gaja - Dolina; 14.30 v Zavljah: San Vito - Kras; 10.30 v Dolini: Breg - Junior Aurisina; 14.30 v Doberdobu: Mladost - Fogliano

NARASCAJNIKI

10.30 v Bazovici: Zarja Adriaimpex - San Sergio; 10.30 v Ločniku: Lucinico - Sovodnje

NAJMLAJSI

9.00 v Bazovici: Gaja - Costalunga

ZACETNIKI

10.00 na Opcinah: S. Andrea - Primorje Telital;

10.30 v Doberdobu: Mladost - Fincantieri

ODBOJKA

MLADINKE

11.00 v Trstu, sola Rossetti: Volley 93 - Sloga A

Jutri

Ponedeljek, 30. oktobra 1995

KOSARKA

MLADINCI

21.15 v Trstu, stadion »1. maj«: Bor Radenska - Illycaffé

6. KOLO V PROMOCIJSKI LIGI

Sovodnje in Juventino čakata zahtevni tekmi v Aiellu in Manzanu

Obe naši ekipi upata na ugoden razplet

Manzano - Juventina

Prej ali slej je bilo pričakovati, da bo Manzano, današnji Juvetninin tekmelec, pokazal pravo lice. To se je pripetilo na nedeljski tekmi v Fiumicellu, kjer je ekipa trenerja Carla Zillija nadigrala domačo ekipo in zmagala kar s 4:0. Res je, da je Pro Fiumicello igral z zdesetkano postavo, na dlani pa je, da Manzano po kakovosti posameznikov sodi v ožji krog favoritov za prestop v visjo ligo in je zares čudno, da se ni pri samem vrhu lestvice.

»Prav sedaj se je moral Manzano zbuditi,« pravijo v Juventininem taboru. Nase mostvo, ki je doslej s Sovodnjami in Cusignacom edino nepremagano, pa potuje v Manzano z resnim namenom, da osvoji vsaj točko. Vzdusje v ekipi je vedro.

Juventina je sredi tedna igrala trening tekmo z Morarom (2. amaterska liga) in zmagala s 4:1. Ekipa je tudi na tem srečanju pokazala dobro formo. Poskodovanih in izključenih igralcev ni. Vpraskljiv je le nastop Trevisana, ki je imel lažjo operacijo na prstu in ves teden ni treniral. Igralec pa je na razpolago trenerju Zuppicchiniju.

Aiello - Sovodnje

Sovodenjce čaka danes dokaj težko gostovanje v Aiellu proti ekipi, ki je sicer zbrala le 5 točk in je v spodnjem delu lestvice. Prav tekme proti taksnim nasprotnikom, pravijo v sovodenjskem taboru, pa utegnejo biti presneto nevarne.

Poleg tega bo naša ekipa nastopila brez svojega standardnega vratarja Sandija Gergoleta, ki se je moral zaradi infekcije zateči v bolnišnico. Nadomestil ga bo mladi Stefan Tommasi (letnik 1977), ki se je doslej vedno izkazal, ko je zamenjal izkušenega Gergoleta. Zaradi družinskih obveznosti tudi kapetana Paola Interbartola ne bo danes v Aiellu. Njegovo mesto bosta najverjetneje prevzela ali Caporale ali Dino Persoglia.

»Aiello se je lani potegoval za napredovanje v visjo ligo in je zato vsega spostovanja vreden nasprotnik. Vzdusje v nasi ekipi je dobro in dobro smo se pripravili tudi za to srečanje. Na vsaki tekmi moramo igrati samozavestno in odločno od prve do zadnje minute. Do sedaj smo povsem izpolnili pričakovanja, upam, da bo tudi za prihodnje tekme tako,« je dejal predsednik SD Sovodnje Gianni Marson.

V 9. KOLU C2 LIGE

Giorgione in Triestina stara znanca v novi preobleki

Giorgione, nasprotnik, s katerim se bo danes pomerila Triestina, je že stari znanec tržaškega mostva. Tekmeča sta se že spoprijela v pokalu: Triestina je zmagala v Castelfrancu Venetu (1:0), Giorgione je nato v Trstu povedel in uvrstitev v naslednje kolo si je Triestina zagotovila sele po podaljskih. Obe tekmi sta bili milo receni grdi in »strokovnjaki« so tako enim kot drugim napovedovali nič kaj briljantno sezono.

Od tedaj sta se ekipi precej spremenili - na bolje. Triestina je kot znano zaigrala vse bolj prepricljivo in je dandanes brzkone najboljša enajsterica v ligi, ne samo glede na položaj na lestvici, marvec tudi po prikazani igri. Giorgione je v prvih nastopih se zbiral igralce, ker ga je po lanskem izpadu zveza v C2 ligo uvrstila poleti. Tako kot velja za Triestino, so se izbire očitno izkazale za pravilne, saj je Giorgione med prijetnimi presenečenji prvenstva. Kljub temu, da je cilj Triestine zmaga, nasprotnika ne gre podcenjevati.

SPORED 9. KOLA: Baracca Lugo (7) - Ternana (17), Cecina (8) - Vis Pesaro (10), Fano (8) - Livorno (14), Forlì (8) - Centese (2), Giorgione (12) - Triestina (18), Imola (7) - San Donà (13), Ponsacco (15) - Treviso (13), Rimini (7) - Tolentino (7), Ternana (17) - Pontedera (9).

V 1. AMATERSKI LIGI

Primorje želi pri vodilni Basaldelli ohraniti nepremaganost

Vesna na težkem gostovanju, Zarja računa na domači točki z novincem

Basaldella - Primorje

Basaldella pred prvenstvom ni veljala za favorita, po petih tekmah pa je že sama na vrhu lestvice, saj je doslej osvojila štiri zmage in en neodločen izid. Kljub odličnemu startu pa je Basaldellin trener Lizzi zelo previden in verjetno bi se Videmčani na današnji tekmi zadovoljili, s tem da ohranijo prvo mesto na lestvici in s tem nepremagljivost.

Tudi Prosečani bodo skušali nadaljevati s pozitivno serijo rezultatov, čeprav se zavedajo, da bo današnji nasprotnik zelo trd oreh. Kar se tiče postave, bo pri Primorju nekaj novosti. Auber se ni pozdravil poškodbe, Stofla pa je po poškodbi kolena igral prvo prvenstveno tekmo na derbiju z Zarjo in se spet poskoval, tako da je moral predčasno zapustiti igrišče. Zato danes ne bo igral. Zanesljivo pa bo že od prve minute na igrišču napadalec Milclaucich, ki je prejšnjo nedeljo proti Zarji odigral letošnjih prvih 40 minut.

Serenissima - Vesna

Današnji Vesnin nasprotnik je lani izpadel iz promocijske lige (skupina A). V 30 tekmah je ekipa iz Pradamana zbrala le 22 točk in pristala na predzadnjem mestu. V začetku je kazalo, da si je opomogla po izpadu, saj je v prvih dveh tekmah zbrala štiri točke, to pa je bilo tudi vse. V zadnjih treh nastopih (Civadales, Zarja, Basaldella) je Se-

renissima ostala praznih rok. Prav zaradi tega bodo domačini danes gotovo igrali na vse ali nič.

Po dveh neodločenih rezultatih Krizani iz Pradamana gotovo ne mislijo oditi praznih rok in zato se obeta res oster boj za točko, saj igra Vesna letos mnogo bolje v gosteh kot pa doma. Trener Nonis bo danes imel na razpolago Leonardija in Nika Sedmaka, ki sta bila izključena, ne bo pa mogel računati na Scalo, ki je diskvalificiran.

Zarja - Medeuzza

Bazovcem prihaja v goste novinec, ki je lani zasedel drugo mesto v C skupini 2. AL s 44 točkami, kar je bilo tri točke manj od zmagovalca Civadalesaja. Glede na letošnje izide kaže, da gostje niso občutili prestopa, saj imajo točko več od Zarje. Edini poraz (2:0) so doživeli v Pagnacuu. Danes bi se Medeuzza zadovoljila tudi z neodločenim rezultatom, vendar Bazovci računajo na zmago.

Zarjani, ki so staratali med glavnimi favoriti, doslej niso povsem zadovoljili. Zbrali so le 7 točk, igrali so dokaj medlo in zelo raztreseeno v obrambi, saj so prejeli že osem golov. Prejšnjo nedeljo se je na derbiju s Primorjem po dolgi odsotnosti vrnil Ispiro in sedaj trener Palcini ne bi smel imeti večjih problemov s postavo. Prav zato so Zarjini navijaci optimisti in pričakujejo zanesljivo zmago. (Bruno Rupel)

2. IN 3. AL / V REPNU DERBI GAJA - DOLINA

Oboji računajo na ugoden izid Kras in Mladost za ohranitev primata Breg naskakuje tretji zaporedni uspeh

V 2. AL bo Primorec skušal popraviti slab vtis z dosedanjih blelih nastopov - Doberdobci proti enemu od favoritov

2. AMATERSKA LIGA

Primorec - CGS

Trebenci, ki so letos izredno slabo začeli, bodo gostili novince v ligi, ekipo CGS. Tržacani, ki so lani zasedli drugo mesto v skupini G 3. AL, so si prestop zagotovili po vrsti dodatnih tekem. Društvo je po napredovanju seveda potrdilo trenerja Ottavia Vatto, ki dobro pozna nase ekipe, saj je že igral in treniral pri Bregu, Primorju in Krasu. CGS doslej ni izpolnil pričakovanj, premagal je le Moraro in s težavo v nedeljo Azzuri iztržil točko, potem ko je zgubil že z 2:0. Po dveh pekočih porazih na domačih tleh Primorec tokrat res ne sme razočarati svojih navijacev. Nogometasi in trener Stulle se tega dobro zavedajo in zato bodo dali vse od sebe in dokazali, da ne spadajo v spodnji del lestvice. (B. R.)

3. AMATERSKA LIGA

Gaja - Dolina

V Repnu bo danes na sporedu prvi derbi med Gajo (na sliki) in Dolino. Za napoved smo povprašali po enega nogometaša v vsaki ekipi.

Karel Gabrielli (Gaja): »Za nas bo to drugi zaporedni derbi v Repnu. Pred tednom dni smo proti Krasu povsem odpovedali in zato upam, da se bomo tokrat bolje odrezali. V tem derbiju je za nas zmaga obvezna, saj je kljub dvema porazoma naš cilj se vedno napredovanje v visjo ligo, kar pomeni, da moramo čimprej nadoknaditi zamujeno. Doslej smo igrali precej nestabilno in to smo tudi drago placali. Strojene napake moramo popraviti in preprican sem, da bomo v tem derbiju pokazali, kaj zmoremo. Naš trener Privileggi ne bi smel imeti večjih problemov s postavo. Zaradi poškodb sta vprašljiva le na-

stopa Lebana in Capolina.«

Denis Zobec (Dolina):

»Letošnje prvenstvo smo začeli se kar dobro tudi zaradi tega, ker se mi zdi ekipa bolj konkurenčna kot v prejšnjih dveh sezonah. Zato sem optimist in čeprav igramo v gosteh in imamo nekaj problemov s postavo, upam na zmago. Botteri je izključen, Kozina je poskoval, Mellija in mene ne bo na igrišču zaradi službenih obveznosti. Razpoloženje med tednom na treningu je bilo dobro, kar je zelo važno pred derbijem. Igrati na travnatem igrišču, kot je repensko, je vedno lepo in prijetno in zato upam, da se navijaci ne bodo dolgočasil.«

S. Vito - Kras

Kras igra proti ekipi, ki ima le točko manj na lestvici. S. Vito je letos precej pomladil svoje vrste in obenem dal možnost novemu trenerju Codognoneju, da začne pripravljati ekipo za kvaliteten skok, to je prestop v visjo ligo v dveh, treh sezonah. Glede na položaj na lestvici, pa kaže, da bodo Tržacani izpolnili cilj že letos. Trd oreh torej za Kras, ki, upamo, da po starih uspešnih tekmah ne bo pustil in bo ohranil prvo mesto na lestvici.

Breg - Junior

Pregovor pravi, da gre v tretje rado. Bregovi navijaci upajo, da bodo po dveh prepricljivih zmagah spet uspešni. Gostje, ki so precej obnovili svoje vrste in poverili trenersko klop izkušnemu Primiju, so startali s ciljem, da bodo med protagonisti tega prvenstva. Doslej pa so povsem odpovedali, saj so izbojevali le dva neodločena izida brez golov. Če k temu dodamo se, da so Nabrezinci v starih tekmah dosegli le dva gola, je jasno, da je njihova najslabša točka napad. (B. R.)

NA GORISKEM

Mladost - Fogliano

Doberdobci bodo danes gostili ekipo Fogliana, ki je eden izmed glavnih favoritov za prestop v visjo ligo. Fogliano je doslej igral spremenljivo in je s 7 točkami tretji na lestvici. Dosegel pa je, skupno z Azzurro, največ golov (10), precej ranljiv pa je v obrambi, saj je prejel 5 zadetkov. Za Mladost bo danes spet zaigral veteran Blason, ki je bil izključen za eno kolo in zato ni mogel igrati v Gorici proti Azzurri.

Za današnjo tekmo vlada v Doberdobu veliko zanimanje. In kako ne bi: mostvo je namrec kot edino nepremagano prvo na lestvici.

Obvestila

SD KONTOVEL

vabi člane, igralce, starše in prijatelje JUTRI, 30. t. m., ob 20.30 v sedež društva na občni zbor s sledečim dnevnim redom: 1. poročila o delovanju, 2. volitve, 3. razno.

SK DEVIN

sporoča, da se prične v torek, 31. t. m. rekreacijska telovadba za odrasle. Telovadba bo vsak torek in četrtek od 20.30 do 22. ure v telovadnici sole De Marchesetti v Sesslanu. Tel. št. 200912.

SK BRDINA

sporoča, da se nadaljuje telovadba v repenski telovadnici vsako sredo od 18. do 20. ure.

SK DEVIN

obvesca, da bo tečaj na plastični stezi v Nabrezini za odrasle 31. oktobra, 2., 6. in 8. novembra od 20. do 22. ure. Na razpolago je še nekaj mest. Tel. 220423.

SK DEVIN

obvesca, da bo potekal 2. začetniški otroški tečaj na palaštni stezi v Nabrezini 21., 23., 28. in 30. novembra od 17. do 19. ure.

SK DEVIN

obvesca, da bodo treningi na snegu na ledeniku Mölltaler 3., 4. in 5. novembra. Interesenti naj se javijo na tel. 220423 čimprej.

SK BRDINA

sporoča, da se bo pričel tečaj smučanja na plasični stezi v Nabrezini dne 7. novembra in bo ob torkih in četrkih od 18. do 20. ure. Cas vpisovanja je še v ponedeljek, 30. t. m. na sedežu Kluba, Proseška ul. 131 na Opcinah od 19. do 20. ure.

SZ BOR

obvesca, da sprejema vpise za večerno mosko rekreacijo za odrasle. Informacije dobite v društvenem tajnistvu, tel. 51377.

SZ BOR in KRUT

obvescata, da se spet pričena popoldanska telovadba za dame. Vadba bo ob ponedeljkih in četrkih od 17. do 18. ure. Informacije dobite v društvenem tajnistvu, tel. 51377.

NAMIZNOTENISKA SEKCIJA SZ BOR

obvesca stare in nove člane, da bodo treningi ob ponedeljkih in četrkih od 15.30 do 17. ure. Vabljeni so začetniki in stari igralci. Po potrebi je zagotovljen prevoz. Za informacije pokličite v tajništvo stadiona 1. maj (tel. 51377) od 8.30 do 13.00 in od 14.00 do 20.00.

ODBOJKARSKO DRUSTVO BOR

vabi fante, ki želijo igrati odbojko in so rojeni v letih 82, 83, 84, da se prijavijo za trening na tel. št. 814212 (Katja) ali v tajnistvu društva, tel. 51377, kjer dobijo tudi podrobnejše informacije.

SMUCARSKI ODSEK SPDT

prireja od 26.12.1995 do 1.1.1996 zimovanje v Auronzu. Za prijave in informacije o zimovanju in ostalih smučarskih dejavnostih interesenti lahko pokličejo Valentino Fachin (tel. št. 571327) ali Marka Presla (tel. št. 425105) ob uri kosila.

31. t.m. tudi zapade rok za poravnavo prvega obroka za zimovanje v Auronzu. Znesek se lahko poravna v uradu ZSSDI v ul. sv. Franciska 20.

SK DEVIN

organizira božično in novoletno zimovanje v smučarskem središču Alleghe. Možnost smučanja na smučiscih Civette in Val Badie. Informacije po telefonu 220423.

FORMULA 1 / NA PREDZADNJI DIRKI SEZONE V SUZUKI NA JAPONSKEM

Svetovni prvak Schumacher desetič z najboljšega položaja

Ne treningih je Nemec pokazal veliko zagrizenost, čeprav ima drugi zaporedni svetovni naslov že v žepu - Nesreča Suzukija brez hujših poslediv

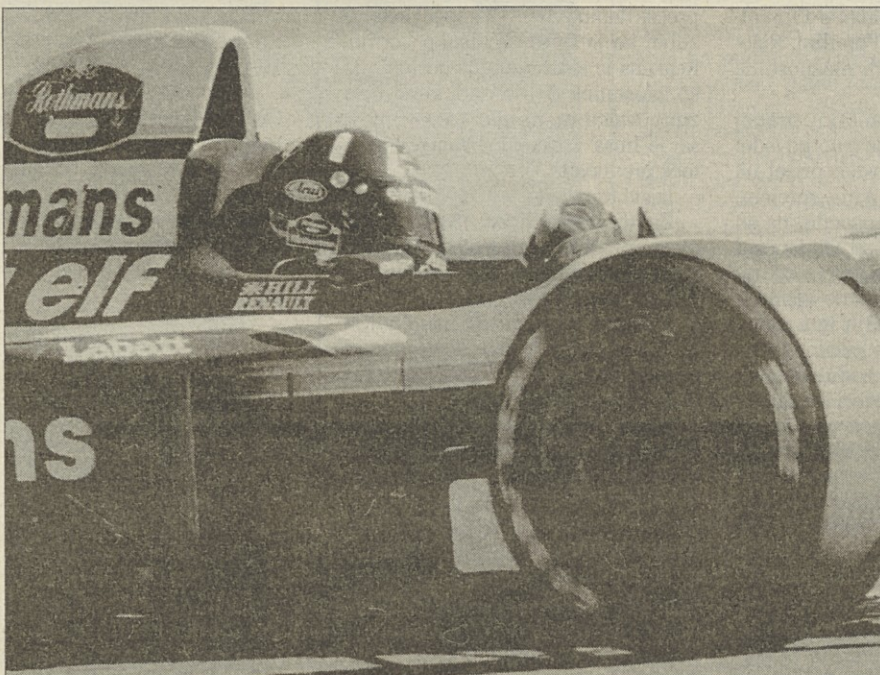
SUZUKA - Lanski in letošnji svetovni prvak v formuli 1, Nemec Michael Schumacher je na predzadnji letosnji dirki svetovnega prvenstva za veliko nagrado Japonske v Suzuki ze desetič v karieri in cetrtič letos startal s prvega mesta. Schumacher je skoraj za sekundo ugnal drugouvrščenega Francoza Jeana Alesija. Tretji in cetrti položaj sta si priborila Finec Mika Häkkinen in drugouvrščen v skupnem seštevku letosnjih dirk, Britanec Damon Hill, ki pa je zaostal več kot sekundo za prvakom. Avstrijec Gerhard Berger in Skot David Coulthard sta dirko začela iz tretje vrste.

Na treningu je prislo tudi do dveh nesreč. V uvodnem zavoju je Japonec Aguri Suzuki izgubil nadzor nad vozilom, ki se je zaletelo v zaščitno ograjo, pri prevrcaanju pa je Suzuki izgubil zavest. V bolnišnici so ugotovili, da ima zlomljeno rebro, ki je poškodovalo levo pljučno krilo, in majhen rez v cetrtrem vretencu. Zdravniki so Japoncu svetovali, naj tri dni ostane v bolnišnici.

Za McLaren bo morda edini vozil Häkkinen, kajti Mark Blundell se je med trenjem, ko se je zaletel v ograjo, udaril v ramo, desno roko in vrat.

Izidi zadnjega treninga:
1. Schumacher (Nem, benetton-renault) 1:38.023, 2. Alesi (Fra, ferrari) 1:38.888, 3. Häkkinen (Fin, mclaren-mercedes) 1:38.954, 4. Hill (VB, williams-renault) 1:39.032, 5. Berger (Avt, ferrari) 1:39.040, 6. Coulthard (VB, williams-renault) 1:39.155, 7. Irvine (Irs, jordan-peugeot) 1:39.621, 8. Frentzen (Nem, sauber-ford zetec) 1:40.010, 9. Herbert

(VB, benetton-renault) 1:40.349, 10. Barrichello (Bra, jordan-peugeot) 1:40.381, 11. Panis (Fra, ligier-mugen honda) 1:40.838, 12. Salo (Fin, tyrell-yamaha) 1:41.355, 13. Suzuki (Jap, ligier-mugen honda) 1:41.592, 14. Katajama (Jap, tyrell-yamaha) 1:41.977, 15. Morbidelli (Ita, footwork-hart) 1:42.059, 16. Wendlinger (Avt, sauber-ford zetec) 1:42.912, 17. Lamy (Por, minardi-ford) 1:43.102, 18. Badoer (Ita, minardi-ford) 1:43.542, 19. Inoue (Jap, footwork-hart) 1:44.074, 20. Montermini (Ita, pacific-lotus-ford) 1:46.097, 21. Diniz (Bra, forti-ford) 1:46.654, 22. Moreno (Bra, forti-ford) 1:48.267, 23. Gachot (Fra, pacific-lotus-ford) 1:48.565, 24. Blundell (VB, mclaren-mercedes) 16:42.640.

Britanec Damon Hill je bil na treningu četrti (Telefoto AP)

TENIS / ESSEN

V finalu Thomas Muster proti Washingtonu

ESSEN - V polfinalu teniskega turnirja v Essnu je tretji nosilec Avstrijec Thomas Muster po uri in pol premagal drugega nosilca, Američana Peta Samprasa, s 7:6 in 6:2. Sampras je tako zamudil priložnost, da spet postane številka ena v svetovnem tenisu. Muster se bo v finalu pomeril z Mali Vajjem Washingtonom. Američan je v prvem polfinalu premagal Francoza Arnauda Boetscha s 7:5 in 6:2.

Costa in Rios v polfinalu

SANTIAGO - Na teniskem turnirju v Santiagu v Čilu (228.750 dolarjev nagradnega sklada), kjer je že pred cetrtfinalom izpadel prvi nosilec, Avstrijec Gilbert Schaller, sta se v polfinalu uvrstila drugi in tretji nosilec. Drugopostavljeni igravec, Španec Alberto Costa, je ugnal osmega, Nizozemca Sjenga Schalkena, s 6:7, 7:5, 6:3, tretji nosilec, domačin Marcelo Rios, pa Čeha Davida Rikla s 6:2, 4:6, 6:4.

Izidi - cetrtfinale: Dosedel (Ces) - Hadad (Kol) 5:7, 7:5, 6:3, A. Costa (Spa, 2) - Schalken (Niz, 8) 6:7, 7:5, 6:3, Rios (Čil, 3) - Rikl (Ces) 6:2, 4:6, 6:4, Gurny (Arg) - Corretja (Spa, 7) 7:6, 6:1.

HOKEJ NA LEDU / NHL

Montreal Canadiens četrtič zapored slavili »Rdeča krila« z Rusi

Pod taktirko novega trenerja Tremblaya so Kandčani tokrat premgali Hardford

NEW YORK - Hokejisti Montreal Canadiens so pod taktirko novega trenerja Maria Tremblaya dosegli se cetrti zaporedno zmago v severnoameriški poklicni hokejski ligi NHL. S 4:1 so ugnali Hardford Whalers, po dva zadetka za zmagovalce pa sta dosegla Brian Savage in Benoit Brunet. Canadiensi, ki so izgubili prvih pet srečanj v letošnji sezoni NHL, kar je drugi

naslabši start kluba v zgodovini, po zamenjavi trenerja Jacquesa Demersa igrajo kot prerojeni.

Detroit Red Wings pa so sestavili prvo peterko v NHL, v kateri so izključno igralci nekdanje Sovjetske zveze in nekdanji člani CSKA. Ta zgodovinski korak so v klubu lahko naredili, ker je v začetku tega tedna k njim iz San Joseja prisel center Igor Larionov. Poleg Larionova so na gostovanju proti Calgaryju v prvi minuti in 45 sekundi prve tretjine znova skupaj nastopili se obrambna igralca Vjaceslav Fetisov in Vladimir Konstantinov ter krilna napadalec Sergej Fedorov in Vjaceslav Kozlov. Detroit je zmagal s 3:0, ruska peterka pa je zabila dva gola prek Kozlova v 11. minuti in Larionova v zadnji tretjini (6. minuta).

»Neverjetno, navdušen sem nad tem, kar sem videl v sovjetski peterki. Hokej igrajo na tak mojstrski način, kot bi ga morali igralci vedno. Plošček se izredno hitro giblje od igralca do igralca. Fant, to je resnično treba videti. Ta peterka bo prinesla nov zagon v naš klub,« je bil navdušen trener Rdečih kril Scotty Bowman. »To je bila spet igra stare ruske hokejske sole. Bil je pravi užitek, tako za nas kot tudi za gledalce,« ni skrival zadovoljstva Larionov. Vseh pet ruskih igralcev je trener poslal na led vsakic, ko je bilo mogoče.

Izidi petkovih tekem: Montreal - Hartford 4:1, St. Louis - Anaheim 4:2, Colorado - Buffalo 5:4, Detroit - Calgary 3:0, Edmonton - Winnipeg 7:5.

SAH / ZAPLETI OB DVOBOJU ZA SVETOVNI NASLOV KARPOV - KAMSKI

Na potezi je zdaj Mednarodna šahovska federacija FIDE

Karpov krivdo za težave pripisuje predsedniku FIDE Campomanesu

LJUBLJANA - Dvoboj za naslov šahovskega svetovnega prvaka med branilcem naslova ruskim velemojstrom Anatolijem Karpovom (na sliki AP) in izzivalcem ameriškim velemojstrom Gato Kamskim je preložen. Po koledarju FIDE bi se dvoboj moral začeti že ta mesec, vendar do tega ne bo prislo. V intervjuju za španski casnik El Mundo je Karpov dejal, da je

glavna ovira predsednik FIDE Florencio Campomanes, ki skupaj s skupino privrženec prvaka PCA Garija Kasparova blokira ta dvoboj. »S Kamskim sva pisala Campomanesu in zahtevala, naj naju obvesti o poteku priprav na dvoboj. Odgo-

vor, ki sva ga dobila, naju je prese-netil. Campomanes je napisal, da si morava s Kamskim priskrbeti sponzorja dvoboja,« je izjavil Karpov. Rus je se dodal, da sta s Kamskim iskala sponzorje, vendar sta ugotovila, da sta glavni problem Campomanes in velika skupina privrženec Garija Kasparova, ki blokirata njuna prizadevanja. Španski casnik je dobil tudi izjavo

očeta Gate Kamskega. »Dejstvo je, da gre za zaroto, vendar samo proti mojemu sinu. Karpov prav tako govori neresnico. Niti on, niti Kasparov, niti Campomanes nočejo, da bi Gata igral za naslov svetovnega prvaka. Na koncu bo FIDE odločila, da dvoboj ne bo, ker ni sponzorjev. Karpov bo obdržal naslov, drugo leto pa bosta Karpov in Kasparov igrala za skupni naslov,« meni Rustem Kamski. Karpov si prizadeva, da bi do dvoboja vendarle prislo. Bil sem navzoč, ko je Karpov po telefonu poklical Rustema Kamskega, ko je v Hercegovnem igral simultanke proti velemojstroma Popoviću in Ivanoviću. Takrat je Karpov dolgo govoril in Kamskemu povedal, kakšni so pogoji za organizacijo dvoboja v Hercegovnem. Karpov je dejal, da bo do tega dvoboja najbrž prislo marca prihodnje leto ter da se zanj zanima pet držav, in sicer Jugoslavija, Rusija, Alžirija, Brazilija in Španija.

Milos Donovic

NOVICE

Odbojka: v italijanski A1 ligi Las Daytona boljša od Sisleya

Las Daytona - Sisley 3:1 (17:15, 15:4, 6:15, 15:7)

LAS DAYTONA: Campana 0+0, Held 4 točke + 9 menjav, Vullo 4+2, Laraia 0+0, Sala 0+0, Bracci 19+21, Van De Goor 5+9, Cantagalli 7+22, Russo 0+0, Cuminetti 9+23, Nuzzo 0+5, Pignatti 0+0. SISLEY: Gardini 6+17, Passani, Tofoli 0+3, Biri-banti 0+1, Zwerver 4+18, Bernardi 10+23, Vermiglio 0+1, Shadchin 3+9, 5+20, Gallotta 0+0, Campanari, Polidori.

Sodnika: Bruselli in Donato; trajanje setov: 64, 25, 30 in 30 minut; zgrešeni servisi: Daytona 30, Sisley 36; gledalci: 4308; iztržek od prodanih vstopnic 91.000.000 lir.

MODENA - V vnaprej odigranem srečanju 6. kola v italijanski odbojarski A1 ligi je Las Daytona v Modeni zaslužen premagala Sisley iz Trevisa s 3:1. Srečanje dveh najboljših italijanskih in evropskih (najbrž tudi svetovnih) klubskih ekip je v prvem setu postreglo z vrhunsko odbojko, pri čemer so si domačini zagotovili set sele po več kot enournem neusmiljenem boju. Nadaljevanje je bilo nekoliko manj zanimivo, z izjemo tretjega seta pa je bil italijanski državni prvak iz Modene prepricljivo boljši.

Po včerajšnji tekmi kola, bodo danes oči ljubiteljev odbojke v Italiji uprte v enega od »klasičnih« spopadov prvenstva med Cariparmo iz Parme in Edilcuoghijem iz Ravenne. Pri domačinih bo manjkalo poškodovani tolkač Gavrilov, gostje iz Ravenne pa ne bodo mogli računati na doprinos mladega reprezentanta Rosalbe. Precej zanimanja vlada tudi za srečanje med se neporaženim Alpitourom iz Cunea in Wuberjem iz Schia, kjer bo se posebej zanimivo videti, kako se bo odrežal Bolgar Ljubo Ganev, ki je zadnje tri sezone igral v Cuneu, letos pa se je preselil v Schio. Na dnu pa sta na sporedu dva neposredna spopada, ki lahko že odločata o obstanku v družbi najboljših. Gre za srečanja med Mta Padovo in Jeans Hatù iz Bologne ter med Aspc Gioia del Colle in Com Cavijem iz Neaplja. Zadnji par 6. kola je Lube Marche Macerata - Gabeca Montichiari, ki bo pokazal, kakšno je razmerje sil v srednjem kakovostnem razredu italijanske moske odbojke.

Matt Ginger kaznovan, ker je poškodoval O'Neila

NEW YORK - Kosarkar Matt Ginger (Miami Heat) je bil kaznovan s tekmo prepovedi igranja, ameriška poklicna kosarkarska zveza pa ga je kaznovala še z 10.000 dolarji zaradi, kot je napisala v obrazložitvi, »ocitnega in namernega prekrška« nad Shaquillom O'Neilom, ki mu je Ginger zlomil prst na desni roki. Center O'Neil je moral na operacijo in sedaj bo lahko tja do božica s klopi za rezerve gledal soigralce v Orlando Magic. Med torkovo prijatejsko tekmo med Miamijem in Orlando je Ginger hotel zaustaviti O'Neila, pri tem ga je med skokom udaril z vsem telesom. Kljub temu so sodniki namesto prekrška Gingerju dosodili korake O'Neilu, ki ni mogel več igrati. Uprava Orlando je že poslala videoposnetek spornega trenutka vodstvu NBA, da bi se v bodoče izognili »Gingerjevim in podobnim nedovoljenim prijemom«. »Morajo nekaj ukreniti. Mislim, da nekateri trenerji svetujejo svojim kosarkarjem, kako naj se me lotijo, in pri tem ne izbirajo sredstev, misleč da me bodo psihično zlomili in bom potem napadno reagiral,« je dejal robustni O'Neil.

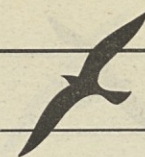
V drugi etapi dirke po Kitajski najboljši Belgijec Heynderickx

PEKING - Belgijec Jean-Pierre Heynderickx se je v drugi etapi kolesarske dirke po Kitajski z nagradnim sklado 200 tisoč ameriških dolarjev izognil množičnemu padcu 30 metrov pred ciljem in v sprintu premagal Američana Mika McCarthyja. Tudi po 145 kilometrov dolgi etapi je vodstvo v skupni razvrstitvi obdržal American Steve Hegg. »Koncnica je bila zelo hitra, saj smo peljali skoraj 75 km/h,« je na cilju v Guangzhouju dejal Heynderickx. »Na kolesu je to zelo veliko, nimas veliko casa za razmisljanje. Videl sem samo McCarthyja na svoji levi in ciljno črto.« Kljub padcu sesterice kolesarjev so vsi tekmovalci prisli skozi cilj, po celi poti pa jih spodbujala množica gledalcev. V ponedeljek bo na sporedu krožna etapa v Sanghaju, dirka pa se bo končala 5. novembra v Pekingu. Izidi - 2. etapa: 1. Heynderickx (Bel) 2:51.3, 2. McCarthy (ZDA), 3. Dadobenko (Kaz), 4. Ventura (ZDA), 5. Planckaert (Bel), 6. Nazon (Fra), 7. Hirsch (Nem), 8. Reiss (ZDA), 9. Aranguren (Spa), 10. Cerkasin (Rus) vsi v casu zmagovalca; skupno: 1. Hegg (ZDA) 4:14.55, 2. Nardello (Ita) + 0.03, 3. McCarthy (ZDA) 0.04, 4. Alvis (ZDA) + 0.07, 4. Randolph (ZDA) + 0.07, 6. Hamilton (ZDA) + 0.09, 6. Mizurov (Kaz) + 0.09, 6. Jekimov (Rus) + 0.09, 6. Chiurato (Ita) + 0.09, 6. Gaumont (Fra) + 0.09, 6. Bishop (ZDA) + 0.09.

Möller trener finske reprezentance

HELSINKI - Richard Möller-Nilsen, ki je leta 1992 z reprezentanco Danske osvojil naslov najboljšega nogometne reprezentance v Evropi, bo novi trener finske reprezentance. Na mestu danskega trenerja ga bo zamenjal Sved Bo Johansson.

ODBOJKA / NA ŠTARTU V MOŠKI B2 LIGI

Imsa začela z gladko zmago proti Carpiju

Zmaga Goričanov ni bila niti trenutek vprašljiva

Imsa - Carpi 3:0 (15:11, 15:6, 15:10)

IMSA: Feri 1+2, Gianluca Populini 9+14, M. Cernic 5+6, Cola, Princi 4+5, Rigonat 0+0, Giancarlo Populini 2+0, Florenin 2+0, Paoletti 5+4, Koric, Radetti 1+0, S. Cernic 1+0.

Trajanje setov: 22, 19 in 27 minut; servis (točke/napake): Imsa 10/16, Carpi 2/17; napake: Imsa 11, Carpi 16; blok: Imsa 8, Carpi 2.

Valovci prav gotovo ne bi mogli boljše začeti sezone. Z gladkim 3:0 so premagali Carpi. Goričani so imeli nekaj težav le v prvem setu, drugače pa so imeli srečanje stalno trdno v rokah. Sinoci so Goričani dokazali, da so kljub mladosti mnogo bolj izkušeni od nasprotnikov, ki imajo tudi mlado ekipo. Zamò je na začetku pustil Rigonata na klopi in da pošlje na igrišče poleg Simona Cernica se Ferija, Mateja Cernica, Paoletija, Princija in Luco Populini. V nadaljevanju pa je trener Goricanov dal možna se ostalim igralcem in tako je od polovice drugega

seta dalje Ferija zamenjal s Floreninom. Tudi Giancarlo Populini, Rigonat in Radetti so dobili možnost, da pokažejo, kar znajo.

Carpi je bil na začetku precej enakovreden Imsi in je celo povedel 4:2. Nato pa je pri gosteh prišel na dan nekoliko pomanjkljiv sprejem, kar je Goricanom omogočilo, da so povedli s 13:7. Komaj so Modencani nekoliko popravili sprejem in izkoristili svojo večjo povprečno visino v bloku, se je pri valovcih igra nekoliko zataknila. Ko je ze kazalo, da bodo gostje uspeli nadoknaditi ves zaostanek, pa so »plavo-rdeči« spet pritisnili na plin in zmagali prvi set. V drugem nizu so valovci spet spravili v težave nasprotnikov sprejem. Po nekaj napakah Goricanov so gostje začetni zaostanek 5:1 izničili in izenačili na 5:5. Imsovci pa niso popustili in komaj so spet začeli forsirati servis, so brez večjih težav strli odpor nasprotnikove sesterke, ki je do konca seta uspela nabrati le še eno točko. Carpi je v tretjem setu zaigral

precej demotivirano in spet pokazal zobe, ko je Imsa že visoko vodila. Reakcija je sicer dovolila gostom, da so zaostanek delno nadoknadili, o zmagovalcu pa ni bilo več dvomov, saj je Imsa vseskozi držala vsaj pet točk prednosti.

Izjavi trenerjev
Zamò - trener Imsa: »Kljub zmagi nisem pretirano zadovoljen, ker smo igrali precej nihajoče. Moji igralci me niso preveč zadovoljili niti v bloku in obrambi, saj bi morali igrati boljše proti taki ekipi. Pozitivno pa moram oceniti nastop tako Simona Cernica, Luce Populini in Mateja Cernica.«

Stolfi - trener Carpija: »Imsa je spoštovanja vredna ekipa. Mi imamo zelo mlado mostvo in nas edini cilj je obstanek. Proti takemu nasprotniku nismo mogli upati na boljši rezultat. Mi se zavedamo naših slabosti in vemo, da bo sezona zelo trda. Največje probleme smo nocoj imeli pri servisu in sprejemu, saj je Imsa večkrat dosegla serije zaporednih točk.«

(A & D)

ODBOJKA / ŽENSKA C1 LIGA

Izkušeni Conegliano zaslužen premagal Bor Mercantile

Bor Mercantile - Conegliano 0:3 (12:15, 13:15, 10:15)

BOR MERCANTILE: Gregori 3+2, Gruden 0+0, Benevol 5+6, Cok 3+1, Piatto 5+9, Flego 4+6, Faimann 0+0, Zadnik 0+0.

Servis (točke/napake): Bor 6/9, Conegliano 11/16. Napake: Bor 18, Conegliano 13.

Odbojarski metereologi se tokrat niso zmotili. Nad stadionom 1. maja se je večeraj popoldne usula napovedana ploha iz Conegliana in v prvi prvenstveni tekmi zenske C1 dodobra zmocila borovke. Dva seta so se plave trdno oklepale svojega luknjicatega deznika, v tretjem pa jim je zahodni veter odpihal se to zadnjo obrambo pred neizbeznim hladnim tusem.

Kljub temu, da je Conegliano novinec v ligi, ni, po tem kar smo videli sinoci, nobenega dvoma, da bo v letosnji sezoni odigral nadvse vidno vlogo. Ekipo sestavljajo namreč same starejše in rutinirane igralk, ki so tehnično in taktično zelo dobro podkovane, vodi jih prekaljeni trener Vazzoler, njegovih pomočnikov je okrog igrišča skoraj toliko kot igralk, navijaci pa so glasni in navdušeni kot pred desetimi leti, ko se je Conegliano boril za napredovanje v A2 ligo. Čeprav je nekdanja veteranka Zancfranceschi pred pričetkom sezone zapustila ekipo, se lahko tudi brez nje potegujejo za napredovanje, čeprav Conegliano vendarle ni tako močan, kot je bila

Požrtvovalna, a večkrat zmedena obramba borovk

lani, denimo, nepremagljiva Heraclia.

Borovke so bile v prvih dveh setih povsem enakovredne nasprotnicam in bi lahko s kancom sreče več v obeh končnicah tudi obrnile potek tekme v svojo korist, toda kljub temu je gladka zmaga Conegliana, ki je v tretjem setu visoko povedel z 12:5, povsem zasluzena. Tudi ko so borovke vodile (v prvem setu 9:4, v drugem pa 8:3) niso izkušene in samozavestne nasprotnice nikoli izgubile živcev, kar pa ne velja za plave, ko so bile one na vrsti, da reagirajo. V polju so bile igralk Conegliana vedno na pravem mestu, na tla niso v celi tekmi spustile niti ene plasirane žoge, skoraj vsak njihov napad se je tudi po težkem posegu v polju končal s močnim udarcem iz prve ali druge linije. Conegliano je zgrešil precej servisov, a predvsem zato, ker je ta element zelo forsiral. Borovke pa so servirale dokaj povprečno (prvo točko so dosegle sredi

drugega seta), glede na svoje in nasprotnikove karakteristike pa si tega preprosto ne bi smele privosčiti. Drugi glavni razlog za poraz gre iskati v slabi igri v končnici, v kateri so si vse svoje karte zaigrale zaradi neodločnosti v polju ali v napadu. Posebej to velja za drugi set, v katerem so plave vodile s 13:12 in imele priložnost, da bi dosegle stirinajsto točko.

»Nas napad se ne deluje tako kot je treba, drugače pa sem z igro svojih igralk zadovoljen, Bor pa nam je s švojim nekoliko preveč enoličnim napadom olajšal delo. Vedel sem, da bo tekma trda, ker poznam in cenim Borovega trenerja Kalca. Borovke so nam povzročile precej težav, toda v polju smo bili zelo zanesljivi. K sreči nasprotnik ni igral hitreje na centru. Nasprotnikova hitra igra je naša sika točka,« je povedal trener gostujoče ekipe.

»Bili smo preveč živčni. Napad s krila in servis sta bila nezadostna. Izkoristili smo kvečjemu 40 odstotkov svojega potenciala in nikakor nismo zaposlili nasprotnika, kot bi morali. Vendar poraza ne smemo jemati tragično. Mirno moramo analizirati vzroke in popraviti napake,« pa je menil Kalc. (ak)

NOVICE

Francesco Casagrande dobil kronometer Firenze- Pistoia

PISTOIA - Francesco Casagrande je tako kot lani slavil na kronometriški dirki Firenze - Pistoia, ob tem pa je za skoraj 30 sekund popravil tudi rekord, ki ga je postavil lani. Precej časa je vodil mladi Dario Andriotto, nato pa je o zmagi odločil dvoboj med Casagrandejem in Faresinom. Na polovici proge sta imela oba enak cas, toda Faresin, ki je bil na cilju tudi hitrejši od starega Casagrandejevega rekorda, se je veselil le toliko časa, da je s hitrostjo več kot 52 km na uro skozi cilj pripeljal Francesco Casagrande. Do polovice proge je bil v boju za vrh tudi Skot Obree, ki pa je imel na cilju kar minuto in 44 sekund zaostanka za zmagovalcem.

Vrstni red: 1. Francesco Casagrande (Ita/Mercatone Uno-Saeco) 37:54 (poprečna hitrost 52, 243 km/h, nov rekord dirke); 2. Gianni Faresin (Ita) + 18; 3. Stefano Giraldi (Ita) + 34; 4. Dario Andriotto (Ita) + 41; 5. Pjotr Ugrumov (Latvija) + 50 itd.

Rugby: Italija - N. Zelandija 6:70

BOLOGNA - Tudi v drugem srečanju so rugbijasi Nove Zelandije brez težav premagali »azzurre«. Po zmagi v sredo v Catanii z 51:21 so včeraj »All Blaks« slavili kar s 70:6 (20:6).

Steffi Graf naj bi davkarji dolgovala najmanj 11 milijard

BERLIN - Steffi Graf in njen oče Graf naj bi nemški davkarji dolgovala najmanj 11 milijard lir. Vsaj tako trdi nemški tehnik Der Spiegel, ki tudi navaja, da se ta vsota lahko bistveno poveča, če bodo preiskovalci dobili v roke dokumente o izmišljeni nizozemski družbi Sunpark, na katero naj bi od leta 1987 Grafova prenesla 50 milijonov mark. Preiskava naj bi bila končana že v kratkem, obtožnica pa formulirana do konca decembra. Očetu najboljšje teniske igralk na svetu Petru Grafu grozi do pet let zapora. Stevilk, ki jih Spiegel navaja v svoji naslednji stevilki, uradno niso potrdili, kot tudi ne pisanja »rumenega« Bilda, ki trdi, da naj bi bil v vili Steffi graf v Bruehlu klavir, na katerega pa niso nikoli igrali, ker naj bi bili v njem - vsaj tako trdi Bild - skriti tajni dokumenti oziroma milijoni mark »crnega« denarja.

Dvoranski nogomet: Italija z zmago nad Jugoslavijo na SP

TURIN - Italijanska nogometna reprezentanca v dvoranskem nogometu se je z včerajšnjo zmago nad Jugoslavijo s 4:3 uvrstila na svetovno prvenstvo, ki bo prihodnje leto v Spaniji. Italijani so si zmago pred velikim spletilom gledalcev v dvorani Palavela zagotovili tik pred koncem, za uvrstitev na SP pa bi »azzurrom« zadoscal tudi neodločen izid.

Nov svetovni rekord v plavanju pod vodo

SIRACUSA - Nicola Brischigliaro (25 let) iz Dola je včeraj v Siracusi postavil nov svetovni rekord v plavanju pod vodo. Ne da bi vmes zajel sapo je v 2 minutah in 24 sekundah pod vodo preplaval 155 metrov in 60 cm in za 2, 6 m izboljšal stari rekord.

Koimpex slavil po petih setih Soča zamudila »tie break«

V prvem kolu moške odbojarske C1 lige sta obe naši sesterki bili hud boj, na koncu pa so zmago slavili samo slogasi, ki so v Villi Vicentini sele po petih setih igre ukrotili tamkajšnjega novince v ligi. Socani so v Bellunu po dveh katastrofalnih setih le za las »zgrešili« tie break.

IZIDA: Vivil - Koimpex 2:3 (12:15, 15:12, 15:13, 11:15, 12:15); Santa Giustina - Soca Sobema 3:1 (15:2, 15:1, 12:15, 16:14)

V C2 ligi tri zmage in en poraz naših šesterk

MOSKI
Bor Fortrade - Maniago 3:0 (15:2, 15:11, 15:12)
Olympia CDR - Eltor 2:3 (4:15, 15:11, 12:15, 15:7, 12:15)

ZENSKES
Danone Rivignano - Sokol 1:3 (5:15, 15:6, 4:15, 14:16)
Farra - Olympia K2 Sport 1:3 (13:15, 6:15, 15:9, 3:15)
MLADINCI
Pallavolo TS - Koimpex 1:3 (12:15, 15:9, 10:15, 8:15)

NOGOMET / DANES V A IN B LIGI

Inter-Milan: v igri prestiž in še kaj več

MILAN - Le redkokdaj je za milanski derbi vladalo tako pričakovanje kot za današnjega. Puhlo frazo, ki je sicer vedno prikladna za take priložnosti, lahko tudi podpremo z marsikaterim dokazom. Prvič, ena izmed dveh ekip je na vrhu lestvice. Drugič, vodilna ekipa Milan, je letos z Weahom začela novo dobo. Weah ne bo igral? Nic ne de, nadomestil ga bo »genij« Savicevic. Tretjič, novo dobo naj bi prav od tega derbija dalje začel tudi Inter, ki s prihodom Hodgsona računa na odločno boljše case. Bo vse to dovolj za zanimivo tekmo? Bomo videli. Milan, ki vse ostale tekmece gleda od zgoraj navzdol, je brzkone v precejšnji prednosti, saj je ne glede na odsotnost ali prisotnost tega ali onega asa letos se vsakič pokazal zelo trdno strukturo. Nasprotno je Inter doslej zivotalil in se slabše se mu ni godilo le po zaslugi prostih strelav Roberta Carlosa. Za »crno-modre« je to obenem zadnja priložnost, da (z zmago, kajpak) obudijo vsaj blede sanje o naslovu. Morebitni prvi strelec prvega današnjega gola bi dosegel 400. gol prvenstvenih derbijev. Ob tem, da so »stotice« doslej dosegli Meazza,

»Veleno« Lorenzi in Rivera, naj bi to bilo zelo zveneče ime...

Od ostalih tekem velja seveda izpostaviti še dvoboj med Laziom in Juventusom: lani so Turinčani prav v Rimu začeli svojo zmogovito pot. Parmo čaka deželni derbi s Piacenzo, lažjo nalogo pa ima Napoli, ki gosti obupani Cremonese.

SPORED 8. KOLA A LIGE: Atalanta (9) - Udinese (11), Cagliari (7) - Roma (7), Fiorentina (12) - Bari (8), Inter (9) - Milan (16) ob 20.30, Lazio (13) - Juventus (14), Napoli (14) - Cremonese (2), Padova (1) - Sampdoria (9), Parma (14) - Piacenza (7), Torino (6) - Vicenza (11).

V B ligi je najzanimivejše srečanje na sporedu v Genovi, kjer bo prvovrščena Genoa sprejela Carnevalejevo Pescaro, ki zaseda četrto mesto.

SPORED 10. KOLA B LIGE: Foggia - Brescia (0:5), Ancona (10) - Avellino (14), Bologna (16) - Venezia (6), Genoa (18) - Pescara (15), Lucchese (7) - Cesena (12), Palermo (13) - Chievo (9), Pistoiese (12) - Cosenza (10), Reggina (8) - Salernitana (17), Reggina (7) - Perugia (10), Verona (15) - F. Andria (11).

Rokometaši Principa v A ligi spet izgubili

Strah Trzcanov pred gostovanjem v Conversanu je bil upravičen, saj se je pokazalo, da je domaca ekipa res neugoden nasprotnik. V majhni in tesni dvorani je bil po izenačenem in napetem boju na koncu Conversano boljši in je premagal oslabiljene Trzcanne z 20:18. Principe je tako doživel že drugi zaporedni poraz.

MLADINSKI NOGOMET

V mladinskih prvenstvih uspešna samo Juventina

DEZELNI MLADINCI
Aquilaia - Juventina 3:4 (1:4)
Strelci: Macuzzi, Ballaben, Gambino in Padovani.
POKRAJINSKI MLADINCI
GORISKA SKUPINA
Sovodnje - Lucinico 0:4 (0:2)
TRZASKA SKUPINA
Primorje - Sistiana 0:5 (0:3)
Domio - Vesna 6:1 (4:1)
Strelci: Olenich
NAJMLAJSI
Staranzano - Sovodnje 4:2 (1:2)
Strelci: Zanier in Todde.
CICIBANI
TRZASKA SKUPINA
Mladost B - San Canzian B 3:0; Mladost A - San Canzian A 0:1
TRZASKA SKUPINA
Breg - CGS C 4:1; Portuale - Primorje 3:3
O vseh tekmah bomo podrobneje se poročali v eni od naših naslednjih stvilk.

KOŠARKA / V 6. KOLU B LIGE PORAZ JADRANA V RIVI DEL GARDA

Jadran je slabo začel in zaman lovil nasprotnika

Riva del Garda soliden, a ob boljši igri premagljiv nasprotnik Valentini (5 trojk) in Bobicchio odločilna, Calavita ne

Riva del Garda - Jadran TKB 72:68 (37:31)

RIVA DEL GARDA: Cortese 10, Santorum nv, Craglia 5, Pratesi 11, Valentini 24, Sinozzi 2, Capelli nv, Benigni, Grabberio 1, Bobicchio 19.

3 TOČKE: Valentini 5, Bobicchio 2.

JADRAN TKB: Arena 6 (1:3 za dve točki, - za tri, 4:4 p.m.), Oberdan (0:2, -, -), Pozar nv, Pregarc 13 (6:8, 0:2, 1:2), Vitez 10 (5:12, 0:2, -), Samec 9 (4:5, -, 1:2), Klabjan nv, Rauber 12 (3:5, 2:6, -), Calavita 18 (6:13, -, 6:8), Hmeljak (0:1, -, -).

PON: Oberdan (35), Calavita (39), SON: 25, PM: 12:16.

Jadranovci se z gostovanjem v Rivi del Garda vračajo s petim porazom. Domače mostvo, ki je pred začetkom prvenstva veljalo celo za enega izmed favoritov, a v domači dvorani se ni doseglo zmage, se je izkazalo za precej solidno, nikakor pa nepremagljivo. Nasprotno: jadranovci bi gotovo pobrali drugo prvenstveno zmago, če bi sinoči zaigrali kot pred tednom dni doma proti vodilni Bielli.

Jadran je tekmo začel slabo in se takoj pogreznil na -12. Z velikim trudom, zlasti s srčno igro v obrambi, so Vremčevi varovanci nadoknadili del zamujene, zaostanek pa se je stalno sukal okoli 5-6 točk. V zadnjem napadu je Pregarc v protinapadu imel priloznost, da zaostanek zmanjša na stiri točke, toda nerazpoloženi David je zgrešil enostavno polanjanje. Pri domačih sta igro vodila skoraj izključno Bobicchio in izvrstni Valentini, ki je na koncu tekme

imel zavidljiv izkupicek petih trojk. »Plavi« so ga sicer kar dobro pokrivali, toda zaman, Valentini je imel dobro ogreto roko in je le malo gresil.

V drugem polcasu se klise tekme ni bistveno spremenil. Oberdan je tokrat manj streljal in več igral za ekipo, toda žal si je prezgodaj nabral številne osebne napake. »Domači« sodniški kriterij je pri tem odigral tudi svojo vlogo. Tako ali drugače, ko je Oberdan odšel na klop, sta breme »play-makerja« prevzela Pregarc ali Vitez, z enim samim strelcem pa je bila naloga se težja. Dve minuti pred koncem je Arena z dvema prostima metoma vseeno uspel znižati zaostanek na 2 točki, v naslednji akciji je Valentini prav tako izkoristil dva prosta meta (70:66), Jadran je spet prišel na na -2, toda Riva je nato z umirjenim napadom in košem potrdila zmago.

Po tekmi je trener Andrej Vremec menil: »Tekmo smo začeli izredno slabo, saj so nasprotniki takoj povedli z 12 točkami, tako da smo jih morali stalno loviti. V ključnih trenutkih so nas sodniki nekoliko oskodovali, zmanjkalo je kanček sportne sreče, sami pa smo tudi slabo metali proste mete. Na papirju je poraz s štirimi točkami v Rivi del Garda sprejemljiv, toda glede na okoliščine, v katerih je do tega rezultata prišlo, se je z njim težko sprijazniti. Vsekakor je Riva dobra ekipa, na zunanjih pozicijah morda nič slabša od Bielle. Žal so zadnje case nasprotnikovi posamezniki razpoloženi, nasi pa ne preveč.«

Boris Vitez je bil med boljšimi pri jadranovcih (F. Kroma)

KOŠARKA / V »DERBIJU« 4. KOLA C2 LIGE

Borovci proti coni brez moči

Slab met, dobra igra centrov - Poškodovani Paulina 3:3 za 3

POM Tržic - Bor Radenska 63:58 (37:20)

POM: Leghissa 5, Benussi, Giacuzzo 23, Paulina 9, Pertot 7, Braini 19, Palombi, Gon n. v., Jurisевич n. v.

SON: 17.

BOR RADENSKA: Susani (-, 0:2, 0:1), Percic 12 (0:2, 6:7, -), Bajc 5 (-, 1:5, 1:1), Giacomini 3 (-, -, 1:1), Barini 9 (2:2, 2:8, 1:1), Smotlak 15 (3:5, 6:10, 0:3), Rasman 10 (2:6, 4:9, -), Rustja n. v., Grbec 4 (0:2, 2:5, -).

SON: 24, PON: Smotlak (31) in Rasman (40), PM: 7:17.

V pričakovanem »derbiju« (pri POM-u namreč igrata Paulina in Pertot, trener pa je Valter Vatovec) so Borovci zaslužen potegnili krajši konec. Začetek je bil sicer dober, saj so Krečičevi varovanci vse do sedme minute bili v stiku z nasprotnikom ali celo vodili. Nato je za Vatoveve ekipe neobčajna conska obramba zmedla strelsko dokaj slabo razpoložene (v prvem polcasu 7:21 za dve točki) »belo-zelene«,

break, ki se je nato izkazal za zelo pomembnega, pa je z dvema trojkama opravil Paulina. Nadebudni Nabrežinec je zaigral kljub poškodovanemu gležnju, ki bi sicer po zdravnikovem mnenju zahteval dva tedna počitka. Pod košem se zato sicer ni kdove kako izkazal, v drugem delu pa je prispeval se eno trojko.

V nadaljevanju je Bor Radenska začel izredno motivirano in postopoma nihal zaostanek. V 30. minuti je izid tako bil 46:39, tri minute kasneje pa celo 46:43. V odločilnem trenutku, ko bi borovci morali uloviti Tržičane, si je Smotlak, edini kolikor toliko razpoloženi zunanji igralec, prisluzil peto osebno napako, Braini pa je s tremi zaporednimi trojkami pokopal vsakršno upanje. Kot protitež za črn dan »ostrorelcev« sta svojo nalogo dobro opravila centra Rasman in Percic (med drugim 10 odbitih zog), velja pa se omeniti krstni nastop Igorja Giacominija.

KOŠARKA / V A1 IN A2 LIGI

Tržačani v Pistoii Derbi v Bologni

Illycaffè pred zelo težko nalogo - Včeraj Stefanel zlahka premagal Teorematour

TRST - Košarkarje Illycaffèja caka danes se eno težko gostovanje, na katerem, vsaj na podlagi dosedanjih rezultatov, najbrž nimajo veliko možnosti za uspeh. Toda Tržačani takim napovedim ne smejo posvečati prevelike pozornosti in morajo misliti predvsem na to, kako bodo zbrali čim več točk v boju za obstanek. Zato morajo že proti Madiganu, ki ima sicer 8 točk, skušati zmagati in tako vsaj za silo ujeti prikljucek z ostalimi ekipami, ki naj bi se ob Illyju letos tudi borile za preživetje v A1 ligi.

Drugače pa so oči ljubiteljev italijanske košarke uprte v Bologno, kjer bo na sporedu mestni derbi med prvakom Bucklerjem in Teamsystemom, ki letos ne skriva ambicij, da bi sosede zamenjal na prvem mestu v Italiji. Danes bodo Djordjevič in soigralci se močnejši, saj bo za Teamsystem po skoraj petmesečnem premoru zaigral tudi Carlton Myers.

Včeraj so v A1 ligi že odigrali milanski derbi med Stefanelom in Teorematour (prej Ambrosiana). Po pričakovanju je slavil Stefanel s 93:75 (43:39)

DANAŠNJI SPORED: Buckler Bologna - Teamsystem Bologna, Benetton Treviso

- Cagiva - Varese, Mash Verona - Cx Siena, Nuova Tirrena Rim - Reggio Calabria, Madigan Pistoia - Illy Trst, Olitalia Forlì - Scavolini Pesaro.

Vrstni red: Buckler, Cagiva in Teamsystem 10, Nuova Tirrena, Reggio Calabria, Madigan 8, Stefanel, Benetton 6, Olitalia, Scavolini, Cx, Mash 4, Illy 2, Teorematour 0.

V A2 ligi Brescialat doma z Reggio Emilijo

Goriški Brescialat ima vsaj na papirju danes izvrstno priloznost, da se z novo zmago se bolj utrdi pod vrhom lestvice v A2 ligi. V Gorico namreč prihaja Reggio Emilia, ki ne bi smela biti nasprotnik, ki bi tokrat lahko ogrozil domače košarkarje.

DANAŠNJI SPORED: Rimini - Banco Sardegna, Polti - Montecatini, Jcoplastic - Floor, Menestrello - Caserta, Turboair - Venezia, Brescialat - Reggio Emilia, Auriga - Imola.

Vrstni red: Venezia 12, Imola, Caserta, Floor, Brescialat, Rimini 8, Montecatini 6, Bancosardagna, Polti, Menestrello, Reggio Emilia, Jcoplastic, Turboair 4, Auriga 2.

AVTO MOTO ŠPORT / NIČ VEČ NA DVEH KOLESIH

Albert Zenič se z dveh »seli« na štiri kolesa

Z dosežki na dirkah z motorji zelo zadovoljen

vse zastavljene cilje. Osvojil sem naslov državnega prvaka Slovenije in udeležil sem se dirk za evropsko prvenstvo, kar je za privatnika lep dosežek,« je dejal Zenič. In dodal: »Sicer bom vedno ostal v ekipi HB racing team, kot pomočnik managerju Petru Verbiču.«

Albert Zenič je svojo motociklistično kariero začel leta 1990. Krstni nastop je imel na državnem prvenstvu Italije v Monzi v razredu 125 ccm sport production. Leto kasneje si je nabiral dragocene izkušnje na italijanskem državnem prvenstvu. Tekmoval je z ekipo Team yokohama Bergamo na motorju aprilia 125 sp. Njegov najboljši rezultat je bilo 9. mesto na Alpe Adria Cup sp.Prvi večji uspeh je dosegel leta 1992, in sicer 2. mesto na Alpe Adria Cup 125 gp in 4. mesto na državnem prvenstvu Slovenije v istem razredu. Tekmoval je z ekipo AMD Novo Mesto na hondi. Leta 1993 je dirkal v dveh razredih (125 sport produc-

tion na aprilii in grand prix na hondi) z AMD Novo Mesto. V 125 sp je osvojil celo naslov državnega prvaka Slovenije, v 125 gp je bil tretji. Odlično se je odrezal tudi na dirkah za Alpe Adria Cup, saj je v 125 gp osvojil končno 3., v 125. sp pa 4. mesto. Leto kasneje je prestopil k ekipi HB Racing Team Slovenija in na aprilii je v razredu 125 sp na državnem prvenstvu Slovenije osvojil 2. mesto, na Alpe Adria Cup pa je bil tretji.

Letos je nastopil z isto ekipo in na enakem motorju. Tekmoval je v razredu 125 gp in dosegel naslednje uvrstitve: 2. mesto na Alpe Adria Cup; 2. mesto na Mediteranean Cup; 3. mesto na državnem prvenstvu Slovenije; 21. mesto na dirki za EP Brnu.

Upajmo, da bo naš pilot dosegel podobne (ali se boljše) rezultate, tudi ko bo prestopil na »štiri kolesa«. Kaj več o Zeničevi nameri, kdaj bo startal z avtomobilom, pa bomo izvedeli proti koncu novembra. (bl)

KOŠARKA / V 3. KOLU D LIGE

Tretja zaporedna zmaga Cicibone

Inter 1904 - Cicibona 86:109 (43:45)

INTER 1904: Martucci 10, Bosich 6, Iurkic 8, Valdemarin, Giamba 3, Appolonio 14, Musto 21, Srebernik 22; trener Moschioni,

SON: 33; Tri točke: Musto 3.

CICIBONA: Persi 8 (3:8, 0:1, 2:3), Filipčić 18 (5:5, 1:1, 5:9), Jogan 17 (4:5, 1:1, 6:8), Pieri 6 (2:3, -, 2:5), A. Zuppin 19 (9:10, -, 1:2), Possega 11 (2:6, -, 7:11), Tomsic 25 (6:7, 3:4, 4:6), Krizmancic (0:3, -, -), S. Zuppin 5 (-, -, 5:6); trener L. Furlan.

Met za 2 točki: 31:47; Met za 3T: 5:7; skupno 36:54; PM: 32:50; SON: 26; PON: Krizmancic (37), S. Zuppin (38), Possega (40); 3T: Tomsic 3, Filipčić in Jogan 1.

Sodnica: Minisini (Trst) Košarkarji Cicibone so sinoči proti Interju 1904 dosegli tretjo zaporedno zmago. Domačini, ki niso slaba ekipa, pa so se cicibonasem nekoliko bolj enakovredno upirali samo v prvem delu, ki je tesno pripadel naši ekipi. Vsekakor je lahko trener Luka Furlan zelo zadovoljen s startom v letosnjem

prvenstvu, saj ekipa igra tako, kot si je zamislil pred začetkom in to ne glede na to, kakšno ekipo poslje na igrisce.

Cicibona si je po izenačenem začetku z urejeno igro v napadu in dobro obrambo sredi prvega dela zagotovila 10 točk naskoka, nato pa so cicibonasi popustili v skoku in domačinom je do odmora uspelo znižati prednost Cicibone na samo dve točki. V slatnici je trener Furlan dobro »stresel« svoje igralce, kar se je dobro obrestovalo v drugem delu. S koši Tomsica in Andreja Zuppina je Cicibona povedal z 58:48, nato pa je našim igralcem do konca uspevalo prav vse. Met je bil izredno uspešen, poleg tega pa so v obrambi (Andrej Zuppin) povsem onemogočili Interjevega najnevarnejšega strelca Iurkica, tako da visoka zmaga na koncu ni presenetljiva. (VJ)

Nova zmaga Doma, poraz Kontovela

Košarkarji Doma Agorest ne poznajo zastojev. Tudi v tretjem letosnjem nastopu so zmagali. Tokrat so doma premagali Acli iz Ronk z 90:84 (40:41). Na gostovanju v Gorici pa so košarji Kontovela proti favorizirani Goriziani izgubili s 86:9, potem ko so po prvem delu vodili z 51:46. O obeh tekmah bomo podrobneje poročali v jutrišnji številki

Horoskop

zapisal
B. R. K.

OVEN 21. 3. - 20. 4.: Vasa vihravost bo se najbolj spominjala na pomladno prebujanje, vendar bo zelo dobrodošla tudi sredi jeseni. Kar tako naprej, to je najboljše priprava na dolge zaspene zimske noči.

BIK 21. 4. - 20. 5.: Zdelo se vam bo nenavadno, ko vas bodo pritegnile prav tiste partnerjeve poteze, ki vas ponavadi spravljajo ob pamet. Bolje bo, če se boste čudili dejstvu, da so vas prej ježile.

DVOJČKA 21. 5. - 21. 6.: V povečani potrebi po toplini boste naredili veliko napako. Iz bližnjega boste hoteli izvleči priznanje, da vas ljubi. Ustregel vam bo, vendar bosta oba vedela, da cikorijska kava.

RAK 22. 6. - 22. 7.: Nikar se ne čudite, ko vas bo nekdo proglasil za delomana, saj zadnje čase ne počnete nič drugega kot to, da delate. Kjer je le delo, ne bo nikdar veselje. In obratno, seveda!

LEV 23. 7. - 23. 8.: Tuhtali boste o tem, kam bi vložili presežek energije. Zadeli boste v črno, če ga boste usmerili na področje ljubezni, kajti edinole na tem polju lahko pozanjate več, kot ste posejali.

DEVICA 24. 8. - 22. 9.: Z obiskom zdravnika boste odlašali tako dolgo, da ga skoraj ne boste več potrebovali. Nikar ga ne lomite, saj prav dobro veste, da ga ni lepila, ki bi vas lahko spet sestavil v eno.

TEHTNICA 23. 9. - 22. 10.: Prepricali se boste, da resnica zal ni primerna za vsakogar. Z nekom se boste zapletli v srdit boj, ker boste vztrajali pri dokazovanju nedokazljivega. Tudi norost se mu izmika!

SKORPIJON 23. 10. - 22. 11.: Bližnji bo v vaših očeh opazil odsotnost. Toliko časa bo tipal po vzrokih, da mu boste razkrili ozadje. Oddahnil si bo; videz vaše odsotnosti bo odraz globoke notranje prisotnosti.

STRELEC 23. 11. - 21. 12.: Zamikala vas bo slasna avantura, čeprav bosta s partnerjem zelo uspešna v iskanju novih ljubezenskih prijemov. Ravno zato; slutite namreč, da z njim poti se zdalec ni konec.

KOZOROG 22. 12. - 20. 1.: V strahu, da vas bo občudovana oseba zavmila, se ji ne boste niti približali. Predstavljajte si, da vas je zavmila že tolikokrat, da lahko nanjo mirno pozabite, pa bo.

VODNAR 21. 1. - 19. 2.: Nasvet, s katerim boste velikodušno postregli znancu, bo sicer zelo moder, vendar bo naletel na gluha ušesa. Poskusite se enkrat in pri tem upoštevajte, da je znanec še zelo zelen.

RIBI 20. 2. - 20. 3.: Ne nasedajte ljudski modrosti, ki opravičuje dober apetit z zdravjem, saj gre pogosto prav za nasprotno ozadje. Zelodec je blizu srca; naj vam nikar ne postane njegovo nadomestilo.

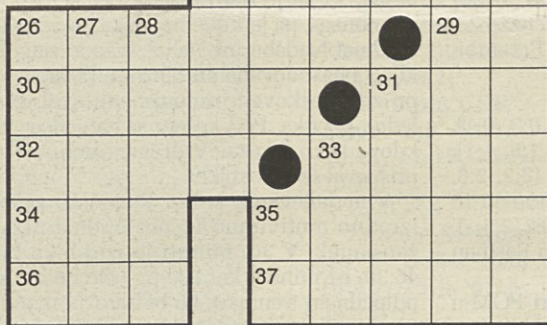
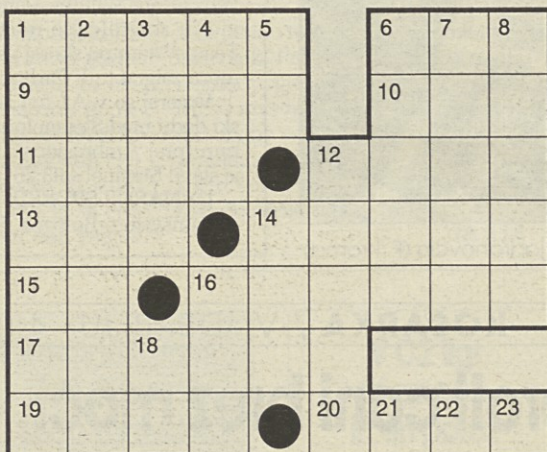
KRIŽANKA

Vodoravno:

1. ime turskega državnika Atatuerka, 6. rimski bog Sonca, 9. ime slovenskega pisatelja Rebule, 10. germanski bogovi, 11. grmicaste rastline z iglicastimi listi in rdečkastimi cveti, 12. postava, 13. uradni spis, 14. nekdanja ameriška teniška igralka (Chris), 15. avtomobilska oznaka italijanskega Viterba, 16. edina hči, 17. glavno mesto Velike Britanije, 19. reka, ki teče skozi Firence, 20. angleska dolzinska mera, 24. ime libijskega voditelja Gadafija, 26. slovenska alpska smučarka (Andreja), 29. mesto in reka v Kazahstanu, 30. izbrana družba, 31. zitarica, 32. ime slovenske pesnice Novy, 33. rusko letovišče ob Črnem morju, 34. ljudstvo v Gani, Ewe, 35. prebivalec Loža, 36. ime češkega verskega reformatorja Husa, 37. prevara.

Navpično:

1. vojska obmejna postojanka, 2. volivec, 3. prometni objekt, 4. otok grške mitološke carovnice Kirke, 5. avtomobilska oznaka avstrijskega Lienza, 6. tkanina s svileno, leskotno površino, 7. planota v osrednjem delu ZDA, 8. spisek, seznam, 12. prostor za svinje, 14. ime slovenskega arhitekta Mihevca, 16. prebivalci svetopisemske dežele Edom, 18. kratica za neznanca, 21. kemijski znak za Americij, 22. prebivalec Rečice, 23. familija, 25. nadležna žuželka, ki boleče pici, 26. vladar Mirmidonov in Ahilov oče v grški mitologiji, 27. plod oljke, 28. Egidij, Ilj, 31. vrtnica, 33. brezalkoholna pijaca, 35. kemijski znak za lutecij.

Rešitev: Vodoravno: Kemal, Sol, Alojz, Azl, resa, stas, akt, tisk, Cu, elita, riz, Ewe, Lozan, Jan, ukana. Navpično: Evert, VT, edinka, London, Arno, jard, Moamer, Po-

NA MEJAH RAZUMA

Plavajoča duhova mornarjev

Tanker je plul iz Kalifornije proti Panami

Trupli mornarjev Jamesa Cartneyja in Michaela Miena so spustili v odprto morje ranega jutra 2. decembra 1929. Dan poprej sta se zadušila s strupenimi parami v podpalubju tankerja Waterton, ki je bil v lasti družbe Citys servis. Tanker je plul iz Kalifornije proti Panami.

Ko so mrtva mornarja prepustili valovom, je njune tovariše prevzela iskrena žalost; Cartney in Mien sta bila namreč med člani posadke zelo priljubljena. Eden od mornarjev je svojo naklonjenost izrazil z besedami: »Ob niju je bilo vse videti lepše.«

Vendar pa posadka svojih priljubljenih mornarjev ni dolgo pogrešala ...

Naslednje jutro, so začudenim mornarji, v morju opazili plavalca.

Ko je ladja upočasnila hitrost in se približala »plavalčema«, sta pojavi izginiti kot jutranja meglica. Vendar sta se kmalu spet pojavili - slabih 15 metrov od ladje. S take blizine ni bilo več nobenih dvomov. Bila sta Cartney in Mien!

Mrtva mornarja sta spremljala ladjo dva dni. Posadka se je nanju že tako privadila, da nikogar ni bilo več strah; jasno jim je bilo, da jim nočeta nič slabega. Zgodilo se je, da sta odplavalata celo pred ladjo, kakor da bi jo skušala odvrniti od smeri blizajoče se nevihte.

Ladijski kapetan je poročil, ki ga je kot po navadi sestavljal za svoje delodajalce, dodal tudi zgodbo o umrlih mornarjih. Ker pa mu gospodje niso povsem verjeli, se je kapitan odločil, da bo poročilo podkrepil z otipljivejšimi dokazi. Na naslednje potovanje je vzel fotografski aparat.

Dokler niso zapluli v Tihi ocean, se ni zgodilo nič posebnega. Tedaj pa so v

peneci sledi, ki jo je za seboj púsčal Waterton, zagledali nejasni podobi, ki sta se izmenično pojavljali in izginjali. Ko je napočilo jutro, sta trupli plavali vzporedno z ladjo in ko je kapetan presodil, da je dovolj svetlo, ju je posnel karseda od blizu. Čez nekaj ur sta trupli izginili.

Nekaj naslednjih dni se nista več pojavljala. Kakor hitro je ladja priplula v pristanišče, je kapetan pohitel v stavbo ladijske družbe in dal razviti film. Uspeli so vsi negativi razen enega. Nekdo od navzočih je dvignil negativ proti svetlobi in iz njega se je iztrgal vzklík: »Tukaj sta!«

Ko so razvili se pozitivne in jih pokazali sorodnikom in prijateljem umrlih mornarjev, so mnogi v bledeh podobah razpoznali Jamesa Cartneyja in Michaela Miena ...

(B. K.)

ŠAH

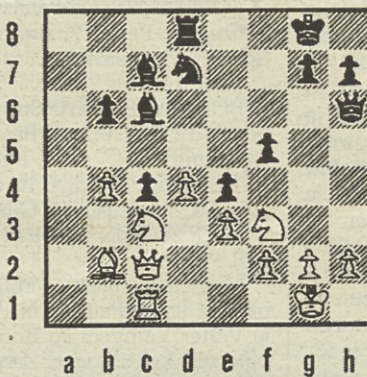
Kiselev - Tregubov / Elista 1994

Na polje e4 se je vkinil črni kmet, ki je napadel belega skakaca in po morebitnem umiku ima črna dama prost ustop v belo rokado in napad na belega kralja. Beli, ki je na potezi, zato išče možnost proti akciji in to mu tudi uspeva, saj ima v igri še drugega skakaca, ki odločilno poseže v borbo za kritična polja na šahovnici!

Rešitev naloge

Beli skakac s polja c3 gre pod udar dveh črnih figur 1.Se4! / na 1...fe4 2.Dc4+ Kh8 3.Dc6; tudi na 1...Le4: 2.Dc4+ KSahovska naloga št.: 41 h8 3.Dc7: in beli ima v obeh primerih odločilno prednost / Črni igra 1.b5 2.Sg3 f4 3.Sf5! De6 4.d5! Ld5: 5.Sg5 De8 6.Sh6+! Prava sinfonija belega skakaca, ki je s polja c3 prišel na h6. Po 6...Kf8 7.Df5+ Ke7 8.Dd5: Sf8 in črni se je vdal!

Silvo Kovac

FELJTON

Šege in navade na Kozjanskem (8)

Ko je bila krsta narejena, so mrlica s par preložili vanjo. Včasih je bilo truplo že tako trdo, da so morali lomiti kosti, če so hoteli zapreti krsto - opravilo, ki je poleg močnih rok zahtevalo tudi zelo močne živce. Na željo pokojnika so v krsto položili različne predmete, na primer umetne zobe, da bo tudi »tam« lepo izgledal, zenskam pa poročno obleko.

Zadnje slovo od domačije

Krsto so nosili iz hiše vedno z nogami naprej, »kot gre človek vedno z nogami iz hiše«. Premožnejši ljudje so si lahko privoščili pevce in duhovnika, ki je spremljal pogrebni sprevod od doma do cerkve in nato do pokopališča.

V Podsredi sicer imajo mrlisko vezico, vendar se nanjo ljudje le stezka navajajo. Zavedajo se, da ima številne prednosti, od tega, da se čez noč zapre in se grejo ljudje lahko domov spocit, do tega, da je doma vse čisto. Pa vendar jim je nekako izpod casti, da bi jo uporabljali.

Celotna pogrebna slovesnost je bila odvisna od premoženjskega stanja umrlega, saj za najrevnejši včasih niti zvonili niso. Pogrebci so odšli najprej v cerkev k maši, od tam pa na pokopališče. Ob odprtem grobu so se zvrstili govorniki, ki so govorili o dobrih delih pokojnika. Domačini nekoliko sarkastično pravijo, da »če ne prej, ob smrti govorijo o tebi vse lepoc«.

Sedmina

Po pogrebu so pogrebci odšli na sedmino. Izraz iz-

haja iz nekdanje navade, da so se pogrebci zbrali sedmi dan po smrti. Danes imajo sedmino takoj po pogrebu, ko so ljudje, ki pridejo na pogreb od daleč, se zbrani. Kadar je semina doma, jo pripravijo v prostoru, kjer so bile prej pare; sosed, ki ne gredo na pogreb, med pogrebom pospravijo pare. V zadnjem času imajo sedmine najpogosteje v vaski gostilni.

Na sedmini, kjer so se vedno zbrali vsi pogrebci, so najprej zmolili molitev za umrlega in se pogovarjali o njem. Pogovor je pogosto prerasel v prepir zaradi pokojnikove zapuščnine, zlasti če je umrl brez oporoke. Sicer pa je bilo za sedmine značilno, da se je na njih veliko in dobro jedlo in pilo, in marsikatera sedmina se je sprevrgla v pravo veselico. Če je bil pogreb na pepelnico, na se-

Pogreb g. Jakoba Zidanskega, 30. januarja 1972, v Podsredi (Fototeka SPT)

dmini niso mogli postreči z mesom, zato so jo čez nekaj dni ponovili, da je bilo na mizi lahko tudi meso.

Teden dni po pogrebu so se zbrali pokojnikov najbližji in skupaj odšli k maši, ki je bila namenjena pokojniku. Po maši so na grob odnesli svece in rože.

Sklep

V sestavku sem skušala čim bolj verno zapisati sege ob rojstvu, poroki in smrti, kot so mi jih opisovali ljudje v Podsredi in bližnji okolici. Opisi se nanašajo predvsem na pretekli čas, na tisti čarobni »nekoč«, »danes« se domaći-

nom zdi preveč »vsakdanji«. Nekateri stare sege so danes že povsem pozabljene, druge so se v celoti ohranile, spet druge so se preoblikovale in se prilagodile današnjemu času in sodobnemu načinu življenja. To, kar je ostalo na Kozjanskem nedotaknjeno-

ga in prvinskega, sta cudovita narava in izredna gostoljubnost ljudi. S svojo prijaznostjo in odprtostjo ustvarjajo izjemno ozračje, ki ga je treba doživeti.

(Konec)
Nives Speh

OGROŽENE ŽIVALSKÉ VRSTE

Zaradi človeškega užitka umirajo mnogi

Ob kitih, tjulnjih in delfinih so ogroženi tudi morski psi

... Ze vec kot uro krizari ribiska ladja pred indonezijsko obalo. Lovci so odvrli vrvi, na katerih koncih so železni kavlji z vabo - kosom svežega, se krvavega delfinjege mesa. Z njo naj bi privabili morske pse, ki zavohajo kri na oddaljenosti do dveh kilometrov.

Nenadoma nastane med lovci nemir. Uzrli so morskega psa. Razločno je videti iz vode strleco hrbtno plavut. Žival se giblje naravnost k vabi. Ze v naslednjih sekundah lačna roparica zagrabila...

se voda obarva krvavo rdece. Morski pes vlece, se trga s kavlja - hoce se osvoboditi - a proti vitlom, ki dvigujejo mrezo, je boj brezupen.

Nato vse sledi izredno bliskovito. Žival potegnejo na ladjo. Ob tem ji

k drugim. Morski pes krcevitro trza v smrtnih ranah. Tako pohabljenega psa naposled lovci potisnejo nazaj v morje, kjer v urah, ki sledijo, izkrvavi, ali po nekaj mucnih dneh podleze od sestradanosti, saj brez plavuti ne more vec loviti.

Po kitih, zdaj v azijskih vodah predvsem indonezijski, japonski in kitajski lovci lovijo morske pse. Razlog - plavuti.

Aziji splosno razsirjena.

Za uzitke ob juhi iz plavuti morskih psov in zaradi takih prepričanij umre po podatkih WWF (World Wildlife Fund) letno v svetu cez sto milijonov morskih psov. Niti ena od 350 vrst njihovega rodu pa ni zajeta v Washingtonskem sporazumu o zasciti živali (WA).

To pomeni, da je vse nenadzirano trgovanje z morskimi psi in njihovimi telesnimi deli povsem legalno.

Morski psi so živali roparice in imajo to smolo, da ne veljajo za prijetno temo pogovorov... In tako zanje ni lobbyja, ki bi jih scitil. Stoletja stilizirani kot morilski stroji in ne nazadnje, tudi v hollywoodskih filmih, kot je Zrelo, prikazani kot posasti.

Pri vsem tem pa imajo morski psi zelo pomembno vlogo v morskih ekosistemih. Kot lovci ujamejo vecinoma sibke in bolne živali, in tako zmanjsujejo nevarnost za razsiritev bolezn.

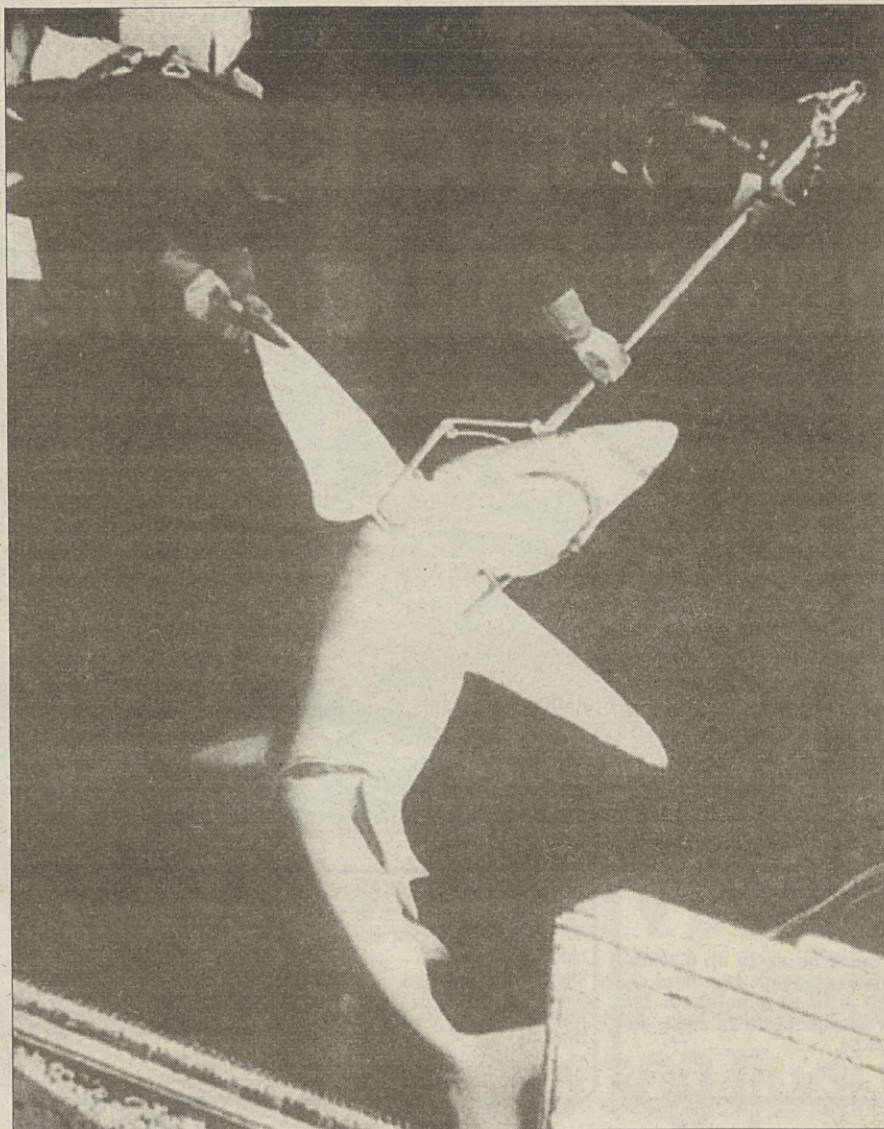
Na 9. mednarodni konferenci o zasciti živalskih vrst v Fort Laverdalu so zascitniki živali narocili preiskavo, ki bi dokazala tezke posledice morebitnega iztrebljenja morskih psov iz prehranjevalne verige za ekologijo morij.

Ze zdaj so ugotovili, da je stevilo morskih psov ravno v azijskih morjih drastično upadlo. Morski psi dosezejo starost do sto let. Ustrezno majhna je njihova sposobnost ustvarjanja potomstva in do petnajst let potrebujejo, da spolno dozori. To bi - ob upadanju njihovega stevila, cigar dramatičnost strasi znanstvenike - lahko pomenilo njihovo izginotje ze v nekaj letih. »Po kitih, tjulnjih in delfinih,« tozi Denise Wenger - biologinja Evropskega združenja za varstvo živali, ki

Meso ni cenjeno in bi komaj naslo kupce, a s plavutmi sklepajo brezvestni lovci velike posle. En funt tega mesa (ena plavut tehta do osem funtov) prinese lovcu 40 ameriskih dolarjev - skoraj tretjino povprečnega mesečnega zasluzka v revni Indoneziji. Trgovci nato prodajajo en funt plavuti po sto ameriskih dolarjev naprej.

Pri poklicnih lovcih na plavuti so posebej cenjene dolge prsne plavuti. Te nato v ribjih tovarnicah na obali predelajo v juhe in jih izvozijo na Japonsko, v Ameriko in predvsem v Evropo. To juho ponujajo tudi mnoge nemško-azijske restavracije kot specialiteto.

Tako iskanih plavuti pa ne predelujejo le v juhe, temvec jih v obliki prahu ponujajo kot sredstvo za zvisanje spolne moci. Kaj donosen posel, saj je znano, kako visoke cene so na japonskem in kitajskem voljni placati za prah nosoroga. Vera, da pokončna in mocno strleca hrbtna plavut roparice spodbuja moško zmogljivost, je v juzni

namerava skupaj z IUCN (World Conservation Union) doseči določila, ki bi zascitila morske pse, »zdaj mnogim od 350 vrst grozi iztrebljenje. Trgova-

Kaj lahko vi storite?

- Ne obiskujte restavracij, ki ponujajo juhe iz morskih psov ali zelvje juhe.
- K nasim dodajte se

Društvo proti mučenju živali Ljubljana, Trubarjeva 16, tel. 061/131 52 61

Slovensko ekološko gibanje, Miklosiceva 38/III,

nje z njimi mora biti nemudoma prepovedano. Zadnji cas je, da morske pse zavarujemo pred človekom. Resnični morilec morij niso morski psi, pač pa človek!«

svoj podpis, da jih bomo zbrane poslali na Evropsko organizacijo za pomoč živalim, ki bo glasove prenesla na konferenco CITES - varstvo živali. - Podpise zbiramo:

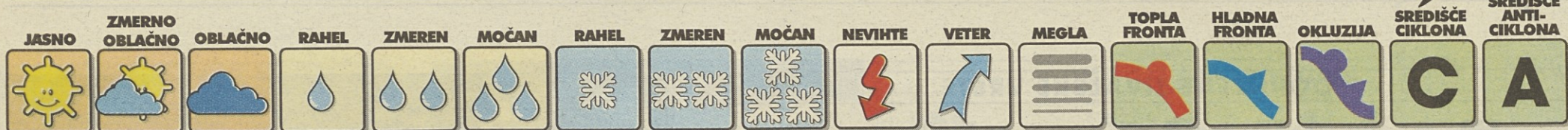
tel. 061/133 23 77

»Prisel bo dan, ko bodo ljudje na enak način obsojali ubijanje živali kot danes obsojajo usmrtitev človeka.«

(Leonardo da Vinci)

VREMENSKA SLIKA

Nad vzhodno Evropo je sibko območje visokega zračnega pritiska, nad zahodno Evropo pa plitvo ciklonsko območje. Oslabljen hladna fronta se združuje severno od Alp. Ob zahodnih visinskih vetrovih doteka nad naše kraje bolj vlažen zrak.

Podatke pripravlja in posreduje Hidrometeorološki zavod.

DOLŽINA DNEVA

Sonce bo vzšlo ob 6.37 in zšlo ob 16.53. Dan bo dolg 10 ur in 16 minut. Luna bo vzšla ob 11.58 in zšla ob 21.54.

ONESNAŽENOST ZRAKA

	28. 10	27. 10
Ljubljana Figovec	6	79
Ljubljana Bežigrad	17	84
Celje	18	45
Trbovlje	27	61
Hrastnik	29	-
Mejna imisijska vrednost:	350 mikrogramov/m ³	
Kritična imisijska vrednost:	700 mikrogramov/m ³	

BIOPROGNOZA

Vreme bo na počutje in razpoloženje vremensko občutljivih ljudi vplivalo zmerno obremenilno, zato se bodo slabše počutili, bodo razdražljivi, nemirni, hitreje se bodo utrudili pa tudi spali bodo slabše kot običajno.

PLIMOVANJE

Danes: ob 1.00 najvišje 24 cm, ob 6.16 najnižje -5 cm, ob 11.51 najvišje 27 cm, ob 19.03 najnižje -40 cm.
Jutri: ob 2.24 najvišje 22 cm, ob 7.54 najnižje 1 cm, ob 12.53 najvišje 16 cm, ob 20.19 najnižje -32 cm.

TEMPERATURE V GORAH

	°C
500 m	13
1000 m	10
1500 m	7
2000 m	4
2500 m	2
2864 m	-1

NAPOVED ZA POMORSTVO

Veter v slovenskem Primorju: zjutraj: SE 4 do 8 vozlov
popoldne: NW 4 do 8 vozlov

VOX POPULI

Zmaga ni sneg, da bi sama padla na glavo.

Vsako lahko da, kar hoče, vzeti pa sme samo tisto, kar zasluži.

DANES

Slovenija: Zmerno do pretežno oblačno bo, ponekod bo občasno rahlo deževalo. Najvišje dnevne temperature bodo od 12 do 17° C.
Sosednje pokrajine: Zmerno do pretežno oblačno bo. Občasno bodo rahle padavine.

JUTRI

V Sloveniji: Pretežno oblačno bo, ponekod bodo občasno rahle padavine.
Obeti: V torek bo pretežno oblačno, občasno bo še rahlo deževalo.

SVET / SLIKA PRI SLIKI...ZGODBA PRI ZGODBI...PA ŠE RES JE

Burkež ni prizanesel niti britanski kraljici

LONDON - Ne vemo, kje so bolj v zadregi - v Ottawi ali Londonu. Vanjo jih je spravil kanadski disc jockey Pierre Brassard, ki velja za izvrstnega posnemač glasov, predvsem pa za nepopoljšljivega burkeza. V četrtek je telefoniral kraljici Elizabeti in se izdajal za premiera Jeana Chretien, ona pa se je z njim pogovarjala polnih 14 minut. Ne samo, pomenjkovala sta se tudi o politiki, kar je privedlo skoraj do diplomatskega inci-

denta.

Kot znano, bo v Quebecu, kjer so prebivalci večinoma francoskega porekla, kmalu referendum. Brassard je vprašal kraljico, ali se je pripravljena obrniti na Kanadčane z govorom izpod njegovega peresa, ki ga preveva duh enotnosti. Ona je pritrdila, vendar s pripombo, da se mora poprej seznaniti z besedilom. Tega pa ne bi bila smela, saj spada Kanada v sklop Commonwealtha in je torej Elizabeta tudi državni

poglarar te države...

Ko bi bil ostal telefonski pogovor zaseben, ne bi bilo ognja v strehi, toda poredni Brassard ga je lepo snemal, časovno skril na polovico in ga oddal v eter preko radijske postaje CQOI-FM, tako da ga je poslušalo na stotisoče ljudi. Buckinghamška palača je poredela, zabrnili so diplomatski telefoni, kanadska vlada se je oprostila britanski, ki ve, da nosi del krivde tudi kraljica, Brassard pa navija muziko.

Namesto kože odrezali moda

DUNAJ - Prisel je v bolnišnico, da bi ga obrezali, zdaj pa je skupljen. Neverjetni dogodek se je pripetil v urološkem oddelku največje in najsodobnejše dunajske bolnišnice AKH, dnevnik Kurier pa je zvedel, da je tragediji botrovala zamenjava priimka. Moski, kateremu bi mu morali odrezati kožo, ima skoraj enak priimek kot nekdo drug, ki mu je treba zaradi raka odstraniti moda.

Odrezal si je osovraženi ud

SAO PAULO - Josè Freire Junior je bil že od mladih nog naveličan svojega spola. Zacelel je spravljati denar, da bi si plačal kirurški poseg, s katerim bi se iznebil uda, medtem pa se je draginja v Braziliji povzdignila do vrtočlave višine in sanje, da bi postal zenska, so se razblinile. Tako se je Josè, ki ima zdaj že 32 let in si služi kruh s prodajanjem verzic na hipijskem semnju v Goianii, odločil, da si pomaga kar sam. Kupil si je kirurški nož, razkužilo in anestezijsko tekočino, se zaprl v stranice in si odrezal penis, ki pa ga je takoj odvrget v skojko, da bi mu ga ne bi spet prisili. Zdravniki so povedali, da je kljub izdatni izgubi krvi že zunaj nevarnosti.

Priprave na zimo

Bliza se zima in pingvini se v tem letnem času že pripravljajo na polarni mraz, ne da bi pri tem zgubili svoje dostojanstvo (Telefoto AP)

Tradicionalni plesi

V Pekingu se vsak petek sestane skupina starejših občanov, ki se obleče v starodavne tradicionalne obleke in zapleše tradicionalne ples po mestnih ulicah (Telefoto AP)